

De RVA in 2017

Volume 2:
indicatoren van de arbeidsmarkt
en evolutie van de uitkeringen

Woord vooraf

De vergoede werkloosheid daalt sinds 4 jaar

Voor het vierde jaar op rij kende België een lichte economische groei. Het bbp nam in 2017 toe met 1,7% op jaarbasis. Volgens de Nationale Bank nam ook de totale werkgelegenheid toe met 66 000 eenheden.

De vergoede werkloosheid bleef dan ook dalen in 2017.

Minder dan 500 000 uitkeringsgerechtigde volledig werklozen

De totale groep van werkzoekende en niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen samen (met of zonder bedrijfstoelage) is qua aantal afgenomen met 8,5%. Dit is een daling van 45 090 eenheden. Hiermee zakt het aantal UVW met een gemiddelde van 487 291 per maand onder de symbolische grens van de 500 000 uitkeringsgerechtigden, wat zich niet meer had voorgedaan sinds 1981. Die evolutie is te wijten aan ontwikkelingen zowel bij de werkzoekenden als bij de niet-werkzoekenden.

Dalingen bij de werkzoekenden...

De RVA telde in 2017 maandelijks gemiddeld 373 701 werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (UVW-WZ). Dit is 5,4% minder dan in 2016 (- 21 512). De dalende tendens van 2015 en 2016 (respectievelijk - 9,0% en - 5,3% op jaarbasis) heeft zich dus ook in 2017 voortgezet.

Die evolutie is echter beïnvloed door het effect van twee reglementaire wijzigingen:

- De beperking van het recht op inschakelingsuitkeringen:
Deze wijziging deed het aantal Uvw-WZ afnemen. Het recht op inschakelingsuitkeringen werd naargelang de gezinscategorie immers beperkt tot 36 maanden of tot 36 maanden na de 30^e verjaardag.

In 2017 zijn 6 504 werklozen die in de loop van de voorgaande maanden een inschakelingsuitkering ontvingen aan het einde van hun recht gekomen. In 2015 waren dat er 29 021 en in 2016 7 857.

Met betrekking tot de inschakelingsuitkeringen werden in de loop van 2015 bovendien ook strengere toelatingsvoorwaarden van kracht. De leeftijdsgrens voor het indienen van een uitkeringsaanvraag is verlaagd van 30 naar 25 jaar en voor jongeren onder de 21 geldt voortaan een diplomaveriste. Het effect van die maatregelen, zichtbaar vanaf 2016, veroorzaakt nog een bijkomende versterking van de beschreven evolutie;

- Het optrekken van de leeftijdsvereiste voor het aanvragen van een vrijstelling van inschrijving als werkzoekende:
Deze wijziging deed het aantal Uvw-WZ dan weer toenemen. De leeftijd vanaf wanneer een vrijstelling mogelijk is, ging van 60 jaar in 2015 naar 61 jaar in 2016 en naar 62 jaar in 2017. Er is voorzien dat de leeftijdsvoorwaarde telkens met één jaar wordt opgetrokken tot 65 jaar in 2020. In vergelijking met 2016 is het maandelijks gemiddeld aantal Uvw-WZ van 60 jaar of ouder zo met 9 650 eenheden toegenomen (d.i. 59,9%).

De hiernavolgende vaststellingen dienen dan ook te worden geïnterpreteerd in het licht van die reglementaire wijzigingen.

Het totale aantal werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (UVW-WZ) is in de drie gewesten afgenomen. De grootste daling situeert zich in het Waals Gewest (- 7,5%), gevolgd door het Vlaams (- 4,9%) en ten slotte het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (- 1,8%). Sinds 2007 dalen de werkloosheidsgraden echter sneller in het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, al blijven ze in die beide gewesten nog steeds gevoelig hoger dan in het Vlaams Gewest

Het aantal Uvw-WZ daalde bij de mannen (- 5,7%) en bij de vrouwen (- 5,1%) in vergelijkbare proporties.

Er valt een sterke daling te noteren bij de jongeren (- 16,4% bij de < 25-jarigen). Ook in de leeftijdsklassen van 25-49 jaar en van 50-59 jaar nam het aantal Uvw-WZ af met respectievelijk 5,9% en 10,1%.

De werkloosheid van korte duur (< 1 jaar) daalde met 7,5%, de werkloosheid van middellange duur (1 tot 2 jaar) nam af met 6,6% en de werkloosheid van lange duur (2 jaar of langer) daalde met 3,4%.

Volgens studieniveau nam de werkloosheid het sterkst af bij de laaggeschoolden (- 6,6%). Voor de houders van een diploma van het secundair onderwijs en voor de hogeschoolden noteren we dalingen van respectievelijk 5,0% en 2,9%.

Volgens Eurostat bedraagt de geharmoniseerde werkloosheidsgraad in 2017 voor België 7,2% (een daling van 0,6 procentpunt t.o.v. 2016).

Het aantal niet-vergoede niet-werkende werkzoekenden (NVNW-WZ) blijft na meerdere jaren van opeenvolgende stijgingen in 2017 stabiel (- 0,4%).

...en bij de niet-werkzoekenden

Het aantal vrijgestelde oudere werklozen en het aantal vrijgestelde werklozen met een bedrijfstoeslag (voorheen brugpensioen) nam in 2017 verder af met respectievelijk 27,4% en 12,7%. De evolutie in die groepen wordt enerzijds beïnvloed door een striktere reglementering, die het aantal nieuwe intreders doet afnemen, en anderzijds door de vergrijzing, die een omvangrijkere uitstroom naar het pensioenstelsel veroorzaakt.

Ook voor de werklozen met een vrijstelling van inschrijving als werkzoekende om sociale of familiale redenen noteren we een sterke daling (van 2 026 gerechtigden in 2015 naar 771 in 2017). Dit laat zich verklaren door het feit dat die vrijstelling sinds 2015 alleen nog voor mantelzorgers toegankelijk is.

... en bij de tijdelijke werkloosheid

Voor het eerst in 1964 zakt het jaargemiddelde van het aantal tijdelijk werklozen onder de grens van 100 000 fysieke eenheden.

Het aantal dagen tijdelijke werkloosheid wegens slecht weer kende in 2017 een daling op jaarbasis van 15,1%. 2017 kende immers een zachtere wintertijd (31 vorstdagen ten opzichte van 43 vorstdagen in 2016).

Ook het aantal dagen tijdelijke werkloosheid wegens werkgebrek om economische redenen, die het best de evolutie van de conjunctuur weerspiegelt, daalt voor het vijfde jaar op rij. In 2017 noteren we hiervoor een daling met 21,3% op jaarbasis.

Onder invloed van die evoluties zien we voor 2017 een afname met bijna 1/5 van de totale tijdelijke werkloosheid (- 17,8% uitgedrukt in fysieke eenheden, - 18,9% in budgettaire eenheden).

Lichte daling van het aantal werknemers in loopbaanonderbreking of tijdskrediet

Gemiddeld ontvingen 272 070 werknemers per maand een onderbrekingsuitkering in 2017. Het gaat om een lichte daling (- 2,9%) ten opzichte van 2016. De afname situeerde zich vooral bij het tijdskrediet, dat van toepassing is in de privésector (- 8,7%). Dit is het gevolg van de strikter geworden toelatingsvoorwaarden voor het tijdskrediet en de eindloopbaanstelsels, die sinds 2015 leidden tot een gevoelige afname van de nieuwe intredes.

De daling bij de loopbaanonderbreking, die geldt in de openbare sector, blijft in zijn geheel beperkter (- 2,6%). Men dient echter rekening te houden met een gedeeltelijke bevoegdheidsoverdracht in het kader van de Zesde Staatshervorming, die het moeilijk maakt om te vergelijken.

Het aantal thematische verloven (ouderschapsverlof, verlof voor medische bijstand en verlof voor palliatieve zorgen) nam daarentegen toe met 6,5%.

Bij de 272 070 werknemers die gemiddeld maandelijks een onderbrekingsuitkering ontvangen, dienen nog 19 851 te worden bijgeteld die in onderbreking zijn zonder uitkering. Dit brengt hun totaal in 2017 op 291 921. Dit maandelijks gemiddelde vertegenwoordigt 408 300 verschillende personen die in 2017 een onderbreking namen.

Een disproportionele evolutie van de werklast

In totaal is het aantal uitkeringen onder beheer van de RVA (1 011 606) met 7,7% gedaald. Die daling van het gemiddelde aantal maandelijkse betalingen heeft daarentegen de werkdruk zeker niet in gelijke mate verminderd. Door het feit dat er meer flexibiliteit op de arbeidsmarkt bestaat, kennen de werknemers meer transities in hun professioneel traject, wat het aantal aanvragen om werkloosheidsuitkeringen verhoogt. Dat hogere aantal transities en dus ook het hogere aantal uitkeringsaanvragen komt eveneens voort uit het feit dat de ratio van de werkzoekende werklozen ten opzichte van de werklozen die zijn vrijgesteld van het zoeken naar werk elk jaar stijgt. Daarnaast werd de behandeling van de uitkeringsaanvragen veel ingewikkelder sinds het invoeren van de hervormingen met betrekking tot de degressiviteit van de werkloosheids- en inschakelingsuitkeringen. Bovendien zijn de rechten met betrekking tot de werkloosheids- en onderbrekingsuitkeringen steeds meer gekoppeld aan voorwaarden op het vlak van de beroepsloopbaan. Daardoor wordt het, om rechten te fixeren, noodzakelijk om rekening te houden met veel langere referentieperiodes en moeten er meer berekeningen en verificaties worden uitgevoerd.

Ten slotte moet men ook rekening houden met de bijkomende werklast van de preventieve controles die voortaan worden uitgevoerd vòòr de opening van het recht op uitkeringen (verificatie van het adres, de gezinssituatie, het niet-krijgen van andere inkomsten ...).

Besparing met 2,1 miljard EUR op vier jaar

De gemiddelde maandelijkse werkloosheidsuitkering voor de werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen na voltijdse arbeidsprestaties bedroeg in 2017 1 065,65 EUR per maand (+ 1,7% ten opzichte van 2016). De gemiddelde maandelijkse inschakelingsuitkering bedroeg 770,82 EUR (+ 4,2% ten opzichte van 2016). Er dient echter aan te worden herinnerd dat er in de loop van 2016 nog een indexering heeft plaatsgevonden. Daarnaast zijn de evoluties ook beïnvloed door de opwaardering van de uitkeringen in het kader van de welvaartsaanpassing en door verschuivingen binnen de werklozenpopulatie.

De uitgaven voor de globale werkloosheid (zijnde de UVW met uitzondering van de werklozen met bedrijfstoelage, de tijdelijke werkloosheid, de inkomensgarantie- uitkering, de vrijstellingen voor opleidingen of studies en de niet-bezoldigde periode in het onderwijs) daalden in 2017 met 7,1% op jaarbasis. Uitgedrukt als ratio ten opzichte van het bbp vertegenwoordigen ze 1,25% (1,36% in 2016), wat het laagste cijfer is sedert het precrisisjaar 2007.

Het totaal van de uitgaven voor sociale prestaties van de RVA, die niet tot de uitgavenposten behoren die in het kader van de Zesde Staatshervorming werden overgedragen, is gedaald met 554 miljoen EUR (- 7,0%). Op vier jaar tijd namen die uitgave af met 2,1 miljard EUR, d.i. - 22,2%.

In 2017 vertegenwoordigden de totale uitgaven voor sociale prestaties op RVA-budget 1,74% van het bbp (tegenover 1,90% in 2016). Die dalende evolutie is toe te schrijven aan een sinds 4 jaar gunstigere economische conjunctuur, aan de demografische evolutie en in het bijzonder aan verschillende structurele hervormingen die de voorbije jaren werden ingevoerd in het werkloosheidstelsel of om de economische bedrijvigheid en de tewerkstelling te ondersteunen. Ze werd ook versterkt door het uitblijven van een indexering in 2014 en 2015.

Het rigoureuze en uniforme beheer van de RVA inzake controle en gebruik van nieuwe technieken om de doelgerichtheid van de onderzoeken te verfijnen laat ook toe om misbruik, fraude en oneigenlijk gebruik van het systeem te beperken. Binnen dat domein lag de prioriteit de voorbije jaren op preventie en dat steeds meer in samenwerking met de uitbetalingsinstellingen.

In 2018 zou de werkloosheid nog verder moeten krimpen

Het Federaal Planbureau en de Nationale Bank voorzien een verdere daling van de werkloosheid in 2018.

Het Federaal Planbureau voorziet een groei van 1,8% in 2018. Rekening houdend met de evolutie van de conjunctuur, de evolutie van de beroepsbevolking en het effect van de hervormingen, zou het aantal werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen toegelaten op basis van arbeid of studies in 2018 verder moeten dalen met 19 855 eenheden.

Uitdagingen die belangrijk blijven

Met een tewerkstellingsgraad van 67,7% in 2016 zijn we echter nog ver verwijderd van de doelstelling van 73,2% in 2020 die voor België werd vastgelegd in het kader van de Europese werkgelegenheidsstrategie. De voorbije jaren is de werkgelegenheid in België echter meer dan het Europese gemiddelde toegenomen. Dit vertaalt zich niet in een vergelijkbare vooruitgang van de tewerkstellingsgraad, aangezien de bevolking op arbeidsleeftijd ook eerder is toegenomen in ons land, terwijl ze in verschillende landen zelfs afneemt. België ken ook minder deeltijdse tewerkstelling met een lage werkintensiteit en meer gedetacheerde werknemers. De potentiële arbeidskrachten (inactieve bevolking) blijven echter talrijker dan het Europese gemiddelde.

Een vergelijking met de andere Europese landen toont belangrijke structurele problemen. Enerzijds gaat de re-integratie van risicogroepen slechts traag vooruit. Anderzijds blijft het verschil inzake werkloosheids- en werkgelegenheidsgraden tussen de gewesten hoog. Voor die domeinen is het belangrijk te herinneren aan de genoemde overdrachten van verschillende federale bevoegdheden met betrekking tot de werkgelegenheid naar de gewesten. Het gaat daarbij voornamelijk om de dienstencheques, de plaatselijke werkgelegenheidsagentschappen, de activeringsmaatregelen en de controle op de actieve en passieve beschikbaarheid van werkzoekenden. Momenteel is het merendeel van deze bevoegdheden effectief overgedragen. De gewesten beschikken op die manier over alle instrumenten voor het beheren van een geïntegreerd en efficiënt tewerkstellings-, en (her-)inschakelingsbeleid.

De administrateur-generaal,

Georges Carlens

Inhoudstafel

Woord vooraf.....	3
Inleiding.....	11
1 Conjuncturele en demografische context	15
1.1 Conjunctuur.....	16
1.2 Arbeidsmarktevoluties.....	18
1.3 Demografische context.....	20
2 Tijdelijke werkloosheid	21
2.1 Kerncijfers.....	21
2.2 Volgens gewest (in fysieke eenheden).....	22
2.3 Volgens gewest (in budgettaire eenheden)	24
2.4 Volgens bedrijfstak (in budgettaire eenheden).....	26
2.5 Volgens motief (in vergoede dagen)	28
2.6 Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven (in fysieke eenheden).....	31
3 Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	33
3.1 Inleiding.....	33
3.2 Werkzoekenden	36
3.3 Niet-werkzoekenden.....	55
3.4 Specifieke thema's m.b.t. de werkloosheid	62
4 Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen.....	85
4.1 Evolutie van de uitkeringen voor tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen.....	85
4.2 Activa.....	89
4.3 Opleidingsmaatregelen	90
4.4 Inkomensgarantie-uitkering (IGU).....	93
5 Maatregelen met betrekking tot de verzoening van het beroeps- en het privéleven	95
5.1 Algemene evolutie.....	95
5.2 Loopbaanonderbreking	103
5.3 Tijdskrediet.....	107
5.4 Specifieke vormen (thematische verloven).....	109
6 Maatregelen in het kader van de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut	111

7	Algemeen overzicht	113
7.1	Betalingen (fysieke eenheden).....	113
7.2	Budgettaire eenheden en vergoede dagen	115
7.3	Uitgekeerde bedragen	117
7.4	Verschillende klanten.....	119
8	Impact van de reglementaire wijzigingen sinds 2012	121
8.1	Stelsel van tijdelijke werkloosheid.....	122
8.2	Stelsel van inschakelingsuitkeringen	126
8.3	Stelsel van werkloosheidsuitkeringen.....	137
8.4	Stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelage	144
8.5	Stelsels van vrijstelling van inschrijving als werkzoekende	148
8.6	Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen	152
8.7	Stelsels met betrekking tot de verzoening van het beroeps- en het privéleven.....	158
8.8	Maatregelen in het kader van de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut.....	167
9	Internationale vergelijking	169
9.1	Werkloosheid.....	169
9.2	Werkgelegenheid	175
10	Vooruitzichten en budget.....	179
10.1	Uitgaveposten en de regionalisering	180
10.2	Vooruitzichten en budget voor 2018	183
10.3	Besparingen in de sociale uitgaven.....	187
	Lijst van afkortingen	189

Inleiding

In dit volume van het jaarverslag worden de evoluties beschreven van de uitkeringen waarvoor de RVA bevoegd is. Waar de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling (VDAB, Actiris, FOREM en ADG) statistieken publiceren over het aantal werkzoekenden, het arbeidsaanbod, de beroepsopleidingen en de gewestelijke premies, betreffen de RVA-statistieken de federale bevoegdheden en uitkeringen. De betalingen worden verricht door de uitbetalingsinstellingen (UI's) in geval van werkloosheid of activering en door de RVA zelf in het geval van loopbaanonderbreking en tijdskrediet. Om de evoluties in een ruimere context te kunnen situeren, wordt in diverse tabellen en grafieken ook verwezen naar algemene statistieken betreffende de arbeidsmarkt, die gebaseerd zijn op de gegevens van o.m. de RSZ, het RIZIV, de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal overleg en Eurostat.

Structuur van dit volume

Om de economische context te schetsen waarin de opdrachten van de Rijksdienst worden uitgevoerd, overlopen we in het eerste hoofdstuk (1) een aantal indicatoren met betrekking tot de conjunctuur, de demografie en de werkgelegenheid, onder meer het bbp, de werkaanbiedingen, de faillissementen en de collectieve ontslagen.

In de daaropvolgende hoofdstukken worden achtereenvolgens de uitkeringsgerechtigden van de RVA in detail besproken, te beginnen met het meest conjunctuurgevoelige stelsel: de tijdelijke werkloosheid (2). In een volgend hoofdstuk komt de volledige werkloosheid aan bod (3). Hierin zit ook het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag (voorheen voltijds brugpensioen) vervat. Het daaropvolgende hoofdstuk (4) behandelt de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen die nog (gedeeltelijk) onder federale bevoegdheid vallen en waarvoor de Rijksdienst in 2017 nog het operationeel beheer uitoefent. Daarna komen in volgorde de hoofdstukken aan bod over de maatregelen voor het aanpassen van de werktijd (5) en de maatregelen in het kader van de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut (6). Vervolgens worden al deze uitkeringsgroepen in een algemeen overzicht (7) gegoten om een zicht te krijgen op de globale evolutie van het aantal uitkeringsgerechtigden die onder de bevoegdheid vallen van de RVA.

Nadat op die manier ongeveer alle uitkeringen algemeen zijn behandeld, volgen een aantal hoofdstukken die zijn opgebouwd vanuit een specifieke invalshoek, te beginnen met de opvolging van de impact van een aantal recente reglementaire wijzigingen die betrekking hebben op de bevoegdheden van de RVA (8). De daaropvolgende hoofdstukken plaatsen de waargenomen evoluties in een ruimere internationale (9) en budgettaire context, waarbij ook kort wordt ingegaan op de perspectieven voor het komende jaar (10).

Statistische begrippen

Met het oog op een correcte interpretatie van de gegevens die in dit volume zijn opgenomen, worden in de onderstaande tabel een aantal statistische begrippen nader toegelicht. Die statistische definities zijn ook terug te vinden op de RVA-website (www.rva.be) in de rubriek "Documentatie" onder de link "Statistieken", maar zijn hier aangevuld met een aantal concreet voor dit jaarverslag geldende methodologische opmerkingen.

Benaming	Definitie	Voorbeeld
Betalingen, (aantal) uitkeringsgerechtigden, fysieke eenheden	Met het aantal fysieke eenheden in een bepaalde maand bedoelen we het aantal uitgevoerde betalingen tijdens die maand, indieningsmaand genoemd. Tijdens een indieningsmaand kunnen meerdere betalingen voor één persoon verricht worden. Een betaling kan immers betrekking hebben op een maand in het verleden. De maand waarop een betaling betrekking heeft wordt refertemaand genoemd. De RVA-betalstatistieken zijn gebaseerd op de indieningsmaand, niet op de refertemaand. Het begrip fysieke eenheden verwijst dus niet naar het aantal betaalde personen. De gemiddelden per trimester en per jaar worden berekend door de som van het aantal fysieke eenheden per maand voor de periode in kwestie te delen door respectievelijk 3 en 12, ook als een bepaalde maatregel pas in de loop van het trimester of jaar in voege kwam.	De heer Jansen heeft voor de (referte)maanden april en mei 2017 recht op een bedrag van 700 EUR, respectievelijk 630 EUR. Zijn uitbetalingsinstelling dient beide betalingen in bij de RVA in mei 2017. In de betaalstatistieken van mei 2017 zal men beide betalingen opnemen. Men telt dus 2 fysieke eenheden (betalingen), hoewel het hier maar 1 persoon betreft.
Uitgaven, bedragen	Per betaling maakt men de som van de ingediende bedragen.	De heer Jansen heeft voor de refertemaanden april en mei 2017 recht op een bedrag van 700 EUR, respectievelijk 630 EUR. Zijn uitbetalingsinstelling dient beide betalingen in bij de RVA in mei 2017. In de betaalstatistieken van mei 2017 zal men beide betalingen opnemen: 1 betaling met een bedrag van 700 EUR en 1 betaling met een bedrag van 630 EUR.
Dagen	Het recht op werkloosheidsuitkeringen wordt in principe per dag bepaald. Het maandelijks bedrag waarop een persoon voor een bepaalde (referte)maand recht heeft, wordt berekend door de dagbedragen te vermenigvuldigen met het aantal vergoedbare dagen. In theorie zijn alle dagen van een maand uitgezonderd de zondagen vergoedbaar, maar in de praktijk kunnen zich situaties voordoen waarbij het recht op werkloosheidsuitkeringen op sommige dagen vervalt. Zo vallen bv. ziekte dagen niet ten laste van de werkloosheidsverzekering. Ook dagen waarop men gewerkt heeft zijn niet vergoedbaar. Die dagen moet de werkloze dan aanduiden op zijn controlekaart. Op die manier kan de uitbetalingsinstelling voor elke werkloze het aantal rechtgevendende dagen bepalen. Per betaling maakt men de som van de ingediende dagen.	De heer Jansen heeft voor de (referte)maanden april en mei 2017 recht op een bedrag van 700 EUR (= 20 dagen * 35 EUR), respectievelijk 630 EUR (= 18 dagen * 35 EUR). Zijn uitbetalingsinstelling dient beide betalingen bij de RVA in mei 2017 in. In de betaalstatistieken van mei 2017 zal men beide betalingen opnemen: 1 betaling met 20 vergoede dagen en 1 betaling met 18 vergoede dagen.
Budgettaire eenheden	In sommige statistieken worden de gegevens in budgettaire eenheden uitgedrukt. Deze eenheid geeft weer in welke mate de betaling "weegt" op het budget. Het budgettaire belang van een betaling (fysieke eenheid) wordt immers bepaald door het aantal vergoede dagen. Zo bv. zal de betaling voor een tijdelijk werkloze die recht heeft op 5 dagen veel minder wegen op de totale uitgaven van de maand dan een betaling voor een volledig werkloze die recht heeft op 26 dagen. Per betaling berekent men de budgettaire eenheid als de dagen gedeeld door het aantal vergoedbare dagen van de refertemaand (d.i. alle dagen uitgezonderd de zondagen). Als zodanig komt het aantal budgettaire eenheden ongeveer overeen met het aantal voltijdse equivalenten.	De heer Jansen heeft voor de refertemaanden april en mei 2017 recht op een bedrag van 700 EUR (= 20 dagen * 35 EUR), respectievelijk 630 EUR (= 18 dagen * 35 EUR). Zijn uitbetalingsinstelling dient beide betalingen bij de RVA in mei 2017 in. In de betaalstatistieken van mei 2017 zal men beide betalingen opnemen: 1 betaling met 20 vergoede dagen en 1 betaling met 18 vergoede dagen. De maand mei 2017 telt 27 vergoedbare dagen. De betaling met 20 dagen telt dus als $20 / 27 = 0,74$ budgettaire eenheden; de betaling met 18 dagen als $18 / 27 = 0,67$ budgettaire eenheden.

Benaming	Definitie	Voorbeeld
Werkloosheidsgraad (berekening RVA)	De werkloosheidsgraad wordt berekend door het aantal UVW-WZ in de maand juni 2017 te delen door het aantal tegen werkloosheid verzekerden op 30 juni van 2016. De berekeningen werden door de RVA gemaakt op basis van RVA-gegevens over de UVW-WZ, RSZ- en DIBISS-gegevens over de werknemers en RIZIV-gegevens over de grensarbeiders.	
Werkloosheidsgraad (internationale vergelijking)	1. De vergoede volledige werkloosheid (administratieve gegevens): een administratieve benadering gebaseerd op de statistieken van de administraties die bevoegd zijn voor de uitbetaling van de werkloosheidsuitkeringen, ongeacht of het uitkeringssysteem gebaseerd is op het verzekeringsprincipe of op het solidariteitsprincipe (sociale hulp); 2. De werkloosheid in strikte zin (geharmoniseerde statistiek) : is de werkloosheid zoals die wordt gedefinieerd door de Internationale Arbeidsorganisatie IAO. Het gaat hier om de werkzoekende volledig werklozen (personen die niet tewerkgesteld zijn, direct beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt en actief op zoek zijn naar een tewerkstelling). Eurostat, het statistiekbureau van de Europese Commissie publiceert werkloosheidsstatistieken* op basis van deze gegevens; 3. De werkloosheid in ruime zin (geharmoniseerde statistiek) : een bredere definitie, die ook rekening houdt met werkzoekenden die niet direct inzetbaar zijn op de arbeidsmarkt of die niet actief op zoek zijn naar een job. *Deze statistiek is gebaseerd op een gemeenschappelijke enquête die op trimestriële basis wordt afgenomen bij een steekproefpopulatie in elke lidstaat van de Europese Unie.	http://www.rva.be/nl/documentatie/publicaties/studies

Op het einde van dit volume is een lijst te vinden met de voornaamste afkortingen die in dit jaarverslag worden gebruikt. De definitie van de verschillende bevoegdheden van de RVA is echter niet opgenomen in dit deel. We verwijzen hiervoor naar hoofdstuk 2 van het eerste volume van dit jaarverslag en naar de definitielijst op de RVA-website (ook in de rubriek "Documentatie").

Wij wensen er ten slotte op te wijzen dat voor bepaalde in dit volume gepubliceerde cijfers de totalen licht kunnen afwijken van de som van de diverse deelgroepen. Tenzij anders vermeld, is dit te wijten aan afronding. Aanduidingen van het gewest betreffen steeds de woonplaats, behalve indien specifiek anders aangeduid.

Conjuncturele en demografische context

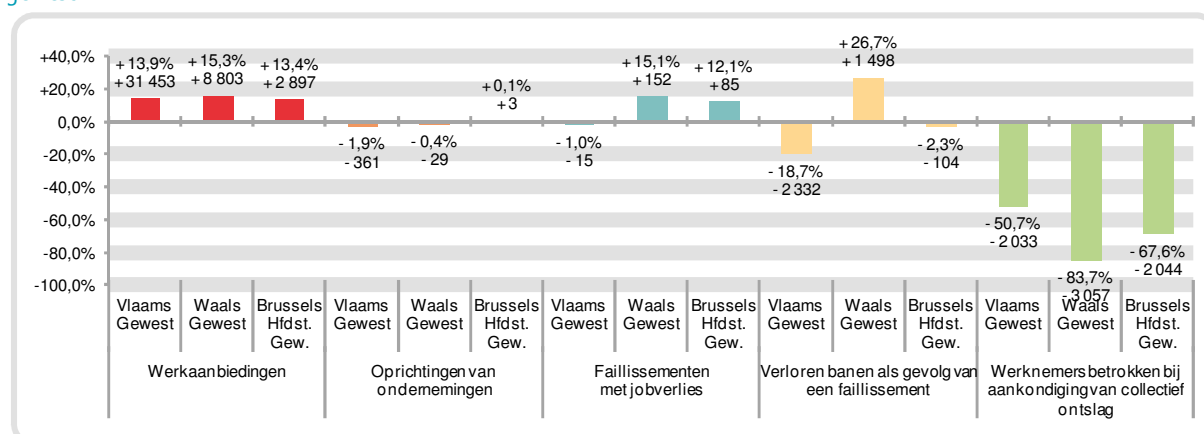
Dit hoofdstuk schetst de conjuncturele en demografische context waarbinnen de arbeidsmarkt evolueert, aan de hand van een aantal indicatoren met betrekking tot de economische conjunctuur, de vraagzijde van de arbeidsmarkt, faillissementen en herstructureringen, de werkgelegenheid en de bevolking.

1.1 Conjunctuur

Tabel 1¹
Conjunctuurindicatoren voor de arbeidsmarkt in België

	Bbp	Conjunctuur- barometer	Werkaanbiedingen	Uitzendarbeid	Oprichtingen van ondernemingen	Faillissementen met jobverlies	Verloren banen als gevolg van een faillissement	Werknemers betrokken bij aankondiging van collectief ontslag
2007	385 901	4,8	288 516	636 836	27 729	2 870	21 048	-
2008	388 916	-6,3	280 966	617 819	28 274	3 136	22 074	-
2009	380 164	-21,8	227 111	483 931	25 887	3 600	23 723	11 853
2010	390 596	-3,9	260 776	544 697	29 431	3 616	23 479	12 146
2011	397 621	-2,9	296 026	590 778	31 079	3 739	25 434	6 924
2012	398 553	-11,3	259 281	545 328	24 743	3 941	27 496	15 026
2013	399 353	-10,4	224 348	525 549	24 528	4 304	30 027	10 284
2014	404 751	-6,1	229 297	562 815	25 861	3 943	28 507	9 160
2015	410 435	-5,3	250 712	613 978	27 960	3 741	25 386	4 669
2016	416 452	-2,2	305 755	646 894	31 104	3 248	22 704	10 685
2017	423 563	-0,9	348 908	683 346	30 716	3 470	21 766	3 551
Evol. 2007 - 2017	+ 9,8%	- 5,7	+ 20,9%	+ 7,3%	+ 10,8%	+ 20,9%	+ 3,4%	-
Evol. 2016 - 2017	+ 1,7%	+ 1,3	+ 14,1%	+ 5,6%	- 1,2%	+ 6,8%	- 4,1%	- 66,8%

Grafiek 1
Variatie ten opzichte van het voorgaande jaar volgens
gewest

¹ Bronnen: NBB - bbp in miljoenen kettingeuro's - referentiejaar 2015 - van seizoenschommelingen en kalendereffecten gezuiverde gegevens + perscommuniqué - INR - Flash estimate en kwartaalrekeningen (meest recente trimester); maandelijkse conjunctuurenquête bij de ondernemingen - seizoengezuiverde gegevens (maandgemiddelde op jaarbasis); VDAB, FOREM, Actiris, ADG - Door de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling ontvangen werkaanbiedingen uit het normale economische circuit, met uitzondering van uitzendarbeid en uitwisseling van aanbiedingen tussen de gewestelijke diensten; Federgon - Raming van het gemiddeld aantal gepresteerde uren uitzendarbeid per dag; FOD Economie - Oprichting van ondernemingen in de profitsector; Fonds tot vergoeding van de in geval van Sluiting van Ondernemingen ontslagen werknemers (RVA); FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg - Collectieve ontslagen (lange reeks)

De economische conjunctuur heeft in 2017 de matige heropleving van tussen 2014 en 2016 voortgezet. Diverse indicatoren die de conjuncturele context op de arbeidsmarkt schetsen, vertonen een positieve evolutie ten opzichte van vorig jaar.

Met een toename van het bbp met 1,7% (in volume) op jaarbasis, noteren we voor het derde jaar op rij een matige groei. We blijven echter nog ver verwijderd van het groeiritme dat we voor de economische crisis kenden (+ 3,4% in 2007). Die tendens wordt weerspiegeld in de groei van het ondernemersvertrouwen. Het peil van de conjunctuurbarometer was in 2017 gemiddeld 1,3 punt hoger dan in 2016. Bovendien werd gemiddeld 5,6% meer uren uitzenduren gepesteed dan in het voorgaande jaar. Die cijfers van tijdelijk werk (uitzendwerk) worden als geavanceerde indicator van de conjunctuur en de arbeidsmarkt beschouwd. We zien dat het gemiddelde aantal uren gepesteed in uitzendwerk sinds 2016 hoger ligt dan dat van 2007 (zijnde 646 894 in 2016 en 683 346 in 2017 tegenover 636 835 in 2007).

Voor het aantal werkaanbiedingen noteren we in 2017 een stijging met 14% op jaarbasis.

Het aantal oprichtingen van ondernemingen daalt in 2017 op jaarbasis met 1,2% maar blijft desondanks een van de hoogste van de afgelopen 10 jaar.

We zien ook een daling van het aantal aangekondigde collectieve ontslagen met 67% op jaarbasis.

Het aantal faillissementen is gestegen met 6,8% op jaarbasis terwijl het aantal verloren gegane banen wegens faillissementen met 4,1% is gedaald. We zien echter een daling van het aantal faillissementen in het Vlaamse Gewest en een stijging in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en in het Waalse Gewest.

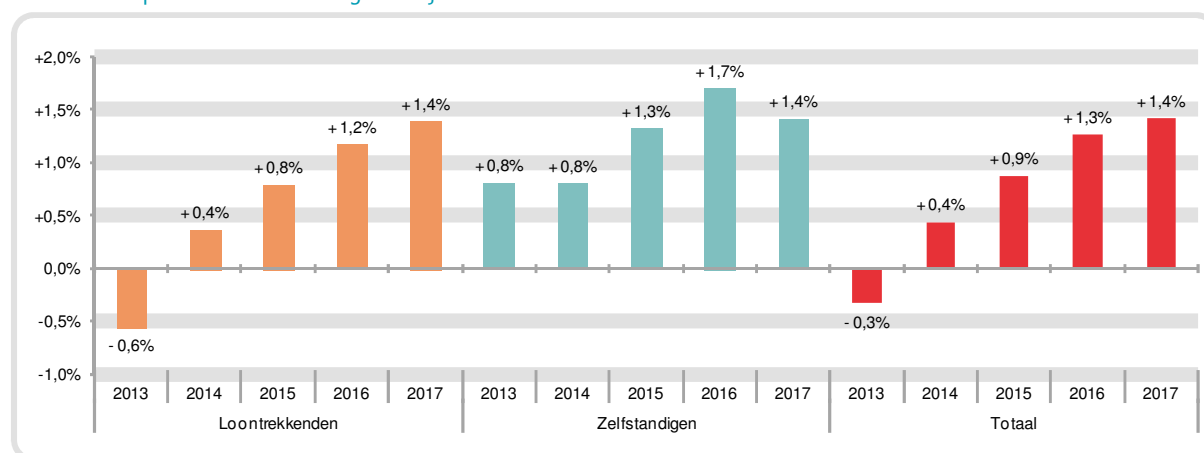
1.2 Arbeidsmarktevoluties

Tabel 2
Belgische werkgelegenheid (in duizenden personen)

In duizenden	Binnenlandse werkgelegenheid	Loontrekkenden	Zelfstandigen	Werkgelegenheidsgraad (15-64 jaar)
2007	4 374	3 668	706	62,0%
2008	4 453	3 737	716	62,4%
2009	4 446	3 724	722	61,6%
2010	4 474	3 747	727	62,0%
2011	4 535	3 800	735	61,9%
2012	4 555	3 812	743	61,8%
2013	4 540	3 791	749	61,8%
2014	4 560	3 805	755	61,9%
2015	4 600	3 835	765	61,8%
2016	4 658	3 880	778	62,3%
2017	4 724	3 934	789	62,8%
Evol. 2007 - 2017	+ 8,0%	+ 7,3%	+ 11,8%	+ 0,8 pp.
Evol. 2016 - 2017	+ 1,4%	+ 1,4%	+ 1,4%	+ 0,5 pp.

Bron: Jaarverslag NBB – gedetailleerde statistische tabellen

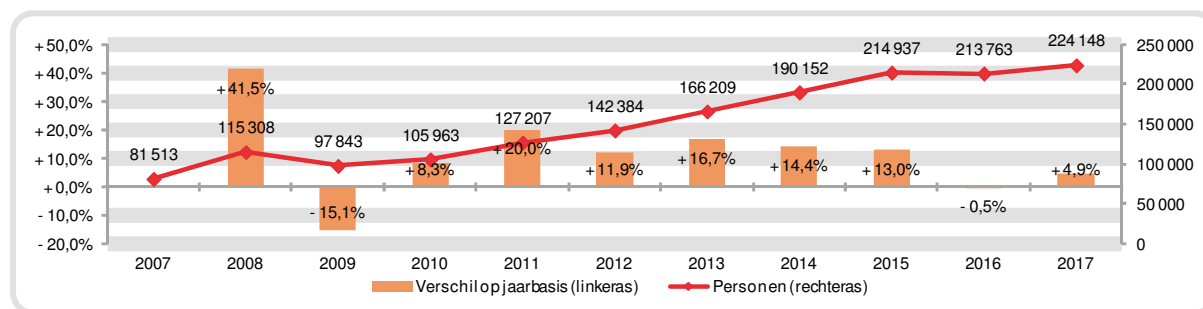
Grafiek 2
Variatie ten opzichte van het voorgaande jaar

Binnen het spanningsveld van jobcreatie en herstructurering noteren we in België volgens de recentste cijfers van de Nationale Bank een groei van 1,4% van de binnenlandse werkgelegenheid. Dat vertaalt zich echter in een relatief stabiele werkgelegenheidsgraad (62,8% in 2017 t.o.v. 62,3% in 2016), die mee wordt beïnvloed door de demografische evolutie.

Hierbij moeten we ook opmerken dat de buitenlandse dienstverleners en de gedetacheerde werknemers die in België werken geen deel uitmaken van wat wordt gerekend als de binnenlandse werkgelegenheid. De voorbije jaren heeft die categorie van werknemers wel een sterke toename gekend. Het aantal is in 2017 opnieuw gestegen (+ 4,9% op jaarbasis). In België gaat het hoofdzakelijk over werknemers die afkomstig zijn uit onze buurlanden, Portugal en de Oost-Europese lidstaten van de Europese Unie. De inzet van gedetacheerde werknemers draagt bij tot een hogere productie en dus welvaartsgroei, maar komt de binnenlandse werkgelegenheid niet direct ten goede.

Tabel 3
Evolutie van het aantal meldingen van gedetacheerde werknemers

Bron: RSZ – aantal verschillende werknemers aangemeld via LIMOSA

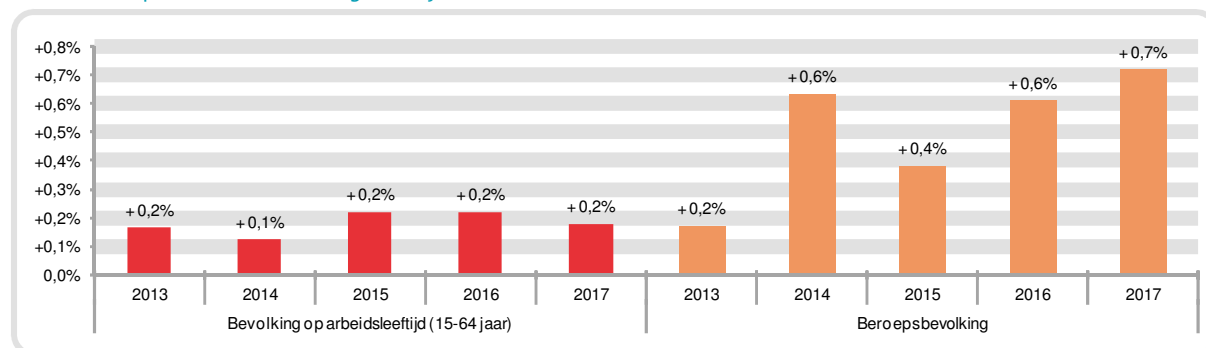
1.3 Demografische context

Tabel 4
Evolutie van de bevolking (in duizenden personen)

	Bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar)	Beroepsbevolking
2007	7 012	4 977
2008	7 074	5 031
2009	7 124	5 075
2010	7 180	5 118
2011	7 225	5 159
2012	7 247	5 194
2013	7 259	5 203
2014	7 268	5 236
2015	7 284	5 256
2016	7 300	5 288
2017	7 313	5 326
Evol. 2007 - 2017	+ 4,3%	+ 7,0%
Evol. 2016 - 2017	+ 0,2%	+ 0,7%

Bron: Jaarverslag NBB – gedetailleerde statistische tabellen

Grafiek 3
Variatie ten opzichte van het voorgaande jaar

In 2017 is de bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar) opnieuw toegenomen met ongeveer 13 000 personen ten opzichte van vorig jaar. Het gaat om een stijging van ca 0,2%. De evolutie van het segment van de beroepsbevolking houdt daarbij echter niet helemaal een gelijke tred. De stijging is er met 0,7% immers omvangrijker. Dat is onder meer een gevolg van het doorstromen van talrijke werknemers uit de babyboomgeneratie naar hogere leeftijdsklassen en uiteindelijk naar het pensioen, waaruit bepaalde opportuniteiten voortvloeien voor de werknemers uit de overige segmenten van de arbeidsmarkt.

Tijdelijke werkloosheid

2.1 Kerncijfers

Tabel 5
Kerncijfers tijdelijke werkloosheid

	Fysieke eenheden	Budgettaire eenheden	Aantal verschillende werknemers	Aantal verschillende werkgevers	Dagen (totaal)	Dagen (per werknemer)	Dagen (per werkgever)	Uitgaven (miljoen EUR)	Gemiddelde daguitkering (EUR)
2016	119 224	25 674	346 267	43 301	7 827 748	22,6	180,8	460,21	58,79
2017	97 975	20 824	306 533	40 901	6 361 874	20,8	155,5	377,50	59,34
Evol. 2016-2017	- 17,8%	- 18,9%	- 11,5%	- 5,5%	- 18,7%	- 8,2%	- 14,0%	- 18,0%	+ 0,9%
	- 21 250	- 4 849	- 39 734	- 2 400	- 1 465 874	- 1,9	- 25,2	- 82,71	+ 0,55

In 2017 kent de RVA per maand gemiddeld 97 975 tijdelijke werkloosheidsuitkeringen toe, goed voor 20 824 budgettaire eenheden (vergelijkbaar met het concept voltijdse equivalenten). In vergelijking met 2016 betekent dat een afname van 17,8% in fysieke eenheden en 18,9% in budgettaire eenheden. De afname is iets groter in budgettaire eenheden omdat ook het gemiddeld aantal vergoede dagen per werknemer is gedaald van 22,6 naar 20,8.

In 2017 maken 306 533 verschillende werknemers en 40 901 verschillende werkgevers gebruik van het stelsel van tijdelijke werkloosheid, of respectievelijk 11,5% en 5,5% minder dan in 2016.

De gemiddelde daguitkering bedraagt in 2017 59,34 EUR, wat een stijging met 0,55 EUR inhoudt ten opzichte van vorig jaar (+ 0,9%). Als gevolg van de afname van het aantal uitkeringsgerechtigden en het gemiddeld aantal vergoede dagen zijn de totale uitgaven afgenomen met 18,0%, tot 377,50 miljoen EUR.

2.2

Volgens gewest (in fysieke eenheden)

Tabel 6
Evolutie van de tijdelijke werkloosheid volgens gewest in
fysieke eenheden

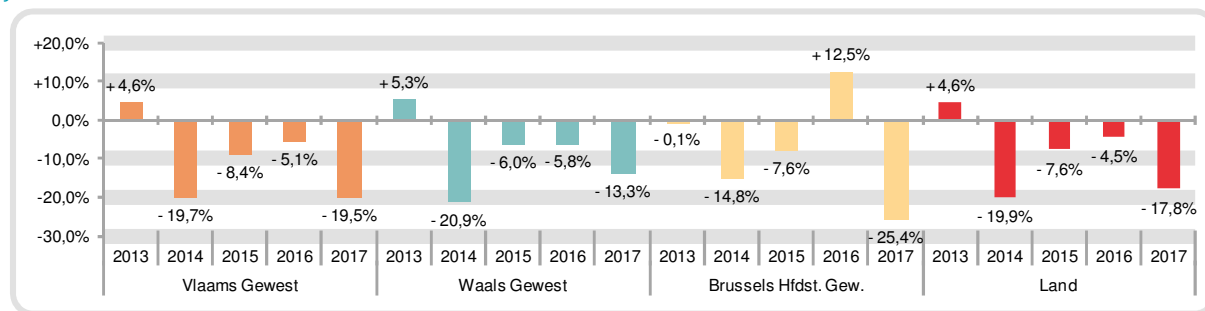
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land
2007	74 956	40 155	4 838	119 949	100	100	100	100
2008	85 991	43 685	5 060	134 737	115	109	105	112
2009	138 938	64 802	7 124	210 864	185	161	147	176
2010	108 466	57 285	7 535	173 286	145	143	156	144
2011	86 129	47 596	7 122	140 847	115	119	147	117
2012	100 428	53 360	7 552	161 340	134	133	156	135
2013	105 013	56 167	7 544	168 723	140	140	156	141
2014	84 281	44 408	6 429	135 118	112	111	133	113
2015	77 159	41 737	5 943	124 840	103	104	123	104
2016	73 239	39 300	6 685	119 224	98	98	138	99
2017	58 929	34 061	4 985	97 975	79	85	103	82
Evol. 2007- 2017	- 21,4%	- 15,2%	+ 3,0%	- 18,3%				

Het aantal betalingen in het stelsel van tijdelijke werkloosheid neemt in 2017 voor het vierde jaar op rij af op jaarbasis (- 17,8%). Bovendien komt 2017 met gemiddeld 97 975 betalingen per maand voor het eerst sedert 1964 (!) beneden de drempel van 100 000 uit.

De daling op jaarbasis doet zich voor in alle gewesten. Het Vlaams Gewest noteert een daling van - 19,5%, in het Waals Gewest bedraagt de daling op jaarbasis - 13,3%, en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest merken we de grootste relatieve afname, nl. - 25,4%. Voor Brussel dient het beeld van die grote procentuele daling enigszins genuanceerd te worden. Vorig jaar werden er immers door werkgevers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dagen tijdelijke werkloosheid wegens overmacht ingediend naar aanleiding van de terreuraanslagen van 22 maart 2016 in Brussel en Zaventem. Niettemin stellen we ook voor Brussel vast dat het niveau van de tijdelijke werkloosheid in 2017 zeer laag is. In de periode van de voorbije tien jaar is 2017, naast het precrisisjaar 2007, het enige jaar waarin het aantal tijdelijk werklozen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest lager ligt dan 5 000 eenheden.

In het Vlaams Gewest zakt de tijdelijke werkloosheid onder de 60 000 eenheden (58 929), dat is meteen ook het laagste niveau in de periode 2007 tot 2017, inclusief het precrisisjaar 2007. Ook in het Waals Gewest ligt het aantal tijdelijk werklozen in 2017 veel lager dan in 2007 (34 061 t.o.v. 40 155).

Grafiek 4
Variatie in percentage ten opzichte van het voorgaande
jaar

2.3

Volgens gewest (in budgettaire eenheden)

Tabel 7
Evolutie van de tijdelijke werkloosheid volgens gewest in
budgettaire eenheden

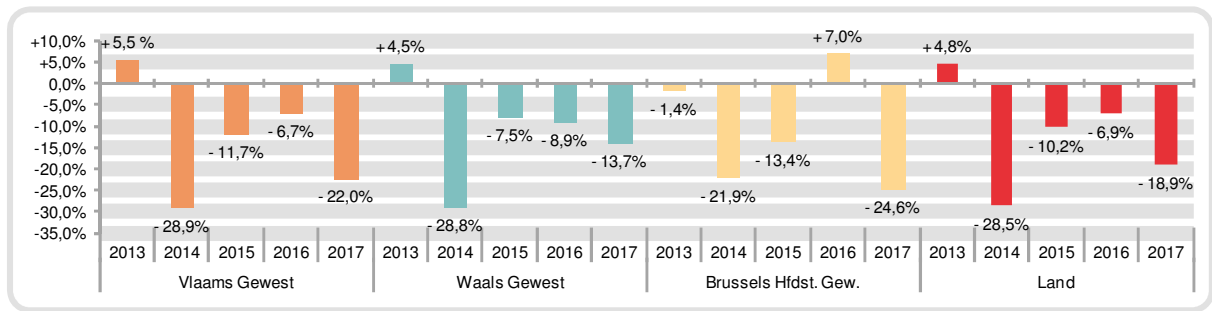
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land
2007	16 427	11 866	1 670	29 963	100	100	100	100
2008	18 338	12 325	1 718	32 381	112	104	103	108
2009	36 821	21 353	2 392	60 566	224	180	143	202
2010	27 689	19 351	2 467	49 507	169	163	148	165
2011	19 490	14 357	2 049	35 895	119	121	123	120
2012	22 894	15 939	2 129	40 962	139	134	127	137
2013	24 151	16 664	2 099	42 913	147	140	126	143
2014	17 173	11 865	1 639	30 677	105	100	98	102
2015	15 169	10 975	1 419	27 563	92	92	85	92
2016	14 155	10 000	1 518	25 674	86	84	91	86
2017	11 046	8 634	1 145	20 824	67	73	69	70
Evol. 2007- 2017	- 32,8%	- 27,2%	- 31,4%	- 30,5%				

Tijdelijk werklozen krijgen meestal maar enkele dagen per maand uitkeringen. Daarom is het nuttig om de evolutie behalve in fysieke eenheden (gemiddeld aantal betalingen per maand) ook in budgettaire eenheden (vergelijkbaar met het concept voltijdse equivalenten) weer te geven.

De tendens is vergelijkbaar, maar de afname tijdens de laatste 3 jaar tekent zich nog duidelijker af. In budgettaire eenheden uitgedrukt, ligt de tijdelijke werkloosheid in 2017 daardoor 30,5% lager dan het precrisisniveau van 2007, tegenover – 18,3% in fysieke eenheden. In budgettaire eenheden ligt de tijdelijke werkloosheid in elk van de gewesten lager dan in 2007.

In 2017 is in het Vlaams en het Waals Gewest de daling op jaarbasis in budgettaire eenheden respectievelijk 2,5 procentpunt en 0,4 procentpunt groter dan de daling in fysieke eenheden. Dat geeft aan dat het gemiddeld aantal vergoede dagen per werkloze in deze gewesten een beetje lager ligt dan vorig jaar. Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zien we dat de afname in budgettaire eenheden 0,8 procentpunt kleiner is dan in fysieke eenheden, wat wijst op een zeer lichte stijging van het aantal dagen per werkloze.

Grafiek 5
Variatie in percentage ten opzichte van het voorgaande
jaar

2.4

Volgens bedrijfstak (in budgettaire eenheden)

Tabel 8
Tijdelijke werkloosheid volgens bedrijfstak in budgettaire eenheden

	Bouwnijverheid	Diensten	Handel, banken en verzekeringen	Industrie	Andere	Bouwnijverheid	Diensten	Handel, banken en verzekeringen	Industrie	Andere
2007	10 254	6 541	933	8 464	3 771	100	100	100	100	100
2008	9 739	7 287	989	10 254	4 112	95	111	106	121	109
2009	12 539	12 653	1 438	25 454	8 482	122	193	154	301	225
2010	14 178	11 063	1 268	16 121	6 878	138	169	136	190	182
2011	12 471	7 912	1 850	10 199	3 464	122	121	198	120	92
2012	14 730	8 321	2 045	12 206	3 659	144	127	219	144	97
2013	16 949	8 284	2 082	12 460	3 138	165	127	223	147	83
2014	10 500	6 859	1 742	9 380	2 197	102	105	187	111	58
2015	10 298	6 486	1 484	7 404	1 890	100	99	159	87	50
2016	9 486	6 297	1 348	6 762	1 780	93	96	145	80	47
2017	8 005	5 320	1 153	4 956	1 390	78	81	124	59	37
Evol. 2007-2017	- 21,9%	- 18,7%	+ 23,6%	- 41,4%	- 63,1%					

In 2017 laten alle grote bedrijfstakken een afname van de tijdelijke werkloosheid noteren in vergelijking met 2016. De belangrijkste dalingen worden genoteerd in de bouwnijverheid en de industrie. In die sectoren ligt de tijdelijke werkloosheid in budgettaire eenheden respectievelijk 15,6% en 26,7% lager dan vorig jaar.

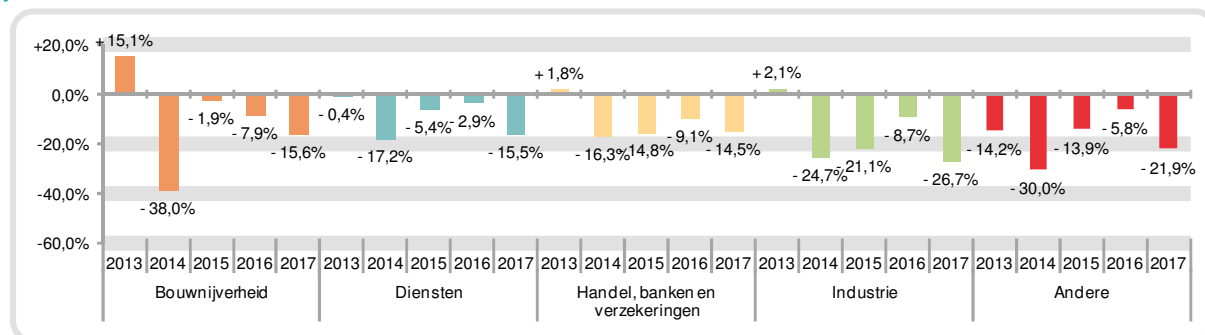
In de bouwsector wordt de tijdelijke werkloosheid sterk beïnvloed door de weersomstandigheden. Het feit dat 2017 12 vorstdagen minder telde dan 2016 zien we dan ook weerspiegeld in de daling van het aantal tijdelijk werklozen in de bouwsector (- 15,6%). Ook de heropleving van de economie heeft gezorgd voor een daling van de tijdelijke werkloosheid in de bouwsector.

In de industrie wordt de grote daling (- 26,7%) ongetwijfeld bepaald door de verbeterde conjunctuur, maar in die sector dient men ook rekening te houden met een afnemende tewerkstelling.

In de dienstensector bedraagt de tijdelijke werkloosheid in 2017 5 320 budgettaire eenheden, wat een daling inhoudt van 977 eenheden ten opzichte van 2016 (- 15,5%). In de sector van de handel, banken en verzekeringen tenslotte daalt de tijdelijke werkloosheid met 195 budgettaire eenheden op jaarbasis (- 14,5%).

In elk van de grote bedrijfstakken - op de sector van de handel, banken en verzekeringen na - is de tijdelijke werkloosheid in 2017 gedaald tot onder het precrisisniveau van 2007. In de bouwnijverheid en de dienstensector bedraagt de daling ten opzichte van 2007 respectievelijk 21,9% en 18,7%. In de industriële sector wordt in 2017 zelfs 41,4% minder tijdelijke werkloosheid geteld dan in 2007. In de sector van de handel, banken en verzekeringen wordt in 2017 bijna een kwart meer tijdelijke werkloosheid geteld dan in 2007, maar het belang van die sector in de totale tijdelijke werkloosheid blijft met 5,5% eerder beperkt.

Grafiek 6
Variatie in percentage ten opzichte van het voorgaande
jaar

2.5

Volgens motief (in vergoede dagen)²

Tabel 9
Evolutie van de tijdelijke werkloosheid volgens motief in
aantal vergoede dagen

	Economische redenen	Slecht weer	Overmacht	Andere	waarvan schorsing bedienden	Economische redenen	Slecht weer	Overmacht	Andere
2007	5 553 689	2 626 126	580 811	548 354	0	100	100	100	100
2008	6 671 546	2 293 144	571 933	539 152	0	120	87	98	98
2009	14 367 012	3 017 902	604 695	636 747	163 952	259	115	104	116
2010	9 796 219	3 988 531	666 106	506 811	333 355	176	152	115	92
2011	7 420 743	2 379 178	652 237	561 668	96 741	134	91	112	102
2012	8 390 094	2 972 042	632 890	495 612	151 672	151	113	109	90
2013	7 873 718	3 987 841	639 448	494 236	264 912	142	152	110	90
2014	6 892 238	1 396 129	607 385	388 110	186 874	124	53	105	71
2015	5 541 826	1 894 466	579 483	356 591	144 797	100	72	100	65
2016	4 808 619	2 043 614	615 323	360 192	132 662	87	78	106	66
2017	3 782 262	1 734 433	560 720	284 460	92 788	68	66	97	52
Evol. 2007- 2017	- 31,9%	- 34,0%	- 3,5%	- 48,1%	- 43,4%				

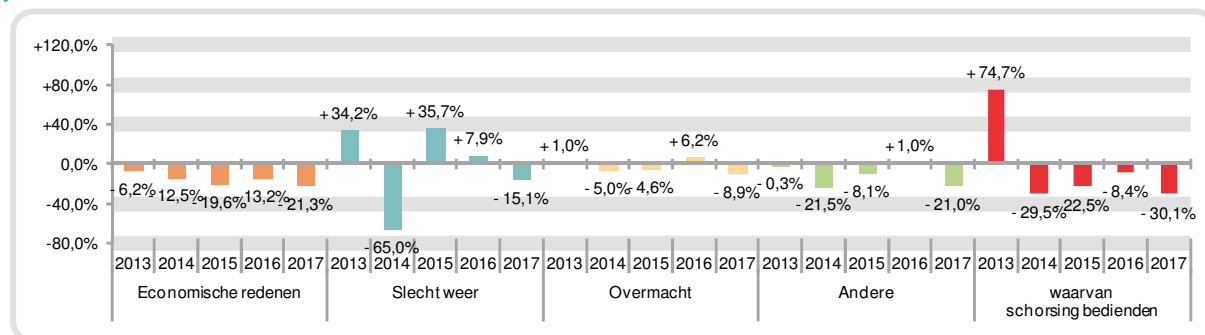
In 2017 werden 6 361 874 dagen vergoed in het stelsel van tijdelijke werkloosheid, of 31,7% minder dan in 2007, vóór het uitbreken van de economische crisis. Die afname wordt zowel verklaard door de evolutie van het motief economische redenen (- 31,9% ten opzichte van 2007) als van het motief slecht weer (- 34,0% ten opzichte van 2007). In de beschouwde periode was het aantal vergoede dagen wegens economische redenen nooit kleiner. Voor tijdelijke werkloosheid omwille van slecht weer werden enkel in 2014 minder dagen vergoed dan in 2017.

De crisisschorsing voor bedienden, ingevoerd in juli 2009 als tijdelijke anti-crisismaatregel, werd vanaf januari 2012 omgezet in een definitieve regeling met licht afwijkende modaliteiten, namelijk de schorsing van de arbeidsovereenkomst voor bedienden wegens werkgebrek. Deze regeling maakt op statistisch vlak deel uit van de tijdelijke werkloosheid in strikte zin (2.1-2.5). In vergelijking met 2009, toen de maatregel in volle economische crisis werd ingevoerd, is het aantal dagen tijdelijke werkloosheid ingevolge werkgebrek voor bedienden gedaald met meer dan 43%. Ten opzichte van vorig jaar noteren we een daling met 30,1%.

² Voor het aantal vergoede dagen worden in principe de gegevens ná verificatie gebruikt. Die zijn echter slechts beschikbaar met een vertraging van ongeveer 6 maanden. Voor de meest recente periode, in casu het jaar 2017, worden dan ook gegevens vóór verificatie gebruikt. Het aantal vergoede dagen vóór verificatie is steeds enigszins groter dan het aantal vergoede dagen na verificatie, zodat er voor 2017 sprake is van een lichte overschatting (vooral voor wat betreft de motieven economische redenen, slecht weer en overmacht).

Grafiek 7

Variatie in percentage ten opzichte van het voorgaande jaar

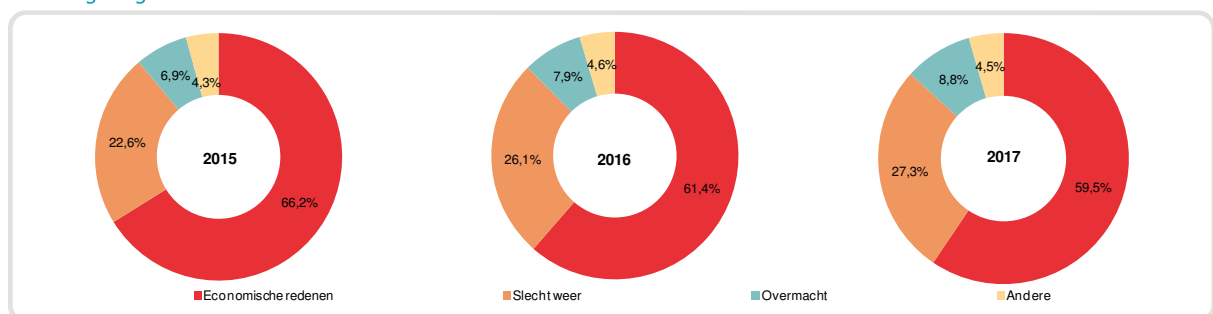

Het aantal dagen tijdelijke werkloosheid omwille van economische redenen daalt voortdurend sedert 2012. In 2017 bedraagt de afname op jaarbasis 21,3%. Waar in 2015 meer dan 66% van het aantal vergoede dagen tijdelijke werkloosheid werd toegekend om economische redenen, is dit in 2017 gedaald tot 59,5% (cf. grafiek 8).

Het aantal dagen tijdelijke werkloosheid wegens overmacht is met 8,9% gedaald ten opzichte van vorig jaar, en dit ondanks de fipronilcrisis. Tijdens de zomer van 2017 werden bij sommige pluimveehouders in ons land - en ook in andere Europese landen - te hoge concentraties van fipronil in kippeneieren vastgesteld. De handel in eieren werd hierdoor ernstig getroffen. Sommige bedrijven werden geconfronteerd met een tekort aan grondstoffen, terwijl andere bedrijven geblokkeerd werden in afwachting van de resultaten van analyses. De blokkering van het bedrijf of het tekort aan grondstoffen konden voor sommige werknemers leiden tot tijdelijke werkloosheid wegens overmacht. De werkgevers konden tijdelijke werkloosheid ingevolge de fipronilcrisis inroepen vanaf augustus tot en met november 2017. In totaal vroegen 8 bedrijven voor 135 werknemers tijdelijke werkloosheid wegens overmacht ingevolge de fipronilcrisis aan bij de RVA. Vijf bedrijven dienden tijdens het najaar van 2017 daadwerkelijk 1 725 dagen tijdelijke werkloosheid in voor 70 werknemers. Dit was goed voor een totaal bedrag van 98 218 EUR. Tijdelijke werkloosheid wegens overmacht vertegenwoordigt in 2017 8,8% van de totale tijdelijke werkloosheid, dat is bijna 1 procentpunt meer dan 2016 (7,9%).

Het aantal dagen tijdelijke werkloosheid omwille van slecht weer is in 2017 sterk afgenomen ten opzichte van vorig jaar (- 15,1%). Dat heeft te maken met de zachtere weersomstandigheden in 2017: 31 vorstdagen ten opzichte van 43 vorstdagen in 2016. In 2017 vertegenwoordigde het motief slecht weer 27,3% van de totale tijdelijke werkloosheid, dat is iets meer dan het aandeel in 2016 (26,1%).

Grafiek 8
Verdeling volgens motief

2.6

Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen en verloven (in fysieke eenheden)

Tabel 10
Evolutie van de aan tijdelijke werkloosheid verwante
uitkeringen en verloven

	Onthaalouders	Jeugdvakantie	Seniorvakantie	Niet-bezoldigde periode in het onderwijs	Pleegzorg	Onthaalouders	Jeugdvakantie	Seniorvakantie	Niet-bezoldigde periode in het onderwijs	Pleegzorg
2007	4 087	3 085	123	3 325	0	100	100	100	100	-
2008	3 898	3 209	160	3 350	0	95	104	130	101	-
2009	3 742	2 872	113	3 387	107	92	93	91	102	100
2010	3 636	2 574	151	3 501	81	89	83	123	105	76
2011	3 484	2 725	230	3 550	88	85	88	186	107	82
2012	3 170	2 735	215	3 495	92	78	89	174	105	86
2013	3 142	2 740	212	3 724	102	77	89	172	112	95
2014	2 946	2 438	238	3 874	103	72	79	193	116	96
2015	2 656	2 389	246	3 836	114	65	77	200	115	106
2016	2 474	2 635	284	3 728	115	61	85	231	112	107
2017	2 263	2 737	287	3 628	186	55	89	232	109	174
Evol. 2007- 2017	- 44,6%	- 11,3%	+ 132,4%	+ 9,1%	-					

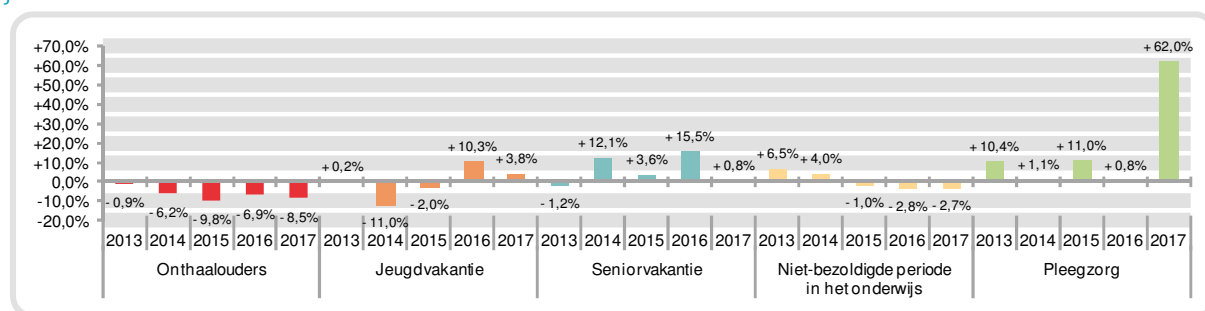
De onthaalouders krijgen opvanguitkeringen als hun inkomsten dalen omwille van de afwezigheid van kinderen om redenen onafhankelijk van hun wil. Het aantal uitkeringstrekkers daalt geleidelijk sinds 2007.

De uitkeringen die zijn bedoeld om de periodes te vergoeden die niet gedekt zijn door vakantiegeld betreffen enerzijds de schoolverlaters (jeugdvakantie) en anderzijds de 50-plussers die opnieuw een activiteit beginnen in de privésector (seniorvakantie). In het eerste stelsel stijgt het gemiddeld aantal betalingen in 2017 met 3,8% op jaarbasis, in het tweede stelsel met 0,8%.

Mensen die voor onderwijsinstellingen werken, krijgen tijdens de zomervakantie een uitkering als die periode niet gedekt is door een uitgestelde bezoldiging. In vergelijking met vorig jaar neemt het gemiddeld aantal uitkeringen in 2017 af met 2,7%. Ten opzichte van 2007 is er een toename van 9,1%.

Sommige werknemers ten slotte krijgen uitkeringen als ze verlof nemen om de pers(o)on(en) te verzorgen die in hun gezin werd(en) geplaatst (pleegzorg). Het aantal van die uitkeringstrekkers blijft zeer beperkt: gemiddeld 186 personen per maand in 2017. Hun aantal is ten opzichte van vorige jaar wel flink toegenomen (+ 62,0%), maar dat beeld wordt vertekend door de kleine absolute aantallen.

Grafiek 9
 Variatie in percentage ten opzichte van het voorgaande
 jaar

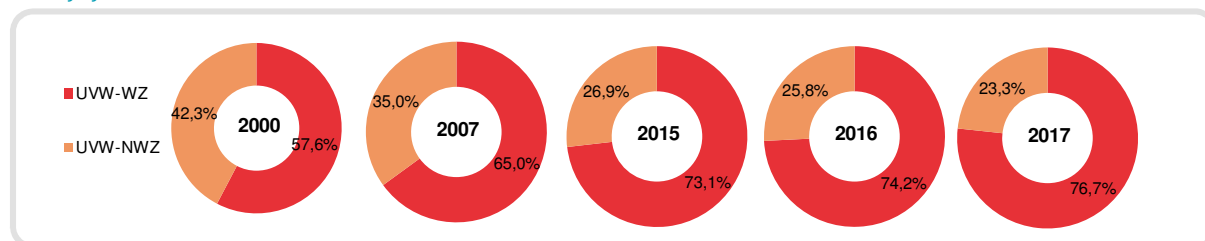
Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen

3.1 Inleiding

De uitkeringsgerechtigde volledig werklozen omvatten zowel werkzoekenden (UVW-WZ) als niet-werkzoekenden (UVW-NWZ). Onder de werkzoekenden rekenen wij de werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen toegelaten op basis van voltijdse arbeidsprestaties, de werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen toegelaten op basis van studies, de werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen toegelaten op basis van vrijwillig deeltijdse arbeidsprestaties en de werkzoekende uitkeringsgerechtigden binnen het stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoelage (SWT). De groep van de UVW-NWZ bestaat uit de niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen toegelaten op basis van vrijwillig deeltijds werk, de oudere vrijgestelde uitkeringsgerechtigde volledig werklozen toegelaten op basis van voltijdse arbeidsprestaties, de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen die zijn vrijgesteld van inschrijving als werkzoekende (IWZ) omwille van sociale of familiale moeilijkheden of mantelzorg en de SWT'ers die zijn vrijgesteld van IWZ.

Grafiek 10

De verhouding tussen UVW-WZ en UVW-NWZ tijdens de voorbije jaren

In 2000 namen de UVW-NWZ liefst 42,3% van de totale werkloosheid voor hun rekening (274 710 van de 649 846 UVW). In 2007 daalde hun aandeel tot 35%. Sederdien daalt het aandeel voortdurend: in 2017 gaat het om nog slechts 23,3% van het totale aantal UVW.

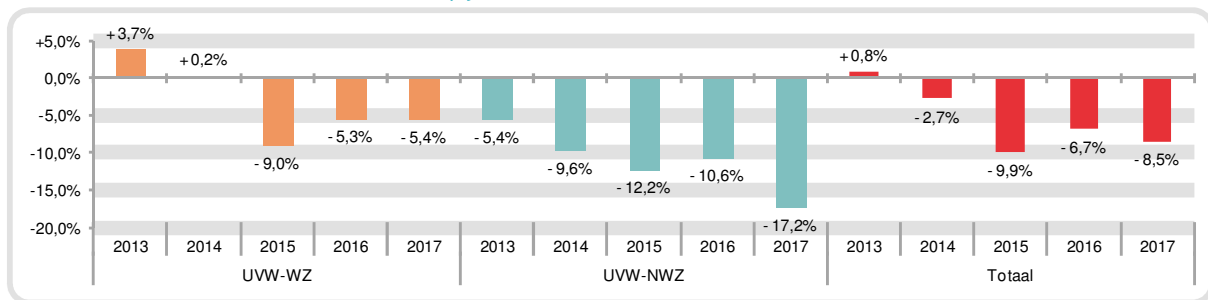
Tabel 11

Evolutie van het totale aantal UVW-WZ en UVW-NWZ

	UVW-WZ	UVW-NWZ	Totaal	UVW-WZ	UVW-NWZ	Totaal
2007	448 982	241 680	690 662	100	100	100
2008	423 358	235 232	658 590	94	97	95
2009	454 964	230 161	685 125	101	95	99
2010	460 709	225 483	686 192	103	93	99
2011	445 411	215 812	661 223	99	89	96
2012	441 406	204 384	645 790	98	85	94
2013	457 785	193 275	651 059	102	80	94
2014	458 642	174 719	633 361	102	72	92
2015	417 432	153 470	570 902	93	64	83
2016	395 213	137 168	532 381	88	57	77
2017	373 701	113 590	487 291	83	47	71
Evol. 2007-2017	- 16,8%	- 53,0%	- 29,4%			

Grafiek 11

De variatie van de UVW-WZ en UVW-NWZ op jaarbasis

Zowel de evolutie van de UVW-WZ als die van de UVW-NWZ worden beïnvloed door reglementaire wijzigingen wanneer die de voorwaarden om vrijgesteld te worden van IWZ verstrengen of versoepelen. Als gevolg van die bepalingen functioneren de UVW-WZ en de UVW-NWZ dan als communicerende vaten. Echter, de evolutie van de UVW-WZ (en in mindere mate van de UVW-NWZ) hangt ook in belangrijke mate af van de conjunctuur.

Het aantal UVW-NWZ is de voorbije jaren progressief afgenomen: - 5,4% in 2013 t.o.v. - 17,2% in 2017. Dat is vooral het gevolg van de verstrengde voorwaarden inzake de toekenning van de vrijstelling van IWZ (cf. deel 8.5). Ondanks die strengere voorwaarden zien we voor de UVW-WZ vanaf 2015 eveneens een daling, zij het degressief (- 9% in 2015 t.o.v. - 5,4% in 2017). Dat is enerzijds het gevolg van de verbeterde conjunctuur, en anderzijds van de maatregel die het recht op inschakelingsuitkeringen beperkt. Als gevolg van die maatregel - ingevoerd in 2012, maar eerste beperkingen van het recht pas vanaf 2015 - verviel het recht op inschakelingsuitkeringen reeds voor 43 382 personen (waarvan 6 504 in 2017).³

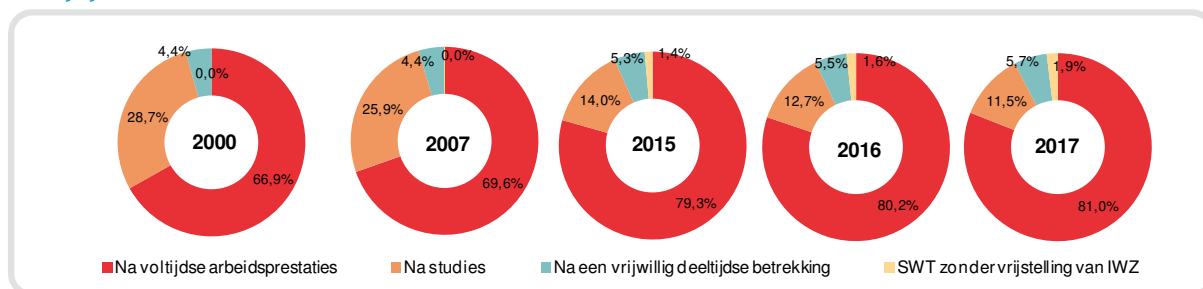
Het totaal van de UVW-WZ en de UVW-NWZ daalt op jaarbasis met 8,5% en komt daarmee op 29% onder het pre-crisisniveau van 2007.

³ Voor het bepalen van de einde rechten in december 2017 kon nog geen rekening gehouden worden met achterstallige betalingen, zodat het aantal voor 2017 nog aan kleine wijzigingen onderhevig is.

3.2 Werkzoekenden

3.2.1 Volgens subgroep

Grafiek 12
De verhouding van de subgroepen van de UVW-WZ in de
voorbijge jaren

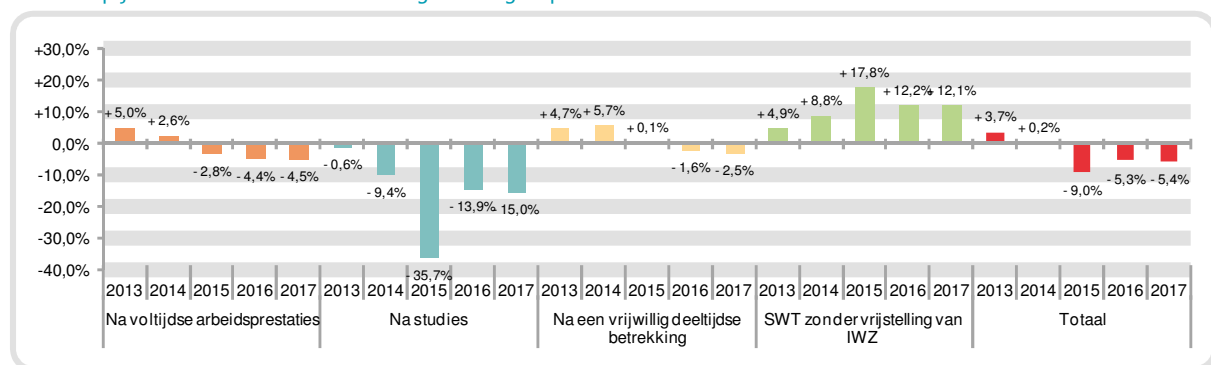

In 2017 is het aandeel werkzoekenden die toegelaten zijn tot de werkloosheid o.b.v. studies verder gedaald met 1 procentpunt t.o.v. 2016 en dat nadat er in 2015 al een daling met 2 procentpunten en tussen 2014 en 2015 een daling met 6 procentpunten werd genoteerd. Die dalingen worden sterk beïnvloed door de beperking van het recht op inschakelingsuitkeringen (cf. deel 8.2), maar volgen deels ook de tendens die voordien reeds kon waargenomen worden. Hun aandeel binnen de UVW-WZ bedraagt nu nog 12%. Het merendeel van de UVW-WZ (81%) is nog steeds toegelaten op basis van voltijdse arbeidsprestaties. De aandelen van de UVW op basis van vrijwillig deeltijdse arbeidsprestaties en de werkzoekende SWT'ers bedragen ten slotte respectievelijk 6% en 2%.

Tabel 12
Evolutie van de UVW-WZ volgens subgroep

	Na voltijdse arbeidsprestaties	Na studies	Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	SWT zonder vrijstelling van IWZ	Totaal	Na voltijdse arbeidsprestaties	Na studies	Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	SWT zonder vrijstelling van IWZ	Totaal
2007	312 635	116 452	19 856	39	448 982	100	100	100	100	100
2008	295 443	108 403	18 316	1 196	423 358	95	93	92	3 055	94
2009	324 178	109 943	18 867	1 976	454 964	104	94	95	5 046	101
2010	328 458	109 967	19 471	2 812	460 709	105	94	98	7 181	103
2011	316 160	105 663	19 566	4 023	445 412	101	91	99	10 270	99
2012	316 336	100 914	19 923	4 233	441 406	101	87	100	10 807	98
2013	332 176	100 308	20 862	4 439	457 785	106	86	105	11 333	102
2014	340 870	90 896	22 049	4 827	458 642	109	78	111	12 324	102
2015	331 177	58 489	22 080	5 687	417 432	106	50	111	14 519	93
2016	316 764	50 344	21 727	6 378	395 213	101	43	109	16 285	88
2017	302 569	42 803	21 181	7 147	373 701	97	37	107	18 248	83
Evol. 2007-2017	- 3,2%	- 63,2%	+ 6,7%	+ 18 148,3%	- 16,8%					

Grafiek 13
Variatie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens subgroep

Voor het 7^e jaar op rij noteren we van 2010 tot 2017 een daling van het aantal UVW-WZ na studies. Die tendens laat zich deels verklaren door het feit dat sinds 1 januari 2012 de beroepsinschakelingstijd (de vroegere wachttijd) werd verlengd met drie maanden (cf. deel 8.2) en door het in werking treden (sinds 1 augustus 2013) van de specifieke procedure voor de activering van het zoekgedrag naar werk voor jongeren die zich inschrijven als werkzoekende na afloop van hun studies, waarvoor de eerste gesprekken werden gevoerd vanaf februari 2014.

De sterkere dalingen in 2015, in 2016 en in 2017 (respectievelijk - 35,7%, -13,9% en - 15,0% op jaarbasis) laten zich zoals eerder gemeld verklaren door:

- de beperkingen op het recht op inschakelingsuitkeringen, m.n. het einde van het recht op inschakelingsuitkeringen voor sommige uitkeringsgerechtigden sinds 1 januari 2015;
- het laten zakken van de uiterste leeftijd voor een eerste aanvraag tot een inschakelingsuitkering van 30 naar 25 jaar (ook sinds 1 januari 2015);
- de diplomavereiste voor jongeren onder de 21 jaar die een inschakelingsuitkering aanvragen (sinds 1 september 2015).

Ook het aantal UVW-WZ na voltijdse arbeidsprestaties daalt in 2017 met 4,5% op jaarbasis. Hun aantal daalt daarmee onder het niveau van het crisisjaar 2010 (- 8 basispunten), ondanks het feit dat in tussentijd de toelatingsvoorwaarden voor de vrijstelling o.b.v. leeftijd of beroepsverleden strenger zijn geworden. Daardoor blijven meer 50-plussers, vaak toegelaten op basis van voltijdse arbeidsprestaties, werkzoekend (cf. deel 3.3). Het totale aantal UVW-WZ blijft ruim onder het niveau van 2010 en ligt zelfs 17% lager dan het precrisisniveau van 2007.

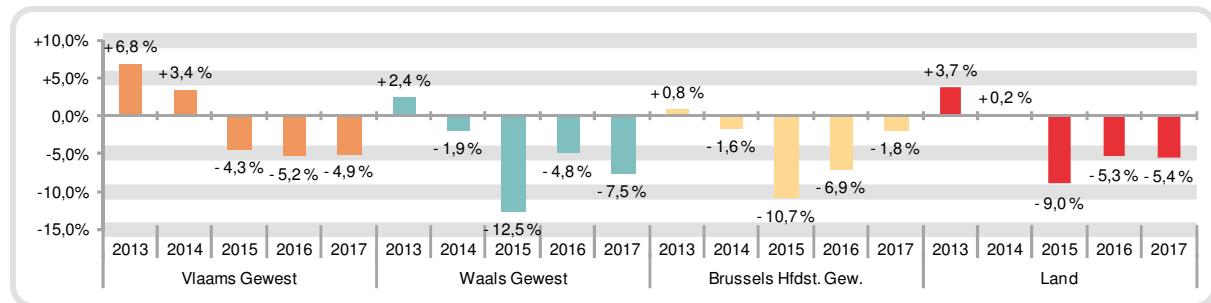
Voor de UVW-WZ na een vrijwillig deeltijdse betrekking noteren we in 2017 voor de tweede keer sinds 2008 een daling op jaarbasis: - 2,5%. Het aantal werkzoekende SWT'ers daarentegen blijft toenemen: + 12,1% op jaarbasis in 2017. Die stijging is hoofdzakelijk te wijten aan het feit dat de vrijstellingsmogelijkheden in het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag de afgelopen jaren stelselmatig werden ingeperkt. Daardoor groeit het aantal werkzoekende intreders in het stelsel, ondanks het feit dat de totale instroom afneemt (cf. deel 8.4). De stijging kadert ook in de algemene tendens binnen de UVW, die inhoudt dat het aandeel niet-werkzoekenden afneemt ten voordele van het aandeel werkzoekenden (cf. deel 3.1).

3.2.2 Volgens gewest

Tabel 13
Evolutie van de UVW-WZ volgens gewest

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land
2007	160 439	213 324	75 220	448 982	100	100	100	100
2008	147 512	202 918	72 928	423 357	92	95	97	94
2009	169 855	208 258	76 850	454 964	106	98	102	101
2010	173 042	206 917	80 751	460 709	108	97	107	103
2011	163 597	201 041	80 774	445 412	102	94	107	99
2012	162 495	197 989	80 922	441 406	101	93	108	98
2013	173 586	202 648	81 551	457 785	108	95	108	102
2014	179 491	198 874	80 277	458 642	112	93	107	102
2015	171 700	174 059	71 672	417 432	107	82	95	93
2016	162 808	165 648	66 757	395 213	101	78	89	88
2017	154 894	153 228	65 579	373 701	97	72	87	83
Evol. 2007-2017	- 3,5%	- 28,2%	- 12,8%	- 16,8%				

Grafiek 14
Variatie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens gewest

Het Vlaamse Gewest is het meest conjunctuurgevoelig. De werkloosheid steeg er het sterkst gedurende de crisis (108 basispunten in 2010), om daarna met twee jaar interval eerst weer bijna tot het niveau van precisisjaar 2007 te zakken (101 basispunten in 2012) en vervolgens weer het niveau van crisisjaar 2010 te overtreffen (112 basispunten in 2014). In 2017 daalt het aantal UVW-WZ er voor het derde jaar op rij: - 4,9% op jaarbasis. Daarmee blijft het aantal UVW-WZ in 2017 lichtjes onder het precisisniveau van 2007 (97 basispunten).

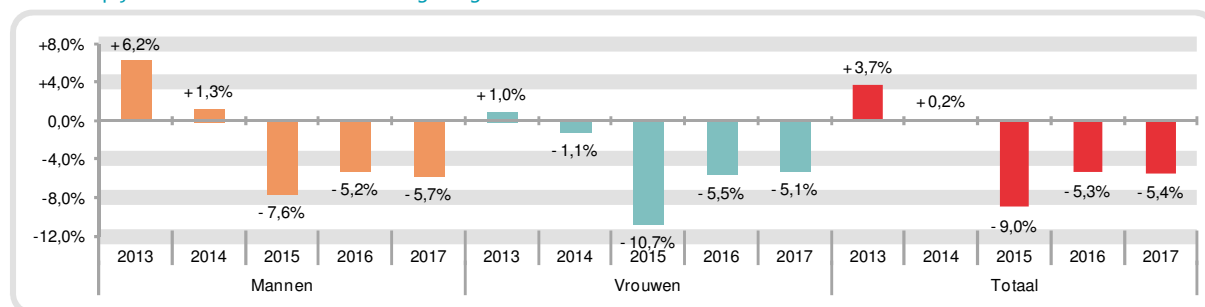
In het Waalse en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest was de daling in 2015 aanzienlijk groter dan in het Vlaamse Gewest. Voor 2017 is de daling op jaarbasis - 7,5% in het Waalse Gewest en - 1,8% op jaarbasis in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Het Waalse en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest tellen verhoudingsgewijs meer gerechtigden op inschakelingsuitkeringen dan het Vlaamse Gewest, in het bijzonder met een lange werkloosheidsduur, waardoor de impact van de beperking van het recht op inschakelingsuitkeringen er groter is. Door overgangsmaatregelen verloren in 2015 een groot aantal langdurig werklozen hun recht, terwijl dat aantal in 2016 en 2017 veel beperkter was (cf. deel 8.2).

3.2.3 Volgens geslacht

Tabel 14
Evolutie van de UVW-WZ volgens geslacht

	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
2007	216 386	232 596	448 982	100	100	100
2008	207 239	216 119	423 358	96	93	94
2009	235 156	219 808	454 964	109	95	101
2010	240 332	220 377	460 709	111	95	103
2011	230 796	214 616	445 411	107	92	99
2012	231 569	209 836	441 406	107	90	98
2013	245 882	211 903	457 785	114	91	102
2014	248 984	209 658	458 642	115	90	102
2015	230 113	187 319	417 432	106	81	93
2016	218 202	177 010	395 213	101	76	88
2017	205 740	167 961	373 701	95	72	83
Evol. 2007-2017	- 4,9%	- 27,8%	- 16,8%			

Grafiek 15
Variatie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens geslacht

De werkloosheid evolueert anders bij de mannen dan bij de vrouwen. Waar de werkloosheid bij de mannen sinds 2009 steeds hoger is geweest dan het niveau van 2007, laten de vrouwen gedurende die hele periode een lager niveau optekenen. Het succes van het dienstenchequstelsel, met een voornamelijk vrouwelijke tewerkstelling, is hiervoor een belangrijke verklarende factor (cf. de RVA-studie hierover gepubliceerd in juli 2014).

In 2015 noteerden we voor de beide geslachten een sterke daling op jaarbasis, m.n. - 7,6% voor de mannen en - 10,7% voor de vrouwen. In 2017, net zoals in 2016, is de afname kleiner dan in 2015 en ongeveer even groot voor beide geslachten (respectievelijk - 5,7% en - 5,1%). In 2017 ligt de mannelijke werkloosheid 5 punten lager dan het precrisisniveau van het jaar 2007 (95 basispunten) en die van de vrouwen ligt 28 punten onder het precrisisniveau in 2007 (72 basispunten).

3.2.4

Volgens leeftijdsklasse

3.2.4.1

Algemeen overzicht van de evolutie van de UVW-WZ volgens leeftijdsklasse

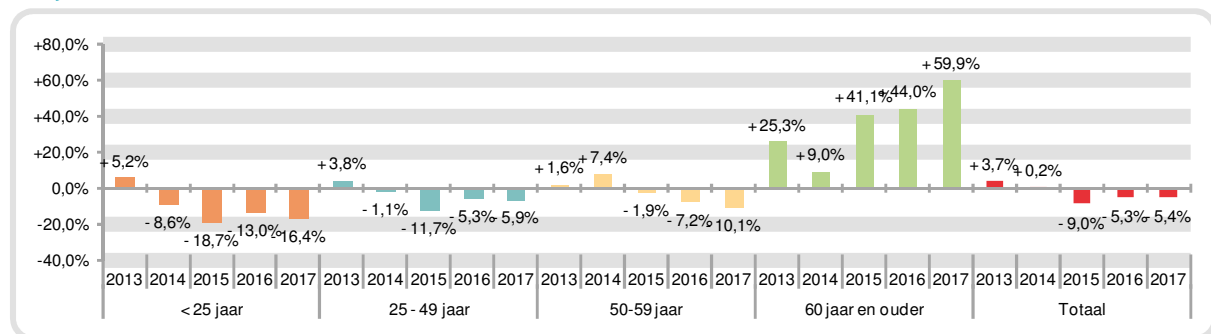
Tabel 15

Evolutie van de UVW-WZ volgens leeftijdsklasse

	< 25 jaar	25 - 49 jaar	50-59 jaar	60 jaar en ouder	Totaal	< 25 jaar	25 - 49 jaar	50-59 jaar	60 jaar en ouder	Totaal
2007	63 494	285 283	96 444	3 761	448 982	100	100	100	100	100
2008	59 142	261 485	99 514	3 217	423 358	93	92	103	86	94
2009	66 398	278 102	107 271	3 193	454 964	105	97	111	85	101
2010	64 963	278 836	113 069	3 841	460 709	102	98	117	102	103
2011	59 555	267 276	113 905	4 675	445 412	94	94	118	124	99
2012	56 632	266 708	112 262	5 803	441 406	89	93	116	154	98
2013	59 585	276 900	114 026	7 274	457 785	94	97	118	193	102
2014	54 444	273 836	122 435	7 928	458 642	86	96	127	211	102
2015	44 286	241 811	120 152	11 183	417 432	70	85	125	297	93
2016	38 527	229 081	111 505	16 098	395 213	61	80	116	428	88
2017	32 213	215 468	100 271	25 748	373 701	51	76	104	685	83
Evol. 2007-2017	- 49,3%	- 24,5%	+ 4,0%	+ 584,6%	- 16,8%					

Grafiek 16

Variatie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens leeftijdsklasse

De recente evolutie sinds 2015 van de volledige werkloosheid verschilt sterk naargelang de leeftijdsklasse: In de leeftijdsklasse van de < 60-jarigen is er een dalende trend, terwijl die van de 60-jarigen en ouder daarentegen meer en meer een stijgende trend kent. De sterke daling van de jongerenwerkloosheid (jonger dan 25 jaar) is enerzijds te verklaren door de strengere toelatings- en vergoedingsvoorwaarden en anderzijds door het economisch herstel, zowel in België als in Europa.

Die daling in de leeftijdsklassen van < 60-jarigen is in eerste instantie het gevolg van de verbetering van de conjunctuur. Ze werd ook ondersteund (vooral in de leeftijdsklasse van de jongsten) door de invoering van het Activa-plan voor laaggeschoolde jongeren die jonger zijn dan 30 jaar (cf. delen 4.1 en 8.6) en door de verstrengde opvolging van het zoekgedrag naar werk van de personen met een inschakelingsuitkering en van de jongeren in de beroepsinschakelingstijd. In tweede instantie heeft uiteraard ook de genoemde reglementaire wijziging inzake het recht op inschakelingsuitkeringen vooral een impact op het aantal volledig werklozen in de leeftijdsklassen jonger dan 50 jaar, dat bovendien groter was in 2015 dan in 2016 en 2017. Zo telden we in 2015 27 919 gevallen van einde recht op inschakelingsuitkeringen voor werkzoekenden jonger dan 50 jaar. In 2016 tellen we er 7 765 en in 2017 6 415 (zie ook deel 8.2).⁴

De stijging in de leeftijdsklasse van 50 jaar tot 59 jaar tot in 2014 laat zich onder meer verklaren door het geleidelijk optrekken van de leeftijd vanaf welke de werklozen vrijstelling kunnen krijgen van inschrijving als werkzoekende. Die bedroeg sinds 2004 58 jaar, maar werd vanaf 1 januari 2013 verhoogd naar 60 jaar. Vanaf 1 januari 2016 wordt de leeftijd voor een vrijstelling bovendien ieder jaar met 1 jaar verhoogd, tot ze in 2020 65 jaar zal bedragen. Ook het beroepsverleden op basis waarvan men een vrijstelling kan bekomen, wordt overigens opgetrokken vanaf 1 januari 2015 (voor meer details verwijzen we naar deel 8.5).

In 2017 is de daling op jaarbasis in de leeftijdscategorieën jonger dan 60 jaar dan ook kleiner dan in 2015: - 16,4% voor de UVW-WZ jonger dan 25 jaar, - 5,9% voor de UVW-WZ van 25 tot 49 jaar en - 10,1% voor de UVW-WZ van 50 tot 59 jaar.

Die reglementaire wijzigingen zorgen ervoor dat minder werkloze 50-plussers in aanmerking komen voor een vrijstelling, waardoor ze vaak werkzoekend blijven. Dat effect wordt geïllustreerd door de gezamenlijke evolutie van de UVW-WZ van 50 jaar en ouder en de vrijgestelde oudere werklozen (cf. deel 3.3). Gedurende vrijwel de gehele beschouwde periode laat de evolutie een daling noteren, in tegenstelling tot de stijging bij de UVW-WZ van 50 jaar en ouder. In 2017 telden we voor beide groepen samen 157 097 werklozen, of 6,4% minder dan in 2007. De stijging van het aantal UVW-WZ van 50 jaar en ouder is dus eerder een gevolg van een verschuiving van niet-werkzoekende werkloze naar werkzoekende werkloze, dan van een reële stijging van het aantal werkloze 50-plussers.

⁴ Voor de maanden van januari tot en met november (5 917 gevallen onder de 50 jaar) gaat het om herberekende cijfers. Immers, voor het verleden kunnen we rekening houden met achterstallige betalingen, waardoor de uitstroom nauwkeuriger kan bepaald worden. Voor de maand december gaat het nog om voorlopige cijfers (498 gevallen onder de 50 jaar).

Een laatste belangrijk gegeven bij het interpreteren van de werkloosheid volgens leeftijdsklasse is het feit dat ook de demografische evoluties volgens leeftijdsklasse divergeren.

In de voorbije tien jaar (2007 tot 2016) bedroeg de totale bevolkingsafname onder de 50 jaar (15-49 jaar) - 0,04%, terwijl de totale bevolkingstoename voor de 50-plussers (50-64 jaar) 14,3% bedroeg.⁵ Die trend in België bevestigt zich op Europees niveau (28 landen), aangezien we tussen 2007 en 2016 ook een nog duidelijkere daling vaststellen van - 5,7% van de bevolking tussen de 15 en 49 jaar, tegenover een stijging van 11,5% voor de personen van 50 tot 64 jaar.

⁵ Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (Ifsa_pganws).
Op het moment van publicatie zijn de cijfers voor het jaar 2017 nog niet beschikbaar. Het gaat i.c. dan ook om de periode 2007-2016.

3.2.4.2

Focus op de jongere UVW-WZ (< 25 jaar)

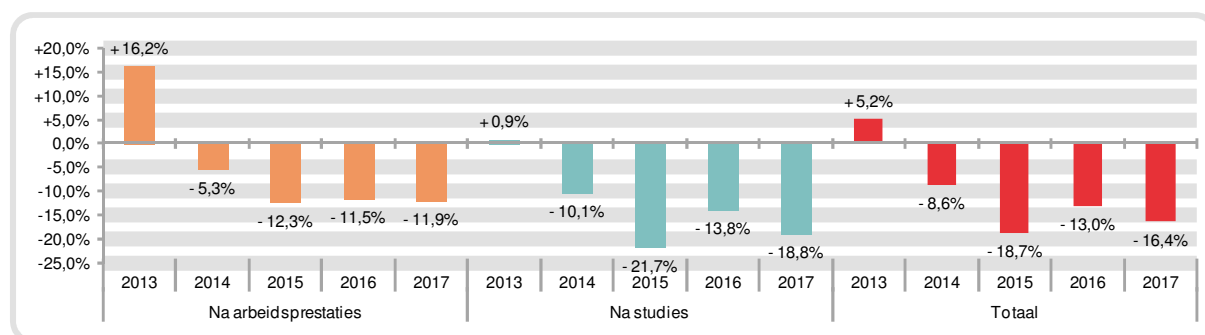
Tabel 16

Evolutie van de UVW-WZ < 25 jaar volgens
toelaatbaarheidsbasis

	Na arbeidsprestaties	Na studies	Totaal	Na arbeidsprestaties	Na studies	Totaal
2007	14 437	49 058	63 494	100	100	100
2008	14 078	45 065	59 142	98	92	93
2009	18 750	47 648	66 398	130	97	105
2010	17 320	47 643	64 963	120	97	102
2011	14 817	44 738	59 555	103	91	94
2012	15 878	40 754	56 632	110	83	89
2013	18 458	41 127	59 585	128	84	94
2014	17 477	36 967	54 444	121	75	86
2015	15 330	28 956	44 286	106	59	70
2016	13 562	24 965	38 527	94	51	61
2017	11 942	20 271	32 213	83	41	51
Evol. 2007-2017	- 17,3%	- 58,7%	- 49,3%			

Grafiek 17

Variatie op jaarbasis van de UVW-WZ < 25 jaar volgens
toelaatbaarheidsbasis

Het aantal < 25-jarigen die werden toegelaten tot uitkeringen op basis van studies, is gedurende de gehele beschouwde periode steeds onder het precrisisniveau van 2007 gebleven, terwijl het aantal van de < 25-jarigen UWV-WZ die werden toegelaten op basis van arbeidsprestaties in de periode 2009-2015 steeds boven dit niveau gebleven is. Die verschillende evolutie wordt in de hand gewerkt door aan een aantal reglementaire wijzigingen die zich (al dan niet exclusief) toespitsen op jongeren met inschakelingsuitkeringen, namelijk:

- de verlenging van de beroepsinschakelingstijd (de vroegere wachttijd) met drie maanden sinds 1 januari 2012 (cf. deel 8.2);
- de invoering van de specifieke procedure voor de activering van het zoekgedrag naar werk voor rechthebbenden op inschakelingsuitkeringen sinds 9 augustus 2012 (die sinds 1 november 2012 is uitgebreid naar gerechtigden die definitief of tijdelijk voor een duur van minstens 2 jaar voor minstens 33% arbeidsongeschikt zijn);
- de invoering van het Activaplan voor laaggeschoolde jongeren onder de 27 jaar sinds 1 juli 2013 (onder de 30 jaar sinds 1 januari 2014; cf. deel 4.1 en 8.6);
- de invoering sinds 1 augustus 2013 van de specifieke procedure voor de activering van het zoekgedrag naar werk voor jongeren die zich inschrijven als werkzoekende na afloop van hun studies, waarvoor de eerste gesprekken werden gevoerd vanaf februari 2014.

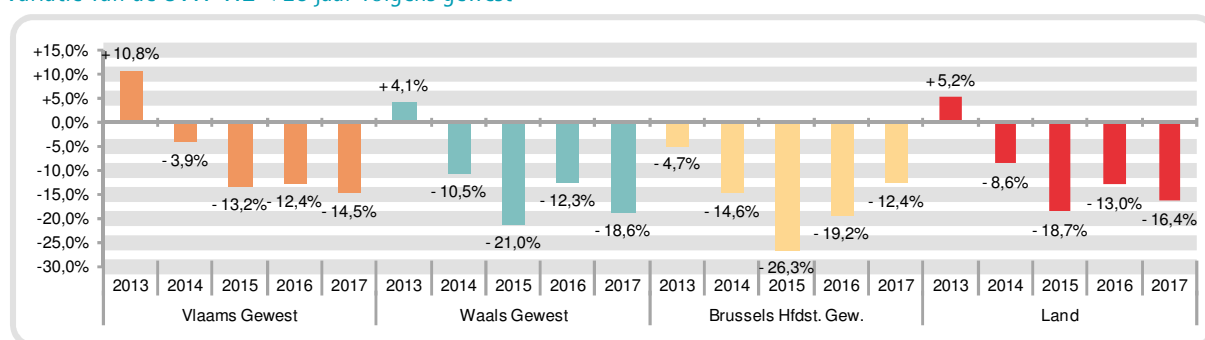
De dalende trend bij de < 25-jarigen die werden toegelaten op basis van studies werd in 2015 nog versterkt door de beperkingen van het recht op inschakelingsuitkeringen (sinds 1 januari 2012, maar met de eerste effecten vanaf 1 januari 2015) en twee wijzigingen aan de toelaatbaarheidsvoorwaarden voor het recht op inschakelingsuitkeringen (verlaging van de maximale leeftijd voor een eerste uitkeringsaanvraag en invoering van een diplomavereiste voor wie inschakelingsuitkeringen vraagt vóór de leeftijd van 21 jaar, cf. deel 8.2). In 2015 daalde het aantal < 25-jarigen die werden toegelaten op basis van studies dan ook met 21,7% op jaarbasis.

Ook het aantal < 25-jarigen die werden toegelaten op basis van arbeidsprestaties gaat sinds 2014 in dalende lijn. De variaties op jaarbasis van de < 25-jarigen toegelaten op basis van arbeidsprestaties liggen echter nog steeds onder de variaties van de < 25-jarigen toegelaten op basis van studies. In 2017 bedroeg de variatie op jaarbasis van de instroom op basis van arbeid - 11,9 % tegenover een variatie op jaarbasis van - 18,8 % voor de instroom op basis van studies.

Tabel 17
UVW-WZ < 25 jaar volgens gewest

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land
2007	20 019	34 951	8 524	63 494	100	100	100	100
2008	17 925	33 296	7 921	59 142	90	95	93	93
2009	23 150	34 960	8 287	66 398	116	100	97	105
2010	22 670	33 892	8 401	64 963	113	97	99	102
2011	19 928	31 688	7 939	59 555	100	91	93	94
2012	19 115	30 279	7 239	56 632	95	87	85	89
2013	21 171	31 512	6 902	59 585	106	90	81	94
2014	20 350	28 198	5 896	54 444	102	81	69	86
2015	17 666	22 274	4 345	44 286	88	64	51	70
2016	15 470	19 544	3 513	38 527	77	56	41	61
2017	13 221	15 915	3 077	32 213	66	46	36	51
Evol. 2007-2017	- 34,0%	- 54,5%	- 63,9%	- 49,3%				

Grafiek 18
Variatie van de Uvw-WZ < 25 jaar volgens gewest

De daling op jaarbasis van het aantal < 25-jarige Uvw-WZ was in 2014 en 2015 meer uitgesproken in het Waalse en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest dan in het Vlaamse Gewest. Dat laat zich grotendeels verklaren door het feit dat die gewesten zoals gezegd in verhouding meer gerechtigden op inschakelingsuitkeringen tellen dan het Vlaamse Gewest, in het bijzonder met een lange werkloosheidsduur.

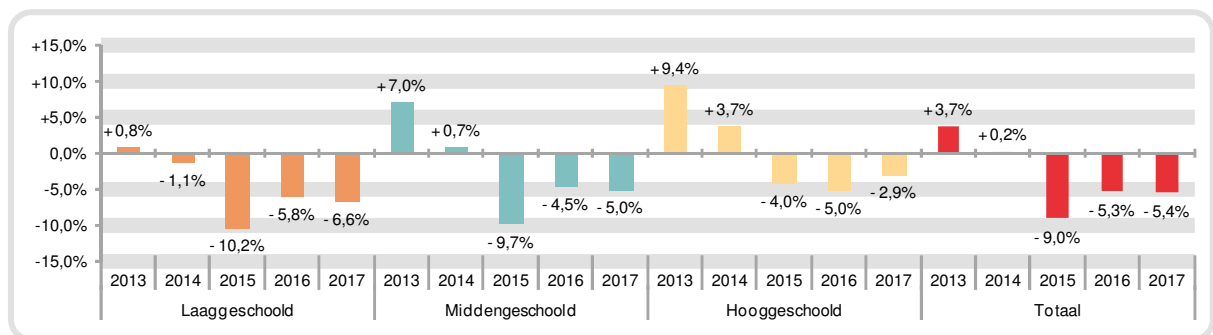
Voor 2017 is de daling op jaarbasis respectievelijk - 14,5% in het Vlaamse Gewest, - 18,6% in het Waalse Gewest en - 12,4% in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

3.2.5 Volgens studieniveau⁶

Tabel 18
Evolutie van de UVW-WZ volgens studieniveau

	Laag- geschoold	Midden- geschoold	Hoog- geschoold	Totaal	Laag- geschoold	Midden- geschoold	Hoog- geschoold	Totaal
2007	253 821	143 187	48 473	448 982	100	100	100	100
2008	236 288	134 215	44 501	423 358	93	94	92	94
2009	240 736	148 134	48 310	454 963	95	103	100	101
2010	254 437	142 531	60 081	460 709	100	100	124	103
2011	244 314	136 481	59 219	445 412	96	95	122	99
2012	239 235	137 797	60 775	441 406	94	96	125	98
2013	241 038	147 473	66 496	457 785	95	103	137	102
2014	238 335	148 571	68 941	458 642	94	104	142	102
2015	214 033	134 126	66 181	417 432	84	94	137	93
2016	201 529	128 130	62 893	395 213	79	89	130	88
2017	188 265	121 769	61 093	373 701	74	85	126	83
Evol. 2007- 2017	- 25,8%	- 15,0%	+ 26,0%	- 16,8%				

Grafiek 19
Variatie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens
studieniveau

In 2017 is de daling van het aantal UVW-WZ op jaarbasis minder uitgesproken voor de hooggeschoolden (- 2,9% tegenover - 5,0% voor de middengespoolden en - 6,6% voor de laaggeschoolden). In vergelijking met het precrisisniveau van 2007 ligt wel enkel het aantal laaggeschoolde en middengespooldde UVW-WZ lager (respectievelijk 26% en 15%). Het aantal hooggeschoolde UVW-WZ ligt dan weer 26% hoger dan in 2007.

⁶ De studieniveaus zijn als volgt gedefinieerd:

- Laaggeschoold: ten hoogste 2^e graad van het secundair onderwijs;
- Middengespoold: 3^e graad secundair onderwijs, 4^e graad secundair onderwijs, 7^e specialisatiejaar, middenstandsopleiding of leercontract;
- Hooggeschoold: diploma hoger onderwijs.

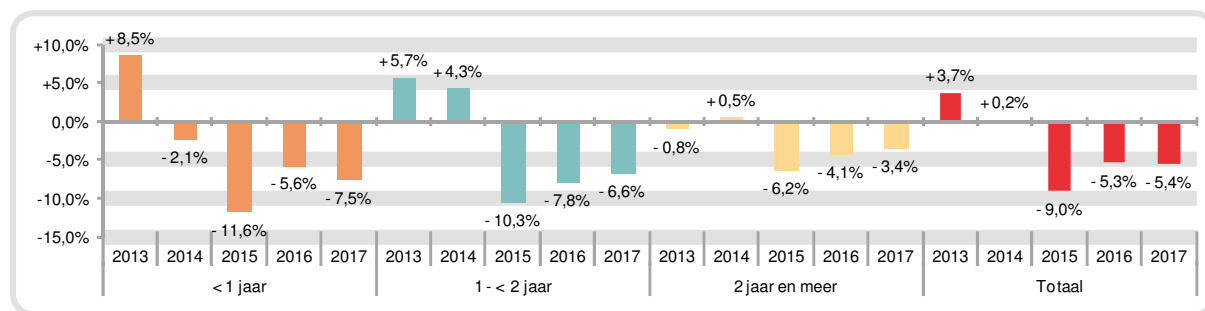
Het totaal omvat ook de UVW-WZ waarvan het scholingsniveau onbekend is.

3.2.6 Volgens werkloosheidsduur

Tabel 19
Evolutie van de UVW-WZ volgens werkloosheidsduur

	< 1 jaar	1 - < 2 jaar	2 jaar en meer	Totaal	< 1 jaar	1 - < 2 jaar	2 jaar en meer	Totaal
2007	140 440	71 549	236 992	448 982	100	100	100	100
2008	142 147	66 330	214 880	423 357	101	93	91	94
2009	172 415	75 886	206 662	454 964	123	106	87	101
2010	162 278	89 265	209 166	460 709	116	125	88	103
2011	156 702	78 418	210 292	445 411	112	110	89	99
2012	159 678	77 644	204 083	441 406	114	109	86	98
2013	173 302	82 080	202 402	457 785	123	115	85	102
2014	169 609	85 598	203 435	458 642	121	120	86	102
2015	149 884	76 748	190 799	417 432	107	107	81	93
2016	141 455	70 734	183 024	395 213	101	99	77	88
2017	130 835	66 032	176 834	373 701	93	92	75	83
Evol. 2007-2017	- 6,8%	- 7,7%	- 25,4%	- 16,8%				

Grafiek 20
Variatie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens
werkloosheidsduur

De werklozen met een werkloosheidsduur van minder dan een jaar vormen per definitie de meest conjunctuurgevoelige groep van de drie beschouwde categorieën volgens werkloosheidsduur. Zo toont hun evolutie duidelijk de momenten aan waarop een negatieve conjunctuur (bv. de crisis) de arbeidsmarkt treft (123 basispunten in 2009 en in 2013). In 2017 noteren we voor het vierde jaar op rij een daling van het aantal werklozen met een werkloosheidsduur van minder dan een jaar (- 7,5% op jaarbasis). Die daling wordt zowel beïnvloed door een verbeterende economische conjunctuur als door de invoering van een aantal maatregelen die een beperkende invloed hebben op de instroom in het stelsel van inschakelingsuitkeringen (activering van het zoekgedrag van jongeren in de beroepsinschakelingstijd, verlaging van de maximale leeftijd voor een eerste uitkeringsaanvraag in het stelsel van inschakelingsuitkeringen en invoering van een diplomavereiste voor wie inschakelingsuitkeringen vraagt vóór de leeftijd van 21 jaar). Voor meer details over de invloed van deze reglementaire wijzigingen op het aantal uitkeringsgerechtigden verwijzen we naar deel 8.2.

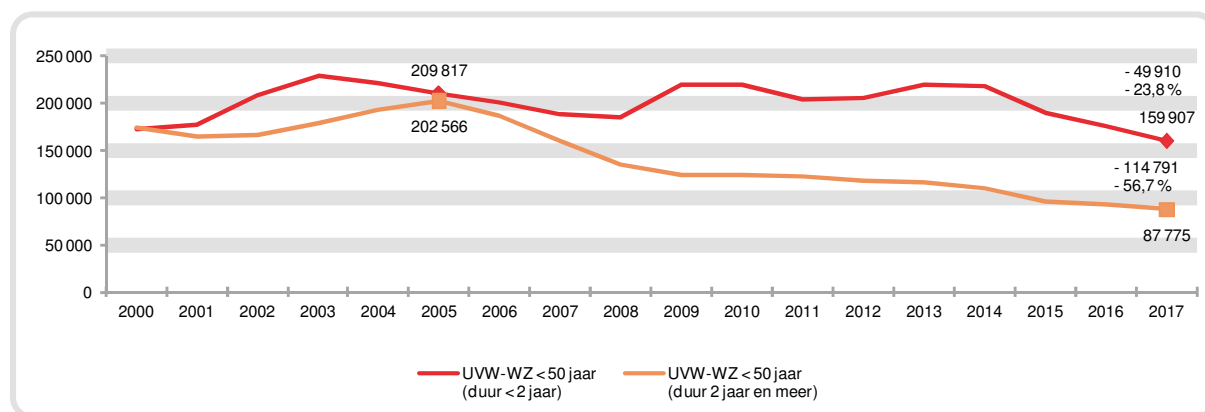
De afname in de groep met een duur van 1 tot < 2 jaar werkloosheid vanaf 2011 stemt overeen met de overgang van een bepaald aantal werklozen naar de klasse met een langere werkloosheidsduur, maar ook met het invoeren van een aantal versterkte activeringsmaatregelen. Na opnieuw te zijn gestegen in 2013 en 2014, noteren we voor de UVW-WZ met een duur van 1 tot < 2 jaar in 2017 voor het derde jaar op rij een daling op jaarbasis: - 6,6%.

De werkloosheid van 2 jaar of langer kent een relatief stabielere evolutie, wat zich laat verklaren door het meer structurele karakter van de langdurige werkloosheid. De invloed van de conjunctuur kent er per definitie een vertraging van minstens 2 jaar. Ondanks de minder goede economische conjunctuur in 2012 en 2013 vertoont de langdurige werkloosheid al sinds 2011 een dalende trend. Die wordt mede veroorzaakt door de gezamenlijke impact van het begeleidings- en opvolgingsplan, van activeringsmaatregelen en van de dienstencheques. Onder invloed van die maatregelen is het aantal langdurig werkloze UVW-WZ van jonger dan 50 jaar sinds 2005 met meer dan de helft gedaald (zie grafiek 16).

In 2015 en in 2016 heeft de beperking van het recht op inschakelingsuitkeringen de dalende trend nog versterkt, waardoor het totaal aantal UVW-WZ met een werkloosheidsduur van 2 jaar en meer gedaald is met 6,2%, en met 4,1% op jaarbasis. Ook in 2017 noteren we voor die groep een afname: -3,4%. Hun aantal komt in 2017 daarmee 25% lager uit dan het precrisisniveau van 2007.

Grafiek 21

Evolutie van de UVW-WZ jonger dan 50 jaar volgens
werkloosheidsduur

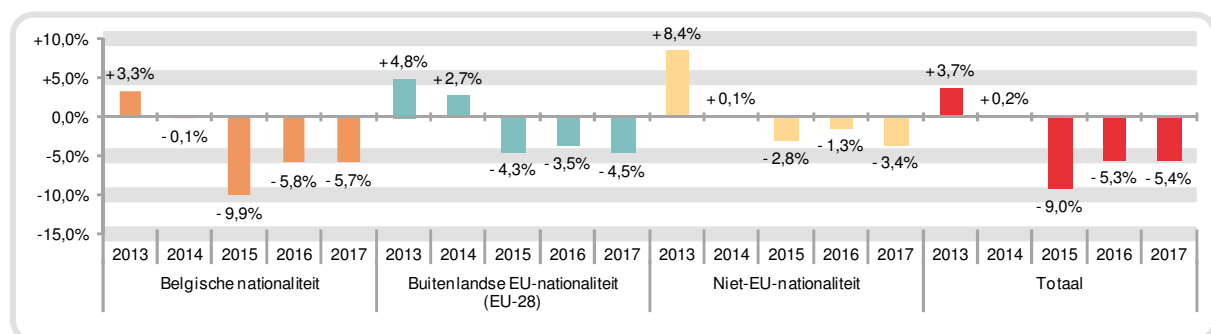

3.2.7 Volgens nationaliteit

Tabel 20
Evolutie van de UVW-WZ volgens nationaliteit

	Belgische nationaliteit	Buitenlandse EU-nationaliteit (EU-28)	Niet-EU- nationaliteit	Totaal	Belgische nationaliteit	Buitenlandse EU-nationaliteit (EU-28)	Niet-EU- nationaliteit	Totaal
2007	393 249	35 121	20 612	448 982	100	100	100	100
2008	369 830	32 966	20 561	423 357	94	94	100	94
2009	396 673	35 154	23 136	454 964	101	100	112	101
2010	401 605	36 847	22 257	460 709	102	105	108	103
2011	384 779	36 725	23 908	445 411	98	105	116	99
2012	379 146	37 279	24 981	441 406	96	106	121	98
2013	391 630	39 082	27 072	457 785	100	111	131	102
2014	391 425	40 123	27 093	458 642	100	114	131	102
2015	352 713	38 387	26 332	417 432	90	109	128	93
2016	332 183	37 030	26 000	395 213	84	105	126	88
2017	313 229	35 361	25 111	373 701	80	101	122	83
Evol. 2007- 2017	- 20,3%	+ 0,7%	+ 21,8%	- 16,8%				

Grafiek 22
Variatie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens
nationaliteit

Na steeds te zijn gestegen in de periode 2010-2014, daalt het aantal werklozen met een buitenlandse nationaliteit in 2017 op jaarbasis voor het derde jaar op rij: - 4,5% bij de groep werklozen met een niet-Belgische EU-nationaliteit en - 3,4% bij de groep werklozen met een niet-EU-nationaliteit. Hun aantal blijft echter nog steeds hoger dan het precrisisniveau van 2007.

De afname van het aantal werklozen met een Belgische nationaliteit is groter: - 5,7% op jaarbasis in 2017.

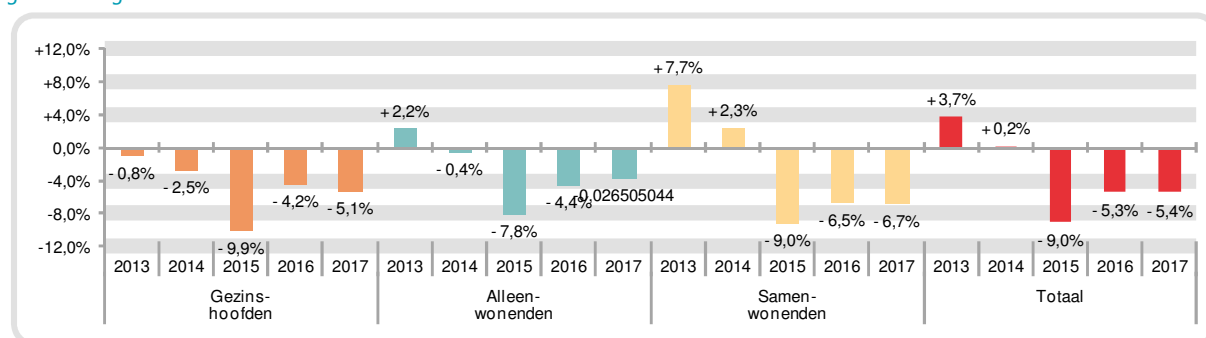
3.2.8 Volgens gezinscategorie

Tabel 21
Evolutie van de UVW-WZ volgens gezinscategorie

	Gezins- hoofden	Alleen- wonenden	Samen- wonenden	Totaal	Gezins- hoofden	Alleen- wonenden	Samen- wonenden	Totaal
2007	156 304	106 309	186 233	448 982	100	100	100	100
2008	144 884	101 618	176 713	423 357	93	96	95	94
2009	147 418	109 710	197 690	454 964	94	103	106	101
2010	146 286	113 272	201 065	460 709	94	107	108	103
2011	141 167	110 113	194 127	445 411	90	104	104	99
2012	136 238	109 267	195 724	441 406	87	103	105	98
2013	135 141	111 709	210 720	457 785	86	105	113	102
2014	131 696	111 286	215 657	458 642	84	105	116	102
2015	118 658	102 553	196 212	417 432	76	96	105	93
2016	113 643	98 079	183 464	395 213	73	92	99	88
2017	107 843	94 668	171 190	373 701	69	89	92	83
Evol. 2007- 2017	- 31,0%	- 11,0%	- 8,1%	- 16,8%				

NB: het totaal omvat ook een klein aantal UVW-WZ met een andere gezinscategorie dan de drie bovenstaande meest gebruikelijke categorieën.

Grafiek 23
Variatie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens
gezinscategorie

Het aantal UVW-WZ op jaarbasis daalt in 2017 in elke gezinscategorie: we noteren een daling met 5,1% voor de gezinshoofden, met 3,5% voor de alleenwonenden en met 6,7% voor de samenwonenden. Het aantal samenwonende UVW-WZ komt met die daling voor de tweede keer sinds 2008 weer uit onder het precrisisniveau van 2007. Sinds 2015 bereikte het aantal alleenwonenden al een niveau onder dat van 2007.

Over de gehele beschouwde⁷ periode bekeken, is het aantal gezinshoofden sterk afgenomen. Als gevolg daarvan is hun belang in de totale populatie aanzienlijk afgenomen, vooral ten voordele van de samenwonenden, maar in mindere mate ook van de alleenwonenden. In 2013 en 2014 was die verschuiving nog meer uitgesproken, in het bijzonder als gevolg van efficiëntere controles op de gezinstoestand en de convergentie van de vergoedingsregelingen binnen de verschillende gezinscategorieën. Hierover verscheen in juli 2015 een uitgebreide RVA-studie die raadpleegbaar is via de website. Aan die verschuiving is in 2016 een eind gekomen, aangezien het aantal UVW-WZ in de drie gezinscategorieën ongeveer gelijk evolueert.

⁷ In december 2017 heeft de RVA een aparte publicatie uitgebracht inzake de evolutie van de gezinshoofden. Cf. Spotlight 'gezinshoofden' die u kan raadplegen op de website.

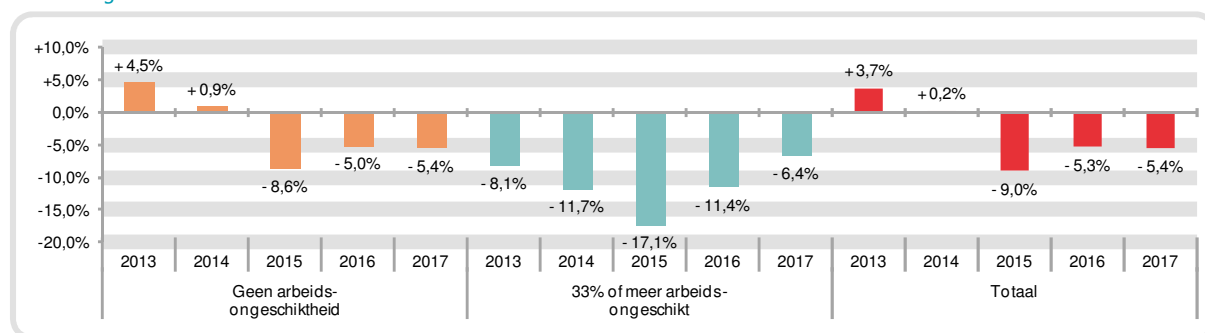
3.2.9

Volgens eventuele arbeidsongeschiktheid

Tabel 22
Evolutie van de UVW-WZ volgens eventuele arbeidsongeschiktheid

	Geen arbeids- ongeschiktheid	33% of meer arbeids- ongeschikt	Totaal	Geen arbeids- ongeschiktheid	33% of meer arbeids- ongeschikt	Totaal
2007	426 240	22 742	448 982	100	100	100
2008	395 712	27 645	423 357	93	122	94
2009	425 366	29 597	454 964	100	130	101
2010	430 567	30 142	460 709	101	133	103
2011	415 961	29 450	445 411	98	129	99
2012	413 168	28 237	441 406	97	124	98
2013	431 836	25 948	457 785	101	114	102
2014	435 719	22 924	458 642	102	101	102
2015	398 429	19 003	417 432	93	84	93
2016	378 368	16 845	395 213	89	74	88
2017	357 942	15 759	373 701	84	69	83
Evol. 2007- 2017	- 16,0%	- 30,7%	- 16,8%			

Grafiek 24
Variatie op jaarbasis van de UVW-WZ volgens eventuele arbeidsongeschiktheid

Sinds het jaar 2011 zien we een steeds groter wordende daling van het aantal UVW-WZ met minstens 33% arbeidsongeschiktheid. Die evolutie wordt voor een groot deel beïnvloed door het feit dat sinds 1 november 2012 de procedure voor de activering van het zoekgedrag naar werk is uitgebreid tot de rechthebbenden op werkloosheidsuitkeringen die voor minstens 33% arbeidsongeschiktheid zijn. Die reglementaire wijziging bracht een daling met zich mee van het aantal aanvragen tot erkenning van gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid, die het vroeger mogelijk maakte te worden vrijgesteld van die procedure. In 2017 neemt deze groep nog steeds af, maar met - 6,4% op jaarbasis is de daling minder groot dan de voorbije twee jaar. De daling is wel nog steeds lichtjes groter dan bij de UVW-WZ zonder arbeidsongeschiktheid (- 5,4%).

3.3

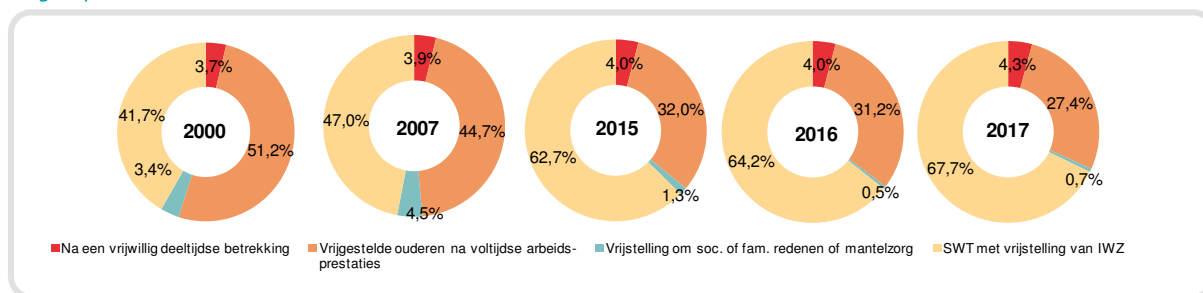
Niet-werkzoekenden

3.3.1

Volgens subgroep

Grafiek 25

Evolutie van de onderlinge verhouding van de subgroepen van de UVW-NWZ

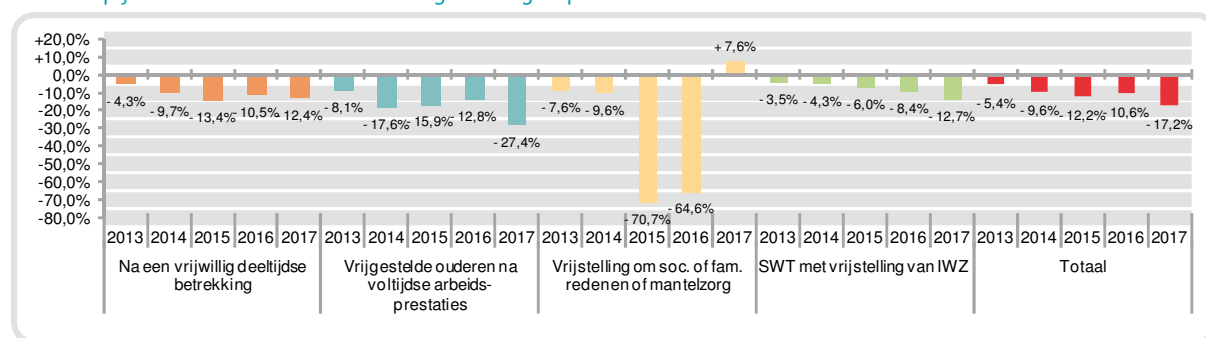

De niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (UVW-NWZ) bestaan voor een steeds groter deel uit SWT'ers met vrijstelling van inschrijving als werkzoekende. Hun aandeel neemt jaar na jaar toe en vertegenwoordigt in 2017 meer dan 2/3 van de UVW-NWZ (67,7%). Ze worden op ruime afstand gevolgd door de vrijgestelde oudere werklozen na voltijdse arbeidsprestaties met een aandeel van 27,4%. De overige twee groepen (niet-werkzoekende UVW na een vrijwillig deeltijdse betrekking en mantelzorgers) vormen samen 5% van het totale aantal UVW-NWZ in 2017.

Tabel 23
Evolutie van de UVW-NWZ volgens subgroep

	Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	Vrijgestelde ouderen na voltijdse arbeidsprestaties	Vrijstelling om soc. of fam. redenen of mantelzorg	SWT met vrijstelling van IWZ	Totaal	Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	Vrijgestelde ouderen na voltijdse arbeidsprestaties	Vrijstelling om soc. of fam. redenen of mantelzorg	SWT met vrijstelling van IWZ	Totaal
2007	9 396	107 939	10 767	113 579	241 680	100	100	100	100	100
2008	9 141	100 844	11 097	114 151	235 232	97	93	103	101	97
2009	9 068	94 801	10 740	115 552	230 161	97	88	100	102	95
2010	8 920	89 193	9 861	117 509	225 483	95	83	92	103	93
2011	8 548	83 077	8 990	115 196	215 812	91	77	84	101	89
2012	8 241	77 064	8 270	110 809	204 384	88	71	77	98	85
2013	7 889	70 837	7 641	106 908	193 275	84	66	71	94	80
2014	7 122	58 385	6 908	102 305	174 719	76	54	64	90	72
2015	6 170	49 099	2 026	96 176	153 470	66	45	19	85	64
2016	5 524	42 800	716	88 127	137 168	59	40	7	78	57
2017	4 838	31 077	771	76 904	113 590	51	29	7	68	47
Evol. 2007-2017	- 48,5%	- 71,2%	- 92,8%	- 32,3%	- 53,0%					

Grafiek 26
Variatie op jaarbasis van de UVW-NWZ volgens subgroep

De mantelzorgers, hoewel zeer gering in aantal, kennen in 2017 voor het eerst in 9 jaar een stijging op jaarbasis (+ 7,6%). Voor de andere subgroepen van de UVW-NWZ noteren we voor minstens het 7^e jaar op rij een daling op jaarbasis. In 2017 bedraagt de daling van het totale aantal UVW-NWZ op jaarbasis 17,2%, wat hen brengt op een niveau dat 53,0% lager ligt dan in 2007. De grootste daling doet zich voor bij de groep vrijgestelde oudere werklozen na voltijdse arbeidsprestaties (- 27,4%).

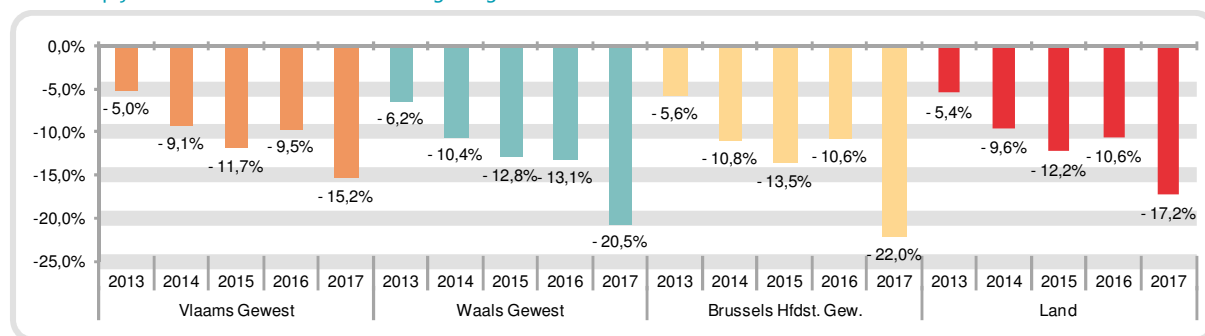
De grootste daling sinds 2007 situeert zich evenwel bij de UVW vrijgesteld om sociale of familiale redenen of mantelzorg (- 92,8%), wat te wijten is aan het feit dat sinds 1 januari 2015 de vrijstelling om sociale en familiale redenen niet meer kan worden toegekend. De vrijstellingen die vóór die datum al werden toegekend, konden nog slechts gedurende maximum 12 maanden behouden blijven. Vanaf april 2015 werd hierop evenwel een uitzondering toegestaan voor mantelzorg (palliatieve zorg of de zorg voor een zwaar ziek gezinslid of een zwaar zieke bloed- of aanverwant tot en met de 2^e graad of de zorg voor een gehandicapt kind dat jonger is dan 21 jaar).

3.3.2 Volgens gewest

Tabel 24
Evolutie van de UVW-NWZ volgens gewest

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land
2007	150 572	74 077	17 031	241 680	100	100	100	100
2008	145 729	72 796	16 707	235 232	97	98	98	97
2009	142 452	71 673	16 037	230 161	95	97	94	95
2010	139 900	70 200	15 383	225 483	93	95	90	93
2011	134 605	66 809	14 398	215 812	89	90	85	89
2012	128 415	62 434	13 535	204 384	85	84	79	85
2013	121 960	58 543	12 773	193 275	81	79	75	80
2014	110 872	52 460	11 387	174 719	74	71	67	72
2015	97 858	45 758	9 853	153 470	65	62	58	64
2016	88 577	39 786	8 806	137 168	59	54	52	57
2017	75 092	31 632	6 866	113 590	50	43	40	47
Evol. 2007-2017	- 50,1%	- 57,3%	- 59,7%	- 53,0%				

Grafiek 27
Variatie op jaarbasis van de UVW-NWZ volgens gewest

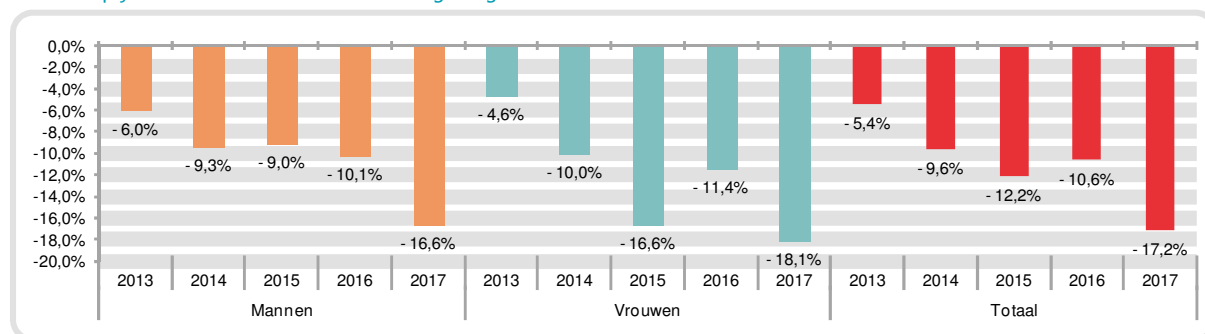
De afname van het aantal UVW-NWZ doet zich voor in elk van de drie gewesten: op jaarbasis - 15,2% in het Vlaams Gewest, - 20,5% in het Waals Gewest en - 22,0% in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De meerderheid van de UVW-NWZ heeft zijn woonplaats in het Vlaams Gewest (75 092 fysieke eenheden, d.i. 66,1%).

3.3.3 Volgens geslacht

Tabel 25
Evolutie van de UVW-NWZ volgens geslacht

	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
2007	147 492	94 189	241 680	100	100	100
2008	143 921	91 312	235 232	98	97	97
2009	139 166	90 995	230 161	94	97	95
2010	134 896	90 587	225 483	91	96	93
2011	128 410	87 401	215 812	87	93	89
2012	120 806	83 578	204 384	82	89	85
2013	113 554	79 721	193 275	77	85	80
2014	102 996	71 723	174 719	70	76	72
2015	93 678	59 792	153 470	64	63	64
2016	84 170	52 998	137 168	57	56	57
2017	70 165	43 425	113 590	48	46	47
Evol. 2007-2017	- 52,4%	- 53,9%	- 53,0%			

Grafiek 28
Variatie op jaarbasis van de UVW-NWZ volgens geslacht

De relatief scherpe daling op jaarbasis doet zich zowel bij het aantal mannelijke (- 16,6%) als het aantal vrouwelijke (- 18,1%) UVW-NWZ voor in 2017.

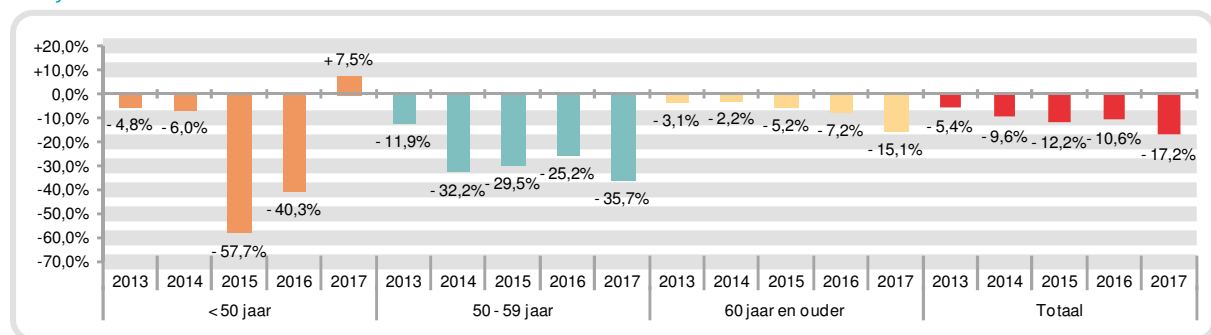
Het aandeel van de mannen binnen de UVW-NWZ blijft beduidend hoger dan dat van de vrouwen. In 2017 bedraagt hun aandeel 61,8%, meer bepaald 70 165 fysieke eenheden t.o.v. 43 425 bij de vrouwen.

3.3.4 Volgens leeftijdsklasse

Tabel 26
Evolutie van de UVW-NWZ volgens leeftijdsklasse

	< 50 jaar	50 - 59 jaar	60 jaar en ouder	Totaal	< 50 jaar	50 - 59 jaar	60 jaar en ouder	Totaal
2007	12 285	106 435	122 961	241 680	100	100	100	100
2008	12 504	92 819	129 910	235 232	102	87	106	97
2009	12 046	78 960	139 156	230 161	98	74	113	95
2010	11 187	67 513	146 783	225 483	91	63	119	93
2011	10 365	58 864	146 583	215 812	84	55	119	89
2012	9 746	52 659	141 979	204 384	79	49	115	85
2013	9 275	46 369	137 630	193 275	76	44	112	80
2014	8 716	31 415	134 588	174 719	71	30	109	72
2015	3 689	22 160	127 622	153 470	30	21	104	64
2016	2 201	16 574	118 393	137 168	18	16	96	57
2017	2 365	10 659	100 566	113 590	19	10	82	47
Evol. 2007-2017	- 80,7%	- 90,0%	- 18,2%	- 53,0%				

Grafiek 29
Variatie op jaarbasis van de UVW-NWZ volgens leeftijdsklasse

In tegenstelling tot de spectaculaire dalingen op jaarbasis in 2015 en 2016 zien we in 2017 een stijging (+ 7,5%) van het aantal UVW-NWZ in de leeftijdsklassen van onder de 50 jaar. In de andere leeftijdsklassen zet de daling van de vorige jaren zich versterkt verder. Ze is echter opmerkelijk groter bij de leeftijdsklassen van 50-59 jaar (- 35,7%) dan bij die van de 60-plussers (- 15,1%). Dit laat zich verklaren door een aantal reglementaire wijzigingen - zowel binnen het stelsel van de oudere werklozen als binnen het stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag - die geleidelijk voorzien in strengere voorwaarden voor (het bekomen van) de vrijstelling van IWZ op basis van leeftijd of beroepsverleden of binnen het stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (zie ook delen 8.4 en 8.5).

Zo werd voor de oudere werklozen de leeftijdsgrens om toegang te krijgen tot de vrijstelling op basis van leeftijd in juli 2002 opgetrokken tot 58 jaar. In januari 2013 werd die grens opnieuw opgetrokken tot 60 jaar, tenzij in geval van een beroepsverleden van 38 jaar en voldoende werkloosheidsdagen. Vanaf januari 2015 kon die vrijstelling echter alleen nog worden aangevraagd door wie op 31 december 2014 reeds aan die voorwaarden voldeed. Onder bepaalde voorwaarden kon een vrijstelling worden bekomen voor wie minstens 60 jaar is of minstens 40 jaar beroepsverleden kon voorleggen, maar beide criteria worden tot en met 2020 elk jaar met één jaar verhoogd. Voor 2017 gaat het m.a.w. om de leeftijd van 62 jaar of 42 jaar beroepsverleden.

Het SWT, dat in januari 2012 ontstond ter vervanging van het brugpensioen, voorzag reeds in geleidelijk strengere toegangsvoorwaarden, die in januari 2015 verder werden aangescherpt o.a. op het vlak van leeftijds- en loopbaanvoorwaarden afhankelijk van het stelsel en de CAO.

Ondanks die hervormingen is 2,1% van de UVW-NWZ toch nog jonger dan 50 jaar. Het gaat hier uitsluitend om werkloze mantelzorgers en vrijgestelde werklozen na een vrijwillig deeltijdse betrekking.⁸ Het aandeel van de 60 plussers in de UVW-NWZ is in 2017 gestegen tot 88,5% t.o.v. 50,9% in 2007.

⁸ De groep vrijgestelde werklozen na een vrijwillig deeltijdse betrekking bevat immers naast de vrijstelling omwille van leeftijd of beroepsverleden ook vrijstellingen voor opleidingen, niet-bezoldigde periodes in het onderwijs en dergelijke.

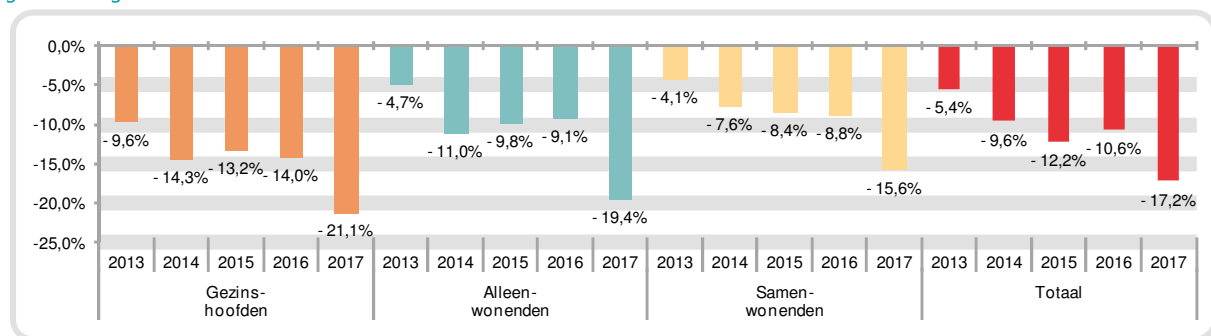
3.3.5 Volgens gezinscategorie

Tabel 27
Evolutie van de UVW-NWZ volgens gezinscategorie

	Gezins- hoofden	Alleen- wonenden	Samen- wonenden	Totaal	Gezins- hoofden	Alleen- wonenden	Samen- wonenden	Totaal
2007	62 152	44 707	123 348	241 680	100	100	100	100
2008	57 992	44 082	121 301	235 232	93	99	98	97
2009	53 771	43 982	120 913	230 161	87	98	98	95
2010	49 829	43 868	121 193	225 483	80	98	98	93
2011	45 485	42 772	117 866	215 812	73	96	96	89
2012	40 914	41 124	113 390	204 384	66	92	92	85
2013	37 004	39 186	108 767	193 275	60	88	88	80
2014	31 721	34 882	100 516	174 719	51	78	81	72
2015	27 531	31 470	92 117	153 470	44	70	75	64
2016	23 669	28 599	84 033	137 168	38	64	68	57
2017	18 679	23 065	70 905	113 590	30	52	57	47
Evol. 2007- 2017	- 69,9%	- 48,4%	- 42,5%	- 53,0%				

NB: het totaal omvat ook een klein aantal UVW-NWZ met een andere gezinscategorie dan de drie bovenstaande meest gebruikelijke categorieën.

Grafiek 30
Variatie op jaarbasis van de UVW-NWZ volgens
gezinscategorie

Net als in 2007 vertegenwoordigen de samenwonenden anno 2017 bij de UVW-NWZ de grootste groep. Hun aandeel is in die periode met meer dan 10 procentpunt toegenomen (respectievelijk 123 348 fysieke eenheden of 51,0% in 2007 t.o.v. 70 905 fysieke eenheden of 62,4% in 2017). Het aandeel van de alleenwonenden is ten opzichte van 2007 licht gestegen (18,5% in 2007 t.o.v. 20,3% in 2017), terwijl het relatief belang van de gezinshoofden met bijna 10 procentpunt is afgenomen (25,7% in 2007 t.o.v. 16,4% in 2017).

3.4

Specifieke thema's m.b.t. de werkloosheid

3.4.1

Evolutie van de gemiddelde uitkering

Tabel 28
Evolutie van de gemiddelde maandelijkse uitkering van
UVW volgens subgroep (in lopende prijzen)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Evol. 2007 - 2017	Evol. 2016 - 2017
UVW-WZ	773,33	824,48	866,79	876,91	903,54	937,90	968,35	968,44	981,99	1 008,00	1 032,36	+ 33,5%	+ 2,4%
Na een voltijdse betrekking	837,32	892,87	942,98	951,92	979,96	1 015,03	1 049,10	1 040,56	1 029,39	1 047,35	1 065,65	+ 27,3%	+ 1,7%
waarvan gezinshoofden	984,06	1 035,82	1 073,02	1 088,11	1 121,92	1 160,66	1 195,51	1 194,28	1 195,57	1 222,75	1 248,34	+ 26,9%	+ 2,1%
waarvan alleenwonenden	860,37	926,74	969,67	984,27	1 019,39	1 055,30	1 085,10	1 071,93	1 066,83	1 088,06	1 105,48	+ 28,5%	+ 1,6%
Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	681,84	735,95	815,61	816,37	831,75	869,36	915,76	909,98	889,16	897,46	909,30	+ 33,4%	+ 1,3%
Na studies	727,96	778,09	817,90	836,18	864,75	901,99	931,51	928,51	918,00	938,03	955,99	+ 31,3%	+ 1,9%
SWT zonder vrijstelling van IMZ	606,13	640,98	643,96	649,69	668,13	690,24	694,61	688,09	693,60	739,46	770,82	+ 27,2%	+ 4,2%
SWT zonder vrijstelling van IMZ	1 036,93	1 066,52	1 088,50	1 145,62	1 182,68	1 210,76	1 240,68	1 237,82	1 247,45	1 274,53	1 295,43	+ 24,9%	+ 1,6%
UVW-NWZ	909,54	958,05	982,93	1 013,53	1 054,39	1 089,41	1 120,72	1 127,20	1 162,55	1 196,65	1 220,71	+ 34,2%	+ 2,0%
Na een vrijwillig deeltijdse betrekking	669,50	714,34	739,07	755,63	786,94	819,57	844,96	848,25	875,72	914,65	932,48	+ 39,3%	+ 1,9%
Vrijgestelde ouderen na voltijdse arbeidsprestaties	876,15	928,35	951,50	963,97	996,29	1 029,40	1 056,06	1 059,97	1 061,17	1 079,54	1 095,54	+ 25,0%	+ 1,5%
Vrijstelling om soc. of fam. redenen of mantelzorg	249,29	250,91	246,63	245,03	245,87	247,58	247,50	246,55	250,24	280,08	277,28	+ 11,2%	- 1,0%
SWT met vrijstelling van MW	1 015,79	1 064,74	1 088,86	1 127,95	1 171,83	1 206,60	1 239,16	1 237,67	1 245,75	1 272,62	1 292,51	+ 27,2%	+ 1,6%

NB: de gemiddelde uitkering wordt berekend als de som van de bedragen gedeeld door het aantal budgettaire eenheden.

De gemiddelde maandelijkse uitkering in 2017 bedroeg 1 032,36 EUR bij de werkzoekenden en 1 220,71 EUR bij de niet-werkzoekenden. Er zijn echter grote verschillen naargelang het stelsel en naargelang de gezinscategorie. Zo bedroeg de gemiddelde uitkering voor werkzoekende volledig werkloze gezinshoofden na een voltijdse betrekking 1 248,34 EUR, terwijl die van hun samenwonende tegenhangers slecht 909,30 EUR bedroeg. De laagste gemiddelde uitkering situeert zich bij de mantelzorgers (277,28 EUR), de hoogste bij het SWT (respectievelijk 1 295,43 EUR bij de werkzoekenden, 1 292,51 EUR bij de niet-werkzoekenden).

Tijdens de periode 2007-2017 steeg de gemiddelde maandelijkse uitkering met 33,5% bij de werkzoekenden en met 34,2% bij de niet-werkzoekenden. Daarbij hoort men rekening te houden met het feit dat de bedragen in lopende prijzen worden uitgedrukt, m.a.w. ze zijn niet gecorrigeerd voor de inflatie. Tijdens de periode 2007-2017 stegen de uitkeringen met 17,8% ten gevolge van de inflatie. Op jaarbasis bedraagt de theoretische stijging door indexering in 2017 1,5%.

Verder beïnvloedden ook de welvaartsaanpassingen⁹ de evolutie van de gemiddelde maanduitkering, evenals bepaalde reglementaire ontwikkelingen (zoals bv. die van de versterkte degressiviteit, cf. deel 8.3).

Ten slotte is ook het gemiddelde profiel van de uitkeringsgroepen een belangrijke factor bij het berekenen van een gemiddelde uitkering. Zo betekent de daling van het aantal gerechtigden op een inschakelingsuitkering de voorbije jaren dat die groep met een relatief lagere uitkering (gemiddeld maandelijks 770,82 EUR in 2017) minder sterk doorweegt in de berekening van het algemene gemiddelde voor de UVW-WZ. Hetzelfde geldt bv. binnen de UVW-NWZ voor de vrijstellingen in het kader van mantelzorg (of sociale en familiale redenen).

⁹ Zo werden op 1 september 2017 ingevolge de uitvoering van het Interprofessioneel Akkoord (IPA) 2017-2018 de minimumbedragen voor gezinshoofden met 3,5% verhoogd.

3.4.2

Werkloosheidsgraad per entiteit

Tabel 29

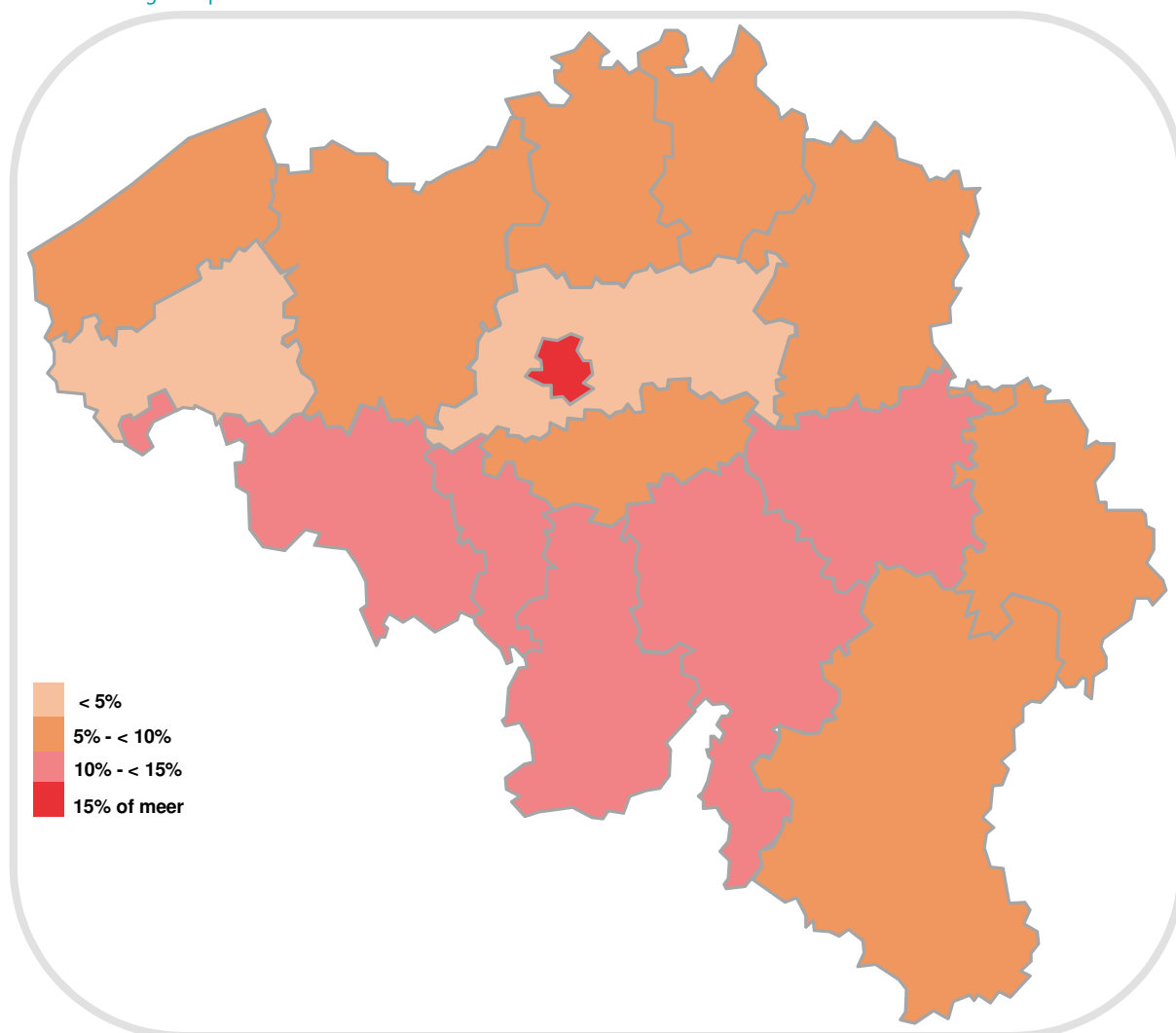
Werkloosheidsgraad per entiteit in 2007

	2007	2017	Evol. 2007 - 2017
Kortrijk	5,1	4,0	- 1,1
Leuven	5,2	4,5	- 0,7
Gent	6,8	5,5	- 1,3
Turnhout	6,4	5,6	- 0,8
Hasselt	7,5	6,1	- 1,4
Brugge	7,1	6,4	- 0,7
Antwerpen	8,0	7,9	- 0,1
Aarlen	11,7	8,1	- 3,6
Nijvel	11,6	9,2	- 2,4
Verviers	13,9	9,9	- 4,0
Namen	16,2	10,5	- 5,7
La Louvière	19,7	13,4	- 6,3
Luik	19,6	13,5	- 6,1
Bergen	21,5	13,7	- 7,8
Charleroi	24,3	15,0	- 9,3
Brussel	20,5	15,9	- 4,6
Land	11,4	8,5	- 2,9

Tabel 29 geeft de werkloosheidsgraad per entiteit weer, berekend door het aantal UVW-WZ in de maand juni van 2007 en 2017 te delen door het aantal tegen werkloosheid verzekerden op 30 juni van respectievelijk de jaren 2007 en 2016. De berekeningen werden door de RVA gemaakt op basis van RVA-gegevens over de UVW-WZ, RSZ- en DIBISS-gegevens¹⁰ over de werknemers en RIZIV-gegevens over de grensarbeiders. Grafiek 31 biedt een geografische weergave van die werkloosheidsgraden.

¹⁰ Rekening houdende met het feit dat de Dienst voor de Bijzondere Socialezekerheidsstelsels (DIBISS) pas sinds 1 januari 2015 is ontstaan uit de fusie van RSZPPO en DOSZ.

Grafiek 31
Werkloosheidsgraad per entiteit in 2017

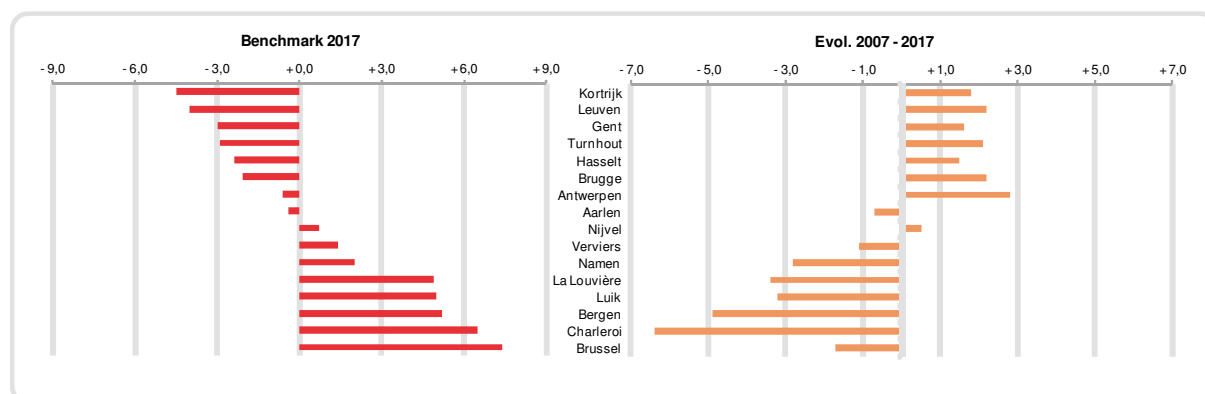

De kaart laat zien dat de werkloosheidsgraden in België geografisch heel verschillend zijn. Geen enkele entiteit van het Vlaams Gewest behoort tot de groepen met een werkloosheidsgraad van 10% of meer. Die groepen omvatten enkel entiteiten van het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk gewest. Slechts drie van de entiteiten in het Waals Gewest (Aarlen, Verviers en Nijvel) laten een werkloosheidsgraad onder de 10% noteren.

Die resultaten kunnen echter nog verder worden genuanceerd. Grafiek 32 maakt voor 2017 een benchmark van de werkloosheidsgraden tegenover het landgemiddelde (links), alsook voor de evolutie in de periode 2007-2017 (rechts). Het nulpunt stemt telkens overeen met het gemiddelde voor het land (m.n. een werkloosheidsgraad van 8,5% in 2017 en – 2,9 procentpunt verschil ten opzichte van 2007).

Grafiek 32

Benchmark van de werkloosheidsgraad per entiteit:
situatie in 2017 en evolutie sinds 2007

Grafiek 33 toont dezelfde gegevens in de vormgeving van een 2-dimensionale benchmarkgrafiek. Zo worden de entiteiten binnen 4 velden gepositioneerd. Het nulpunt komt overeen met de nulpunten van grafiek 32: de gemiddelde werkloosheidsgraad van 8,5% in 2017 (horizontale as) en gemiddeld - 2,9 procentpunt verschil t.o.v. 2007 (verticale as). Bij wijze van interpretatiehulp licht Tabel 30 de betekenis van elk van de 4 velden toe.

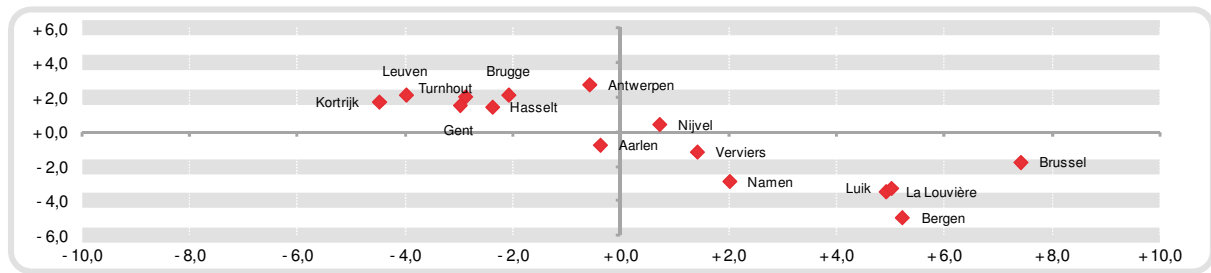
Tabel 30

Interpretatiesleutel van de 2-dimensionale
benchmarkgrafiek

Werkloosheidsgraad lager dan gemiddeld in 2017	Werkloosheidsgraad hoger dan gemiddeld in 2017
Relatief minder gunstige evolutie van de werkloosheidsgraad t.o.v. 2007	Relatief minder gunstige evolutie van de werkloosheidsgraad t.o.v. 2007
Werkloosheidsgraad lager dan gemiddeld in 2017	Werkloosheidsgraad hoger dan gemiddeld in 2017
Relatief gunstigere evolutie van de werkloosheidsgraad t.o.v. 2007	Relatief gunstigere evolutie van de werkloosheidsgraad t.o.v. 2007

Grafiek 33

Benchmark van de werkloosheidsgraad per entiteit:
kruising van de situatie in 2017 en de evolutie sinds 2007

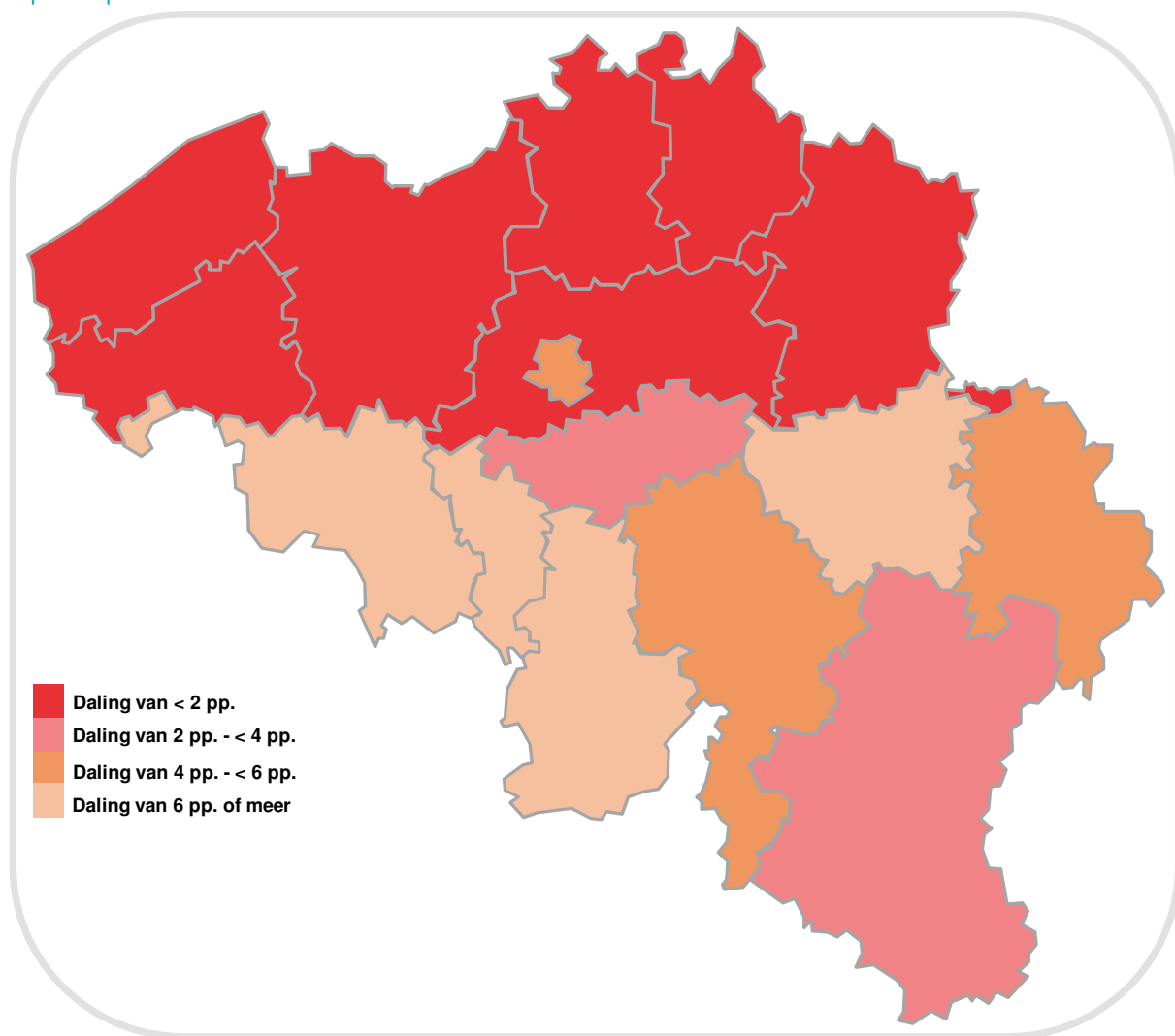
Bij deze benchmark valt op dat de entiteiten zich grosso modo langs een lijn van linksboven naar rechtsonder positioneren. Dat betekent dat over het algemeen de entiteiten met de hoogste werkloosheidsgraden ook de gunstigste evolutie kennen en omgekeerd.

In zowel het veld rechtsboven (met een relatief hoge werkloosheidsgraad en een ongunstige evolutie) als dat linksonder (met een relatief lage werkloosheidsgraad en een gunstige evolutie) bevindt zich telkens slechts 1 entiteit, respectievelijk die van Nijvel en die van Aarlen. Voor beide entiteiten geldt echter dat ze voor beide criteria eerder tegen het absolute nulpunt (d.i. het landgemiddelde) aanleunen dan een expliciet negatief of gunstig benchmarkresultaat vertonen.

De overige entiteiten van het Waals Gewest en die van Brussel verspreiden zich over het veld rechtsonder. Dit betekent dat ze ondanks een relatief hogere werkloosheidsgraad wel allemaal een relatief gunstiger evolutie sinds 2007 laten noteren, maar dat de grootorde van beide indicatoren behoorlijk divergeert van entiteit tot entiteit.

De entiteiten van het Vlaams Gewest bevinden zich eerder binnen één cluster linksboven in de grafiek. Dit duidt behalve op een relatief lage werkloosheidsgraad ook op een vrij uniforme evolutie. Hoewel die evolutie relatief gezien minder gunstig is dan die in de entiteiten van het Waals Gewest en van Brussel, dient erop te worden gewezen dat alle entiteiten zich onder de nulgroeilijn (2,9 op de verticale as) bevinden, aangezien de werkloosheidsgraad ook in alle Vlaamse entiteiten is gedaald.

Grafiek 34
Evolutie van de werkloosheidsgraad per entiteit
in procentpunt sinds 2007

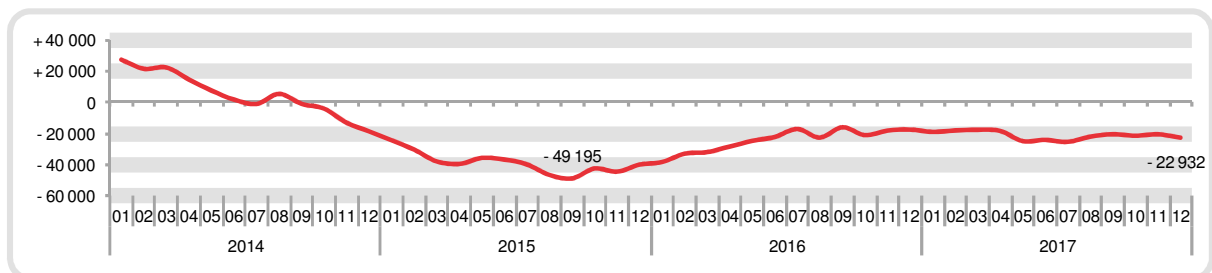
3.4.3

Evolutie van het vlottend kwartaalgemiddelde

De Belgische economie heeft relatief goed standgehouden tijdens de economische en financiële crisis die eind 2008 begon. De opleving begon midden 2009 en er deed zich een groei van het bbp voor in de loop van het jaar 2010. De groei is vooral te verklaren door de sterkte van de buitenlandse vraag, waardoor ons land weerstand kon bieden aan die eerste crisis. Begin 2011 noteerden we dan ook een bbp-niveau dat zelfs hoger was dan voor de crisis. Datzelfde jaar vertoont echter een ommekeer op economisch vlak. De evolutie van het bbp neigt steeds meer naar stagnering op jaarbasis. Die ommekeer heeft geleidelijk een weerslag op de evolutie van de werkloosheid.

Grafiek 35

Evolutie van het aantal UVW-WZ – verschil op jaarbasis van het vlottend kwartaalgemiddelde (maanden M, M-1, M-2)

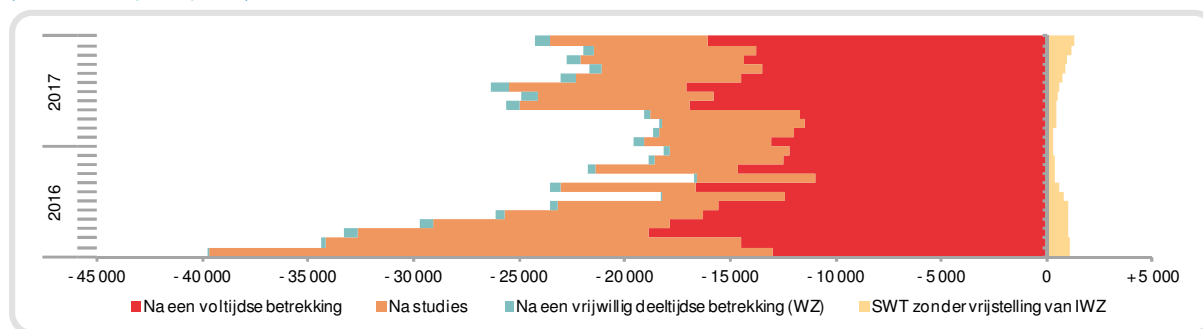

Het klimaat van economische en financiële onzekerheid dat ontstaat als gevolg van de openbare schuldencrisis in de eurozone, blijft gedurende het hele jaar 2012 aanhouden en zorgt voor een daling van het bbp. De werkloosheid reageert vanaf 2013 met vertraging op de conjuncturele achteruitgang, wat in januari 2014 leidt tot een stijging met + 27 149 eenheden (in vlottend gemiddelde over 3 maanden ten opzichte van het voorgaande jaar). De omvang van die stijgingen wordt echter kort na die piek kleiner en evolueert zelfs naar dalingen vanaf de maand september van dat jaar. Een jaar later, in 2015, noteren we de grootste daling met 49 195 eenheden. Ook daarna blijven de dalingen aanhouden, zij het in verminderde mate.

Wanneer we de evolutie voor de voorbije 2 jaar opsplitsen volgens subgroep (cf. grafiek 36), merken we dat onder invloed van de verbeterende economie het aantal UVW-WZ na arbeid, zij het na een voltijdse of vrijwillig deeltijdse betrekking, constant afneemt. Ook bij de UVW-WZ na studies zet de dalende trend zich verder in 2017, meer onder invloed van de conjunctuur dan van de maatregel betreffende de beperking van het recht op inschakelingsuitkeringen. Het aantal WZ SWT neemt in 2017 opnieuw progressief toe.

Grafiek 36

Evolutie van het aantal UVW-WZ volgens subgroep:
verschil op jaarbasis van het vlottend kwartaalgemiddelde
(maanden M, M-1, M-2)

3.4.4

Dynamische evolutie van de UVW-WZ

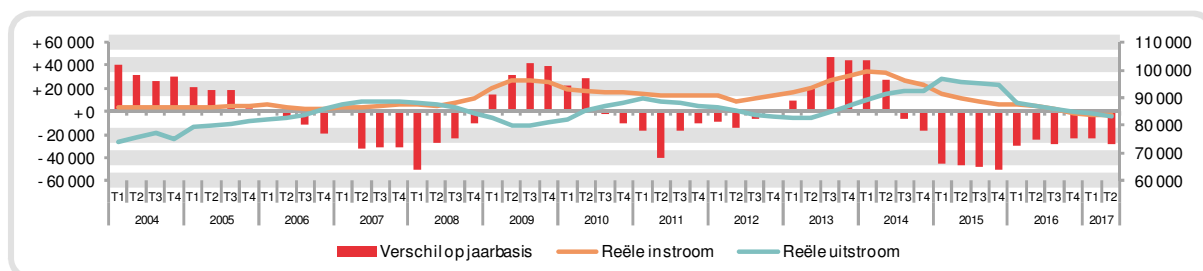
3.4.4.1

Evolutie van de in- en uitstromen

Grafiek 37 vergelijkt de variatie van het aantal verschillende personen in de groep van de UVW-WZ met de evolutie van de in- en uitstromen (glijdende jaargemiddelden) in de loop van de periode 2001-2017 (eerste semester). Een instroom wordt als dusdanig geteld indien een UVW-WZ in een trimester gedurende 1 van de 3 indieningsmaanden een betaling ontving, maar geen enkele betaling kreeg in de daaraan voorafgaande maand. Omgekeerd tellen we een uitstroom indien een UVW-WZ die gedurende 1 van de 3 indieningsmaanden van een trimester een betaling ontving, de daarop volgende maand geen betaling meer kreeg. Per trimester wordt echter slechts één in- of uitstroom per persoon geteld¹¹.

Grafiek 37

De variatie op jaarbasis van de UVW-WZ vergeleken met de in- en uitstroom

NB: de grafiek geeft de variatie op jaarbasis weer van het aantal verschillende personen in de groep van de UVW-WZ in refertemaanden

¹¹ In- en uitstromen van en naar andere statuten van volledige werkloosheid worden hier niet opgenomen.

De instroom en uitstroom evolueren in het kielzog van de economische conjunctuur, waardoor een hogere instroom meestal gepaard gaat met een lagere uitstroom en omgekeerd. Na een periode van relatief hoge uitstroom en lage instroom in de periode 2005-2008, zien we hoe tijdens de financieel-economische crisis de instroom stijgt naar een piek in 2009, terwijl tegelijk de uitstroom vermindert. In 2010 groeien instroom en uitstroom weer naar elkaar toe, al duurt het tot 2015 vooraleer de uitstroom weer boven de instroom kan uitgroeien. Dit laat zich grotendeels verklaren door de eerste - en meteen ook grootste - uitstroom van UVW-WZ die het einde van hun recht op inschakelingsuitkeringen bereikten in januari 2015.

Vanaf 2016 zien we de evolutie van in-en uitstroom opnieuw convergeren, en vanaf het tweede trimester 2017 is de uitstroom zelfs kleiner dan de instroom. Dat is geleden van het vierde trimester van 2014.

3.4.4.2

Kenmerken van de instroom

Tabel 31

Instroom als werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werkloze (verschillende personen) in het eerste semester van 2017 (< 65 jaar)

	Gemiddelde instroom aan UVW-WZ in het eerste semester van 2017		Gemiddeld aantal werknemers in loondienst in het eerste semester van 2017	
	Aantal	%	Aantal	%
Geslacht				
Man	45 160	55,3%	1 794 489	52,0%
Vrouw	36 522	44,7%	1 655 178	48,0%
Leeftijdsklasse				
15-24 jaar	12 150	14,9%	257 478	7,5%
15-19 jaar	297	0,4 %		
20-24 jaar	11 853	14,5%		
25-39 jaar	40 018	49,0%	1 350 790	39,2%
25-29 jaar	16 236	19,9%		
30-34 jaar	13 110	16,1%		
35-39 jaar	10 672	13,1%		
40-49 jaar	17 020	20,8%	900 356	26,1%
40-44 jaar	8 843	10,8%		
45-49 jaar	8 177	10,0%		
50-64 jaar	12 495	15,3%	941 043	27,3%
50-54 jaar	6 764	8,3%		
55-59 jaar	4 721	5,8%		
60-64 jaar	1 011	1,2%		
Totaal	81 682	100%	3 449 667	100%

Bronnen: RVA (instroom) en RSZ (loontrekkende tewerkstelling - tabellen tewerkgestelde werknemers).

Semestergemiddelde o.b.v. trimestriële gegevens

Tabel 31 schetst een algemeen profiel van de nieuwe werklozen, d.i. de instroom van werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen in het eerste semester van 2017.¹² Gemiddeld stroomden 81 682 personen (< 65 jaar) in de loop van dit semester in. Er zijn weinig verschillen op basis van geslacht vast te stellen: de mannen maken in totaal 55,3% van de instroom in de volledige werkloosheid uit en de vrouwen 44,7%, wat bijna overeenstemt met de verhoudingen bij de loontrekkenden in de privésector. Volgens leeftijdsklasse noteren we in vergelijking tot de arbeid in loondienst vooral voor de jongeren onder de 25 jaar een oververtegenwoordiging (m.n. 14,9% van de instroom tegenover 7,5% van de arbeid in loondienst). Omgekeerd is de oudste leeftijdsklasse (50-64 jaar) verhoudingsgewijs minder talrijk in de instroom in de volledige werkloosheid dan in de arbeid in loondienst (respectievelijk 15,3% tegenover 27,3%).

¹² Dit profiel is beperkt tot het eerste semester van 2016 teneinde een vergelijking mogelijk te maken met de meest recente RSZ-gegevens m.b.t. het profiel van de tewerkgestelde werknemers. Om dezelfde reden wordt een gemiddelde gemaakt van de twee trimesterwaarden om tot een semesterwaarde te komen. Naar analogie is hetzelfde gedaan in deel 3.4.4.3 m.b.t. de uitstroom naar werk.

3.4.4.3

Kenmerken van de uitstroom naar werk

Uitstroomcijfers laten ons toe de dynamiek die aan de basis ligt van evoluties in de werkloosheid beter te begrijpen. De totale uitstroom geeft echter geen informatie over de kwalitatieve aspecten van de uitstroom. Het is dan ook relevant om na te gaan in welke mate uitstroom leidt tot een tewerkstelling. Tabel 32 geeft de gemiddelde stock weer van UVW-WZ (verschillende personen) in het eerste semester van 2017, alsook het gemiddeld aantal uitstromers naar werk (als loontrekkende of zelfstandige). Voor het tellen van de uitstroom naar werk wordt gebruik gemaakt van de Dopfluxbis-procedure, d.i. een gestandaardiseerde procedure binnen de RVA-databases voor een opvolging van de socio-economische positie van uitstromers. Hiertoe wordt gezocht naar een bericht van overlijden, pensionering, tewerkstelling of ziekte in de periode vanaf de maand die voorafgaat aan de uitstroom t.e.m. de maand die op de uitstroom volgt.

Tabel 32
 Uitstroom naar werk van de werkzoekende
 uitkerings-gerechtigde volledig werklozen
 (verschillende personen) in het eerste semester van 2017

	Gemiddeld aantal UVW-WZ in het eerste semester van 2017	Gemiddelde uitstroom naar werk		Ratio in het eerste semester van 2016
		Aantal	Ratio	
Geslacht				
Mannen	239 375	32 204	13,5%	13,4%
Vrouwen	194 469	22 579	11,6%	11,7%
Leeftijdscategorie				
< 25 jaar	40 408	8 900	22,0%	21,2%
25-49 jaar	257 531	39 216	15,2%	15,1%
50 jaar of ouder	135 905	6 667	4,9%	4,7%
Werkloosheidsduur				
< 1 jaar	163 376	35 629	21,8%	21,0%
1-2 jaar	78 396	9 682	12,4%	12,9%
2 jaar of langer	192 072	9 473	4,9%	5,0%
Opleidingsniveau				
Laaggeschoold	215 142	20 670	9,6%	9,3%
Middengeschoold	144 603	22 118	15,3%	15,5%
Hooggeschoold	71 264	11 930	16,7%	17,6%
Statuut				
Na een voltijdse betrekking	351 070	44 270	12,6%	12,5%
Na studies	24 699	3 208	13,0%	14,6%
Na een vrijw illig deeltijdse betrekking (WZ)	51 048	7 272	14,2%	12,7%
SWT zonder vrijstelling van IWZ	7 027	34	0,5%	0,5%
Gezinscategorie				
Gezinshoofden	121 261	8 302	6,8%	6,8%
Samenw onenden	205 879	36 620	17,8%	17,8%
Alleenw onenden	106 704	9 862	9,2%	9,2%
Gew est				
Vlaams Gew est	184 886	30 471	16,5%	16,8%
Waals Gew est	177 718	19 103	10,7%	10,4%
Brussels Hoofdstedelijk Gew est	71 240	5 210	7,3%	7,5%
Nationaliteit				
Belgische nationaliteit	364 443	47 036	12,9%	13,0%
Buitenlandse EU-nationaliteit	40 696	4 541	11,2%	10,9%
Niet-EU-nationaliteit	28 705	3 207	11,2%	10,5%
Totaal	433 843	54 783	12,6%	12,6%

Semestergemiddelde o.b.v. trimestriële gegevens.

NB: het totaal omvat ook de UVW-WZ waarvan het scholingsniveau onbekend is.

In het eerste semester van 2017 stroomden gemiddeld 54 783 personen uit naar werk (12,6%). In totaal is de uitstroomratio naar werk in vergelijking met het eerste semester van 2016 dus constant gebleven.

Als we onderscheid maken volgens diverse profielkenmerken, zien we ten opzichte van 2016 een (lichtjes) verbeterd uitstroompercentage naar werk voor:

- Laaggeschoolden: 9,6% (9,3% in 2016);
- Jongeren: 22% (21,2% in 2016);
- Het Waals Gewest: 10,7% (10,4% in 2016);
- Vreemdelingen met een nationaliteit buiten de EU: 11,2% (10,5% in 2016);
- Vrijwillig deeltijdse werknemers: 14,2% (12,7% in 2016).

De grootorde van de uitstroom verschilt naargelang het profiel van de UVW-WZ:

- De uitstroom naar werk is groter bij de mannen (13,5%) dan bij de vrouwen (11,6%).
- De mate van uitstroom naar werk neemt af met de leeftijd: van 22% bij de leeftijdsklasse < 25 jaar tot 4,9% bij de 50-plussers.
- Hetzelfde geldt voor de werkloosheidsduur: hoe langer de werkloosheid duurt, hoe lager de uitstroom naar werk: van 4,9% bij een werkloosheidsduur van minstens 2 jaar tot 21,8% bij minder dan één jaar werkloosheid.
- Een hoger opleidingsniveau bevordert de uitstroom naar werk: van 9,6% bij de laaggeschoolden tot 16,7% bij de hogeschoolden.
- De UVW-WZ na studies vertonen een iets hoger percentage van uitstroom naar werk (13,0%) dan de UVW-WZ na arbeidsprestaties (12,6% na een voltijdse betrekking), wat zich ongetwijfeld laat verklaren door het feit dat de groep UVW-WZ na studies meer jongeren bevat. Het grootste percentage zien we bij de vrijwillig deeltijdse werknemers (14,2%), en het kleinste bij de SWT'ers (0,5%).
- De samenwonenden (17,8%) vertonen een veel hoger uitstroompercentage naar werk dan de twee andere gezinscategorieën (gezinshoofden: 6,8% en alleenwonenden: 9,2%).
- De uitstroom naar werk is het grootst in het Vlaams Gewest (16,5%) gevolgd door het Waals (10,7%) en ten slotte het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (7,3%).
- Volgens nationaliteit vertonen de Belgische UVW-WZ de grootste uitstroom naar werk (12,9%), gevolgd door de UVW-WZ met een buitenlandse nationaliteit (11,2%). Opmerkelijk is dat voor zowel de EU-vreemdelingen als de niet-EU vreemdelingen eenzelfde uitstroompercentage naar werk wordt teruggevonden (11,2%). Dat was vorig jaar niet het geval (EU: 10,9% en buiten EU: 10,5%). Voor beide groepen is het uitstroompercentage naar werk er in vergelijking met vorig jaar (lichtjes) op vooruit gegaan.

3.4.5 Sancties

Tabel 33 bevat een overzicht van de sancties voor werklozen, die werden geregistreerd bij de RVA. In het kader van de Zesde Staatshervorming werd de beslissingsbevoegdheid inzake sommige sancties geregionaliseerd, bv. de sancties die verband houden met het geheel aan procedures voor de opvolging van het actieve zoekgedrag bij de werklozen (de actieve beschikbaarheid)¹³. Daarnaast werden ook de sancties die betrekking hebben op de passieve beschikbaarheid (werkweigering e.d.) overgeheveld naar de gewesten. De gewesten dienen de RVA op de hoogte te brengen van hun beslissingen zodat de RVA de informatie kan verwerken in de dossiers. Dat gebeurt via elektronische fluxen. De gegevens met betrekking tot de geregionaliseerde sancties betreffen dus sancties die door de RVA werden behandeld op het vlak van de gevolgen ervan op de betaling van de werkloosheidsuitkeringen.

De sancties in verband met werkverlating en ontslag om billijke redenen (vrijwillige werkloosheid) en de administratieve sancties (bv. zwartwerk, gezinssituatie) bleven op het federale niveau behouden.

Op *federaal* niveau stellen we op jaarbasis een stijging met 4,5% vast van het aantal sancties wegens vrijwillige werkloosheid. De stijging is groter bij de verwittigingen (+ 14,4%) dan bij de andere (+ 3,6%). Het aantal administratieve sancties is stabiel gebleven. Indien we echter de verwittigingen buiten beschouwing laten, is het aantal administratieve sancties gedaald met 7,2%.

Bij de *geregionaliseerde* sancties zien we een stijging van het aantal sancties met betrekking tot de passieve beschikbaarheid (+ 2,5%), die volledig toe te schrijven is aan de verdubbeling van het aantal verwittigingen (+ 117,6%). Het aantal uitsluitingen wegens onbeschikbaarheid ligt 13,5% hoger dan in 2016.

Bij de sancties met betrekking tot de actieve beschikbaarheid zien we een daling ten opzichte van vorig jaar (- 3,6%). In dat opzicht moeten we echter voorzichtig zijn bij de vergelijkingen en rekening houden met meerdere factoren zoals de evolutie van het aantal werklozen, de tijd die nodig is voor het ten laste nemen van die nieuwe materies door de gewestelijke diensten, het feit dat het federale normatieve kader betreffende de controle van de actieve beschikbaarheid geen sancties voorziet maar wel verwittigingen bij de eerste negatieve evaluaties en vooral de autonomie die gegeven wordt aan de gewesten door dat nieuwe federale normatieve kader. Dat federaal kader legt de algemene principes vast van de controle. De gewesten mogen evenwel de modaliteiten ervan bepalen, wat kan leiden tot een verschillende aanpak en andere procedures in de gewesten, wat zich weerspiegelt in de cijfers. De betrokkenheid bij de controle van de consulenten belast met de begeleiding van de werklozen kan groter of minder groot zijn. Sommige verschillen kunnen ook worden verklaard door het feit dat de voorafgaande verwittigingen die worden gegeven in het kader van het begeleidingsproces of in een eerdere fase van het controleproces niet als verwittigingen geteld worden aangezien ze niet voorzien zijn in het federaal kader en niet dezelfde juridische gevolgen hebben. Ze worden in ieder geval in de tabel 33 opgenomen als voorafgaande verwittigingen met de bedoeling een volledig beeld te geven van de beslissingen van de gewestinstellingen. Gedetailleerdere informatie behoort toe aan de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling.

¹³ Die bevoegdheid werd in 2017 operationeel overgedragen naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In 2016 voerde de RVA die activiteit binnen de entiteit Brussel nog uit voor rekening van Actiris.

Tabel 33
Bij de RVA geregistreeerde sancties voor werklozen
in 2016 en 2017

	2016	2017	Evol. 2016 - 2017
Federale bevoegdheid			
Vrijwillige werkloosheid			
Afdanking om billijke redenen	3 444	3 633	+ 5,5%
Werkverlating	9 519	9 782	+ 2,8%
Zich niet aanmelden op het werkloosheidskantoor	534	565	+ 5,8%
Subtotaal vrijwillige werkloosheid	13 497	13 980	+ 3,6%
Verwittigingen	1 281	1 465	+ 14,4%
Totaal vrijwillige werkloosheid + verwittigingen	14 778	15 445	+ 4,5%
Administratieve sancties			
Onjuiste, onvolledige of laattijdige verklaring	5 863	5 800	- 1,1%
Onrechtmatige stempel, misbruik controlekaart	7 595	6 675	- 12,1%
Opmaken van onjuiste stukken, vals stempelmerk	177	173	- 2,3%
Subtotaal administratieve sancties	13 635	12 648	- 7,2%
Verwittigingen	11 560	12 537	+ 8,5%
Totaal administratieve sancties	25 195	25 185	- 0,0%
Regionale bevoegdheid sedert 2016 (2017 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest)			
Passieve beschikbaarheid			
Werkweigering	161	113	- 29,8%
Afdanking, stopzetting of weigering van een beroepsopleiding	507	582	+ 14,8%
Zich niet aanmelden bij een werkgever	2 137	980	- 54,1%
Zich niet aanmelden bij het plaatsingsdienst, of dienst beroepsopleiding	10 648	9 496	- 10,8%
Weigering deelname aan, stopzetting of mislukking van een inschakelingsparcours	408	540	+ 32,4%
Weigering outplacement of weigering inschrijving in een tewerkstellingscel	30	15	- 50,0%
Subtotaal sancties wegens passieve beschikbaarheid	13 891	11 726	- 15,6%
Verwittigingen	2 182	4 748	+ 117,6%
Totaal sancties + verwittigingen	16 073	16 474	+ 2,5%
Uitsluiting			
Uitsluiting door de gewesten ingeval van onbeschikbaarheid of schrapping als werkzoekende	2 499	3 049	+ 22,0%
Uitsluiting door de RVA ingeval van onbeschikbaarheid of niet ingeschreven als werkzoekende	237	56	- 76,4%
Totaal uitsluiting	2 736	3 105	+ 13,5%
Totaal passieve beschikbaarheid + uitsluiting	18 809	19 579	+ 4,1%
Actieve beschikbaarheid			
Tijdelijke schorsing van de uitkeringen			
Tijdelijke schorsing van de uitkeringen (4-10 weken)	292	431	+ 47,6%
Tijdelijke schorsing van de uitkeringen (13 weken)	1 556	2 193	+ 40,9%
Tijdelijke schorsing van de uitkeringen (4 of 6 maanden) - vóór transfer	1 128	-	- 100,0%
Verminderde uitkering	3 371	2 822	- 16,3%
Verminderde uitkering (4-10 weken)	268	396	+ 47,8%
Verminderde uitkering (13 weken)	2 209	2 426	+ 9,8%
Verminderde uitkering - vóór transfer	894	-	- 100,0%
Verminderde uitkering, gevolgd door uitsluiting	849	1 200	+ 41,3%
Uitsluiting	473	748	+ 58,1%
Subtotaal sancties actieve beschikbaarheid	7 669	7 394	- 3,6%
Verwittigingen	14 646	16 041	+ 9,5%
De eerste negatieve evaluatie	6 567	-	- 100,0%
Voorlopige schorsingen (art. 70)	1 713	-	- 100,0%
Totaal actieve beschikbaarheid + verwittigingen + art. 70	30 595	23 435	- 23,4%
Voorafgaande verwittigingen	-	12 108	-
DISPO J: Negatieve evaluaties			
Negatieve eerste evaluatie	7 772	6 415	- 17,5%
Negatieve tweede evaluatie	5 343	4 129	- 22,7%
Negatieve evaluatie na eerdere negatieve evaluatie	1 472	1 923	+ 30,6%
Negatieve evaluatie ten gevolge van afwezigheid	3 172	0	- 100,0%
Totaal negatieve evaluaties	17 759	12 467	- 29,8%
Voorafgaande verwittigingen	-	5 831	-

Passieve & actieve beschikbaarheid gewesten: voor 2016 betreft het beslissingen van de gewestelijke diensten (behalve voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waar de beslissingen nog genomen werden door de RVA in afwachting van de effectieve overname op 1 januari 2017). Vanaf 2017 worden de beslissingen genomen door alle gewestelijke diensten. De cijfers betreffende de beslissingen van de gewestelijke diensten worden opgemaakt door de RVA op basis van de elektronische fluxen van de gewestelijke diensten. Kleine verschillen met de door de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling gepubliceerde cijfers zijn mogelijk, rekening houdend met enerzijds een lichte vertraging te wijten aan de verzending van de gegevens en de wijze waarop wijzigingen en annulaties worden geregistreerd, en anderzijds met de toepassing van andere statistische tellingsregels.

Verwittigen actieve beschikbaarheid: de voorafgaande verwittigen die worden gegeven in het kader van het begeleidingsproces of in een eerdere fase van het controleproces worden niet als verwittigen geteld, omdat zij niet voorzien worden in het federaal kader en omdat zij niet dezelfde juridische gevolgen hebben.

De eerste negatieve evaluatie actieve beschikbaarheid: voor 2016, en enkel in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gaat het om de eerste negatieve evaluaties voor de gerechtigden op werkloosheidsuitkeringen en de gerechtigden op inschakelingsuitkeringen.

Dispo J: de controle van de actieve beschikbaarheid van de jongeren in beroepsinschakelingstijd. De cijfers van 2016 zijn afkomstig van de rapporten van de gewestelijke diensten (behalve voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest). De cijfers van 2017 werden opgemaakt door de RVA op basis van de elektronische fluxen van de gewestelijke diensten, behalve de gegevens van het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, die gebaseerd zijn op het rapport van respectievelijk FOREM en ACTIRIS. Het cijfer van 2016 betreffende de negatieve evaluatie ten gevolge van afwezigheid heeft enkel betrekking op Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Tabel 34
Bij de RVA geregistreerde sancties voor werklozen in
2017- resultaten per gewest

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Duitstalige Gem.	Brussels Hfdst. Gew.	Land
Federale bevoegdheid					
Vrijwillige werkloosheid					
Afdanking om billijke redenen	2 177	1 013	19	424	3 633
Werkverlating	5 418	2 683	113	1 568	9 782
Zich niet aanmelden op het werkloosheidskantoor	313	196	6	50	565
Subtotaal vrijwillige werkloosheid	7 908	3 892	138	2 042	13 980
Verwittigingen	926	498	8	33	1 465
Totaal vrijwillige werkloosheid + verwittigingen	8 834	4 390	146	2 075	15 445
Administratieve sancties					
Onjuiste, onvolledige of laattijdige verklaring	1 888	2 845	18	1 049	5 800
Onrechtmatige stempel, misbruik controlekaart	3 150	2 543	29	953	6 675
Opmaken van onjuiste stukken, vals stempelmerk	49	69	0	55	173
Subtotaal administratieve sancties	5 087	5 457	47	2 057	12 648
Verwittigingen	5 537	4 787	82	2 131	12 537
Totaal administratieve sancties	10 624	10 244	129	4 188	25 185
Regionale bevoegdheid sedert 2016 (2017 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest)					
Passieve beschikbaarheid					
Werkw egering	96	16	1	0	113
Afdanking, stopzetting of w egering van een beroepsopleiding	466	85	7	24	582
Zich niet aanmelden bij een werkgever	147	831	2	0	980
Zich niet aanmelden bij het plaatsingsdienst, of dienst beroepsopleiding	8 208	1 166	57	65	9 496
Weigering deelname aan, stopzetting of mislukking van een inschakelingsparcours	515	20	2	3	540
Weigering outplacement of w egering inschrijving in een tew erkstellingscel	15	0	0	0	15
Subtotaal sancties wegens passieve beschikbaarheid	9 447	2 118	69	92	11 726
Verwittigingen	204	4 482	44	18	4 748
Totaal sancties + verwittigingen	9 651	6 600	113	110	16 474
Uitsluiting					
Uitsluiting door de gew esten ingeval van onbeschikbaarheid of schrapping als werkzoekende	16	2 971	62	0	3 049
Uitsluiting door de RVA ingeval van onbeschikbaarheid of niet ingeschreven als	18	30	2	6	56
Totaal uitsluiting	34	3 001	64	6	3 105
Totaal passieve beschikbaarheid + uitsluiting	9 685	9 601	177	116	19 579
Actieve beschikbaarheid					
Tijdelijke schorsing van de uitkeringen	483	2 095	26	20	2 624
Tijdelijke schorsing van de uitkeringen (4-10 w eken)	418	13	0	0	431
Tijdelijke schorsing van de uitkeringen (13 w eken)	65	2 082	26	20	2 193
Tijdelijke schorsing van de uitkeringen (4 of 6 maanden) - vóór transfer					
Verminderde uitkering	444	2 276	64	38	2 822
Verminderde uitkering (4-10 w eken)	368	27	1	0	396
Verminderde uitkering (13 w eken)	76	2 249	63	38	2 426
Verminderde uitkering - vóór transfer					
Verminderde uitkering, gevolgd door uitsluiting	15	1 163	20	2	1 200
Uitsluiting	12	731	5	0	748
Subtotaal sancties actieve beschikbaarheid	954	6 265	115	60	7 394
Verwittigingen	1 488	14 020	232	301	16 041
Totaal actieve beschikbaarheid + verwittigingen + art. 70	2 442	20 285	347	361	23 435
Voorafgaande verwittigingen	10 166			1 942	12 108
DISPO J: Negatieve evaluaties					
Negatieve eerste evaluatie	810	5 454	67	84	6 415
Negatieve tweede evaluatie	766	3 336	27	0	4 129
Negatieve evaluatie na eerdere negatieve evaluatie	506	1 412	5	0	1 923
Negatieve evaluatie ten gevolge van afw ezigheid	0	0	0	0	0
Totaal negatieve evaluaties	2 082	10 202	99	84	12 467
Voorafgaande verwittigingen	5 666			165	5 831

Passieve & actieve beschikbaarheid gewesten: de cijfers betreffende de beslissingen van de gewestelijke diensten worden opgemaakt door de RVA op basis van de elektronische fluxen van de gewestelijke diensten. Kleine verschillen met de door de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling gepubliceerde cijfers zijn mogelijk, rekening houdend met enerzijds een lichte vertraging te wijten aan de verzending van de gegevens en de wijze waarop wijzigingen en annulaties worden geregistreerd, en anderzijds met de toepassing van andere statistische tellingsregels.

Verwittigingen actieve beschikbaarheid: de voorafgaande verwittigingen die worden gegeven in het kader van het begeleidingsproces of in een eerdere fase van het controleproces worden niet als verwittigingen geteld, omdat zij niet voorzien worden in het federaal kader en omdat zij niet dezelfde juridische gevolgen hebben.

Dispo J: de controle van de actieve beschikbaarheid van de jongeren in beroepsinschakelingstijd. De cijfers van 2017 werden opgemaakt door de RVA op basis van de elektronische fluxen van de gewestelijke diensten, behalve de gegevens van het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, die gebaseerd zijn op het rapport van respectievelijk FOREM en ACTIRIS.

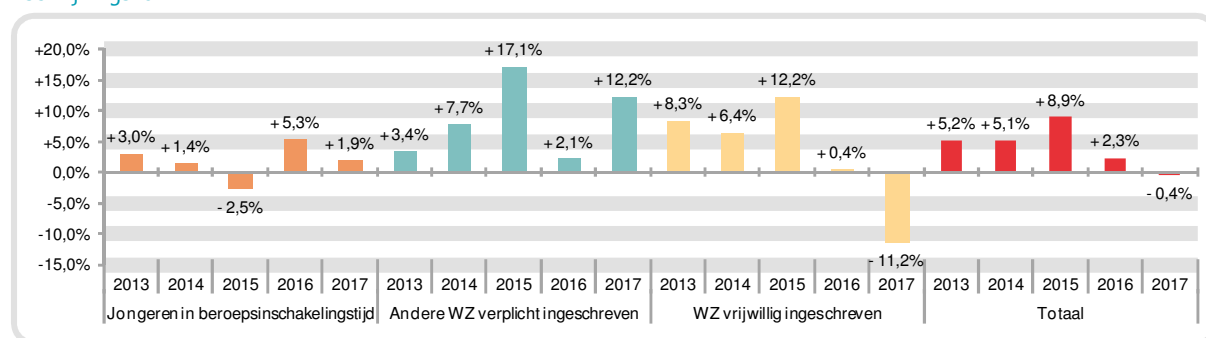
3.4.6 Niet-vergoede niet-werkende werkzoekenden

Tabel 35
Evolutie van de NVNW-WZ volgens inschrijvingsvorm

	Jongeren in beroeps- inschakelingstijd	Andere WZ verplicht	WZ vrijwillig ingeschreven	Totaal	Jongeren in beroeps- inschakelingstijd	Andere WZ verplicht	WZ vrijwillig ingeschreven	Totaal
2007	39 100	30 942	34 965	105 007	100	100	100	100
2008	36 924	31 988	35 672	104 584	94	103	102	100
2009	40 766	31 582	42 528	114 875	104	102	122	109
2010	41 644	34 830	47 652	124 126	107	113	136	118
2011	39 217	36 792	49 374	125 383	100	119	141	119
2012	45 430	37 538	52 976	135 944	116	121	152	129
2013	46 791	38 810	57 360	142 962	120	125	164	136
2014	47 468	41 807	61 033	150 307	121	135	175	143
2015	46 261	48 969	68 496	163 726	118	158	196	156
2016	48 721	50 002	68 761	167 484	125	162	197	159
2017	49 623	56 093	61 090	166 806	127	181	175	159
Evol. 2007- 2017	+ 26,9%	+ 81,3%	+ 74,7%	+ 58,9%				

Bron: gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en berekeningen RVA

Grafiek 38
Variatie op jaarbasis van de NVNW-WZ volgens
inschrijvingsvorm

Bron: gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en berekeningen RVA

Volledigheidshalve dient hier te worden vermeld dat niet alle werkzoekenden vergoed worden door de RVA in het kader van de werkloosheidsverzekering. Daarnaast bestaat het totaal aantal werkzoekenden enerzijds uit werkende werkzoekenden (die hierna buiten beschouwing worden gelaten), en anderzijds uit niet-werkende werkzoekenden die niet vergoed worden in het kader van de werkloosheidsverzekering. Tabel 35 bevat gegevens over deze niet-vergoede niet-werkende werkzoekenden; die gegevens worden verzameld door de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en samengebracht door de RVA.

De groep niet-vergoede niet-werkende werkzoekenden bestaat uit jongeren in beroepsschakelingstijd, alsook uit niet-werkende werkzoekenden die verplicht of vrijwillig ingeschreven zijn. Onder de verplicht ingeschrevenen bevinden zich de gesanctioneerde werklozen, de werkzoekenden ten laste van het OCMW en de werkzoekenden die door de FOD Sociale Zekerheid erkend zijn als mindervalide. Bij de vrijwillig ingeschreven werkzoekenden vinden we heel wat niet-werkende werkzoekenden terug met een vreemde nationaliteit, die zich inschrijven om toegang te hebben tot de Belgische arbeidsmarkt, maar die (nog) geen recht hebben op werkloosheidsuitkeringen.

Het aantal NVNW-WZ stijgt al meerdere jaren en heeft een piek bereikt in 2016 om vervolgens lichtjes te dalen in 2017 (166 806 personen, zijnde een verhoging van 58,9% ten opzichte van 2007). Vooral in 2015 hebben we echter een sterke toename gezien, vooral in de inschrijvingsvormen buiten de beroepsinschakelingstijd. Dit is deels het gevolg van de beperking van het recht op inschakelingsuitkeringen. Een gedeelte van de werklozen die het einde van het recht hebben bereikt, zijn opgenomen bij de verplicht ingeschreven werkzoekenden vermits zij een leefloon ontvangen van het OCMW. Anderen hebben besloten om als vrijwillig werkzoekende ingeschreven te blijven.

Slechts een deel van de NVNW-WZ ontvingen daarvoor een werkloosheids- of inschakelingsuitkering. Tot en met 2015, is het aandeel van deze categorie gestegen van 16,4% naar 21,7%. Dat aandeel zou in 2017 sterk dalen tot 10,9%, volgens de gebruikte voorlopige gegevens die gebaseerd zijn op de reeds beschikbare refertemaanden, wat betekent dat de cijfers voor de recentste maanden nog lichtjes kunnen verhogen naargelang de bekendmaking van de gegevens van de indieningsmaanden.

Tabel 36

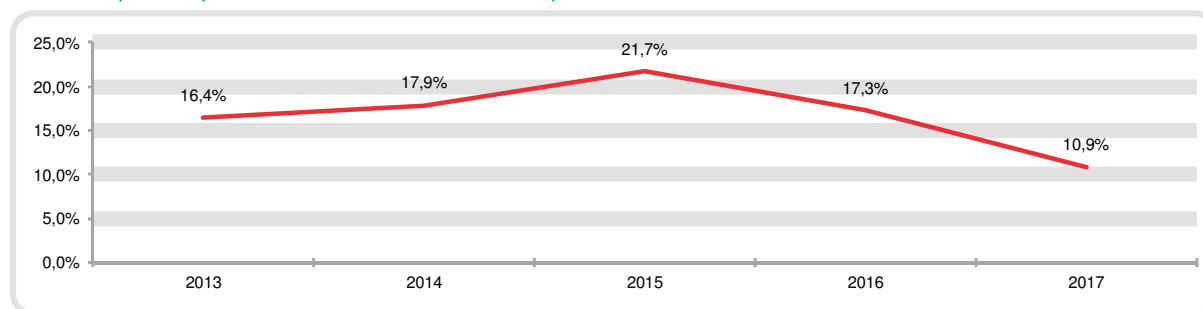
Evolutie van het gemiddeld aantal NVNW-WZ, dat in de loop van de 2 voorafgaande jaren een uitkering ontving als UVW en/of IGU (reeds beschikbare refertemaanden)

	Aantal NVNW-WZ			Aantal met een uitkering in de 2 voorgaande jaren			Relatief aandeel		
	Verplicht ingeschreven	Vrijwillig ingeschreven	Totaal	Verplicht ingeschreven	Vrijwillig ingeschreven	Totaal	Verplicht ingeschreven	Vrijwillig ingeschreven	Totaal
2013	38 810	57 360	96 171	9 041	6 751	15 792	23,3%	11,8%	16,4%
2014	41 807	61 033	102 839	10 905	7 481	18 386	26,1%	12,3%	17,9%
2015	48 969	68 496	117 465	14 701	10 847	25 547	30,0%	15,8%	21,7%
2016	50 002	68 761	118 763	9 592	10 962	20 554	19,2%	15,9%	17,3%
2017	56 093	61 090	117 183	5 860	6 913	12 773	10,4%	11,3%	10,9%

Bron: gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en berekeningen RVA

Grafiek 39

Evolutie van het gemiddeld aandeel NVNW-WZ, dat in de loop van de 2 voorafgaande jaren een uitkering ontving als UVW en/of IGU (reeds beschikbare refertemaanden)

Bron: gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling en berekeningen RVA

Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen

4.1

Evolutie van de uitkeringen voor tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen

In het kader van de Zesde Staatshervorming is voorzien dat de bevoegdheid inzake beslissingen met betrekking tot de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen wordt overgedragen aan de gewesten. De RVA behoudt echter de bepaalde verantwoordelijkheden over de uitvoering van betalingen, alsook over bepaalde reglementaire kaders die op het federale niveau behouden blijven. Ook het stelsel van deeltijds werk met behoud van rechten en een inkomensgarantie-uitkering (IGU) blijft onder RVA-bevoegdheid.

De juridische overdracht van de geregionaliseerde bevoegdheden vond plaats op 1 juli 2014. Met het oog op het continuïteitsbeginsel is de RVA het operationeel beheer ervan echter blijven uitoefenen totdat de gewestelijke diensten voorbereid waren om dit dagelijks beheer over te nemen. De overnames gebeuren echter niet op hetzelfde tijdstip of voor elk gewest aan hetzelfde ritme, maar naargelang de overgedragen materie en naargelang het gewest. Meerdere materies zijn overgedragen op 1 januari 2016, zoals de dienstencheques in elk van de drie gewesten of de controle van de actieve beschikbaarheid van werklozen voor de arbeidsmarkt in het Vlaams en het Waals Gewest en in de Duitstalige Gemeenschap. De meeste andere materies werden overgedragen in de loop van 2016 of 2017. Bij de interpretatie van de evolutie van de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen die hier worden beschreven, moet immers rekening worden gehouden met die overdrachten¹⁴.

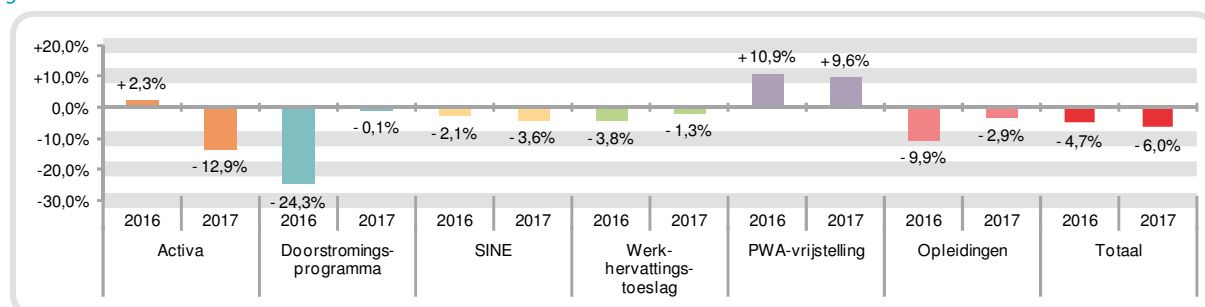
¹⁴ In augustus 2017 heeft de RVA een aparte publicatie voorzien om de specifieke aard, impact en timing van de diverse overdrachten gedetailleerder in kaart te brengen. Cf. de Spotlight 'Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen onderhevig aan de Zesde Staatshervorming'

Tabel 37
Evolutie van de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen volgens stelsel, overgedragen aan de gewesten

	Activa	Doorstromings-programma	SINE	Werk-hervattings-toeslag	PWA-vrijstelling	Opleidingen	Andere	Totaal
2007	38 971	5 748	8 713	4 605	1 328	38 744	538	98 647
2008	40 177	5 756	10 212	7 192	1 431	38 311	521	103 599
2009	34 686	5 693	11 093	9 029	1 465	38 834	914	101 715
2010	46 031	5 213	11 626	13 060	1 425	41 100	1 785	120 239
2011	74 431	4 900	11 400	17 396	1 361	40 387	1 635	151 510
2012	57 692	4 846	10 953	20 116	1 350	40 740	1 595	137 292
2013	32 880	4 859	10 876	19 382	1 369	43 163	1 287	113 818
2014	35 178	4 658	10 564	17 108	1 458	45 991	1 222	116 178
2015	37 756	4 217	10 544	15 327	1 418	45 447	1 039	115 748
2016	38 617	3 193	10 319	14 744	1 571	40 956	913	110 313
2017	33 629	3 189	9 949	14 554	1 722	39 766	869	103 677
Evol. 2007-2017	- 13,7%	- 44,5%	+ 14,2%	+ 216,0%	+ 29,7%	+ 2,6%	+ 61,4%	+ 5,1%

	Activa	Doorstromings-programma	SINE	Werk-hervattings-toeslag	PWA-vrijstelling	Opleidingen	Andere	Totaal
2007	100	100	100	100	100	100	100	100
2008	103	100	117	156	108	99	97	105
2009	89	99	127	196	110	100	170	103
2010	118	91	133	284	107	106	332	122
2011	191	85	131	378	102	104	304	154
2012	148	84	126	437	102	105	296	139
2013	84	85	125	421	103	111	239	115
2014	90	81	121	371	110	119	227	118
2015	97	73	121	333	107	117	193	117
2016	99	56	118	320	118	106	170	112
2017	86	55	114	316	130	103	161	105

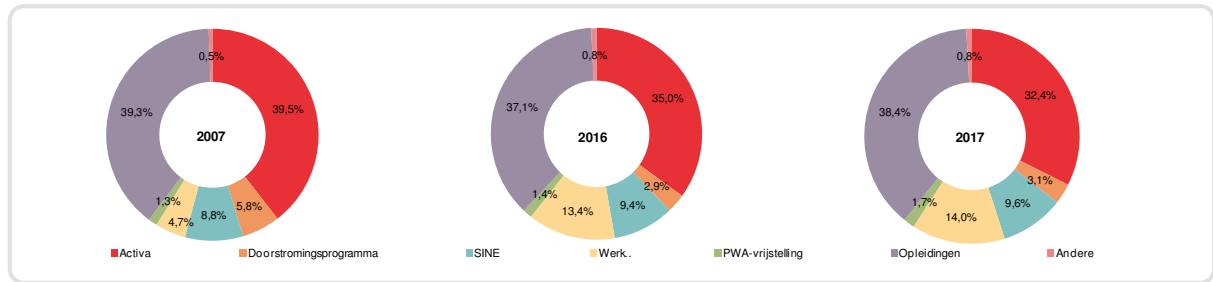
Grafiek 40
Variatie op jaarbasis van de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen volgens stelsel, overdragen aan de gewesten

Tabel 37 geeft een overzicht van de evolutie en onderlinge verhouding van de diverse tewerkstellingsmaatregelen. In 2017 werden hiervoor gemiddeld 103 677 betalingen per maand ingediend, wat een daling met 6,0% betekent ten opzichte van 2016. In vergelijking met 2007, registreren we een stijging van 5,1%. Wanneer we de verschillende stelsels met elkaar vergelijken, zien we dat alleen het aantal betalingen voor de PWA-vrijstelling¹⁵ op jaarbasis is gestegen (+9,6%).

¹⁵ Het gaat hier slechts om de werklozen die zijn vrijgesteld van IWZ omwille van hun activiteiten binnen het PWA-stelsel. Het totale aantal werklozen die PWA-activiteiten verricht, wordt weergegeven in deel 4.2.

Grafiek 41
Onderlinge verhouding van de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen die werden overdragen aan de gewesten

De grootste stelsels onder de tewerkstellingsmaatregelen bestaan uit de opleidingsmaatregelen (38,4%), en de Activamaatregelen (32,4%). Ten opzichte van 2007 is vooral de werkhervattings-toeslag qua aandeel toegenomen (+ 9,3 procentpunt).

In tabel 38 worden de verschillende tewerkstellingsmaatregelen verdeeld naargelang de werkloze al dan niet vrijgesteld is van de inschrijving als werkzoekende in het kader van een opleidingsmaatregel of een stage.

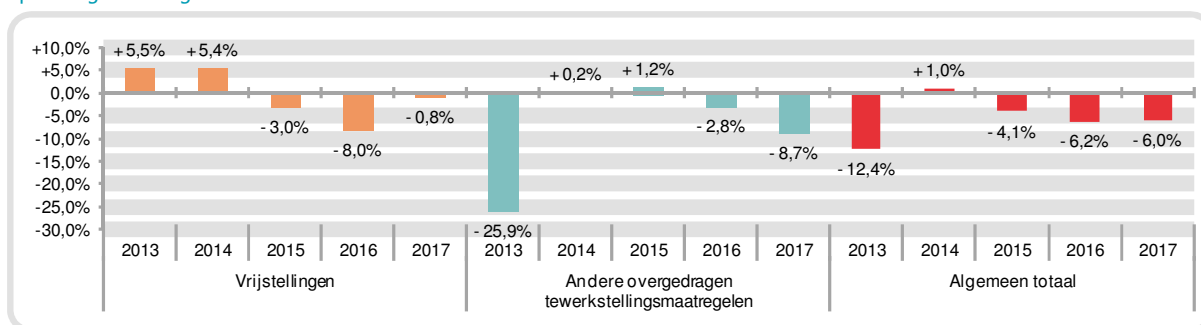
De bevoegdheid over het toekennen van vrijstellingen is operationeel overgedragen naar het gewestelijke niveau, met uitzondering van de PWA-vrijstelling. Hoewel het PWA-stelsel algemeen werd overgedragen, zal het toekennen van de vrijstellingen via de RVA blijven gebeuren. De toekenningsvoorwaarden werden echter beperkt. Voor alle vrijstellingen blijft de RVA evenwel verantwoordelijk voor het uitvoeren van de betalingen. In 2017 vertegenwoordigen al die vrijstellingen samen 36,5% van het totaal aan tewerkstellingsmaatregelen.

De andere overgedragen tewerkstellingsmaatregelen vertegenwoordigen 63,5%. Sommige van die maatregelen (bijvoorbeeld SINE) worden nog uitgevoerd door de RVA in afwachting van de effectieve overdracht. Andere (bijvoorbeeld Activa) werden reeds overgedragen naar één of meerdere gewesten. De RVA blijft na de overdracht evenwel verantwoordelijk voor het uitvoeren van de betalingen voor bepaalde tewerkstellingsmaatregelen.

Tabel 38
Evolutie van de tewerkstellings- en
opleidingsmaatregelen

	Algemeen totaal	Vrijstellingen				Andere overgedragen tewerkstellingsmaatregelen	
		Vrijgestelde werklozen voor opleidingen of studies	PWA- vrijstelling	Andere	%	Aantal	%
2007	98 647	35 300	1 328	516	37,7%	61 503	62,3%
2008	103 599	34 137	1 431	498	34,8%	67 533	65,2%
2009	101 715	34 886	1 465	503	36,2%	64 861	63,8%
2010	120 239	36 964	1 425	439	32,3%	81 412	67,7%
2011	151 510	36 167	1 361	390	25,0%	113 592	75,0%
2012	137 292	36 762	1 350	360	28,0%	98 820	72,0%
2013	113 817	38 881	1 369	340	35,7%	73 227	64,3%
2014	116 178	40 991	1 458	326	36,8%	73 403	63,2%
2015	115 748	39 767	1 418	292	35,8%	74 272	64,2%
2016	110 313	36 335	1 571	239	34,6%	72 167	65,4%
2017	103 677	35 896	1 722	206	36,5%	65 854	63,5%
Evol. 2007-2017	+ 5,1%	+ 1,7%	+ 29,7%	- 60,1%		+ 7,1%	

Grafiek 42
Variatie op jaarbasis van de tewerkstellings- en
opleidingsmaatregelen

4.2

Activa

Tabel 39
Evolutie van de Activamaatregelen

	2007	2016	2017	Evol. 2007 - 2017	Evol. 2016 - 2017	Relatieve verhouding stelsels in 2007	Relatieve verhouding stelsels in 2016	Relatieve verhouding stelsels in 2017
Plan Activa	37 649	24 578	19 038	- 49,4%	- 22,5%	96,6%	63,6%	56,6%
PVP	608	454	442	- 27,2%	- 2,4%	1,6%	1,2%	1,3%
Start	714	57	26	- 96,3%	- 54,1%	1,8%	0,1%	0,1%
voor personen met verminderde arbeidsgeschiktheid	0	1 460	980	-	- 32,9%	-	3,8%	2,9%
< 30 jaar	0	12 068	9 560	-	- 20,8%	-	31,3%	28,4%
Activa, regionale reglementering	0	0	3 582	-	-	-	-	10,7%
Totaal	38 971	38 617	33 629	- 13,7%	- 12,9%	100%	100%	100%

Het Activastelsel kent een sterke daling van 13,7% in vergelijking met 2007. Die daling is zichtbaar voor alle Activamaatregelen die toen reeds in voege waren.

In 2017 daalde het totaal aantal vergoede werklozen in het kader van een Activamaatregel met 12,9%. Deze daling is een gevolg van het feit dat Vlaanderen deze maatregel heeft overgenomen en vervangen door een ander systeem, gebaseerd op bijdrageverminderingen, zodat er geen betalingen meer zijn ten laste van de RVA.

In 2017 werden gemiddeld 9 560 betalingen per maand geregistreerd voor de Activamaatregel voor laaggeschoolde jongeren jonger dan 30 jaar, zijnde een daling van 20,8% in vergelijking met 2016. Deze groep vertegenwoordigt meer dan een kwart (28,4%) van alle Activamaatregelen.

De Activagroep voor de personen met een beperkte arbeidsgeschiktheid daalde sterk op jaarbasis (- 32,9%). Binnen het geheel van de Activamaatregelen gaat het om een aandeel van 2,9%.

De grootste groep, het gewone Activaplan, is ook sterk afgenomen met 22,5% op jaarbasis. Het aandeel ervan binnen alle Activamaatregelen daalde in vergelijking met 2016, maar het vertegenwoordigt nog steeds meer dan de helft (56,6%) van de Activamaatregelen.

4.3

Opleidingsmaatregelen

Tabel 40
Profiel van de uitkeringsgerechtigden in de
opleidingsmaatregelen

	2016	2017	Evol. 2016 - 2017	
Geslacht				
Mannen	21 005	20 381	- 624	- 3,0%
Vrouwen	19 951	19 385	- 566	- 2,8%
Gewest				
Vlaams Gewest	18 351	17 078	- 1 273	- 6,9%
Waals Gewest	18 236	18 306	+ 70	+ 0,4%
Brussels Hfdst. Gewest	4 369	4 382	+ 13	+ 0,3%
Leeftijdsklasse				
< 25 jaar	9 572	8 426	- 1 146	- 12,0%
25-49 jaar	28 210	27 578	- 632	- 2,2%
50 jaar en ouder	3 174	3 762	+ 588	+ 18,5%
Groep				
Vrijstellingen	36 335	35 895	- 440	- 1,2%
Instapstages	1 842	1 288	- 555	- 30,1%
Andere	2 778	2 582	- 196	- 7,1%
Totaal	40 956	39 766	- 1 190	- 2,9%

In 2017 werden in gemiddeld 39 766 betalingen per maand voor opleidingsprogramma's verricht, d.i. een daling van 2,9% ten opzichte van 2016. De meerderheid (35 895 eenheden) van de gevallen betreft een vrijstelling van inschrijving als werkzoekende en van beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt voor het volgen van opleidingen of studies. In de groep van de opleidingsmaatregelen zijn de instapstages (cf. deel 4.3.1) het sterkst gedaald (-30,1%) op jaarbasis.

De algemene daling situeert zich vooral bij het aantal jongeren onder de 25 jaar (- 12,0%). Bij de 50-plussers noteren we echter juist een stijging met 18,5%. Die tendensen laten zich ongetwijfeld ten dele verklaren door de daling van het aantal jongeren in de totaalpopulatie dat in aanmerking komt om een dergelijke maatregel aan te vatten (UVW-WZ, cf. deel 3.2) enerzijds en de strengere toekenningsvoorwaarden van de vrijstellingen op basis van leeftijd of beroepsverleden (oudere vrijgestelde UVW, cf. deel 3.3) anderzijds.

4.3.1 Instapstages

Tabel 41
Evolutie van het gemiddeld aantal betalingen per maand
voor instapstages

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land
2013	132	15	32	163
2014	151	666	227	1 044
2015	124	1 176	352	1 652
2016	74	1 314	455	1 842
2017	24	1 117	146	1 288
Verhouding	1,9%	86,8%	11,4%	100 %

De instapstages richten zich tot laaggeschoolde jongeren die zich na hun studies inschrijven als werkzoekende en laten toe om een eerste ervaring op te doen op de arbeidsmarkt. Tabel 41 toont de evolutie per maand van het aantal uitkeringen voor die opleidingsmaatregel, die voor de eerste keer sinds de lancering ervan, daalt op jaarbasis.

Deze daling is het gevolg van de overname en omvorming van deze maatregelen door de gewesten. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft met ingang van 01.01.2017 en het Waals Gewest met ingang van 01.07.2017 de bepalingen m.b.t. de instapstage opgeheven. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd de instapstage in een onderneming opgeheven en vervangen door de First Stage.

Sinds 1 juli 2017 werden de Waalse tewerkstellingsmaatregelen grondig hervormd. Van een veertigtal stimulansen heeft het nieuwe stelsel er slechts een tiental behouden en werden er drie nieuwe maatregelen in het leven geroepen: de 'impulsions'. Deze reorganisatie vereenvoudigt de tewerkstellingsmaatregelen, met name door minder relevante stelsels te schrappen en door maatregelen die eenzelfde doelgroep voor ogen hebben, te fusioneren.

In 2017 werden gemiddeld per maand 1 288 betalingen verricht in het kader van een instapstage.

Bij een relatieve verdeling per gewest is het Waals Gewest opmerkelijk sterk vertegenwoordigd met in 2017 86,8% van het aantal betalingen. Op de tweede plaats komt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met 11,4%.

4.3.2

Vrijstellingen voor opleidingen en studies

Tabel 42
Verdeling van de maatregelen inzake opleiding volgens
stelsel: aantal betalingen (gemiddeld per maand) en
aantal verschillende personen

	Aantal betalingen			Land
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	
Beroepsopleiding	11 581	9 480	2 291	23 352
Studies met volledig leerplan voor een knelpuntberoep	789	1 440	402	2 631
Studies met volledig leerplan, niet voor een knelpuntberoep	473	498	195	1 166
Studies aanvaard door de RTD	1 203	3 399	930	5 532
Opleiding in het kader van een individueel actieplan	811	250	1	1 062
Middenstandsopleiding	115	219	48	383
Overeenkomst met activiteitencoöperatie als kandidaat-ondernemer	208	174	165	546
Alternerende opleiding	11	329	38	377
Opleidingen "entreprise / atelier de formation"	0	785	5	791
Opleiding of stage in het buitenland	1	27	27	55
Totaal	15 193	16 601	4 102	35 895
% UVW	6,6%	9,0%	5,7%	7,4%

	Aantal verschillende personen			Land
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	
Beroepsopleiding	28 838	29 229	6 085	64 152
Studies met volledig leerplan voor een knelpuntberoep	1 125	2 198	619	3 942
Studies met volledig leerplan, niet voor een knelpuntberoep	741	717	270	1 728
Studies aanvaard door de RTD	1 892	6 399	1 850	10 141
Opleiding in het kader van een individueel actieplan	2 290	469	3	2 762
Middenstandsopleiding	268	310	75	653
Overeenkomst met activiteitencoöperatie als kandidaat-ondernemer	341	313	288	942
Alternerende opleiding	26	661	74	761
Opleidingen "entreprise / atelier de formation"	1	1 612	15	1 628
Opleiding of stage in het buitenland	4	96	75	175
Totaal	35 526	42 004	9 354	86 884

Tabel 42 geeft een overzicht van de verdeling van het aantal betalingen en het aantal personen volgens de onderscheiden types van opleidingen waarvoor een vrijstelling werd bekomen. In totaal namen in 2017 86 884 personen deel aan één of andere opleidingsmaatregel. Hiervoor werden gemiddeld 35 895 betalingen verricht per maand, wat neerkomt op een gemiddelde van ca. 5 betalingen (of vergoede maanden) per persoon.

Voor het interpreteren van die gegevens dient men wel rekening te houden met de volgende twee nuances:

- de opleidingen waarvoor een vrijstelling werd toegekend beslaan slechts een deel van alle opleidingen die door de bevoegde diensten worden georganiseerd of begeleid;
- onder de UVW-NWZ na vrijwillig deeltijdse arbeid zijn er ook een klein aantal gevallen waarbij de vrijstelling van IWZ of beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt geheel of gedeeltelijk voortkomt uit het volgen van een opleiding of studie.

4.4

Inkomensgarantie-uitkering (IGU)

De enige maatregel die volledig federaal blijft, is de inkomensgarantie-uitkering (IGU) voor deeltijdse werknemers. Het is geen tewerkstellingsmaatregel in de strikte zin van het woord, maar ze wordt in dit hoofdstuk opgenomen omdat de personen worden beschouwd als werkenden en niet als werklozen, met name krachtens internationale definities van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO).

Tabel 43

Profiel van de deeltijdse werknemers met behoud van rechten en een IGU

	2016		2017		Evol. 2016 - 2017	
Gew est						
Vlaams Gew est	18 852	46,9%	17 158	45,3%	- 1 694	- 9,0%
Waals Gew est	16 971	42,2%	16 536	43,7%	- 436	- 2,6%
Brussels Hfdst. Gew est	4 410	11,0%	4 150	11,0%	- 259	- 5,9%
Geslacht						
Mannen	9 365	23,3%	8 909	23,5%	- 456	- 4,9%
Vrouwen	30 867	76,7%	28 935	76,5%	- 1 933	- 6,3%
Leeftijdsklasse						
< 25 jaar	1 397	3,5%	1 236	3,3%	- 161	- 11,5%
25-49 jaar	25 754	64,0%	23 785	62,9%	- 1 969	- 7,6%
50 jaar en ouder	13 082	32,5%	12 823	33,9%	- 258	- 2,0%
Gezinscategorie						
Gezinshoofden	22 158	55,1%	20 900	55,2%	- 1 259	- 5,7%
Alleenwonenden	10 371	25,8%	9 907	26,2%	- 464	- 4,5%
Samenwonenden	7 700	19,1%	7 036	18,6%	- 664	- 8,6%
Groep						
Deeltijdse werknemers met behoud van rechten en een IGU	39 866	99,1%	37 469	99,0%	- 2 397	- 6,0%
Vrijwillig deeltijdse werknemers met IGU	367	0,9%	375	1,0%	+ 9	+ 2,3%
Totaal	40 233	100%	37 844	100%	- 2 389	- 5,9%

NB: Het totaal omvat ook een klein aantal IGU'ers met een andere gezinscategorie dan de drie bovenstaande meest gebruikelijke categorieën.

In 2017 werden voor deze maatregel in totaal 37 844 betalingen ingediend, wat een daling met 5,9% betekent ten opzichte van 2016.

Die daling is zichtbaar in bijna alle subgroepen volgens diverse profielkenmerken. De daling van het aantal jongeren onder de 25 jaar met een IGU vertoont een vrij uitgesproken daling met 11,5%, terwijl het aantal 50-plussers een eerder lichte daling van 2,0% laat noteren. Die tendensen laten zich waarschijnlijk verklaren door het gecombineerde effect van een aantal reglementaire wijzigingen m.b.t. de berekeningswijze en toekenningsvoorwaarden voor het IGU enerzijds (cf. deel 8.6) en het einde van het recht op inschakelingsuitkeringen (wat zorgt voor een daling van de stock aan werklozen die in dit stelsel kan instromen) anderzijds.

Het profiel van de IGU'ers vertoont geen grote verschuivingen ten opzichte van 2016. Bijna de helft van de betalingen heeft betrekking op het Vlaams Gewest (45,3%) en ongeveer 3/4 betreft vrouwen (76,5%). Verder situeert een meerderheid van de IGU'ers zich in de middelste leeftijdsklasse van 25-49 jaar (62,9%) en is een meerderheid gezinshoofd (55,2%).

Slechts een kleine minderheid van het aantal betalingen (1,0%) wordt uitgekeerd aan vrijwillig deeltijdse werknemers met een IGU. Het gaat hier om werknemers die niet beantwoorden aan de voorwaarden om met een voltijdse werknemer te worden gelijkgesteld en die ook niet aan de voorwaarden beantwoorden om beschouwd te worden als deeltijdse werknemer met behoud van rechten. De vrijwillig deeltijdse werknemer kan in geval van volledige werkloosheid halve uitkeringen genieten voor de uren waarop hij gewoonlijk tewerkgesteld was. Indien deze werknemers weer deeltijds aan het werk gaan, dan kunnen zij in voorkomend geval recht hebben op een inkomensgarantie- uitkering (KB van 07.06.2013, IW 01.07.2013).

Maatregelen met betrekking tot de verzoening van het beroeps- en het privéleven

5.1

Algemene evolutie

5.1.1

Evolutie van het aantal uitkeringsgerechtigden

De stelsels van loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verloven hebben als hoofddoel een betere combinatie van het beroeps- en het privéleven mogelijk te maken. In 2002 werd het stelsel van loopbaanonderbreking voor werknemers en werkgevers uit de privésector omgezet naar een stelsel van tijdskrediet. Naast die twee stelsels bestaan er ook drie vormen van thematisch verlof die gemeenschappelijk zijn voor de openbare en de private sector: in 1995 werd het verlof voor palliatieve zorgen ingevoerd, in 1997 het ouderschapsverlof en in 1998 het verlof voor medische bijstand. Het ouderschapsverlof werd in 2012 opgetrokken tot een maximum van 4 maanden.

Vanaf 1 januari 2012 werd de reglementering met betrekking tot loopbaanonderbreking en tijdskrediet ingrijpend gewijzigd, waarbij vooral de maximale duur van de onderbrekingen ingeperkt werd. In het stelsel van het tijdskrediet werden daarenboven onderbrekingen zonder motief beperkt tot 12 maanden (voltijds equivalent) op de gehele loopbaan. Een bijkomend saldo wordt enkel toegekend in geval van een geldig motief. Ten slotte werden ook de leeftijdsvoorwaarden in het eindeloopbaanstelsel (zowel in het kader van loopbaanonderbreking als in het kader van tijdskrediet) opgetrokken.

Met ingang van 1 januari 2015 onderging de reglementering met betrekking tot het tijdskrediet opnieuw enkele belangrijke wijzigingen. Zo geeft onder meer het niet-gemotiveerd tijdskrediet voortaan geen recht meer op onderbrekingsuitkeringen en gelden opnieuw sterkere leeftijdsvoorwaarden voor tijdskrediet in het eindeloopbaanstelsel. Sinds 1 april 2017 is ook het recht op niet-gemotiveerd tijdskrediet afgeschaft.

Vanaf september 2016 is de RVA, behoudens uitzonderingen, niet meer bevoegd voor nieuwe aanvragen voor onderbrekingsuitkeringen in het kader van loopbaanonderbreking voor werknemers van het Vlaamse lokale, provinciale, communautaire en het gewestelijke openbaar ambt, alsook van het Vlaams onderwijs, met uitsluiting van de contractuele personeelsleden die onder het tijdskrediet vallen.

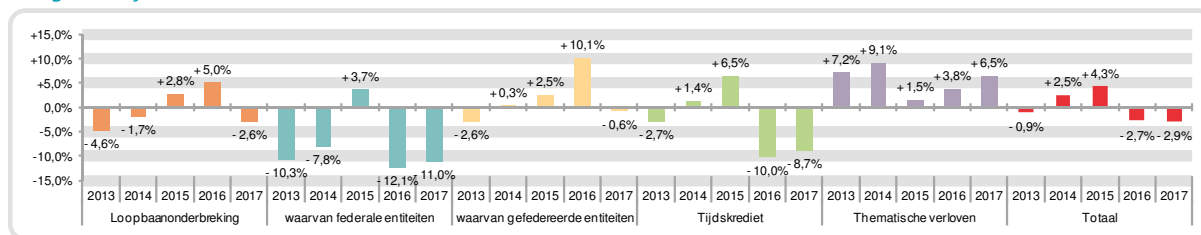
Voor meer details met betrekking tot deze reglementaire wijzigingen verwijzen we naar deel 8.7.

Tabel 44
Evolutie van het aantal gerechtigden op loopbaanonderbreking, tijdskrediet of een thematisch verlof

	Loopbaan- onderbreking	waarvan federale entiteiten	waarvan gefedereerde entiteiten	Tijdskrediet	Thematische verloven	Totaal	Loopbaan- onderbreking	waarvan federale entiteiten	waarvan gefedereerde entiteiten	Tijdskrediet	Thematische verloven	Totaal
2007	71 781	26 231	45 551	111 668	39 870	223 319	100	100	100	100	100	100
2008	72 386	25 073	47 313	118 857	44 436	235 678	101	96	104	106	111	106
2009	72 249	23 591	48 658	127 746	52 434	252 429	101	90	107	114	132	113
2010	72 208	22 279	49 930	132 319	61 048	265 575	101	85	110	118	153	119
2011	72 482	20 395	52 088	135 786	63 021	271 290	101	78	114	122	158	121
2012	73 167	18 760	54 407	136 391	62 459	272 018	102	72	119	122	157	122
2013	69 826	16 819	53 007	132 728	66 974	269 527	97	64	116	119	168	121
2014	68 668	15 508	53 160	134 581	73 052	276 301	96	59	117	121	183	124
2015	70 594	16 087	54 507	143 387	74 126	288 107	98	61	120	128	186	129
2016	74 153	14 135	60 019	129 109	76 935	280 197	103	54	132	116	193	125
2017	72 233	12 585	59 648	117 922	81 915	272 070	101	48	131	106	205	122
Evol. 2016-2017	- 2,6%	- 11,0%	- 0,6%	- 8,7%	+ 6,5%	- 2,9%						

Grafiek 43

Uitkeringsgerechtigden met loopbaanonderbreking, tijdskrediet of een thematisch verlof: variatie in percentage ten opzichte van het voorgaande jaar

In 2017 worden gemiddeld per maand 272 070 onderbrekingsuitkeringen betaald in de verschillende stelsels van loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verloven. Dat zijn er 8 127 minder dan in 2016, wat een daling inhoudt van 2,9%.

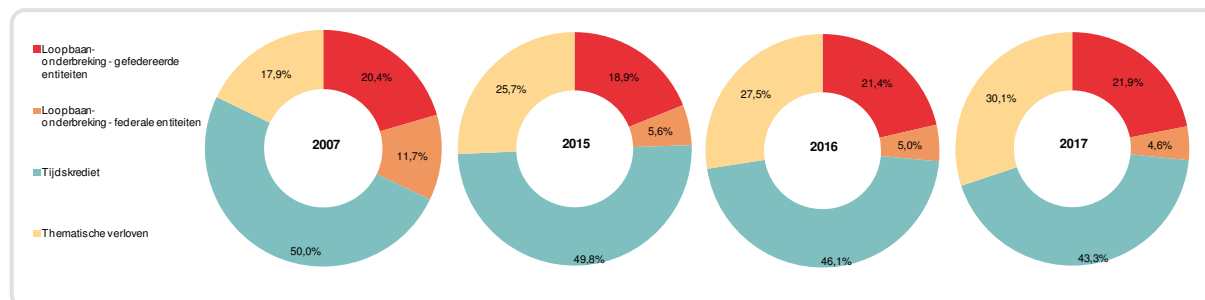
De daling wordt vooral veroorzaakt door een afname van het aantal uitkeringsgerechtigden met tijdskrediet. Hun aantal heeft lange tijd een constante groei gekend, maar de inperkingen van 2012 en 2015 hebben ervoor gezorgd dat de trend opnieuw dalende is. Hun aantal bedraagt in 2017 117 922, d.i. een daling met 8,7% in vergelijking tot 2016. In 2015 werd wel een stijging van 6,5% op jaarbasis genoteerd als gevolg van een sterke toename van het aantal aanvragen eind 2014, ter anticipatie van de strengere reglementering die op 1 januari 2015 inging. In vergelijking met 2007 worden dan ook nog 5,6% meer uitkeringsgerechtigden met tijdskrediet geteld.

Het aantal uitkeringsgerechtigden met een gewone loopbaanonderbreking neemt in zijn geheel genomen slechts licht af (- 2,6%). Wanneer we echter alleen de loopbaanonderbreking bij federale entiteiten in beschouwing nemen, noteren we daar net zoals bij het tijdskrediet een grotere daling (- 11,0% op jaarbasis).

In de stelsels van de thematische verloven zet de gestage toename van de voorbije jaren zich ook in 2017 door: het aantal uitkeringsgerechtigden nam toe met 6,5% op jaarbasis. In 2017 worden meer dan dubbel zoveel onderbrekingsuitkeringen betaald als in 2007. Het relatieve belang van de thematische verloven in het totaal van uitkeringsgerechtigden is dan ook gestegen van 17,9% in 2007 tot 30,1% in 2017. Hierdoor is het vooral aan de thematische verloven te wijten dat het aantal uitkeringsgerechtigden voor alle stelsels van loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verloven samen t.o.v. 2007 gestegen is met 21,8%.

Grafiek 44

Uitkeringsgerechtigden met loopbaanonderbreking,
tijdskrediet of een thematisch verlof: verdeling volgens
stelsel

5.1.2

Evolutie van het aantal onderbrekers
zonder uitkeringen

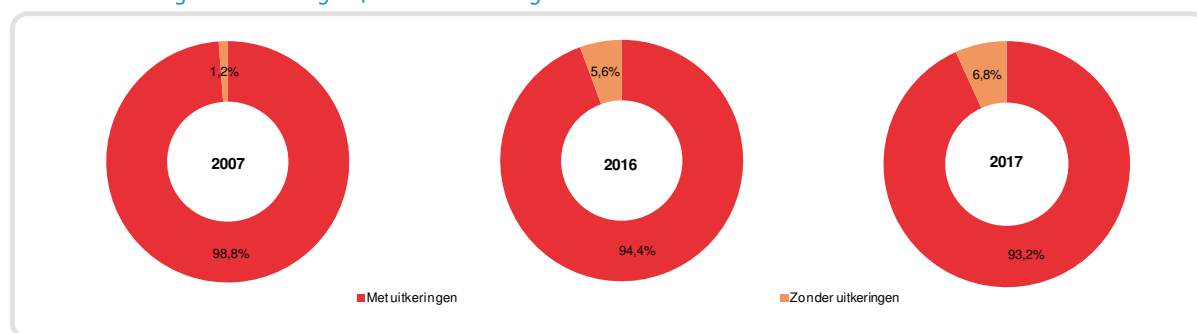
Onder andere door de afschaffing van het recht op onderbrekingsuitkeringen in geval van niet-gemotiveerd tijdskrediet is het aantal personen met loopbaanonderbreking, tijdskrediet of een thematisch verlof zonder onderbrekingsuitkeringen de afgelopen jaren aanzienlijk toegenomen. In 2017 worden 19 851 onderbrekingen zonder uitkeringen geteld, d.i. bijna 1/5 meer dan in 2016 en ca. 7 keer meer dan in 2007. Het aandeel onderbrekingen zonder uitkeringen in het totaal is dan ook sterk toegenomen: van 1,2% in 2007 tot 6,8% in 2017.

Tabel 45
Evolutie van de verhouding met uitkeringen / zonder uitkeringen

		2007		2016		2017	Evol. 2007 - 2017	Evol. 2016 - 2017
Met uitkeringen								
Loopbaanonderbreking	71 781	32,1%	74 153	26,5%	72 233	26,5%	+ 0,6%	- 2,6%
Tijdscrediet	111 668	50,0%	129 109	46,1%	117 922	43,3%	+ 5,6%	- 8,7%
Thematische verloven	39 870	17,9%	76 935	27,5%	81 915	30,1%	+ 105,5%	+ 6,5%
Totaal	223 319	100%	280 197	100%	272 070	100%	+ 21,8%	- 2,9%
Zonder uitkeringen								
Loopbaanonderbreking	1 669	62,2%	1 622	9,8%	1 329	6,7%	- 20,4%	- 18,1%
Tijdscrediet	979	36,5%	9 542	57,5%	12 910	65,0%	x 13	+ 35,3%
Thematische verloven	36	1,3%	5 426	32,7%	5 613	28,3%	x 156	+ 3,4%
Totaal	2 684	100%	16 589	100%	19 851	100%	+ 639,6%	+ 19,7%
Totaal met en zonder uitkeringen								
Loopbaanonderbreking	73 451	32,5%	75 775	25,5%	73 562	25,2%	+ 0,2%	- 2,9%
Tijdscrediet	112 647	49,8%	138 650	46,7%	130 832	44,8%	+ 16,1%	- 5,6%
Thematische verloven	39 906	17,7%	82 361	27,8%	87 528	30,0%	+ 119,3%	+ 6,3%
Totaal	226 003	100%	296 786	100%	291 921	100%	+ 29,2%	- 1,6%

Grafiek 45

Totale verhouding met uitkeringen / zonder uitkeringen

5.1.3

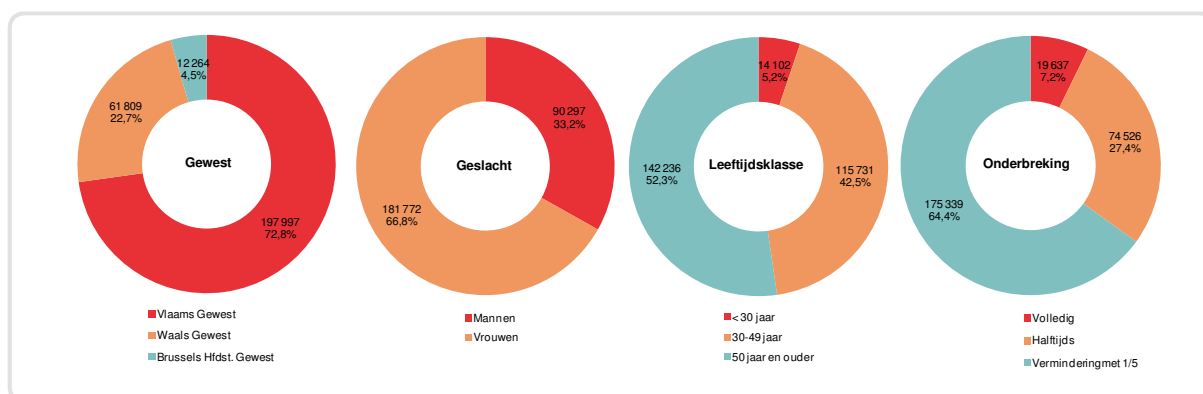
Profiel van de onderbrekers

Het profiel van de uitkeringsgerechtigden in loopbaanonderbreking of tijdskrediet vertoont een aantal opvallende kenmerken. Zo is in 2017 meer dan 7 op de 10 afkomstig uit het Vlaams Gewest. Bovendien is een ruime meerderheid vrouw (66,8%). Oudere werknemers zijn veel sterker vertegenwoordigd dan jongere: meer dan de helft van de uitkeringsgerechtigden is ouder dan 50 jaar, terwijl slechts 5,2% jonger is dan 30 jaar.

Het merendeel van de uitkeringsgerechtigden in loopbaanonderbreking of tijdskrediet vermindert de arbeidstijd met 1/5 (64,4%). Het belang van volledige onderbrekingen is vrij beperkt (7,2%).

Grafiek 46

Profiel van de uitkeringsgerechtigden met loopbaanonderbreking, tijdskrediet of een thematisch verlof in 2017

NB: Het totaal omvat ook 2 567 eenheden (0,9%) met een andere onderbrekingsgraad dan de drie vermeld in de desbetreffende grafiek.

Het profiel van de personen in loopbaanonderbreking en tijdscrediet vertoont enige afwijkingen van het profiel van de loontrekkenden. Hun aandeel tegenover het totaal van de loontrekkenden bedraagt in 2017 10,5%, maar is bijvoorbeeld bij de 50-plussers (16,0%) en de vrouwelijke werknemers (14,4%) aanzienlijk groter. Ook de werknemers die in het Vlaams Gewest (12,4%) wonen, onderbreken hun loopbaan vaker dan de werknemers uit het Waals of het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (respectievelijk 7,9% en 6,0%). Het aandeel is met 0,7% van alle beschouwde subgroepen het kleinste bij de werknemers jonger dan 25 jaar.

Tabel 46
Verschillende personen met loopbaanonderbreking,
tijdscrediet of een thematisch verlof in relatie tot het
totaal aantal loontrekkenden

	Uitkeringstrekkers met loopbaanonderbreking, tijdscrediet of een thematisch verlof (2017)	Totaal aantal loontrekkenden (recentst beschikbare jaar: 2016)	Aandeel
Gewest			
Vlaams Gewest	295 287	2 383 900	12,4%
Waals Gewest	91 124	1 156 500	7,9%
Brussels Hfdst. Gewest	21 889	365 800	6,0%
Geslacht			
Mannen	135 385	2 010 800	6,7%
Vrouwen	272 915	1 895 400	14,4%
Leeftijdsklasse			
< 25 jaar	1 862	279 600	0,7%
25-49 jaar	236 597	2 561 900	9,2%
50 jaar en ouder	169 841	1 064 700	16,0%
Totaal	408 300	3 906 200	10,5%

Bron loontrekkenden: Eurostat EAK – Actieve bevolking van 15 jaar en ouder (lfst_r_lfe2estat - lfsa_eegan2)

NB: In tegenstelling tot de rest van dit hoofdstuk, waarin de gegevens in fysieke eenheden worden weergegeven, gaat het hier om verschillende personen (met of zonder uitkeringen).

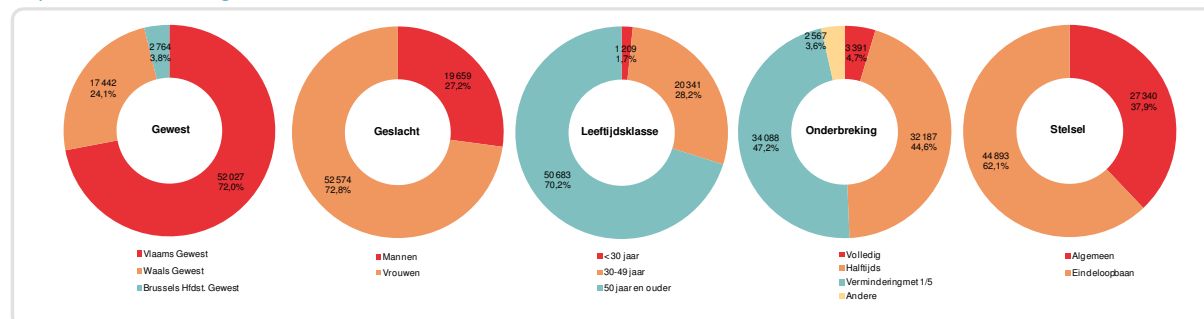
5.2

Loopbaanonderbreking

Tabel 47
Evolutie van het aantal gerechtigden op
loopbaanonderbreking: totaal

	2007	2016	2017	Evol. 2007-2017		Evol. 2016-2017	
Gew est							
Vlaams Gew est	46 495	53 729	52 027	+ 5 532	+ 11,9%	- 1 701	- 3,2%
Waals Gew est	22 523	17 642	17 442	- 5 081	- 22,6%	- 200	- 1,1%
Brussels Hfdst. Gewest	2 763	2 783	2 764	+ 1	+ 0,0%	- 20	- 0,7%
Geslacht							
Mannen	19 322	19 482	19 659	+ 337	+ 1,7%	+ 177	+ 0,9%
Vrouw en	52 459	54 671	52 574	+ 114	+ 0,2%	- 2 098	- 3,8%
Leeftijdsklasse							
< 30 jaar	2 095	1 538	1 209	- 886	- 42,3%	- 329	- 21,4%
30-49 jaar	26 487	23 386	20 341	- 6 146	- 23,2%	- 3 045	- 13,0%
50 jaar en ouder	43 199	49 230	50 683	+ 7 484	+ 17,3%	+ 1 453	+ 3,0%
Onderbreking							
Volledig	8 447	4 447	3 391	- 5 056	- 59,9%	- 1 057	- 23,8%
Halftijds	36 838	32 718	32 187	- 4 651	- 12,6%	- 531	- 1,6%
Vermindering met 1/5	23 242	34 125	34 088	+ 10 845	+ 46,7%	- 38	- 0,1%
Andere	3 254	2 862	2 567	- 686	- 21,1%	- 295	- 10,3%
Stelsel							
Algemeen	35 025	31 035	27 340	- 7 684	- 21,9%	- 3 695	- 11,9%
Eindeloopbaan	36 757	43 118	44 893	+ 8 136	+ 22,1%	+ 1 774	+ 4,1%
Totaal	71 781	74 153	72 233	+ 452	+ 0,6%	- 1 921	- 2,6%
Zonder uitkeringen	1 669	1 622	1 329	- 340	- 20,4%	- 293	- 18,1%
Algemeen totaal	73 451	75 775	73 562	+ 111	+ 0,2%	- 2 213	- 2,9%

Grafiek 47
Profiel van de uitkeringsgerechtigden in
loopbaanonderbreking in 2017: totaal

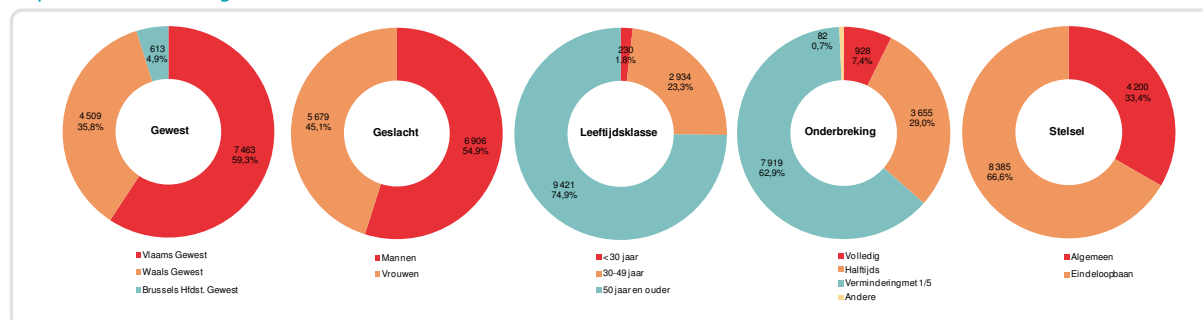
De evolutie van de loopbaanonderbreking in zijn geheel wordt deels beïnvloed door de evoluties in de gefedereerde entiteiten. In dat licht is het met name relevant de invoering te vermelden van het zogenaamde zorgkrediet voor personeelsleden van de Vlaamse openbare sector vanaf 1 september 2016, nadat de bevoegdheid voor deze materie in het kader van de Zesde Staatshervorming is overgeheveld naar het gewestelijke niveau. Nieuwe aanvragen voor loopbaanonderbrekingen die ten laatste op 1 september 2016¹⁶ ingingen, werden nog behandeld volgens de oude federale regeling, waardoor het aantal intreders is toegenomen in de periode na de aankondiging van de nieuwe Vlaamse regeling (cf. deel 8.7). Dit leidde in 2016 tot een opvallende stijging in het aantal uitkeringsgerechtigden uit het Vlaams Gewest. Omwille van die ontwikkelingen is het dan ook zinnig de evolutie van de loopbaanonderbreking binnen de federale entiteiten apart te beschouwen.

¹⁶ De keuze voor een ingangsdatum tot en met 1 september hield in dat de federale overheid (RVA) nog de meerderheid van de aanvragen vanuit de onderwijssector diende te behandelen. Vanaf die datum beheert de RVA voor het Vlaams Gewest alleen nog de lopende dossiers die onder de federale regelgeving vallen (exclusief zorgkrediet). Aangezien de operationele bevoegdheid voor het zorgkrediet bij het Vlaams Gewest ligt, beschikt de RVA hierover niet over verdere gegevens. Voor het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is in 2017 nog geen alternatief voorzien voor de federale regelgeving. De dossiers loopbaanonderbreking voor gefedereerde entiteiten van die twee gewesten vielen dan ook nog onder de verantwoordelijkheid van de RVA.

Tabel 48
Evolutie van het aantal gerechtigden op
loopbaanonderbreking: federale entiteiten

	2007	2016	2017	Evol. 2007-2017		Evol. 2016-2017	
Gew est							
Vlaarns Gew est	16 073	8 657	7 463	- 8 609	- 53,6%	- 1 194	- 13,8%
Waals Gew est	9 182	4 847	4 509	- 4 673	- 50,9%	- 338	- 7,0%
Brussels Hfdst. Gew est	976	631	613	- 364	- 37,2%	- 18	- 2,9%
Geslacht							
Mannen	12 594	7 637	6 906	- 5 687	- 45,2%	- 731	- 9,6%
Vrouw en	13 637	6 497	5 679	- 7 958	- 58,4%	- 819	- 12,6%
Leeftijdsklasse							
< 30 jaar	407	236	230	- 177	- 43,5%	- 6	- 2,5%
30-49 jaar	6 432	3 053	2 934	- 3 498	- 54,4%	- 119	- 3,9%
50 jaar en ouder	19 392	10 846	9 421	- 9 971	- 51,4%	- 1 425	- 13,1%
Onderbreking							
Volledig	2 921	941	928	- 1 992	- 68,2%	- 13	- 1,3%
Halftijds	11 539	4 363	3 655	- 7 883	- 68,3%	- 708	- 16,2%
Vermindering met 1/5	11 430	8 721	7 919	- 3 511	- 30,7%	- 801	- 9,2%
Andere	342	110	82	- 260	- 76,0%	- 28	- 25,3%
Stelsel							
Algemeen	9 502	4 288	4 200	- 5 302	- 55,8%	- 88	- 2,1%
Eindeloopbaan	16 729	9 846	8 385	- 8 344	- 49,9%	- 1 461	- 14,8%
Totaal	26 231	14 135	12 585	- 13 646	- 52,0%	- 1 550	- 11,0%
Zonder uitkeringen	1 669	1 622	1 329	- 340	- 20,4%	- 293	- 18,1%
Algemeen totaal	27 900	15 756	13 914	- 13 986	- 50,1%	- 1 843	- 11,7%

Grafiek 48
Profiel van de uitkeringsgerechtigden in
loopbaanonderbreking in 2017: federale entiteiten

Het aantal onderbrekingsuitkeringen in het kader van loopbaanonderbreking in de federale entiteiten daalt in 2017 met 11,0% op jaarbasis, wat overeenkomt met een afname van 1 604 uitkeringen per maand. Het aantal onderbrekingen zonder uitkeringen neemt ook af met 54 eenheden.

De afname van het aantal uitkeringsgerechtigden op jaarbasis doet zich voor in elk van de drie gewesten, maar is het grootst in het Vlaams Gewest (- 13,8%). De meerderheid van het aantal uitkeringsgerechtigden (59,2%) is echter nog steeds afkomstig uit dit gewest.

Ook bekeken volgens geslacht, leeftijdsklasse, graad van onderbreking en stelsel zien we dalingen in elk van de segmenten. De kleinste afname t.o.v. 2007 vinden we terug bij de uitkeringsgerechtigden die hun arbeidstijd verminderen met 1/5 (- 30,7%). Dit is met 62,9% van de gevallen dan ook de vaakst voorkomende onderbrekingsgraad.

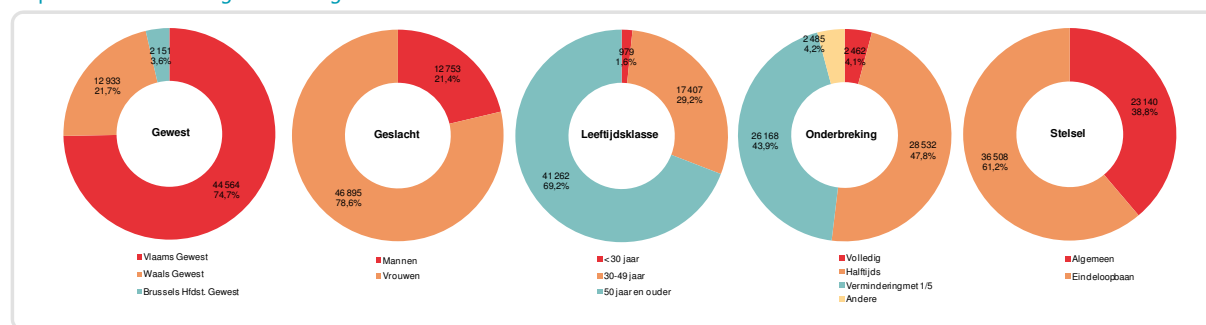
Wanneer we de verhoudingen van de uitkeringsgerechtigden bekijken volgens leeftijdsklasse en stelsel, valt op dat het grotendeels gaat om 50-plussers (74,9% van de gevallen), vaak in een stelsel eindeloopbaan (66,6% van de gevallen).

Ter informatie zijn in de volgende tabel en grafiek dezelfde profielgegevens opgenomen voor de uitkeringsgerechtigden met een loopbaanonderbreking in de gefedereerde entiteiten.

Tabel 49
Evolutie van het aantal gerechtigden op loopbaanonderbreking: gefedereerde entiteiten

	2007	2016	2017	Evol. 2007-2017		Evol. 2016-2017	
Gew est							
Vlaarns Gew est	30 423	45 072	44 564	+ 14 142	+ 46,5%	- 508	- 1,1%
Waals Gew est	13 341	12 795	12 933	- 408	- 3,1%	+ 138	+ 1,1%
Brussels Hfdst. Gew est	1 787	2 152	2 151	+ 364	+ 20,4%	- 1	- 0,1%
Geslacht							
Mannen	6 728	11 845	12 753	+ 6 025	+ 89,5%	+ 908	+ 7,7%
Vrouw en	38 822	48 174	46 895	+ 8 073	+ 20,8%	- 1 279	- 2,7%
Leeftijdsklasse							
< 30 jaar	1 688	1 302	979	- 709	- 42,0%	- 323	- 24,8%
30-49 jaar	20 055	20 333	17 407	- 2 648	- 13,2%	- 2 926	- 14,4%
50 jaar en ouder	23 807	38 384	41 262	+ 17 455	+ 73,3%	+ 2 878	+ 7,5%
Onderbreking							
Volledig	5 526	3 506	2 462	- 3 064	- 55,4%	- 1 044	- 29,8%
Halftijds	25 300	28 355	28 532	+ 3 232	+ 12,8%	+ 177	+ 0,6%
Vermindering met 1/5	11 812	25 405	26 168	+ 14 356	+ 121,5%	+ 764	+ 3,0%
Andere	2 912	2 753	2 485	- 427	- 14,7%	- 267	- 9,7%
Stelsel							
Algemeen	25 523	26 747	23 140	- 2 382	- 9,3%	- 3 606	- 13,5%
Eindeloopbaan	20 028	33 272	36 508	+ 16 480	+ 82,3%	+ 3 236	+ 9,7%
Totaal	45 551	60 019	59 648	+ 14 097	+ 30,9%	- 371	- 0,6%
Zonder uitkeringen	1 669	1 622	1 329	- 340	- 20,4%	- 293	- 18,1%
Algemeen totaal	47 220	61 640	60 977	+ 13 757	+ 29,1%	- 664	- 1,1%

Grafiek 49
Profiel van de uitkeringsgerechtigden in loopbaanonderbreking in 2017: gefedereerde entiteiten

5.3

Tijdskrediet

Tabel 50
Evolutie van het aantal gerechtigden op tijdskrediet

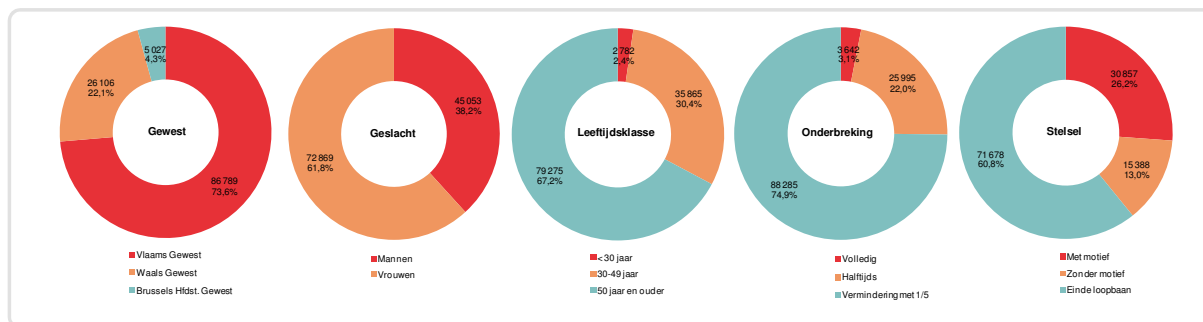
	2007	2016	2017	Evol. 2007-2017		Evol. 2016-2017	
Gewest							
Vlaams Gewest	79 982	94 687	86 789	+ 6 807	+ 8,5%	- 7 898	- 8,3%
Waals Gewest	25 872	28 762	26 106	+ 234	+ 0,9%	- 2 656	- 9,2%
Brussels Hfdst. Gewest	5 813	5 660	5 027	- 787	- 13,5%	- 633	- 11,2%
Geslacht							
Mannen	40 973	48 704	45 053	+ 4 080	+ 10,0%	- 3 652	- 7,5%
Vrouwen	70 695	80 404	72 869	+ 2 175	+ 3,1%	- 7 535	- 9,4%
Leeftijdsklasse							
< 30 jaar	4 541	2 918	2 782	- 1 759	- 38,7%	- 136	- 4,7%
30-49 jaar	44 943	39 892	35 865	- 9 078	- 20,2%	- 4 027	- 10,1%
50 jaar en ouder	62 184	86 299	79 275	+ 17 091	+ 27,5%	- 7 023	- 8,1%
Onderbreking							
Volledig	11 452	3 698	3 642	- 7 810	- 68,2%	- 56	- 1,5%
Halftijds	32 094	28 768	25 995	- 6 099	- 19,0%	- 2 773	- 9,6%
Vermindering met 1/5	68 122	96 642	88 285	+ 20 163	+ 29,6%	- 8 357	- 8,6%
Stelsel							
Met motief	1 085	28 647	30 857	+ 29 772	+ 2 743,3%	+ 2 210	+ 7,7%
Zonder motief	52 377	23 020	15 388	- 36 990	- 70,6%	- 7 633	- 33,2%
Einde loopbaan	58 205	77 441	71 678	+ 13 473	+ 23,1%	- 5 764	- 7,4%
Totaal	111 668	129 109	117 922	+ 6 255	+ 5,6%	- 11 186	- 8,7%
Zonder uitkeringen	979	9 542	12 910	+ 11 931	+ 1218,4%	+ 3 368	+ 35,3%
Algemeen totaal	112 647	138 650	130 832	+ 18 185	+ 16,1%	- 7 818	- 5,6%

In het tijdskrediet voor de werknemers van de private sector neemt het gemiddeld aantal uitkeringsgerechtigden in 2017 af op jaarbasis met 8,7% of 11 186 uitkeringsgerechtigden per maand. De afname doet zich in elk van de geschetste profielsegmenten voor, behalve in het stelsel met motief (+ 7,7%). Wie vanaf 1 januari 2015 tijdskrediet zonder motief opneemt, heeft geen recht meer op onderbrekingsuitkeringen, waardoor het aantal uitkeringsgerechtigden zonder motief afneemt (- 33,2%) ten voordele van het aantal uitkeringsgerechtigden met motief. Een bijkomend gevolg is dat ook meer en meer werknemers tijdskrediet opnemen zonder uitkeringen (+ 35,3%). In 2017 gaat het om gemiddeld 11 931 werknemers per maand.

Ten opzichte van 2007 zien we echter een stijging met 5,6%, die zich echter alleen situeert bij de 50-plussers (+ 27,5%) en de verminderingen van de arbeidstijd met 1/5 (+ 29,6%).

Wanneer we de verdeling voor 2017 bekijken volgens de beschreven profielkenmerken, zien we grotendeels dezelfde verhoudingen als voor de loopbaanonderbreking (federale entiteiten). Zo gaat het voor 73,6% om uitkeringsgerechtigden uit het Vlaams Gewest, 67,2% 50-plussers, 74,9% verminderingen van de arbeidstijd met 1/5 en voor 60,8% om een stelsel eindeloopbaan. Verhoudingsgewijs gaat het wel om een groter aandeel vrouwen (61,8% t.o.v. 45,1% bij de loopbaanonderbreking voor federale entiteiten).

Grafiek 50
 Profiel van de uitkeringsgerechtigden in tijdscrediet in
 2017

5.4

Specifieke vormen (thematische verloven)

Tabel 51
Evolutie van het aantal gerechtigden op een specifieke
vorm van loopbaanonderbreking en tijdskrediet
(thematisch verlof)

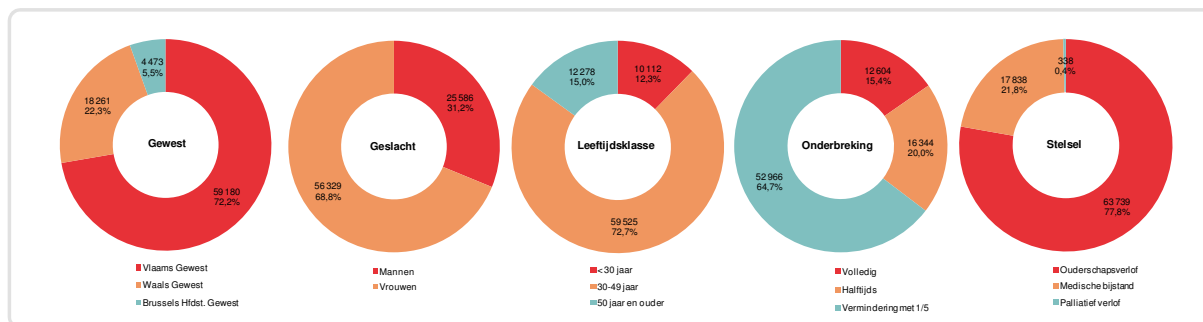
	2007	2016	2017	Evol. 2007-2017		Evol. 2016-2017	
Gewest							
Vlaams Gewest	28 880	55 695	59 180	+ 30 300	+ 104,9%	+ 3 485	+ 6,3%
Waals Gewest	8 805	16 989	18 261	+ 9 456	+ 107,4%	+ 1 272	+ 7,5%
Brussels Hfdst. Gewest	2 184	4 251	4 473	+ 2 289	+ 104,8%	+ 223	+ 5,2%
Geslacht							
Mannen	8 479	23 206	25 586	+ 17 106	+ 201,7%	+ 2 379	+ 10,3%
Vrouwen	31 390	53 728	56 329	+ 24 939	+ 79,4%	+ 2 601	+ 4,8%
Leeftijdsklasse							
< 30 jaar	10 355	10 597	10 112	- 243	- 2,3%	- 485	- 4,6%
30-49 jaar	27 336	55 419	59 525	+ 32 189	+ 117,8%	+ 4 106	+ 7,4%
50 jaar en ouder	2 179	10 919	12 278	+ 10 099	+ 463,5%	+ 1 358	+ 12,4%
Onderbreking							
Volledig	8 171	12 074	12 604	+ 4 433	+ 54,3%	+ 531	+ 4,4%
Halftijds	5 845	15 509	16 344	+ 10 499	+ 179,6%	+ 835	+ 5,4%
Vermindering met 1/5	25 853	49 352	52 966	+ 27 113	+ 104,9%	+ 3 614	+ 7,3%
Stelsel							
Ouderschapsverlof	34 111	60 272	63 739	+ 29 628	+ 86,9%	+ 3 467	+ 5,8%
Medische bijstand	5 554	16 382	17 838	+ 12 284	+ 221,2%	+ 1 456	+ 8,9%
Palliatief verlof	205	281	338	+ 133	+ 65,1%	+ 57	+ 20,3%
Totaal	39 870	76 935	81 915	+ 42 045	+ 105,5%	+ 4 980	+ 6,5%
Zonder uitkeringen	36	5 426	5 613	+ 5 577	+ 15 525,1%	+ 187	+ 3,4%
Algemeen totaal	39 906	82 361	87 528	+ 47 622	+ 119,3%	+ 5 167	+ 6,3%

De drie vormen van thematisch verlof - namelijk het ouderschapsverlof, het verlof voor medische bijstand en het palliatief verlof - zijn zowel in de private als in de openbare sector van toepassing. Het aantal onderbrekingsuitkeringen in het kader van die stelsels neemt in 2017 toe met 6,5% op jaarbasis (+ 4 980 eenheden). Ook het aantal thematische verloven zonder uitkeringen is gestegen met 3,4% in vergelijking tot vorig jaar.

De toename op jaarbasis doet zich in elk van de geschetste profielsegmenten voor, met uitzondering van de uitkeringsgerechtigden onder de 30 jaar (een daling met 4,6%). In vergelijking met 2007 is het aantal uitkeringsgerechtigden in die leeftijdsklasse (ondanks de totale stijging met 105,5%) dan ook eerder stabiel gebleven (- 243 uitkeringsgerechtigden). Over dezelfde periode laten de 50-plussers daarentegen een sterke stijging met 463,5% optekenen.

Net als bij de loopbaanonderbreking (federale entiteiten) en het tijdskrediet is het merendeel van de uitkeringsgerechtigden met een thematisch verlof afkomstig uit het Vlaams Gewest (72,2%) en gaat het vooral om verminderingen van de arbeidstijd met 1/5 (64,7%). Volgens leeftijdsklasse valt daarentegen de oververtegenwoordiging op van het aantal uitkeringsgerechtigden van 30-49 jaar (72,7%). Dit laat zich verklaren door het grote relatieve belang van het ouderschapsverlof (77,8%), waarvoor deze leeftijdsklasse als de voornaamste doelgroep kan gelden. Ten slotte gaat het ook om een uitgesproken meerderheid van vrouwelijke uitkeringsgerechtigden (68,8%).

Grafiek 51
 Profiel van de uitkeringsgerechtigden met een thematisch
 verlof in 2017

Maatregelen in het kader van de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut

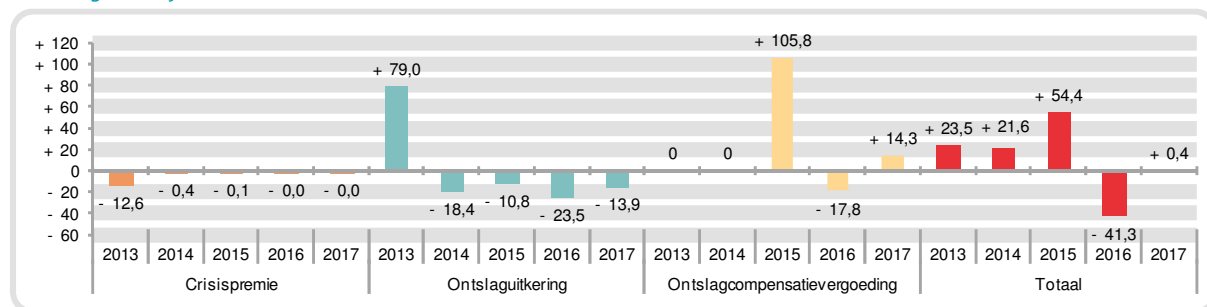
Tabel 52

Evolutie van het gemiddeld aantal betalingen per maand en de totale uitgaven (in duizend EUR) voor crisispremies, ontslaguitkeringen en ontslagcompensatievergoedingen

	Fysieke eenheden				Uitgaven (in duizend EUR)				Index totale uitgaven
	Crisispremie	Ontslag-uitkering	Ontslag-compensatie-vergoeding betaald in meerdere keren	Ontslag-compensatie-vergoeding betaald in 1 keer	Totaal	Crisispremie	Ontslag-uitkering	Ontslag-compensatie-vergoeding	
2010	2 274	-	-	-	2 274	30 984,8	-	-	100
2011	3 524	-	-	-	3 524	47 505,9	-	-	153
2012	1 012	2 354	-	-	3 366	13 118,1	43 014,8	-	181
2013	48	4 120	-	-	4 169	561,6	79 033,6	-	257
2014	10	3 136	383	135	3 665	133,4	60 628,6	40 395,6	326
2015	2	2 244	2 906	235	5 387	25,8	49 798,0	105 759,4	502
2016	1	1 196	2 401	255	3 853	13,3	26 281,2	88 007,8	369
2017	0	521	2 292	495	3 309	5,6	12 423,0	102 321,0	370
Evol. 2010-2017					+ 45,5%				+ 270,3%

Grafiek 52

Verandering van de totale uitgaven (in miljoen EUR) t.o.v. het voorgaande jaar

Vanaf 1 januari 2012 werd de crisispremie, een tijdelijke anticrisismaatregel die van toepassing was in 2010 en 2011, omgezet in een nieuwe regeling van onbepaalde duur, met name de ontslaguitkering. Aan het basisprincipe van de crisispremie werd niet geraakt: de ontslaguitkering is een eenmalige premie die wordt betaald aan ontslagen arbeiders. De modaliteiten ondergingen echter wel enkele wijzigingen die gevolgen hebben voor de uitgaven ten laste van de RVA. In tegenstelling tot de crisispremies zijn ontslaguitkeringen volledig ten laste van de RVA. Bovendien is de ontslaguitkering variabel in functie van de anciënniteit, waardoor het uitgekeerde bedrag soms groter is dan bij de crisispremie.

Met het oog op de verdere harmonisering van de opzegregelingen voor arbeiders en bedienden, wordt vanaf 1 januari 2014 onder bepaalde voorwaarden een ontslagcompensatievergoeding toegekend aan arbeiders bij wie de duur van de opzeggingstermijn minstens ten dele wordt gebaseerd op de anciënniteit die ze als arbeider verwierven vóór 2014. Deze vergoeding vervangt geleidelijk de ontslaguitkering. Ontslagen arbeiders die onvoldoende anciënniteit hebben om aanspraak te maken op een ontslagcompensatievergoeding kunnen wel nog een ontslaguitkering krijgen indien ze voldoen aan de voorwaarden.

In 2011 piekte het aantal crisispremies met gemiddeld 3 524 betalingen per maand. Sindsdien liep dat aantal aanzienlijk terug. In 2013 is de maatregel zo goed als uitgedoofd en vervangen door de ontslaguitkering. Het aantal ontslaguitkeringen lag in 2013 nog boven 4 000 betalingen per maand, maar sinds de invoering van de ontslagcompensatievergoeding gaat ook hun aantal in dalende lijn. In 2017 werden gemiddeld per maand nog 521 betalingen voor ontslaguitkeringen geteld, tegenover 2 292 voor ontslagcompensatievergoedingen.

Omdat een groot deel van de ontslagcompensatievergoedingen in meerdere keren wordt uitbetaald, terwijl de crisispremies en ontslaguitkeringen eenmalige premies betreffen, geven de totale uitgaven het beste beeld van de globale evolutie van de maatregelen in het kader van de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut. In totaal bedragen in 2017 de uitgaven voor de 3 regelingen samen 114,7 miljoen EUR, wat meer dan het dubbel is dan in 2011, toen enkel de crisispremies bestonden. Ten opzichte van 2016 stijgen de totale uitgaven in 2017 met 0,4 miljoen EUR.

Algemeen overzicht

7.1

Betalingen (fysieke eenheden)

Tabel 53

Evolutie van het aantal betalingen volgens uitkeringsgroep

	2000	2007	2016	2017	Evol. 2000 - 2017	Evol. 2007 - 2017	Evol. 2016 - 2017
Vergoede werklozen (inclusief werklozen met bedrijfstoeslag)	649 846	690 662	532 381	487 291	- 162 555	- 29,4%	- 8,5%
Werkzoekenden	375 136	448 982	395 213	373 701	- 1 436	- 16,8%	- 5,4%
Niet-werkzoekenden	274 710	241 680	137 168	113 590	- 161 120	- 53,0%	- 17,2%
Vergoede werkenden	299 249	500 753	559 338	520 756	+ 221 507	+ 4,0%	- 6,9%
Tijdelijke werkloosheid	109 742	119 949	119 224	97 975	- 11 767	- 18,3%	- 17,8%
Aan TW verwante uitkeringen en verloven	3 276	10 620	9 236	9 100	+ 5 824	- 14,3%	- 1,5%
Deeltijdse werknemers met IGU	36 103	47 516	40 233	37 844	+ 1 741	- 20,4%	- 5,9%
Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen	51 742	98 647	110 313	103 681	+ 51 939	+ 5,1%	- 6,0%
Tijdskrediet	0	111 668	129 109	117 922	+ 117 922	+ 5,6%	- 8,7%
Gewone loopbaanonderbreking	87 754	71 781	74 154	72 233	- 15 521	+ 0,6%	- 2,6%
Thematische verloven	9 540	39 870	76 935	81 915	+ 72 375	+ 105,5%	+ 6,5%
Halftijds bruggpensioen	1 092	702	134	86	- 1 006	- 87,7%	- 35,6%
Andere (grensarbeiders, ontslaguitkering, ...)	13 317	2 241	4 133	3 559	- 9 758	+ 58,8%	- 13,9%
Algemeen totaal	962 413	1 193 657	1 095 852	1 011 606	+ 49 193	- 15,3%	- 7,7%

Tabel 53 geeft een overzicht in fysieke eenheden van alle uitkeringsvormen die in de voorgaande hoofdstukken aan bod kwamen.¹⁷ In 2017 werden in de verschillende uitkeringsstelsels van de RVA in totaal gemiddeld per maand 1 011 606 betalingen geteld, een aantal dat 15,3% lager ligt dan in het precrisisjaar 2007. Sinds meerdere jaren evolueert het gemiddeld aantal betalingen per maand in dalende lijn. Die tendens zet zich ook in 2017 door. Ten opzichte van 2016 bedroeg de daling 7,7%.

De daling op jaarbasis zet zich verder bij zowel de vergoede werklozen als bij de vergoede werkenden, maar is relatief het grootst bij de vergoede werklozen (- 8,5%); vooral bij de niet-werkzoekenden (- 17,2%). In 2017 werden voor de werkzoekende en de niet-werkzoekende werklozen samen 29,4% minder betalingen geteld dan in het precrisisjaar 2007.

Het aantal vergoede werkenden is t.o.v. van 2016 gedaald met 6,9%. De grootste daling situeert zich - indien we het uitdovende stelsel van het halftijds brugpensioen buiten beschouwing laten - bij het aantal fysieke eenheden tijdelijke werkloosheid, dat met 17,8% is afgenomen. Het tijdskrediet daalt met 8,7% en de gewone loopbaanonderbreking met 2,6%. Bij de thematische verlopen daarentegen is er een stijging te noteren van 6,5%.

Voor de restgroep ('andere') noteren we ten slotte een daling van 13,9% op jaarbasis van het aantal betalingen. Die restgroep bevat o.a. de maatregelen in het kader van de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut. Belangrijk om weten is dat heel wat van de maatregelen in deze groep bestaan uit toeslagen of premies die in principe slechts éénmalig worden uitbetaald aan de gerechtigde. Dit betekent dat het verschil tussen het aantal fysieke eenheden en het aantal verschillende personen (cf. deel 7.5) voor deze groep relatief gezien groter is dan voor de overige groepen.

¹⁷ Het totaal omvat o.a. ook de uitdovende stelsels van het halftijds brugpensioen (86 fysieke eenheden in 2017) en de grensarbeiders (250 fysieke eenheden in 2017) en de geregionaliseerde mobiliteitspremie (geen betalingen meer in 2017), die omwille van hun erg beperkte omvang in de voorgaande hoofdstukken niet in detail werden behandeld.

7.2

Budgettaire eenheden en vergoede dagen

Tabel 54
Evolutie van het aantal budgettaire eenheden volgens uitkeringsgroep

	2000	2007	2016	2017	Evol. 2000 - 2017	Evol. 2007 - 2017	Evol. 2016 - 2017
Vergoede werklozen (inclusief werklozen met bedrijfstoelag)	598 392	628 538	471 240	428 109	- 170 283	- 31,9%	- 9,2%
Werkzoekenden	328 298	394 130	339 223	318 907	- 9 392	- 19,1%	- 6,0%
Niet-werkzoekenden	270 093	234 409	132 016	109 203	- 160 891	- 53,4%	- 17,3%
Vergoede werkenden	179 893	309 580	356 880	341 765	+ 161 872	+ 10,4%	- 4,2%
Tijdelijke werkloosheid	30 323	29 963	25 674	20 824	- 9 498	- 30,5%	- 18,9%
Aan TW verante uitkeringen en verloven	2 351	3 070	3 269	3 161	+ 810	+ 2,9%	- 3,3%
Deeltijdse werknemers met IGV	16 943	18 937	13 335	12 755	- 4 187	- 32,6%	- 4,3%
Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen	33 763	36 885	39 311	38 270	+ 4 507	+ 3,8%	- 2,6%
Tijdskrediet	0	111 073	128 433	117 234	+ 117 234	+ 5,5%	- 8,7%
Gewone loopbaanonderbreking	86 980	71 561	73 956	72 090	- 14 890	+ 0,7%	- 2,5%
Thematische verloven	8 458	37 396	72 772	77 347	+ 68 889	+ 106,8%	+ 6,3%
Halftijds brugpensioen	1 076	695	131	83	- 992	- 88,0%	- 36,5%
Algemeen totaal	778 285	938 119	828 120	769 874	- 8 411	- 17,9%	- 7,0%

De budgettaire eenheden worden berekend door het aantal vergoede dagen te delen door het aantal vergoedbare dagen van een referentemaand, d.i. in principe elke dag van de maand met uitzondering van de zondagen. Op die manier komt het aantal budgettaire eenheden ongeveer overeen met voltijdse equivalenten. Toeslagen of premies die in principe slechts eenmalig worden uitbetaald, worden niet uitgedrukt in een aantal vergoede dagen en tellen dan ook geen budgettaire eenheden.

De evoluties uitgedrukt in budgettaire eenheden volgen in grote lijnen dezelfde tendensen als die in fysieke eenheden, al zijn er een aantal nuanceverschillen. De daling op jaarbasis bij de vergoede werklozen (- 9,2%) is iets meer uitgesproken, daar waar de daling bij de vergoede werkenden iets minder uitgesproken is (- 4,2%) dan in fysieke eenheden.

Tabel 55
Evolutie van het aantal vergoede dagen volgens
uitkeringsgroep

	2000	2007	2016	2017	Evol. 2000 - 2017	Evol. 2007 - 2017	Evol. 2016 - 2017
Vergoede werklozen (inclusief werklozen met bedrijfstoeslag)	187 321 390	196 719 723	147 910 704	133 573 077	- 53 748 313	- 32,1%	- 9,7%
Werkzoekenden	102 771 634	123 351 026	106 472 381	99 517 101	- 3 254 533	- 19,3%	- 6,5%
Niet-werkzoekenden	84 549 756	73 368 696	41 438 323	34 055 977	- 50 493 780	- 53,6%	- 17,8%
Vergoede werkenden	56 241 512	96 661 624	111 488 967	106 636 191	+ 50 394 679	+ 10,3%	- 4,4%
Tijdelijke werkloosheid	9 496 259	9 365 304	8 038 919	6 485 530	- 3 010 729	- 30,7%	- 19,3%
Aan TW verwante uitkeringen en verloven	752 406	978 790	1 043 745	1 008 763	+ 256 356	+ 3,1%	- 3,4%
Deeltijdse werknemers met IGU	5 304 109	5 909 607	4 180 662	3 974 248	- 1 329 861	- 32,7%	- 4,9%
Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen	10 575 262	11 540 980	12 334 448	11 940 488	+ 1 365 226	+ 3,5%	- 3,2%
Tijdskrediet	0	34 654 714	40 071 030	36 576 911	+ 36 576 911	+ 5,5%	- 8,7%
Gewone loopbaanonderbreking	27 137 862	22 327 109	23 074 218	22 492 088	- 4 645 774	+ 0,7%	- 2,5%
Thematische verloven	2 638 745	11 667 543	22 704 744	24 132 148	+ 21 493 403	+ 106,8%	+ 6,3%
Halftijds brugpensioen	336 868	217 577	41 202	26 016	- 310 852	- 88,0%	- 36,9%
Algemeen totaal	243 562 902	293 381 347	259 399 671	240 209 268	- 3 353 633	- 18,1%	- 7,4%

7.3

Uitgekeerde bedragen

Tabel 56
Evolutie van de uitgekeerde bedragen volgens
uitkeringsgroep (in miljoen EUR)

	2000	2007	2016	2017	Evol. 2000 - 2017	Evol. 2007 - 2017	Evol. 2016 - 2017
Vergoede werklozen (inclusief werklozen met bedrijfstoeslag)	4 925,3	6 216,0	5 999,0	5 550,4	+ 625	- 10,7%	- 7,5%
Werkzoekenden	2 431,2	3 657,5	4 103,3	3 950,7	+ 1 519	+ 8,0%	- 3,7%
Niet-werkzoekenden	2 494,1	2 558,5	1 895,7	1 599,7	- 894	- 37,5%	- 15,6%
Vergoede werkenden	994,2	1 842,1	2 237,5	2 103,6	+ 1 109	+ 14,2%	- 6,0%
Tijdelijke werkloosheid	281,6	381,4	460,2	377,5	+ 96	- 1,0%	- 18,0%
Aan TW verwante uitkeringen en verloven	15,6	33,4	45,9	45,9	+ 30	+ 37,6%	+ 0,1%
Deeltijdse werknemers met IGU	145,9	191,6	182,2	178,1	+ 32	- 7,1%	- 2,3%
Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen	309,0	586,3	732,9	707,6	+ 399	+ 20,7%	- 3,5%
Tijdskrediet	0,0	337,3	401,3	374,5	+ 375	+ 11,0%	- 6,7%
Gewone loopbaanonderbreking	201,1	200,3	183,3	177,4	- 24	- 11,4%	- 3,2%
Thematische verloven	37,0	108,9	231,1	242,2	+ 205	+ 122,4%	+ 4,8%
Halftijds brugpensioen	4,0	2,9	0,7	0,4	- 4	- 85,1%	- 34,3%
Andere (grensarbeiders, ontslaguitkering, ...)	8,1	1,8	114,7	115,1	+ 107	+ 6 225,0%	+ 0,3%
Algemeen totaal	5 927,6	8 059,9	8 351,2	7 769,0	+ 1 841	- 3,6%	- 7,0%

NB: Het gaat hier om een weergave van de uitgekeerde bedragen volgens de statistische definitie. Voor een overzicht van de begrotingsuitgaven voor sociale prestaties, cf. hoofdstuk 10.

In 2017 is het totaal van de uitgekeerde bedragen afgenomen op jaarbasis met 582,2 miljoen EUR of 7,0%. Net als bij de andere statistische eenheden doet die daling zich voor in elk van de grote groepen. Zoals bij de evolutie in fysieke eenheden, noteren we ook voor de uitgaven de grootste daling op jaarbasis in de vergoede werkloosheid (- 7,5% t.o.v. - 6,0% bij de vergoede werkenden).

Tabel 57
Evolutie van de uitgekeerde bedragen volgens gewest
(in miljoen EUR)

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Land	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Land
Vergoede werklozen (inclusief werklozen met bedrijfstoeslag)	2 653,1	2 076,0	821,3	5 550,4	47,8%	37,4%	14,8%	100%
Werkzoekenden	1 581,9	1 636,3	732,4	3 950,7	40,0%	41,4%	18,5%	100%
Niet-werkzoekenden	1 071,2	439,6	88,9	1 599,7	67,0%	27,5%	5,6%	100%
Vergoede werkenden	1 185,0	756,8	161,8	2 103,6	56,3%	36,0%	7,7%	100%
Tijdelijke werkloosheid	199,9	158,1	19,6	377,5	52,9%	41,9%	5,2%	100%
Aan TW verwante uitkeringen en verloven	22,9	19,9	3,1	45,9	49,9%	43,4%	6,7%	100%
Deeltijdse werknemers met IGU	80,7	75,5	21,8	178,1	45,3%	42,4%	12,3%	100%
Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen	302,1	328,5	76,9	707,6	42,7%	46,4%	10,9%	100%
Tijdskrediet	271,8	85,4	17,3	374,5	72,6%	22,8%	4,6%	100%
Gewone loopbaanonderbreking	127,4	42,9	7,1	177,4	71,8%	24,2%	4,0%	100%
Thematische verloven	179,9	46,3	16,0	242,2	74,3%	19,1%	6,6%	100%
Halftijds bruggensioenen	0,4	0,1	0,0	0,4	82,7%	14,8%	2,5%	100%
Andere (grensarbeiders, ontslaguitkering, ...)	70,5	39,1	5,4	115,1	61,3%	34,0%	4,7%	100%
Algemeen totaal 2017	3 908,6	2 871,9	988,5	7 769,0	50,3%	37,0%	12,7%	100%
Algemeen totaal 2016	4 254,6	3 078,1	1 018,5	8 351,2	50,9%	36,9%	12,2%	100%
Algemeen totaal 2007	3 863,0	3 229,5	967,4	8 059,9	47,9%	40,1%	12,0%	100%
Algemeen totaal 2000	3 037,0	2 258,4	632,2	5 927,6	51,2%	38,1%	10,7%	100%
Evol. 2000 - 2007	+ 826,1	+ 971,1	+ 335,2	+ 2 132,3	+ 27,2%	+ 43,0%	+ 53,0%	+ 36,0%
Evol. 2007 - 2017	+ 45,6	- 357,6	+ 21,1	- 290,9	+ 1,2%	- 11,1%	+ 2,2%	- 3,6%
Evol. 2000 - 2017	+ 871,7	+ 613,5	+ 356,3	+ 1 841,4	+ 28,7%	+ 27,2%	+ 56,4%	+ 31,1%
Evol. 2016 - 2017	- 345,9	- 206,3	- 30,0	- 582,2	- 8,1%	- 6,7%	- 2,9%	- 7,0%

NB: Het gaat hier om de uitgekeerde bedragen als statistische definitie. Voor een overzicht van de begrotingsuitgaven voor sociale prestaties, cf. hoofdstuk 10.

De daling op jaarbasis van de uitgaven doet zich voor in elk van de drie gewesten. Ze is relatief gezien het grootst in het Vlaams Gewest (- 8,1%), gevolgd door het Waals (- 6,7%) en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (- 2,9%).

7.4

Verschillende klanten

7.4.1

Totaal aantal verschillende klanten

Tabel 58 geeft ten slotte het aantal verschillende personen weer dat een uitkering heeft ontvangen van de RVA. De klanten worden enkel geteld in het laatste stelsel waarin ze in het jaar in kwestie werden vergoed. Ter herinnering: In de rest van dit deel van het jaarverslag wordt met 'aantal uitkeringstrekkers' bedoeld op het aantal fysieke eenheden. Het aantal personen dat gedurende het kalenderjaar minstens één RVA-uitkering ontving, verschilt echter van deze cijfers.

Tabel 58

Evolutie van het aantal verschillende klanten volgens uitkeringsgroep

	2016	2017	Evol. 2016 - 2017
Vergoede werklozen	702 696	653 881	- 6,9%
(inclusief werklozen met bedrijfstoeslag)			
Werkzoekenden	544 002	520 017	- 4,4%
Niet-werkzoekenden	158 694	133 864	- 15,6%
Vergoede werkenden	911 276	861 479	- 5,5%
Tijdelijke werkloosheid	295 980	263 735	- 10,9%
Aan TW verwerkte uitkeringen en verloven	37 238	36 607	- 1,7%
Deeltijdse werknemers met IGU	51 919	50 100	- 3,5%
Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen	138 145	134 320	- 2,8%
Tijdskrediet	145 101	134 040	- 7,6%
Gewone loopbaanonderbreking	96 769	84 110	- 13,1%
Thematische verloven	145 974	158 474	+ 8,6%
Halftijds brugpensioen	150	93	- 38,0%
Andere (grensarbeiders, ontslaguitkering, ...)	7 813	7 861	+ 0,6%
Algemeen totaal	1 621 785	1 523 221	- 6,1%

NB: Het aantal klanten wordt hier berekend als het aantal verschillende personen betaald in de loop van het jaar, toegewezen aan het uitkeringsstelsel van de laatst betaalde referentemaand.

Het aantal klanten van de RVA is ten opzichte van 2016 afgenomen met 6,1% tot 1 523 221 personen. Deze afname is zowel toe te schrijven aan de vergoede werklozen (- 6,9%) als aan de vergoede werkenden (- 5,5%).

7.4.2

Verschillende klanten per uitkeringsgroep

Een zelfde persoon kan in de loop van het jaar uitkeringen ontvangen in verschillende stelsels (zoals bv. zowel een onderbrekingsvergoeding als een werkloosheidsuitkering). In tegenstelling tot tabel 58, dat het totale aantal unieke personen met een uitkering bij de RVA indeelt in het uitkeringsstelsel van de laatst betaalde referentemaand, toont tabel 59 per beschouwde groep het totale aantal personen dat in één van de desbetreffende stelsels werd vergoed in 2016 en in 2017.

Tabel 59

Evolutie van het aantal klanten per uitkeringsgroep

	2016	2017	Evol. 2016 - 2017
Vergoede werklozen	795 242	740 588	- 6,9%
(inclusief werklozen met bedrijfstoeslag)			
Werkzoekenden	633 420	604 100	- 4,6%
Niet-werkzoekenden	161 822	136 488	- 15,7%
Vergoede werkenden	1 089 809	1 021 225	- 6,3%
Tijdelijke werkloosheid	346 267	306 533	- 11,5%
Aan TW verwante uitkeringen en verloven	53 244	51 312	- 3,6%
Deeltijdse werknemers met IGU	74 773	70 668	- 5,5%
Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen	198 682	190 772	- 4,0%
Tijdskrediet	152 241	140 289	- 7,9%
Gewone loopbaanonderbreking	98 230	87 369	- 11,1%
Thematische verloven	166 209	174 176	+ 4,8%
Halfijds brugpensioen	163	106	- 35,0%
Andere (grensarbeiders, ontslaguitkering, ...)	22 525	17 131	- 23,9%
Algemeen totaal	1 907 576	1 778 944	- 6,7%

NB: Het aantal klanten wordt hier berekend door voor elk van de bovenstaande uitkeringsgroepen op het kleinste geschetste detailniveau het totale aantal verschillende personen te tellen. De subtotalen en het algemeen totaal worden i.c. berekend door de volgens die werkwijze bekomen aantallen bij elkaar op te tellen.

Volgens deze benadering zijn in grote lijnen dezelfde evoluties waarneembaar als in tabel 58, als is de tendens iets sterker uitgesproken bij de vergoede werkenden.

Impact van de reglementaire wijzigingen sinds 2012

Het jaar 2012 luidde het begin in van een uitgebreide reeks hervormingen, die een ingrijpende impact hebben op de evolutie van diverse stelsels waarvoor de RVA een bevoegdheid draagt. In de voorgaande hoofdstukken werden bepaalde reglementaire wijzigingen reeds aangehaald om bepaalde evoluties te verklaren. Dit hoofdstuk brengt die wijzigingen en hun impact echter systematisch en met meer detail in kaart.

8.1

Stelsel van tijdelijke werkloosheid

8.1.1

Schorsing van de arbeidsovereenkomst voor bedienden

Sinds 1 januari 2012 werd de crisisschorsing voor bedienden, ingevoerd in 2009 als één van de tijdelijke anti-crisismaatregelen, omgezet in een nieuwe definitieve regeling, namelijk de schorsing van de arbeidsovereenkomst voor bedienden wegens werkgebrek. De voorwaarden om als onderneming in moeilijkheden beschouwd te worden zijn minder streng geworden. De onderneming moet ofwel een daling noteren van 10% van de omzet, de productie of de bestellingen, ofwel een graad van tijdelijke werkloosheid omwille van economische redenen van 10% aantonen bij de arbeiders in vergelijking met het referentiejaar 2008. In de oude regeling bedroegen beide percentages nog 20%.

Vanaf 1 januari 2016 kunnen naast 2008 ook de twee kalenderjaren voorafgaand aan de aanvraag van de regeling gebruikt worden als referentiejaar om aan te tonen dat de onderneming in moeilijkheden is.

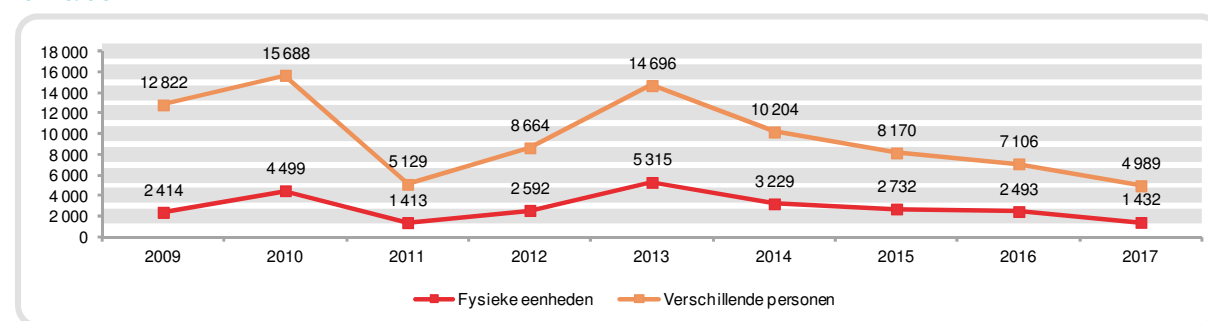
Vanaf 2 juni 2016 is het bovendien mogelijk om de regeling aan te vragen als onvoorziene omstandigheden op korte termijn een substantiële daling van de omzet, de productie of het aantal bestellingen hebben veroorzaakt. De onderneming dient in dat geval een gemotiveerd schrijven te richten aan de Minister van Werk, die in dat geval zal beslissen over de erkenning als onderneming in moeilijkheden.

Mede als gevolg van de minder strenge voorwaarden is het aantal bedienden in tijdelijke werkloosheid aanzienlijk gestegen vanaf 2012. In 2013 werden gemiddeld per maand zelfs meer betalingen genoteerd dan in 2010, in volle economische crisis (5 315 ten opzichte van 4 499, of + 18,1%). Sindsdien is dit aantal enigszins gedaald, maar toch werden in 2017 nog meer betalingen geteld dan in 2011, toen de tijdelijke regeling nog van kracht was.

In 2017 maakten in totaal 4 989 verschillende personen gebruik van het stelsel van tijdelijke werkloosheid ingevolge werkgebrek voor bedienden, wat overeenstemt met een gemiddelde van 1 432 betalingen per maand. Hiermee wordt de dalende tendens van 2016 voortgezet als gevolg van de gunstige conjunctuur.

Grafiek 53

Evolutie van de crisisschorsing voor bedienden (tot en met 2011) en tijdelijke werkloosheid ingevolge werkgebrek voor bedienden (vanaf 2012) – gegevens vóór verificatie

8.1.2

Mededeling eerste dag tijdelijke werkloosheid

Sinds 1 oktober 2012 is de regeling voor de mededeling van de eerste effectieve dag tijdelijke werkloosheid uitgebreid. Naast de verplichte voorafgaandelijke kennisgeving van de invoering van het stelsel van tijdelijke werkloosheid (in principe 7 dagen vooraf), is de werkgever ook verplicht maandelijks per werknemer de eerste effectieve dag van tijdelijke werkloosheid aan de RVA mee te delen. Vóór 1 oktober 2012 gold deze verplichting enkel voor tijdelijke werkloosheid omwille van slecht weer (alle sectoren) en omwille van economische redenen (enkel bouwsector).

In de nieuwe regeling werd de verplichting ingeval van tijdelijke werkloosheid omwille van economische redenen uitgebreid naar alle sectoren. Daarnaast werd de verplichting ook ingevoerd voor twee andere types van tijdelijke werkloosheid, namelijk tijdelijke werkloosheid als gevolg van een technische stoornis en de schorsing van de arbeidsovereenkomst van bedienden wegens werkgebrek. Doel van de uitbreiding is het faciliteren van de controles en het ontmoedigen van fraude.

Naast deze uitbreiding trad sinds 23 maart 2014 ook een versoepeling in werking. In geval van tijdelijke werkloosheid omwille van economische redenen en wanneer de werkgever zeker is dat het arbeidscontract effectief geschorst zal worden, mag de mededeling aan de RVA gebeuren ten vroegste 5 werkdagen vóór de eerste dag tijdelijke werkloosheid. Voorheen moest dit de dag zelf gebeuren.

Als gevolg van de reglementaire uitbreiding ligt het aantal mededelingen van de eerste effectieve dag tijdelijke werkloosheid vanaf T4 2012 aanzienlijk hoger dan voorheen.

Tabel 60
Aantal mededelingen van de eerste effectieve dag tijdelijke werkloosheid

		T1	T2	T3	T4	Jaar
2013		302 846	205 858	170 071	209 864	888 639
2014		249 775	196 572	194 605	214 918	855 870
2015		261 590	190 090	176 448	195 964	824 092
2016		261 128	201 171	150 659	173 256	786 214
2017		236 470	162 237	152 954	183 649	735 310
Evol. 2013-2017	Abs.	- 66 376	- 43 621	- 17 117	- 26 215	- 153 329
	%	- 21,9%	- 21,2%	- 10,1%	- 12,5%	- 17,3%

8.1.3

Verlaging van het uitkeringspercentage

Met ingang van 1 april 2013 bedraagt het uitkeringspercentage 70% van het begrensde brutoloon voor alle gezinscategorieën. Voorheen ontvingen alleenwonenden en gezinshoofden een uitkering aan 75%. Daarenboven werd de bedrijfsvoorheffing op tijdelijke werkloosheidsuitkeringen verhoogd van 20% tot 26,75% vanaf 1 januari 2013.

Met ingang van 1 januari 2015 werd het uitkeringspercentage nogmaals verlaagd, tot 65% van het begrensde brutoloon voor alle gezinscategorieën.

Tabel 61

Tijdelijke werkloosheidsuitkeringen: evolutie van de dagbedragen

	Bruto dagbedrag			Netto dagbedrag		
	december 2012	december 2017	Evolutie	december 2012	december 2017	Evolutie
Gezinshoofden						
min.	42,79	47,94	+ 12,0%	34,23	35,12	+ 2,6%
max.	69,76	65,48	- 6,1%	55,81	47,96	- 14,1%
Alleenwonenden						
min.	35,94	39,69	+ 10,4%	28,75	29,07	+ 1,1%
max.	69,76	65,48	- 6,1%	55,81	47,96	- 14,1%
Samenwonenden						
min.	26,94	29,46	+ 9,4%	21,55	21,58	+ 0,1%
max.	65,11	65,48	+ 0,6%	52,09	47,96	- 7,9%

8.1.4

Tijdelijke werkloosheid na 65 jaar

Sinds 1 januari 2015 kan een werknemer die tot na de leeftijd van 65 jaar blijft werken, uitkeringen tijdelijke werkloosheid genieten, op voorwaarde dat hij geen rust- of overlevingspensioen ontvangt en de tijdelijke werkloosheid niet het gevolg is van medische overmacht te wijten aan de arbeidsongeschiktheid van de werknemer. Tot op heden bedraagt de tijdelijke werkloosheid voor 65-plussers gemiddeld minder dan 40 betalingen per maand.

8.1.5

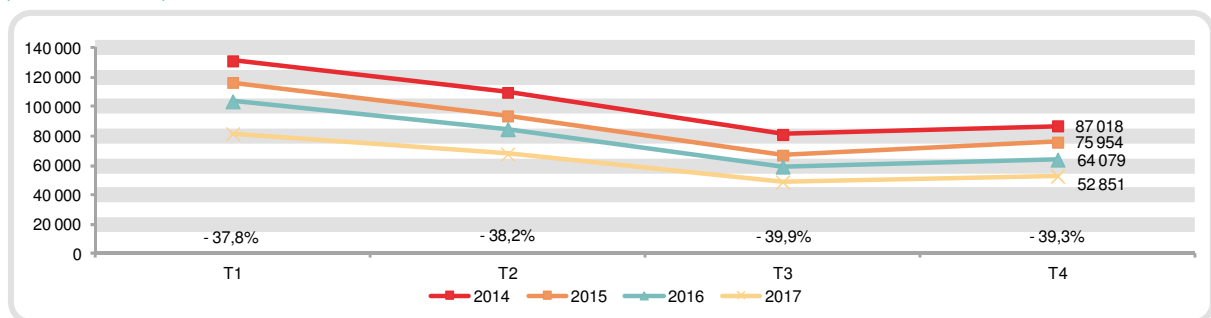
Toelaatbaarheidsvoorwaarden tijdelijke werkloosheid om economische redenen

Sinds 1 oktober 2016 moeten werknemers in het stelsel van tijdelijke werkloosheid om economische redenen voldoen aan dezelfde toelaatbaarheidsvoorwaarden als degene die van toepassing zijn op de volledig werklozen om toegelaten te worden tot het recht op uitkeringen, behoudens een aantal uitzonderingen. Men dient dus ofwel een voldoende aantal arbeidsdagen te bewijzen in een bepaalde referentieperiode, variërend naargelang de leeftijd, ofwel dient men te voldoen aan de voorwaarden voor het recht op inschakelingsuitkeringen, ofwel in de 3 jaar voorafgaand aan de uitkeringsaanvraag minstens 1 dag uitkeringen ontvangen hebben als volledig of tijdelijk werkloze of in het stelsel van inschakelingsuitkeringen waarbij het werkloosheidsbureau heeft vastgesteld dat voornoemde wachttijdvoorwaarden werden vervuld.

In 2017 lag het aantal betalingen voor tijdelijke werkloosheid omwille van economische redenen in het vierde trimester 39,3% lager dan in T4 2014.

Grafiek 54

Evolutie van het aantal betalingen in het kader van tijdelijke werkloosheid omwille van economische redenen (vóór verificatie) vanaf 2014

8.2

Stelsel van inschakelingsuitkeringen

Sinds 1 januari 2012 zijn de vroegere wachttuitkeringen en de wachttijd hervormd naar respectievelijk "inschakelingsuitkeringen" en de "beroepsinschakelingsperiode" (hierna BIT genoemd).

De belangrijkste wijzigingen zijn de volgende:

- Vooraleer het recht op een inschakelingsuitkering te kunnen openen, moeten schoolverlaters ongeacht hun leeftijd een BIT van 310 dagen doorlopen.
Voordien bedroeg de wachttijd voor < 18-jarigen 155 dagen en voor 18-25-jarigen 233 dagen. De langere BIT werd ook toegepast op alle op 1 januari 2012 lopende wachttijden.
- De BIT wordt niet meer verlengd of ingekort door studentenarbeid tijdens of na de studies.
- De inschakelingsuitkeringen worden toegekend voor een basisperiode van maximum 36 maanden, die onder bepaalde voorwaarden verlengbaar is. Voor jongeren met een inschakelingsuitkering die beschouwd worden als werkloze met gezinslast, als alleenwonende of als samenwonende met verhoogde uitkeringen vangt die basisperiode echter in principe pas aan vanaf hun 30^e verjaardag. Voor wie reeds recht had op een wachttuitkering, begon de basisperiode van 36 maanden pas te lopen vanaf 1 januari 2012.

Vanaf 1 augustus 2012 wordt de procedure voor de activering van het zoekgedrag naar werk (de zogenaamde Dispo-procedure) aangevuld met een specifieke procedure voor de rechthebbers op inschakelingsuitkeringen ('Dispo W'). Het gaat om een intensievere opvolging, die om de 6 maanden plaatsvindt. Op 1 augustus 2013 wordt dan weer de specifieke procedure van kracht voor jongeren die zich na het einde van hun studies inschrijven als werkzoekende ('Dispo J'). Zij worden voortaan pas toegelaten tot het recht op inschakelingsuitkeringen wanneer ze twee positieve evaluaties van hun zoekgedrag naar werk hebben gekregen tijdens de BIT en ze voldoen aan de andere toelaatbaarheidsvoorwaarden bepaald in de werkloosheidsreglementering.

In het kader van de Zesde Staatshervorming worden de procedures voor de activering van het zoekgedrag naar werk een gewestelijke bevoegdheid. Het wetgevend kader blijft behouden op het federale niveau, maar voorziet niet langer in een aparte procedure 'Dispo W'. Voortaan maken de werklozen met een inschakelingsuitkering deel uit van de gewone procedure. Sinds 1 januari 2016 is de operationele overdracht naar de gewestelijke diensten voltooid, met uitzondering van Actiris, waarvoor de overdracht op 1 januari 2017 plaatsvond. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voerde RVA in 2016 dan ook in opdracht van Actiris de procedure nog uit volgens de bestaande modaliteiten.

Sinds 1 januari 2015 is de leeftijdsgrens voor het aanvragen van inschakelingsuitkeringen verlaagd van 30 jaar naar 25 jaar, behoudens uitzonderingen. Sinds 1 september 2015 geldt bovendien een diplomavereiste wanneer men inschakelingsuitkeringen aanvraagt vóór de leeftijd van 21 jaar.

Grafiek 55 geeft een algemeen beeld van de impact van de bovenstaande wijzigingen. Bij de verlenging van de BIT (tussen het einde van 2011 en dat van 2012) zien we een vrij scherpe afname van de instroom met 11,6%, gevolgd door een periode van relatieve stabiliteit. Vanaf 2014 daalt de instroom echter weer. Dit laat zich verklaren door de combinatie van een verbeterend economisch klimaat, de procedure 'Dispo J' en later ook de verlaging van de leeftijdsvoorwaarde en de invoering van de diplomavorwaarde. In 2017 ligt de instroom slechts half zo hoog als in 2013.

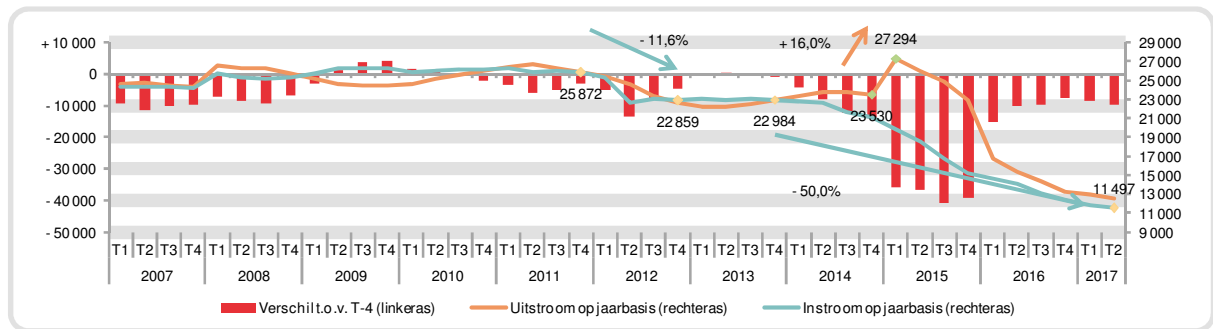
De opvallendste ontwikkeling zien we echter aan de uitstroomzijde, in het bijzonder vanaf januari 2015 onder invloed van de beperking van het recht op inschakelingsuitkeringen. Hoewel die maatregel reeds werd ingevoerd op 1 januari 2012, heeft ze pas vanaf januari 2015 gevolgen omdat enkel periodes van werkloosheid vanaf 1 januari 2012 in rekening werden gebracht voor het bepalen van de einddatum van het basisrecht. In principe verliep op 1 januari 2015 het recht op een inschakelingsuitkering voor iedereen die dit recht al had vóór 1 januari 2012. Van deze populatie vinden we na 1 januari 2015 enkel nog volgende werklozen terug:

- de gezinshoofden of alleenwonenden die jonger zijn dan 33 jaar en
- de uitkeringsgerechtigden bij wie het recht werd verlengd.

Tussen T4 2014 en T1 2015 is de uitstroom dan ook toegenomen met 16,0%.

Grafiek 55

Variatie op jaarbasis van de UVW-WZ toegelaten op basis van studies in vergelijking met de instroom en de uitstroom

NB: Het gaat om een weergave van het aantal verschillende personen in referentemaanden. De in- en uitstroom betreffen glijdende jaargemiddelden. Een instroom wordt als dusdanig geteld indien een UVW-WZ in een trimester gedurende 1 van de 3 indieningsmaanden een betaling ontving, maar geen enkele betaling kreeg in de daaraan voorafgaande maand. Omgekeerd tellen we een uitstroom indien een UVW-WZ die gedurende 1 van de 3 indieningsmaanden van een trimester een betaling ontving, de daarop volgende maand geen betaling meer kreeg. Per trimester wordt echter slechts één in- of uitstroom per persoon geteld.

De combinatie van een hoge uitstroom en een lage instroom zorgen gedurende heel 2015 voor sterke afnamen in de populatie van uitkeringsgerechtigden op een inschakelingsuitkering. Gezien de veel beperktere omvang van die populatie t.o.v. de voorgaande periodes, blijft ook de uitstroom verder dalen.

8.2.1

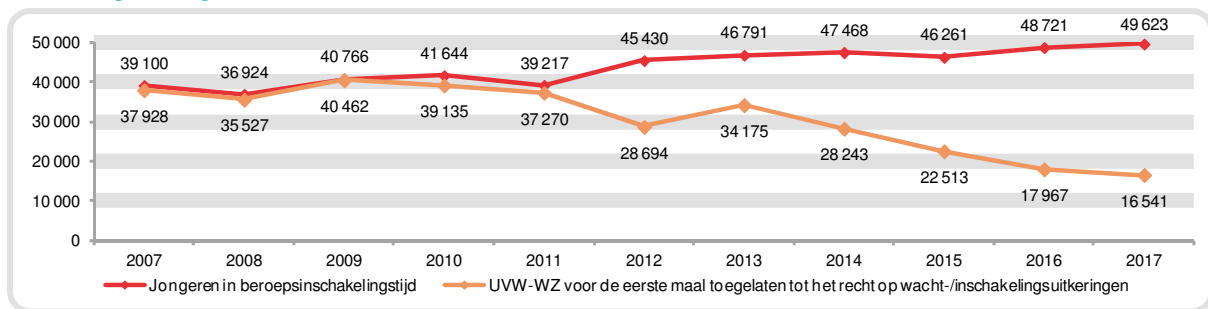
Afname van de instroom

Het aantal jongeren dat na de BIT voor de eerste maal inschakelingsuitkeringen aanvraagt (hierna 'eerste instromers') genoemd, is in 2012 aanzienlijk afgenomen, terwijl het aantal jongeren dat een BIT doorloopt sterk is gestegen. Dat is een rechtstreeks gevolg van de verlenging van de BIT: de cohorte die 9, 10 of 11 maanden na het beëindigen van de studies nog geen werk heeft gevonden kan nog geen uitkeringsaanvraag doen en behoort voortaan tot de populatie werkzoekenden in de BIT. Verder is ook de uitstroomkans in een periode van 12 maanden groter dan in een periode van 9 maanden, waardoor het aandeel jongeren dat nog tijdens de BIT uitstroomt naar werk (of eventueel opnieuw gaat studeren) toeneemt.

Vanaf 2013 zien we dat het aantal eerste instromers in het statuut van gerechtigde op inschakelingsuitkeringen verder daalt. De eerste instroom wordt hoogstwaarschijnlijk beïnvloed door de invoering van de procedure 'Dispo J' in juli 2013. Jongeren worden daarbij immers aangespoord om actiever naar werk te zoeken tijdens de BIT, wat de kans zou moeten verkleinen dat zij uiteindelijk dienen beroep te doen op een inschakelingsuitkering. Wanneer ze onvoldoende zoekinspanningen leveren wordt hun BIT bovendien verlengd, waardoor ze pas op een later tijdstip of in bepaalde gevallen zelfs niet meer instromen in het stelsel van inschakelingsuitkeringen. De impact van die maatregel wordt waarschijnlijk nog versterkt door de aantrekkende economische conjunctuur.

Grafiek 56

Evolutie van het aantal bij de gewestelijke instellingen voor arbeidsbemiddeling geregistreerde werkzoekenden in BIT (maandgemiddelde op jaarbasis) en het aantal UVW-WZ voor de eerste maal toegelaten tot het recht op inschakelingsuitkeringen

Tabel 62

Evolutie van het aantal UVW-WZ voor de eerste maal toegelaten tot het recht op inschakelingsuitkeringen volgens leeftijdsklasse in vergelijking met de evolutie van het aantal jongeren in beroepsinschakelingstijd

	Nieuwe intreders inschakelingsuitkeringen			Totaal
	< 21 jaar	21-24 jaar	25 jaar en ouder	
2014	8 020	14 778	5 445	28 243
2015	6 146	14 520	1 847	22 513
2016	4 038	13 056	873	17 967
2017	3 609	12 179	753	16 541
Evol. 2014 - 2017	- 55,0%	- 17,6%	- 86,2%	- 41,4%

	Jongeren in beroepsinschakelingstijd			Totaal
	< 21 jaar	21-24 jaar	25 jaar en ouder	
2014	18 703	22 384	6 382	47 468
2015	17 954	22 866	5 441	46 261
2016	18 589	23 818	6 314	48 721
2017	18 214	24 040	7 369	49 623
Evol. 2014-2017	- 2,6%	+ 7,4%	+ 15,5%	+ 4,5%

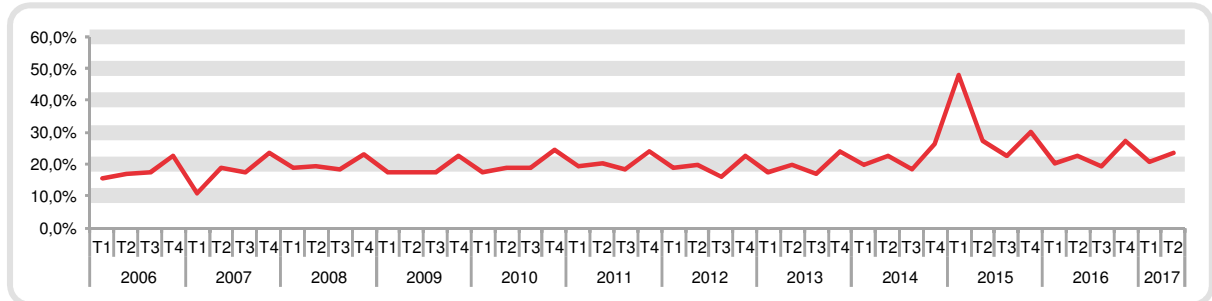
Vanaf 1 januari 2015 is daarenboven de leeftijdsgrens om inschakelingsuitkeringen aan te vragen verlaagd van 30 jaar naar 25 jaar. Daardoor komen minder jongeren in aanmerking voor een uitkeringsaanvraag, waardoor het aantal eerste instromers van 25 jaar en ouder afneemt. Ten slotte geldt vanaf 1 september 2015 een diplomavereiste, waardoor ook jongeren onder de 21 jaar die de schoolbanken verlaten zonder diploma of getuigschrift niet meer in aanmerking komen voor een uitkeringsaanvraag vòòr hun 21^e verjaardag. Ook bij die leeftijdsgroep zien we dan ook een sterkere afname van de eerste instroom.

8.2.2

Toename van de uitstroom

Grafiek 57

Evolutie van de ratio van de uitstromers t.o.v. de totale populatie UVW-WZ toegelaten op basis van studies

Definitie uitstroom: cf. grafiek 55

De verhouding van de uitstromers t.o.v. het totaal van de UVW-WZ na studies neemt voorzichtig toe vanaf het 2^e trimester van 2014. Die toename wordt waarschijnlijk beïnvloed door de verbeterende economische omstandigheden, waardoor werklozen jongeren meer uitstroomkansen krijgen. Dat effect wordt bovendien versterkt door de striktere opvolging van het zoekgedrag naar werk van gerechtigden op inschakelingsuitkeringen (Dispo W). Die houdt in dat het zoekgedrag van gerechtigden op inschakelingsuitkeringen vanaf juli 2013 om de zes maanden wordt geëvalueerd door een facilitator.

De relatieve uitstroom wordt meer dan verdubbeld in het 1^e trimester van 2015. Dat is uiteraard het gevolg van de effecten van het beperken in de tijd van het recht op inschakelingsuitkeringen.

Tabel 63

Aantal gerechtigden op inschakelingsuitkeringen bij wie het recht is vervallen als gevolg van de beperking in de tijd

	januari 2015	februari-december 2015	2015	2016	2017
Geslacht					
Man	6 028	5 448	11 476	3 491	2 934
Vrouw	10 826	6 719	17 545	4 366	3 570
Gew est					
Vlaams Gew est	2 542	2 499	5 041	1 668	1 394
Waals Gew est	11 256	7 939	19 195	5 286	4 358
Brussels H. Gew est	3 056	1 729	4 785	903	752
Leeftijdsklasse					
< 25 jaar	1 445	2 640	4 085	2 236	1 850
25-29 jaar	3 169	3 753	6 922	2 508	2 209
30-39 jaar	7 010	4 345	11 355	2 400	1 955
40-49 jaar	4 295	1 262	5 557	621	401
50 jaar of ouder	935	167	1 102	92	89
Gezinscategorie					
Gezinshoofd	5 003	2 302	7 305	1 309	1 048
Samenw onend	9 342	8 691	18 033	5 944	4 940
Alleenw onend	2 509	1 174	3 683	604	516
Eerste vergoeding					
Eerste vergoeding vòòr 1/2012	16 760	9 996	26 756	4 241	2 791
Eerste vergoeding in of na 1/2012	94	2 171	2 265	3 616	3 713
Vergoede dagen					
< 1 560 vergoede dagen	4 417	6 509	10 926	5 162	4 499
1 560 - 3 119 vergoede dagen	5 005	3 227	8 232	1 605	1 215
3 120 vergoede dagen of meer	7 432	2 431	9 863	1 090	790
Totaal	16 854	12 167	29 021	7 857	6 504
	januari 2015	februari-december 2015	2015	2016	2017
Geslacht					
Man	35,8%	44,8%	39,5%	44,4%	45,1%
Vrouw	64,2%	55,2%	60,5%	55,6%	54,9%
Gew est					
Vlaams Gew est	15,1%	20,5%	17,4%	21,2%	21,4%
Waals Gew est	66,8%	65,3%	66,1%	67,3%	67,0%
Brussels H. Gew est	18,1%	14,2%	16,5%	11,5%	11,6%
Leeftijdsklasse					
< 25 jaar	8,6%	21,7%	14,1%	28,5%	28,4%
25-29 jaar	18,8%	30,8%	23,9%	31,9%	34,0%
30-39 jaar	41,6%	35,7%	39,1%	30,5%	30,1%
40-49 jaar	25,5%	10,4%	19,1%	7,9%	6,2%
50 jaar of ouder	5,5%	1,4%	3,8%	1,2%	1,4%
Gezinscategorie					
Gezinshoofd	29,7%	18,9%	25,2%	16,7%	16,1%
Samenw onend	55,4%	71,4%	62,1%	75,7%	76,0%
Alleenw onend	14,9%	9,6%	12,7%	7,7%	7,9%
Eerste vergoeding					
Eerste vergoeding vòòr 1/2012	99,4%	82,2%	92,2%	54,0%	42,9%
Eerste vergoeding in of na 1/2012	0,6%	17,8%	7,8%	46,0%	57,1%
Vergoede dagen					
< 1 560 vergoede dagen	26,2%	53,5%	37,6%	65,7%	69,2%
1 560 - 3 119 vergoede dagen	29,7%	26,5%	28,4%	20,4%	18,7%
3 120 vergoede dagen of meer	44,1%	20,0%	34,0%	13,9%	12,1%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

NB: Voor de laatste maand van de beschouwde periode (december 2017) gaat het om voorlopige cijfers, die dus nog kunnen evolueren in functie van achterstallige betalingen en van de reglementaire termijnen inzake mededelingen van bepaalde gebeurtenissen die een invloed hebben op het recht. In december 2017 worden zo 510 personen geteld voor wie het recht op inschakelingsuitkeringen is vervallen. Het aantal vergoede dagen wordt geteld vanaf 01.01.2000. 312 vergoede dagen is gelijk aan een volledig vergoed jaar.

In totaal verloren in 2017 6 504 personen het recht op inschakelingsuitkeringen als gevolg van die maatregel. Dit zijn 1 353 gevallen minder dan in 2016. Het grootste aantal einde rechten werd genoteerd in januari 2015 (16 854 gevallen). Het gaat daarbij vooral om personen die al vóór 1 januari 2012 gerechtigde waren en bij wie de basisperiode van drie jaar niet of slechts in geringe mate is verlengd door bijvoorbeeld een periode van tewerkstelling of opleiding in 2012, 2013 of 2014 of door een wijziging van hun gezinscategorie. De groep bestaat bijgevolg vooral uit personen die al zeer lang werkloos zijn en ook geen recent arbeids- of opleidingsverleden hebben. Dat betekent dat ze, zeker op korte termijn, zeer moeilijk in te schakelen zijn op de arbeidsmarkt.

In de periode februari-december 2015 kwamen in totaal nog 12 167 gevallen van einde recht voor. Die groep bestaat vooral (82,2%) uit personen die al vóór 1 januari 2012 gerechtigde waren, maar bij wie het recht is verlengd door bijvoorbeeld een periode van tewerkstelling of opleiding in 2012, 2013 of 2014 of die gezinshoofd of alleenwonende waren, maar ook uit personen die in de loop van 2012 voor het eerst werden toegelaten tot het recht op inschakelingsuitkeringen (17,8%).

Door die verschillende achtergrond wijkt het profiel van de eerste groep uit 2015 enigszins af van dat van de tweede. De groep bij wie het recht vervallen is in januari telt in vergelijking met de groep bij wie dit in februari-december 2015 is gebeurd aanzienlijk meer vrouwen (64,2% tegenover 55,2%), 30-plussers (72,6% tegenover 47,5%) en gezinshoofden en alleenwonenden (44,6% tegenover 28,4%). De profielen van de groepen uit 2016 en 2017 sluiten logischerwijs beter aan bij dat van de groep uit februari-december 2015 dan bij dat van die van januari 2015. Het aandeel personen dat voor het eerst vergoed werd vóór 2012, wordt echter steeds beperkter (in 2017 nog 42,9%). Verder vertoont het profiel van de groep uit 2017 geen grote verschillen met dat van de groep uit 2016.

Tabel 64

Aantal verlengingen van het basisrecht bij gerechtigden op inschakelingsuitkeringen bij wie het recht is vervallen als gevolg van de beperking in de tijd

	Zonder verlenging	Met verlenging	Totaal	Zonder verlenging	Met verlenging	Totaal
januari 2015	15 620	1 234	16 854	92,7%	7,3%	100%
februari-december 2015	1 920	10 247	12 167	15,8%	84,2%	100%
2016	3 580	4 277	7 857	45,6%	54,4%	100%
2017	2 933	3 571	6 504	45,1%	54,9%	100%

T.o.v. de groep uit februari-december 2015 waren er in 2016 en in 2017 wel relatief gezien minder uitstromers wegens het einde van het recht die hun basisperiode konden verlengen door periodes van tewerkstelling of opleiding (respectievelijk 54,4% en 54,9% t.o.v. 84,2%), al ligt hun aandeel nog steeds veel hoger dan dat van de uitstromers in januari 2015 (7,3%).

Tabel 65

Socio-economische positie in de zes maanden na het bereiken van het einde van het recht op inschakelingsuitkeringen als gevolg van de beperking in de tijd

	januari 2015	februari-december 2015	2015	2016	2017 (1e semester)
In de loop van de 6 maanden na uitstroom					
Werk	2 902	6 071	8 973	4 122	1 545
In de 6e maand na uitstroom					
Pensioen/Overlijden	23	7	30	5	5
Werk	2 158	4 485	6 643	3 121	1 162
Ziekte	1 042	476	1 518	235	82
Onbekend	13 631	7 199	20 830	4 496	1 654
<i>waarvan IWZ</i>	6 687	3 749	10 436	2 268	856
<i>waarvan niet-teruggevonden</i>	6 944	3 450	10 394	2 228	798
Totaal	16 854	12 167	29 021	7 857	2 903

	januari 2015	februari-december 2015	2015	2016	2017 (1e semester)
In de loop van de 6 maanden na uitstroom					
Werk	17,2%	49,9%	30,9%	52,5%	53,2%
In de 6e maand na uitstroom					
Pensioen/Overlijden	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%
Werk	12,8%	36,9%	22,9%	39,7%	40,0%
Ziekte	6,2%	3,9%	5,2%	3,0%	2,8%
Onbekend	80,9%	59,2%	71,8%	57,2%	57,0%
<i>waarvan IWZ</i>	39,7%	30,8%	36,0%	28,9%	29,5%
<i>waarvan niet-teruggevonden</i>	41,2%	28,4%	35,8%	28,4%	27,5%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

NB: Het bepalen van de socio-economische positie gebeurt aan de hand van de Dopfluxter-procedure. Hiermee worden dezelfde socio-economische posities opgevraagd als in de Dopfluxbis-procedure (cf. deel 3.4.4), maar met een opvolging van meerdere opeenvolgende maanden.

De groep bij wie het recht in januari 2015 verviel, vertoont ook aanzienlijke verschillen wat de uitstroomrichting betreft. De relatieve uitstroom naar werk (in de zesde maand na het einde van het recht) was reeds aanzienlijk groter bij de personen bij wie het recht verviel in februari-maart 2015 (36,9%) dan bij de personen bij wie dat in januari 2015 gebeurde (12,8%). In 2016 en volgens de voorlopige resultaten (gebaseerd op de uitstromers van het eerste semester) voor het jaar 2017 wordt dit aandeel nog groter (respectievelijk 39,7% en 40,0%).

Het aandeel personen dat na uitstroom niet meer werd teruggevonden in de beschikbare gegevensbestanden lijkt daarentegen steeds kleiner te worden (van 80,9% in januari 2015 tot 57,0% in het eerste semester van 2017). Een grote groep (29,5% van de uitstromers in het eerste semester van 2017) met een onbekende uitstroomrichting blijft echter geregistreerd als werkzoekende en behoort zodoende nog tot de actieve bevolking. Een deel van hen doet normaal gezien beroep op een leefloon. Uit een eerder verschenen RVA-analyse¹⁸ blijkt dat van de specifieke populatie uitstromers van januari 2015 een aandeel van 27,0% na het einde van het recht is uitgestroomd naar een leefloon. Voor de populatie die uitstroomde in de periode februari-december 2015 bedraagt dat percentage 14,9%. Op basis hiervan werd het aandeel voor de uitstromers van 2016 in januari 2018¹⁹ op 14,1% geraamd. Over de andere personen, die niet werden teruggevonden, kunnen we vermoeden dat ze de arbeidsmarkt hebben verlaten. Ze zijn niet langer ingeschreven als werkzoekende bij de gewestelijke instellingen voor arbeidsbemiddeling en hebben ook geen recht of doen geen beroep op andere sociale zekerheidsuitkeringen, zoals een ziekte-uitkering.

¹⁸ Rekening houdend met het feit dat de voorziene publicatie gebruik maakt van een tellingswijze van het aantal gevallen van einde van het recht en van een andere methodologie om de uitstroomrichtingen te bepalen. Zie de publicatie "Impact van de beperking van het recht op inschakelingsuitkeringen" – juni 2017.

¹⁹ Zie de publicatie "De beperking van het recht op inschakelingsuitkeringen: aard van de uitstroom in 2016" – maart 2018.

8.2.3

Gevolgen voor de totale populatie

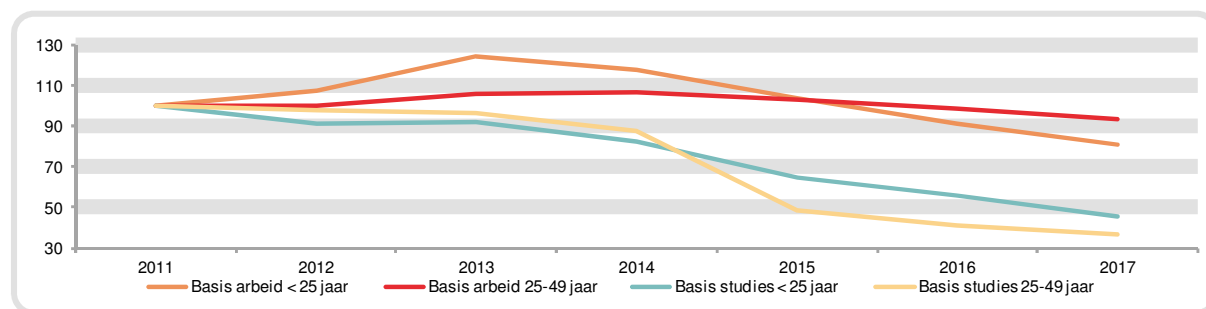
De combinatie van een afgenomen instroom en een toegenomen uitstroom leidt tot sterke dalingen van het totale aantal UVW-WZ toegelaten op basis van studies. Tussen 2011 en 2014 deed de grootste daling zich voor in de jongste leeftijdscategorie, waar de nieuwe instroom het grootst is (-17,4% tegenover -12,6% bij de 25-49-jarigen). Sinds 2014 was de afname daarentegen het grootst in de leeftijdscategorie van 25-49 jaar (-57,9% tegenover -45,2% bij de <25-jarigen), omdat veel gevallen van einderecht in 2015 zich in die leeftijdsklasse situeerden.

Dat deze daling in grote mate een gevolg is van de opeenvolgende reglementaire wijzigingen, blijkt uit een vergelijking met de evolutie van de UVW-WZ toegelaten op basis van arbeid. De leeftijdsklasse jonger dan 25 jaar is daar in de periode 2011-2014 immers aanzienlijk toegenomen in aantal (+18,0%) en ook in de leeftijdsklasse van 25-49 jaar werd een stijging genoteerd (+6,8%). Sinds 2014 noteren we ook bij de <50-jarige UVW-WZ toegelaten op basis van arbeid dalingen, maar die blijven merkkelijk kleiner dan bij de UVW-WZ toegelaten op basis van studies.

Tabel 66
Aantal UVW-WZ volgens toelaatbaarheidsbasis en leeftijd
(in fysieke eenheden)

	Basis arbeid		Basis studies	
	< 25 jaar	25-49 jaar	< 25 jaar	25-49 jaar
2011	14 817	207 193	44 738	60 083
2012	15 878	207 718	40 754	58 990
2013	18 458	219 182	41 127	57 718
2014	17 477	221 345	36 967	52 491
2015	15 330	212 717	28 956	29 094
2016	13 562	204 154	24 965	24 928
2017	11 942	193 389	20 271	22 079
Evol. 2011 - 2014	+ 2 660 + 18,0%	+ 14 152 + 6,8%	- 7 771 - 17,4%	- 7 592 - 12,6%
Evol. 2014 - 2017	- 5 535 - 31,7%	- 27 956 - 12,6%	- 16 696 - 45,2%	- 30 411 - 57,9%

Grafiek 58
Evolutie van het aantal UVW-WZ volgens
toelaatbaarheidsbasis en leeftijd (in fysieke eenheden)
met index 2011 = 100

8.3 Stelsel van werkloosheidsuitkeringen

8.3.1 Versterkte degressiviteit

Op 1 november 2012 werden drie belangrijke reglementaire wijzigingen van kracht met betrekking tot de uitkeringen in geval van volledige werkloosheid na arbeidsprestaties:

- De toelaatbaarheidsvoorwaarden en de voorwaarden voor een terugkeer naar de eerste vergoedingsperiode na een werkhervatting werden versoepeld.
- Het bedrag van de uitkeringen in het begin van de werkloosheid werd verhoogd. Tijdens een eerste fase van drie maanden krijgen alle volledig werklozen 65% van hun laatste bezoldiging, beperkt tot de hoogste loongrens. In de oude regeling was dit 60%.
- De degressiviteit van het uitkeringsbedrag werd uitgebreid en verscherpt in functie van de werkloosheidsduur en het beroepsverleden. Voor elk van de gezinscategorieën werden degressieve fases ingevoerd in de tweede vergoedingsperiode. Bij de gezinshoofden en alleenwonenden is, zoals voorheen al voor de meeste samenwonenden het geval was, de totale duur van de tweede vergoedingsperiode voortaan afhankelijk van het aantal jaren beroepsverleden.

Na de tweede vergoedingsperiode volgt een derde periode, waarin men terugvalt op een forfaitaire uitkering. Deze uitkering is nooit lager dan het minimumbedrag in de oude regeling. Het volgen van bepaalde studies of beroepsopleidingen kan in de tweede periode wel leiden tot een tijdelijke fixering of behoud van het uitkeringsbedrag. Een blijvende fixering geldt voor personen die minstens 33% blijvend arbeidsongeschikt zijn, die ten minste 20-25 jaar beroepsverleden hebben, die na november 2012 de leeftijd van 55 jaar bereiken of voor het volgen van bepaalde studies.

Als gevolg van de versterkte degressiviteit is het aantal keer dat het uitkeringsbedrag kan dalen in de loop van de werkloosheid sterk toegenomen. In de oude regeling daalde het uitkeringsbedrag maximaal 2 keer bij de gezinshoofden en alleenwonenden en 3 keer bij de samenwonenden. In de huidige regeling is dat maximaal 8 keer.

Hiernavolgend wordt de impact van de genoemde reglementaire wijzigingen beschreven aan de hand van een vergelijking tussen 2011 (oude reglementering) en 2017 (nieuwe reglementering). De evolutie van de gemiddelde uitkering²⁰ wordt vergeleken met die van de categorie waartoe de subgroep volgens de oude reglementering zou hebben behoord.

²⁰ I.c. wordt de gemiddelde uitkering berekend door het gemiddelde dagbedrag (uitgaven / vergoede dagen) te vermenigvuldigen met 26, het meest voorkomende aantal vergoedbare dagen van een maand. De bedragen worden weergegeven in prijzen van 2011.

8.3.1.1

Verhoging van de uitkering aan het begin van de werkloosheid

In 2017 werden bij de gezinshoofden per maand gemiddeld 4 977 werklozen vergoed in de eerste fase van drie maanden met een uitkeringspercentage van 65% van de laatste bezoldiging beperkt tot de hoogste loongrens. Bij de alleenwonenden zijn dat 5 855 werklozen en bij de samenwonenden 21 728. In totaal genoten in 2017 gemiddeld per maand dus 32 560 volledig werklozen een werkloosheidsuitkering aan het percentage van 65%.

In vergelijking met 2011 betekent dit dat 28,8% van de gezinshoofden die in 2017 in hun eerste jaar werkloosheid zaten, recht hadden op een hoger uitkeringspercentage dan in de oude regeling het geval zou zijn geweest. Bij de alleenwonenden gaat het om 29,3% en bij de samenwonenden om 34,2%. De gemiddelde uitkering voor de gezinshoofden vergoed in de eerste fase van drie maanden lag gemiddeld 9,4% hoger dan het geval was voor de werklozen die in de eerste periode vergoed werden in 2011 (in prijzen van 2011). Bij de alleenwonenden bedraagt dat verschil 10,4% en bij de samenwonenden 10,9%. Naast het optrekken van het uitkeringspercentage tot 65% ligt ook de verhoging van bepaalde loongrenzen in april 2013 en in juli 2015 gedeeltelijk aan de basis van deze evolutie.

Tabel 67

Verhoging van de uitkering tijdens de eerste drie maanden werkloosheid

	Duur = 1-3 maanden (2017)	Totaal 1e periode (2017)	Aandeel	Gem. uitkering 1-3 maanden (2017)	Gem. uitkering 1-3 maanden (2011)	Evol. 2011 - 2017
Gezinshoofden	4 977	17 300	28,8%	1 289,77 EUR	1 179,46 EUR	+ 9,4%
Alleenwonenden	5 855	19 951	29,3%	1 291,85 EUR	1 169,83 EUR	+ 10,4%
Samenwonenden	21 728	63 608	34,2%	1 309,65 EUR	1 180,92 EUR	+ 10,9%
Totaal	32 560	100 858	32,3%			

NB: Bedragen zijn weergegeven in prijzen van 2011.

8.3.1.2 Degressieve fasen

Tabel 68

Vermindering van de uitkering vanaf de 13^e maand
werkloosheid bij gezinshoofden en alleenwonenden

	Degressieve fase + forfait (2017)	Totaal 2e + 3e periode (2017)	Aandeel	Gem. uitkering degressieve fase (2017)	Gem. uitkering forfait (2017)	Gem. uitkering 2e periode zonder AT (2011)	Degres- sieve fase: evol. 2011 - 2017	Forfait: evol. 2011 - 2017
Gezinshoofden	55 931	100 466	55,7%	1 167,65 EUR	1 127,80 EUR	1 089,40 EUR	+ 7,2%	+ 3,5%
Alleenwonenden	41 757	92 266	45,3%	1 012,13 EUR	942,70 EUR	964,60 EUR	+ 4,9%	- 2,3%

NB: Bedragen zijn weergegeven in prijzen van 2011.

In 2017 bevonden zich maandelijks gemiddeld 55 931 gezinshoofden en 41 757 alleenwonenden in de degressieve fase of de forfaitaire periode. In 2017 werd bij de gezinshoofden dus 55,7% van de volledig werklozen die langer dan 1 jaar werkloos waren, vergoed aan een uitkeringspercentage dat lager lag dan theoretisch gezien in de oude regeling het geval zou zijn geweest. Bij de alleenwonenden bedroeg dit percentage 45,3%.

Ondanks de versterkte degressiviteit ligt de gemiddelde uitkering in 2017 alleen bij de alleenwonenden vergoed aan het forfait wat lager (- 2,3%) dan de gemiddelde uitkering van de werklozen vergoed in de 2^e periode in 2011 (zonder anciënniteitstoeslag). Bij de gezinshoofden vergoed aan het forfait en bij de gezinshoofden en alleenwonenden vergoed in de degressieve fase is de gemiddelde uitkering net wat gestegen. Dat wijst op een hoger gemiddeld referteloon als gevolg van het optrekken van bepaalde loongrenzen in 2013 en 2015. Verder kan ook het optrekken van de minima vanaf 1 september 2013, vanaf 1 september 2015 en vanaf 1 september 2017 een positieve invloed gehad hebben op de gemiddelde uitkering. Ten slotte is het ook mogelijk dat de werklozen in de degressieve fase gemiddeld meer beroepsverleden en dus meer anciënniteit en een hoger referteloon hebben dan de werklozen die in 2011 vergoed werden in de 2^e periode.

Tabel 69

Vermindering van de uitkering bij samenwonenden in de 2^e vergoedingsperiode

	Degressieve fase (2017)	Totaal 2e periode (2017)	Aandeel	Gem. uitkering degressieve fase (2017)	Gem. uitkering 2e periode zonder AT (2011)	Evol. 2011 - 2017
Samenwonenden	4 963	59 973	8,3%	677,63 EUR	725,92 EUR	- 6,7%

NB: Bedragen zijn weergegeven in prijzen van 2011.

Samenwonende werklozen konden in de regeling vòòr het in werking treden van de versterkte degressiviteit reeds terechtkomen in het forfait. In de nieuwere regeling kan dit echter sneller.

In 2017 bevonden zich gemiddeld per maand 4 963 samenwonende werklozen in de degressieve fase. 8,3% van alle samenwonende werklozen die zich in de tweede vergoedingsperiode bevinden krijgen dus een lagere uitkering dan waarop ze theoretisch gezien recht zouden gehad hebben volgens de oude reglementering. De gemiddelde uitkering van de samenwonende werklozen die in 2017 vergoed werden in de degressieve fase ligt 6,7% lager dan de gemiddelde uitkering van de samenwonende werklozen die in 2011 in de tweede vergoedingsperiode (zonder anciënniteitstoeslag) zaten.

Gemiddeld werden in 2017 maandelijks 60 062 samenwonenden vergoed tegen het forfait, tegenover 54 877 in 2011 (+ 9,4%). Nochtans is het totaal van alle samenwonende volledig werklozen in dezelfde periode gedaald (cf. hoofdstuk 3). Dit is een indicatie dat samenwonenden door de versterkte degressiviteit misschien sneller in de forfaitaire fase terechtkomen dan voordien.

Het bedrag van de forfaitaire uitkering is niet gewijzigd door de nieuwe reglementering. Net zoals in de andere gezinscategorieën werden in 2013, 2015 en 2017 wel de minima opgetrokken²¹, wat de stijging van de gemiddelde uitkering (+ 4,7%) van samenwonenden in de 3^e periode tussen 2011 en 2017 verklaart.

Tabel 70

Evolutie van de forfaitaire uitkeringen bij samenwonenden

	Forfait (2017)	Forfait (2011)	Evol. 2011 - 2017	Gem. uitkering forfait zonder AT (2017)	Gem. uitkering forfait zonder AT (2011)	Evol. 2011 - 2017	Gem. uitkering forfait met AT (2017)	Gem. uitkering forfait met AT (2011)	Evol. 2011 - 2017
Samenwonenden	60 062	54 877	+ 9,4%	516,64 EUR	485,16 EUR	+ 6,5%	591,12 EUR	564,72 EUR	+ 4,7%

NB: Bedragen zijn weergegeven in prijzen van 2011.

²¹ Het gaat om welvaartsaanpassingen in het kader van het interprofessioneel akkoord (IPA). Zie ook deel 1.3.4.

8.3.2

Afschaffing van de anciënniteitstoeslag

Vanaf 1 januari 2015 is een nieuwe reglementaire wijziging van het stelsel van werkloosheidsuitkeringen in werking getreden. De anciënniteitstoeslag, wat een toeslag is bovenop de werkloosheidsuitkering voor oudere werklozen, wordt vanaf die datum in principe afgeschaft. Uitkeringsgerechtigden die in 2014 effectief minstens één uitkering met anciënniteitstoeslag hebben genoten behouden echter het recht. Onder bepaalde voorwaarden kan voorlopig ook nog een nieuw recht worden toegekend ingeval van collectief ontslag, zwaar beroep, nachtarbeid gedurende 20 jaar of meer, ongeschiktheid in de bouwsector of voldoende "bijzonder" beroepsverleden. Vanaf 1 september 2012 werd de leeftijdsvoorwaarde reeds opgetrokken van 50 tot 55 jaar voor nieuwe aanvragers.

Als gevolg van die reglementaire wijzigingen daalt zowel het aantal als het aandeel rechthebbenden op een anciënniteitstoeslag fors. Hun aantal ligt in 2017 62,0% lager dan in 2011. De daling is het grootst bij de gezinshoofden (-66,9%), gevolgd door de samenwonenden (-64,2%) en ten slotte de alleenwonenden (-53,4%). Bij de gezinshoofden en de alleenwonenden heeft in 2017 respectievelijk nog 5,4% en 11,3% van de uitkeringsgerechtigden die zich in de 2^e of 3^e periode bevinden, recht op een anciënniteitstoeslag. Dat is respectievelijk 7,2 en 8,7 procentpunt minder dan in 2011. Bij de samenwonenden is het aandeel met 15,5% groter dan bij de andere gezinscategorieën, maar het neemt ook sterker af (-20,4 procentpunten).

Tabel 71

Anciënniteitstoeslag vanaf de 13^e maand werkloosheid

	Uitkerings- gerechtigden met anciënniteits- toeslag (2011)	Uitkerings- gerechtigden met anciënniteits- toeslag (2017)	Evol. 2011 - 2017	Aandeel uitkerings- gerechtigden met anciënniteitstoeslag in totaal 2e en/of 3e periode (2011)	Aandeel uitkerings- gerechtigden met anciënniteitstoeslag in totaal 2e en/of 3e periode (2017)	Evol. 2011 - 2017
Gezinshoofden	16 511	5 470	- 66,9%	12,6%	5,4%	- 7,2 pp.
Alleenwonenden	22 315	10 398	- 53,4%	19,9%	11,3%	- 8,7 pp.
Samenwonenden	52 008	18 607	- 64,2%	35,9%	15,5%	- 20,4 pp.
Totaal	90 834	34 474	- 62,0%	23,4%	11,0%	- 12,4 pp.

8.3.3

Versterking van de voorwaarden inzake het beroepsverleden voor de fixering van het bedrag van de werkloosheidsuitkering

Werkloosheidsuitkeringen zijn degressief. Dat betekent dat het bedrag van de werkloosheidsuitkeringen na verloop van tijd zal zakken, afhankelijk van de vergoedingsperiode waarin de werkloze zit. Wanneer de eerste vergoedingsperiode (12 maanden) afgelopen is, gaat de werkloze naar de tweede vergoedingsperiode, waarin de bedragen lager zijn en in principe verder blijven zakken tot aan een forfaitbedrag. Een werkloze kan, nadat de eerste vergoedingsperiode afgelopen is, zijn beroepsverleden inroepen om te vermijden dat hij het bedrag dat hij op dat moment krijgt, nog verder zakt (fixering van het bedrag).

De werklozen van wie het eerste jaar werkloosheid afgelopen was vóór 1 november 2013 en die 20 jaar beroepsverleden konden bewijzen, konden het bedrag van hun uitkering op die manier fixeren. Sindsdien vereiste de reglementering een bijkomend jaar beroepsverleden per jaar, om te komen tot 25 jaar vanaf 1 november 2017.

In 2016 heeft de federale regering beslist om de overgang naar 25 jaar beroepsverleden met één jaar te vervroegen (vanaf 1 november 2016). De werklozen die een jaar werkloosheid bereiken na 31 oktober 2016 moeten dus 25 jaar beroepsverleden bewijzen om de fixering van het bedrag van hun uitkering te verkrijgen.

Tabel 72

Aantal uitkeringsgerechtigden met een fixering van hun uitkeringsbedragen per jaar²²

	Aantal	Index (2013 = 100)
2013	84 073	100
2014	79 167	94
2015	71 316	85
2016	61 221	73
2017	43 753	52

²² De jaren worden i.c. geteld vanaf de maand november van het voorgaande jaar t.e.m. de maand oktober van het jaar in kwestie.

8.3.4

Wijziging minima

Vanaf 1 september 2017 zijn er in het kader van het interprofessioneel akkoord (IPA) voor 2017-2018 aanpassingen gebeurd aan de loonplafonds en minima van diverse RVA-uitkeringen. Dergelijke aanpassingen gebeurden ook in de jaren 2013 en 2015. Dit verklaart mee de stijging van de gemiddelde werkloosheidsuitkering. Het gaat om welvaartsaanpassingen, toegespitst op het vermijden van armoederisico's bij kwetsbare groepen, zonder evenwel het risico op inactiviteits- of werkloosheidsvallen te verhogen.

De recentste optrekking van de minima voor de werkloosheidsuitkering heeft tot gevolg dat in de laatste degressieve fase (periode 24) er voor de gezinshoofden geen onderscheid meer bestaat tussen het minimum- en het maximumbedrag, dat op 47,94 EUR per dag komt. In de loop van 2017 bevonden zich elke maand gemiddeld 272 gezinshoofden in die uitkeringsperiode.

Tabel 73

Dagbedragen van de volledige uitkering in de laatste degressieve fase (24) volgens gezinscategorie (zonder AT)

	augustus 2017	september 2017	Evolutie	Betalingen in 2017
Gezinshoofden				272
min.	46,32	47,94	+ 3,5%	
max.	47,50	47,94	+ 0,9%	
Alleenwonenden				278
min.	38,91	39,69	+ 2,0%	
max.	40,49	40,57	+ 0,2%	
Samenwonenden				504
min.	22,27	22,50	+ 1,0%	
max.	23,40	23,46	+ 0,3%	

8.4

Stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag

Vanaf 1 januari 2012 is het brugpensioen omgezet in het "stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag", afgekort tot SWT. Het halftijds brugpensioen werd afgeschaft en is sindsdien uitdovend.

Om toe te kunnen treden tot het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag, moeten de werknemers naargelang het stelsel aan een aantal toegangsvoorwaarden voldoen (leeftijd en aantal jaren beroepsverleden). Voor bepaalde stelsels (algemeen stelsel 60 jaar, 58 jaar + lange loopbaan, 58 jaar + zwaar beroep, ondernemingen in moeilijkheden en ondernemingen in herstructurering) werden de toegangsvoorwaarden geleidelijk aan aangescherpt.

Voor CAO's die gesloten werden na 31 december 2011 traden de wijzigingen meteen in werking. Voor de reeds bestaande CAO's was er een overgangperiode voorzien. Daarvoor worden de leeftijds- en anciënniteitsvoorwaarden pas vanaf 1 januari 2015 geleidelijk aan opgetrokken.

Vanaf 1 januari 2015 werden de toegangsvoorwaarden nogmaals aangescherpt, met verdere verscherpingen voorzien voor de daaropvolgende jaren. De nieuwe wijzigingen komen bovenop de maatregelen van de voorgaande regering. Opnieuw werden voor bepaalde stelsels de leeftijd en/of het vereiste aantal jaren beroepsverleden opgetrokken. Meerbepaald gaat het om de volgende stelsels: algemeen 60 jaar, 56 jaar + 40 jaar beroepsverleden, 56 jaar + nachtarbeid/bouw, ondernemingen in moeilijkheden en ondernemingen in herstructurering. Het stelsel 58 jaar + lange loopbaan verdwijnt.

Sinds 1 januari 2015 zijn ook de regels met betrekking tot de beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt voor werklozen met bedrijfstoeslag gewijzigd. Werklozen met bedrijfstoeslag moeten, behoudens uitzonderingen, vanaf dan aangepast beschikbaar zijn tot de leeftijd van 65 jaar. Aangepast beschikbaar betekent onder meer dat men moet ingeschreven blijven als werkzoekende, ingaan op passende werkaanbiedingen en meewerken aan de begeleiding die aangeboden wordt door de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling, maar dat men zelf niet actief op zoek moet gaan naar een job. De nieuwe regels zijn enkel van toepassing op de instromers (ontslag vanaf 1 januari 2015 of periode van erkenning als onderneming in moeilijkheden of herstructurering na 8 oktober 2014). In april 2016 werd echter met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2015 het zogenaamde kliksysteem ingevoerd. Dat houdt in dat personen die instroomden na 31 december 2014, maar die in 2012, 2013 of 2014 volgens de op dat moment van kracht zijnde leeftijds- en loopbaanvoorwaarden in aanmerking kwamen voor SWT in het algemeen stelsel vanaf 60 jaar of in het stelsel vanaf 58 jaar voor werknemers met een voldoende lange loopbaan, niet beschikbaar moeten zijn voor de arbeidsmarkt.

Tabel 74

Evolutie van de toelatingsvoorwaarden tot het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag volgens stelsel

	Algemeen 60 jaar	58 jaar + lange loopbaan	58 jaar + zwaar beroep	58 jaar + medische problemen	56 jaar + nachtwerk/ bouw	57 jaar + lange loopbaan	56 jaar + zeer lange loopbaan	Erkende onderneming met collectief ontslag	Erkende onderneming zonder collectief ontslag
2011	Loopbaan 30 jaar (mannen) of 26 jaar (vrouwen)	Loopbaan 37 jaar (mannen) of 33 jaar (vrouwen)	Loopbaan 35 jaar	Loopbaan 35 jaar	Loopbaan 33 jaar	Loopbaan 38 jaar	Loopbaan 40 jaar	Leertijd 50 jaar	Leertijd 50 jaar
2012	Loopbaan 35 jaar (mannen) of 28 jaar (vrouwen) Behalve nieuwe CAO's: loopbaan 40 jaar (mannen) of 35 jaar (vrouwen)	Loopbaan 38 jaar (mannen) of 35 jaar (vrouwen) Behalve nieuwe CAO's: loopbaan 40 jaar (mannen) of 35 jaar (vrouwen)	Loopbaan 35 jaar	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	Begindatum erkenningsperiode na 31.12.2012: leertijd 55 jaar (behoudens uitzonderingen)	Begindatum erkenningsperiode na 31.11.2011: leertijd 52 jaar (behoudens uitzonderingen)
2013	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	Begindatum erkenningsperiode na 31.11.2011: leertijd 52,5 jaar (behoudens uitzonderingen)
2014	Loopbaan 35 jaar (mannen) of 28 jaar (vrouwen)	Loopbaan 38 jaar	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	Begindatum erkenningsperiode na 31/11/2011: leertijd 53 jaar (behoudens uitzonderingen)
2015	Leertijd 62 jaar (behoudens uitzonderingen) en loopbaan 40 jaar (mannen) of 31 jaar (vrouwen)	Stelsel afgeschaft (behoudens uitzonderingen)	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	Leertijd 58 jaar (behoudens uitzonderingen)	Stelsel afgeschaft (behoudens uitzonderingen)	Leertijd: 58 jaar (behoudens uitzonderingen)	Leertijd 55 jaar (behoudens uitzonderingen)	Leertijd 55 jaar (behoudens uitzonderingen)
2016	Leertijd 62 jaar (behoudens uitzonderingen) en loopbaan 40 jaar (mannen) of 32 jaar (vrouwen)	Stelsel afgeschaft (behoudens uitzonderingen)	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	Stelsel afgeschaft (behoudens uitzonderingen)	Geen wijzigingen	Leertijd 56 jaar (behoudens uitzonderingen)	Leertijd 56 jaar (behoudens uitzonderingen)
2017	Leertijd 62 jaar (behoudens uitzonderingen) en loopbaan 40 jaar (mannen) of 33 jaar (vrouwen)	Stelsel afgeschaft (behoudens uitzonderingen)	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	Stelsel afgeschaft (behoudens uitzonderingen)	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen	Geen wijzigingen

Tabel 75

Aantal personen toegetreden tot het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag (exclusief halftijds bruggpensioen) volgens stelsel²³

	Algemeen 60 jaar	58 jaar + lange loopbaan	58 jaar + zwaar beroep	58 jaar + medische problemen	56 jaar + nachtwerk/ bouw	57 jaar + lange loopbaan	56 jaar + zeer lange loopbaan	Erkende onderneming met collectief ontslag	Erkende onderneming zonder collectief ontslag	Oud KB	Stelsel niet gespec.	Totaal
Recentst geldende voorwaarden	Leertijd 62 jaar (behoudens uitzonderingen) en loopbaan 40 jaar (mannen) of 33 jaar (vrouwen)	Stelsel afgeschaft (behoudens uitzonderingen)	Loopbaan 35 jaar	Loopbaan 35 jaar	Leertijd 58 jaar (behoudens uitzonderingen)	Stelsel afgeschaft (behoudens uitzonderingen)	Leertijd: 58 jaar (behoudens uitzonderingen)	Leertijd 56 jaar (behoudens uitzonderingen)	Leertijd 56 jaar (behoudens uitzonderingen)			
Evolutie gedurende de hervormingen												
2011	3 287	5 305	10	17	1 057	823	1 209	2 300	155	293	15	14 471
2012	3 424	4 779	21	39	1 331	836	1 667	1 250	189	301	6	13 843
2013	3 909	4 862	12	37	984	446	1 972	1 307	70	284	6	13 889
2014	3 687	3 613	32	59	935	344	1 717	2 010	140	209	0	12 746
2015	2 717	1 891	84	43	947	359	1 974	3 500	140	247	3	11 905
2016	2 041	928	142	80	465	241	2 468	1 362	206	282	1	8 216
2017	2 433	339	292	93	393	108	1 688	896	219	368	0	6 829
Evol. 2011-2017	- 354	- 4 966	+ 282	+ 76	- 664	- 715	+ 479	- 1 404	+ 64	+ 75	- 15	- 7 642
	- 26,0%	- 93,6%	+ 2820,0%	+ 447,1%	- 62,8%	- 86,9%	+ 39,6%	- 61,0%	+ 41,3%	+ 25,6%	- 100,0%	- 52,8%
Evol. 2016-2017	+ 392	- 589	+ 150	+ 13	- 72	- 133	- 780	- 466	+ 13	+ 66	- 1	- 1 387
	+ 19,2%	- 63,5%	+ 105,6%	+ 16,3%	- 15,5%	- 55,2%	- 31,6%	- 34,2%	+ 6,3%	+ 30,5%	- 100,0%	- 16,9%

²³ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

Onder invloed van de diverse beperkingen is het totale aantal intreders in een stelsel SWT sinds 2011 (vòòr de hervorming van het brugpensioen) afgenomen met 52,8%.

In de stelsels voor de werknemers van 58 jaar en van 57 jaar met een voldoende lange loopbaan zien we aanzienlijke afnamen van het aantal intreders: respectievelijk – 93,6% en – 86,9% t.o.v. 2011. Die stelsels zijn dan ook afgeschaft sinds 1 januari 2015, althans voor de personen die niet voldoen aan de uitzonderingsvoorwaarden. Het stelsel voor de werknemers van 56 jaar met een voldoende lange loopbaan, waarvoor de leeftijdsvoorwaarde op 1 januari 2015 werd opgetrokken tot 58 jaar, kent over dezelfde periode dan weer een stijging van 39,6%. Op jaarbasis noteren we echter ook voor dit stelsel een daling (- 31,6%).

Het merendeel van de intredes heeft in 2017 betrekking op het algemeen stelsel. In dit stelsel noteren we een stijging van het aantal intreders van 19,2% op jaarbasis.

Wanneer men enkel een onderscheid maakt op het vlak van intredeleeftijd en beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt stelt men vast dat de afname van het aantal intreders sinds 2011 zich bij de werkzoekenden enkel voordoet in de leeftijdsklasse van 50 tot 56 jaar (- 89,3%). Bij de niet-werkzoekenden is er in die leeftijdsklasse ook een aanzienlijke afname, maar noteren we daarenboven ook dalingen in de oudere leeftijdscategorieën: - 81,8% in de categorie van 57-59 jaar en - 15,7% in de categorie van 60 jaar of ouder.

Bovendien stellen we vast dat de intredes sinds 2015 (dus vanaf de hervorming van de reglementering m.b.t. de beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt) verhoudingsgewijs steeds vaker werkzoekenden i.p.v. niet-werkzoekenden betreffen. De stijgingen in het aantal intreders van 57 jaar of ouder bij de werkzoekenden stemmen dan ook overeen met grote afnames bij hun niet-werkzoekende tegenhangers.

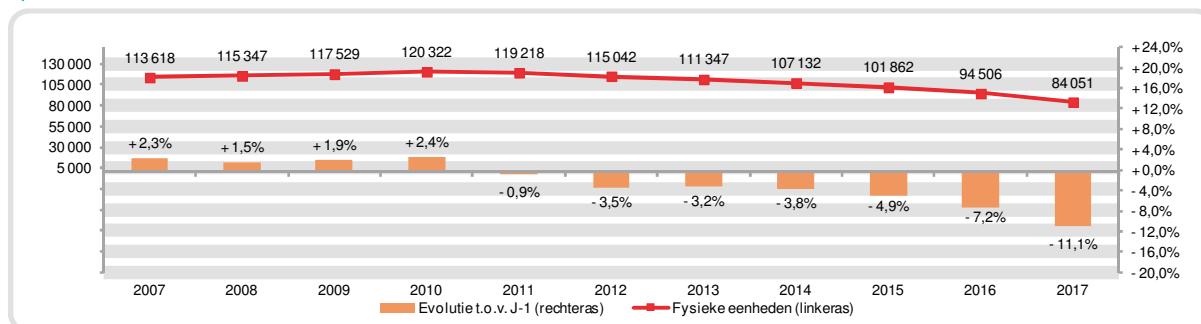
Tabel 76
Aantal personen toegetreden tot het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag volgens leeftijd en beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt²⁴

	Werkzoekend				Niet-werkzoekend			
	50-56 jaar	57-59 jaar	60 jaar of ouder	Totaal	50-56 jaar	57-59 jaar	60 jaar of ouder	Totaal
2011	1 141	192	10	1 343	2 618	6 738	3 772	13 128
2012	430	141	11	582	2 831	6 599	3 831	13 261
2013	350	135	14	499	2 218	6 819	4 353	13 390
2014	355	163	8	526	2 141	5 786	4 293	12 220
2015	846	591	202	1 639	1 504	5 127	3 635	10 266
2016	173	587	160	920	374	3 595	3 327	7 296
2017	122	1 587	668	2 377	50	1 224	3 178	4 452
Evol. 2011-2017	- 1 019	+ 1 395	+ 658	+ 1 034	- 2 568	- 5 514	- 594	- 8 676
	- 89,3%	+ 726,6%	+ 6 580,0%	+ 77,0%	- 98,1%	- 81,8%	- 15,7%	- 66,1%
Evol. 2016-2017	- 51	+ 1 000	+ 508	+ 1 457	- 324	- 2 371	- 149	- 2 844
	- 29,5%	+ 170,4%	+ 317,5%	+ 158,4%	- 86,6%	- 66,0%	- 4,5%	- 39,0%

²⁴ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

Grafiek 59

Stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelage (exclusief halftijds bruggensioen): evolutie sinds 2007 (fysieke eenheden)

Door de afname van de instroom neemt ook de totale populatie werklozen met bedrijfstoelage verder af. In 2017 werden maandelijks gemiddeld 84 051 fysieke eenheden geteld in het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelage (zowel werkzoekend als niet-werkzoekend), een daling van 11,1% op jaarbasis. Het aantal werklozen met bedrijfstoelage neemt daarmee al voor het zevende jaar op rij af. De afname wordt ook steeds groter.

8.5 Stelsels van vrijstelling van inschrijving als werkzoekende

8.5.1 Vrijstellingen wegens leeftijd of beroepsverleden

Oudere werklozen die ten minste 312 uitkeringen als volledig werkloze hebben genoten tijdens de laatste twee jaar kunnen vanaf een bepaalde leeftijd of wanneer ze voldoende beroepsverleden bewijzen vrijgesteld worden van de verplichte beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt.

Vanaf 1 januari 2013 werd de leeftijdsvoorwaarde opgetrokken van 58 naar 60 jaar. Voor volledig werklozen met een beroepsverleden van 38 jaar en voldoende werkloosheidsdagen wijzigden de voorwaarden niet.

Vanaf 1 januari 2015 kunnen enkel de oudere volledig werklozen die op 31 december 2014 reeds voldeden aan de voorwaarden nog een vrijstelling op grond van de hiervoor vermelde criteria aanvragen. Wie op die datum nog niet voldeed aan de voorwaarden, is in principe onderworpen aan de verplichting van gewone beschikbaarheid (tot de leeftijd van 60 jaar) of van aangepaste beschikbaarheid van 60 tot 65 jaar. De aangepaste beschikbaarheid houdt onder meer in dat men moet ingeschreven zijn als werkzoekende, meewerken aan begeleidingsacties van de gewestelijke diensten voor arbeidsbemiddeling (VDAB, Actiris, FOREM, ADG) en men geen aangeboden dienstbetrekking mag weigeren. Wie aangepast beschikbaar is moet echter niet zelf actief op zoek gaan naar werk en is ook niet onderworpen aan de procedure voor de activering van het zoekgedrag naar werk.

Vanaf de leeftijd van 60 jaar of bij minstens 40 jaar beroepsverleden kunnen volledig werklozen onder bepaalde voorwaarden evenwel een vrijstelling van verplichting van aangepaste beschikbaarheid krijgen. Zowel de leeftijd als het te bewijzen beroepsverleden worden tot en met 2020 ieder jaar met 1 jaar verhoogd.

Tabel 77

Aantal personen toegetreden tot het statuut van
vrijgestelde oudere werkloze volgens leeftijd²⁵

	50-57 jaar	58-59 jaar	60 jaar of ouder	Totaal
2011	508	10 566	1 814	12 888
2012	473	14 274	2 594	17 341
2013	387	1 732	2 804	4 923
2014	375	283	4 928	5 586
2015	81	102	10 334	10 517
2016	69	92	3 452	3 613
2017	14	54	1 160	1 228
Evol. 2011-2017	- 494	- 10 512	- 654	- 11 660
	- 97,2%	- 99,5%	- 36,1%	- 90,5%
Evol. 2016-2017	- 55	- 38	- 2 292	- 2 385
	- 79,7%	- 41,3%	- 66,4%	- 66,0%

In 2015 was er op jaarbasis een verdubbeling van het aantal intreders van 60 jaar of ouder in het stelsel van de vrijstelling wegens leeftijd of beroepsverleden. Dat heeft te maken met de nieuwe regels met betrekking tot aangepaste beschikbaarheid. Volledig werklozen die niet voldeden aan de overgangsvoorwaarden konden geen oude vrijstelling meer aanvragen en moesten dus in principe aangepast beschikbaar blijven. Onder bepaalde voorwaarden konden ze hiervan echter vrijgesteld worden. In 2016 liep het aantal intreders van 60 jaar en ouder (oude + nieuwe regeling) opnieuw terug met tot 3 452. Dat was wel nog bijna dubbel zoveel als in 2011, toen men nog vanaf de leeftijd van 58 jaar een vrijstelling kon aanvragen en men dus meestal reeds voor de leeftijd van 60 jaar was ingestroomd in het stelsel. In 2017 tellen we bij de 60-plussers echter maar 1 160 nieuwe intredes, d.i. 36,1% minder dan in 2011.

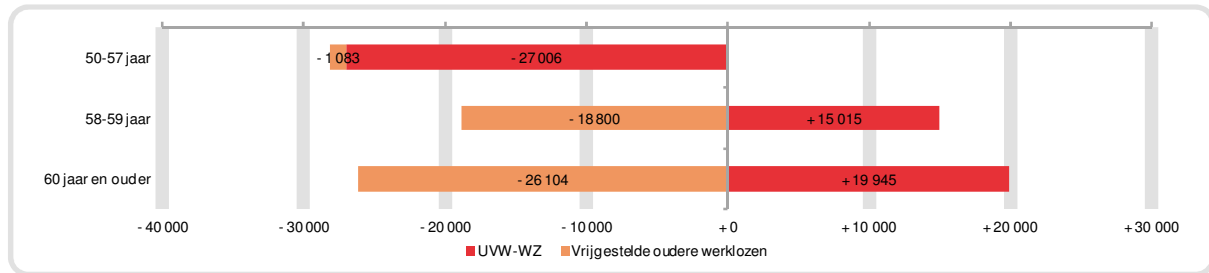
Het aantal 58- en 59-jarige intreders piekte in 2012 met 14 274, mede als gevolg van de anticipatie op de nakende verhoging van de leeftijdsvoorwaarde. Sindsdien is de instroom in die leeftijdsklasse, net zoals in de leeftijdsklasse van 50 tot 57 jaar overigens, zo goed als onbestaande.

Alle leeftijden samen traden in 2017 nog slechts 1 228 personen toe tot het statuut van vrijgestelde oudere werkloze, d.i. 90,5% minder dan in 2011.

²⁵ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

Grafiek 60

Evolutie van het aantal UVW-WZ van 50 jaar en ouder en het aantal vrijgestelde oudere werklozen volgens leeftijdsklasse sinds 2012 (fysieke eenheden)

Deze reglementaire wijzigingen dragen bij tot de verschuiving van niet-werkzoekende naar werkzoekende werkloosheid. Die verschuiving is al sinds 2003 aan de gang als gevolg van de opeenvolgende verhogingen van de leeftijd waarop oudere werklozen een vrijstelling kunnen aanvragen, zonder te moeten voldoen aan de bijkomende anciënniteitsvoorwaarden (56 jaar in 2002, 57 jaar in 2003 en 58 jaar in 2004). Daardoor was het aantal vrijgestelde oudere werklozen van 50 tot 57 jaar in de periode vòòr 2010 al sterk afgenomen en het aantal UVW-WZ in dezelfde leeftijdsklasse toegenomen (zie hoofdstuk 3).

Vanaf 1 januari 2013 heeft hetzelfde fenomeen zich voorgedaan bij de volledig werklozen van 58 en 59 jaar, vanaf 1 januari 2015 bij de 60-plussers. Door het optrekken van de leeftijd (en vanaf 2015 ook het beroepsverleden) komen ten opzicht van vroeger steeds minder werklozen van 58 jaar of ouder in aanmerking voor een vrijstelling. Daardoor noteren we sinds 2012 in de leeftijdsklassen van 58-59 jaar en 60 jaar en ouder dalingen van respectievelijk 18 800 en 26 104 eenheden bij de vrijgestelde oudere werklozen, maar stijgingen van respectievelijk 15 015 en 19 945 eenheden bij hun tegenhangers bij de UVW-WZ.

8.5.2

Vrijstellingen om sociale en familiale redenen

Sinds 1 januari 2015 kan de vrijstelling om sociale en familiale redenen niet meer worden toegekend.

Een uitzondering wordt echter gemaakt voor de personen die mantelzorg verrichten (palliatieve zorg, zorg voor een zwaar ziek gezinslid of een zwaar zieke bloed- of aanverwant tot en met de 2^e graad of zorg voor een gehandicapt kind dat jonger is dan 21 jaar). Zij kunnen onder bepaalde voorwaarden en gedurende een beperkte periode wel nog vrijgesteld worden van de verplichte inschrijving als werkzoekende. Tijdens de periode van vrijstelling ontvangt de werkloze een verlaagde uitkering van ongeveer 265 EUR per maand (in geval van palliatieve zorg of gedurende de eerste 24 maanden van de vrijstelling) of 215 EUR (vanaf de 25^e maand van de vrijstelling).

De vrijstellingen om sociale en familiale redenen die werden toegekend vòòr 1 januari 2015 kunnen worden behouden gedurende maximum 12 maanden.

Het aantal intreders in het statuut van vrijstelling omwille van mantelzorg bedraagt sinds 2015 ongeveer 350 personen. Dit is een daling van ca. 90% tegenover de 2 978 intreders die in 2014 nog werden geteld in het statuut van vrijstelling om sociale en familiale redenen. Hoewel de meeste intreders net zoals in de oude regeling vrouwen zijn, is de verhouding tussen beide geslachten in de nieuwe regeling evenwichtiger dan in de oude.

Tabel 78

Aantal personen toegetreden tot het statuut van vrijstelling om sociale en familiale redenen (2014) of mantelzorg (vanaf 2015) volgens geslacht²⁶

	Mannen	Vrouwen	Totaal
2014	179	2 799	2 978
2015	79	276	355
2016	91	265	356
2017	106	238	344
Evol. 2014-2017	- 73	- 2 561	- 2 634
	- 40,8%	- 91,5%	- 88,4%
Evol. 2016-2017	+ 15	- 27	- 12
	+ 16,5%	- 10,2%	- 3,4%

²⁶ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12. Wie in de maand X-1 tot X-12 reeds betaald werd in het statuut van vrijstelling om sociale en familiale redenen werd niet geteld als intreder in het statuut van vrijstelling omwille van mantelzorg.

8.6

Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen

8.6.1

Overdrachten in het kader van de Zesde Staatshervorming

In het kader van de Zesde Staatshervorming werden op 1 juli 2014 verschillende bevoegdheden over tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen juridisch gezien overgedragen van de RVA naar het regionale niveau. Totdat de gewestelijke diensten voorbereid waren op een operationele overdracht, bleef de RVA met het oog op het continuïteitsbeginsel echter het dagelijkse beheer uitoefenen. Ook het stelsel van deeltijds werk met behoud van rechten en een inkomensgarantie-uitkering (IGU) blijft integraal onder RVA-bevoegdheid.

De overnames gebeuren niet op hetzelfde tijdstip of voor elk gewest aan hetzelfde ritme, maar naargelang de overgedragen materie en naargelang het gewest. Meerdere materies zijn overgedragen op 1 januari 2016, zoals de dienstencheques in elk van de drie gewesten of de controle van de actieve beschikbaarheid van werklozen voor de arbeidsmarkt in het Vlaams en het Waals Gewest en in de Duitstalige Gemeenschap. Het merendeel van de overige materies is overgedragen in de loop van 2016 en 2017. Teneinde een overzicht te kunnen aanbieden van de timing en (statistische) impact van die overdrachten, voorzag de RVA in augustus in een publicatie²⁷ met beschrijvingen van wanneer en in welke mate de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen al dan niet zijn overgedragen naar het regionale niveau.

²⁷ Zie Spotlight - Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen onderhevig aan de Zesde Staatshervorming - augustus 2017

Op bepaalde vlakken vonden er ook vòòr de overdracht reeds reglementaire wijzigingen plaats voor bepaalde maatregelen. Wij vernoemen met name de volgende:

- Vanaf 1 januari 2013 werd de instapstage grondig hervormd. Een instapstage is een stage in een onderneming, bij een VZW of bij een overheidsdienst, waarbij midden- en laaggeschoolde (ten hoogste een diploma of getuigschrift van het hoger secundair onderwijs) jonge werkzoekenden de kans krijgen om kennis te maken met de arbeidsmarkt. Die stage kan ten vroegste aanvangen na de zesde maand van de beroepsinschakelingstijd en ten laatste op de laatste dag van deze beroepsinschakelingstijd. De instapstage is voltijds, eventuele opleiding inbegrepen, en duurt minstens 3 en maximaal 6 maanden. Tijdens de stage hebben de werkzoekenden recht op een stage-uitkering ten laste van de RVA van 26,82 EUR per dag, bovenop een maandelijkse vergoeding van 200 EUR die door de werkgever betaald wordt. De werkgever sluit hiertoe een overeenkomst af met de stagiair en de bevoegde dienst voor beroepsopleiding (VDAB, FOREM, Bruxelles Formation of ADG).
- Met ingang van 1 februari 2013 werd de leeftijdsvoorwaarde voor de werkhervattingstoelage verhoogd van 50 jaar tot 55 jaar. Het aandeel uitkeringsgerechtigden binnen dit stelsel met een leeftijd van minder dan 55 jaar (in 2012 nog 9 399 van de 20 116 werkhervattingstoelagen, d.i. 46,7%) is vanaf 2017 dan ook verwaarloosbaar geworden.

- Op 1 juli 2013 werd het Activaplan uitgebreid. Vanaf die datum geldt een versterkte regeling voor laaggeschoolde jongeren. De regeling is van toepassing bij een nieuwe tewerkstelling van personen jonger dan 27 jaar (jonger dan 30 jaar vanaf 1 januari 2014), die minstens 312 dagen (156 dagen vanaf 1 januari 2014) ingeschreven waren als niet-werkend werkzoekende in de laatste 18 maanden en die geen diploma/getuigschrift hoger secundair onderwijs bezitten. Om het recht te openen op een werkuitkering van 500 EUR gedurende 36 maanden dient de laaggeschoolde jongere bovendien uitkeringsgerechtigd volledig werkloos te zijn.

De evolutie van het aantal uitkeringsgerechtigden in deze stelsels is terug te vinden in het vierde hoofdstuk van dit volume van het RVA-jaarverslag.

8.6.2

Deeltijdse werknemers met een inkomensgarantie-uitkering (IGU)

Vanaf 1 juli 2013 kunnen naast de deeltijdse werknemers met behoud van rechten ook de vrijwillig deeltijdse werknemers die het werk deeltijds hervatten een inkomensgarantie-uitkering krijgen. Hieraan zijn echter een aantal specifieke voorwaarden verbonden. Zo moeten de vrijwillig deeltijdse werknemers ingeschreven blijven als werkzoekende en beschikbaar zijn voor een passende betrekking op de arbeidsmarkt (= betrekking waarin het aantal arbeidsuren niet meer bedraagt dan het aantal arbeidsuren vóór werkloosheid + 6). De evolutie van het aantal uitkeringsgerechtigden in dit stelsel is terug te vinden in het desbetreffende onderdeel van hoofdstuk vier van dit volume van het jaarverslag.

Sinds 1 januari 2015 is daarenboven de berekeningswijze van de IGU gewijzigd. Het bedrag van de IGU is het verschil tussen het nettoloon en de referte-uitkering²⁸ vermeerderd met een uurtoeslag²⁹. De uurtoeslag was gelijk voor alle gezinscategorieën, namelijk 3,05 EUR. In de nieuwe berekeningswijze wordt de uurtoeslag voor de alleenwonenden verlaagd naar 2,14 EUR en voor de samenwonenden zonder gezinslast naar 1,21 EUR. Een tweede aanpassing is het feit dat de werkbonus wordt meegerekend in de berekening van het nettoloon.

Naast de berekeningswijze werden ook de toekenningsvoorwaarden gewijzigd. Er wordt immers geen IGU toegekend wanneer het deeltijdse brutoloon hoger is dan 1 501,82 EUR. Voorheen was dit 1 559,38 EUR voor personen van 21 jaar of ouder en 1 411,71 EUR voor personen jonger dan 21 jaar.

²⁸ De referte-uitkering is gelijk aan het normale bedrag van de maanduikering als volledig werkloze.

²⁹ De uurtoeslag wordt berekend op basis van het aantal uren dat men meer werkt dan 1/3 van een voltijdse betrekking.

Tabel 79

Aantal personen toegetreden tot het statuut van deeltijdse werknemer met een inkomensgarantie-uitkering volgens gezinscategorie³⁰

	Gezinshoofd	Alleenwonend	Samenwonend	Andere	Totaal
2013	13 954	8 553	15 897	14	38 418
2014	13 456	8 375	16 340	5	38 176
2015	12 027	7 324	13 599	3	32 953
2016	11 288	6 534	11 930	3	29 755
2017	11 127	6 676	11 369	0	29 172
Evol. 2013-2017	- 2 827 - 20,3%	- 1 877 - 21,9%	- 4 528 - 28,5%	- 14 - 100,0%	- 9 246 - 24,1%
Evol. 2016-2017	- 161 - 1,4%	+ 142 + 2,2%	- 561 - 4,7%	- 3 - 100,0%	- 583 - 2,0%

Mede als gevolg van deze reglementaire wijzigingen heeft de evolutie van het aantal intreders in het statuut van deeltijdse werknemer met een IGU een dalende tendens ingezet. In totaal is hun aantal sinds 2013 met ongeveer een kwart (- 24,1%) afgenomen. De daling is het grootst bij de samenwonenden, waar ook de wijziging qua berekingswijze van de uitkering het grootst was.

³⁰ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

8.6.3

Uitoefening van een bijkomstige activiteit tijdens de werkloosheid ('springplank naar zelfstandige')

Sinds 1 oktober 2016 kan de werkloze tijdens zijn werkloosheid een bijkomstige zelfstandige activiteit uitoefenen en daarbij het recht op de uitkeringen behouden tijdens een periode van twaalf maanden.

Het voordeel 'Springplank naar zelfstandige' wordt toegekend als de volgende voorwaarden vervuld zijn:

- de werkloze moet de uitoefening van de bijkomstige activiteit aangeven en het voordeel 'Springplank naar zelfstandige' aanvragen bij zijn uitkeringsaanvraag of voorafgaand aan de uitoefening van de activiteit, indien hij reeds werkloosheidsuitkeringen ontvangt;
- de activiteit mag niet zijn uitgeoefend als hoofdberoep tijdens de voorbije zes jaar;
- de werkloosheid is niet het gevolg van de stopzetting of van de vermindering van de arbeid in loondienst met het oog op het verkrijgen van dit voordeel;
- de activiteit mag niet in onderaanneming worden gegeven aan derden.

De bedoeling is om op die manier meer werklozen aan te moedigen een zelfstandige activiteit uit te oefenen. De achterliggende redenering is dat als men werklozen toelaat gedurende een jaar werkloosheidsuitkeringen te cumuleren met een zelfstandig bijberoep, dit de kans zal vergroten dat ze de overstap maken naar een zelfstandig hoofdberoep.

De toegelaten bijkomstige activiteit in het kader van het voordeel 'Springplank naar zelfstandige' kan worden uitgeoefend op om het even welk moment van de dag of van de week en heeft geen invloed op het aantal uitkeringen dat men krijgt. Het bedrag van de uitkering kan daarentegen worden verminderd in functie van het bedrag van de inkomsten uit de zelfstandige activiteit.

Het voordeel 'Springplank naar zelfstandige' kan worden vernieuwd als de werkloze het niet heeft gekregen in de loop van de voorbije zes jaar. De activiteit moet altijd de kenmerken vertonen van een bijkomstige activiteit: het recht op werkloosheidsuitkeringen wordt geweigerd als de activiteit geen kenmerken (meer) vertoont van een bijkomstige activiteit.

Tabel 80

Gemiddeld aantal betalingen verricht aan UVW-WZ met een bijkomstige activiteit tijdens de werkloosheid (voordeel 'springplank' naar zelfstandige)

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Land
2016 (3m)	158	97	18	273
2017	1 716	1 408	355	3 480

Tijdens de laatste 3 maanden van 2016 (na de introductie op 1 oktober) maakten er gemiddeld reeds 273 uitkeringsgerechtigden gebruik van het voordeel 'springplank' naar zelfstandige. In 2017 bedroeg hun aantal 3 480. Het merendeel is afkomstig uit het Vlaams Gewest. Omdat de bijkomstige activiteit gedurende een jaar mag uitgeoefend worden, is het op het moment van de redactie van dit jaarverslag nog te vroeg om na te gaan hoeveel werklozen er daadwerkelijk overgestapt zijn naar een zelfstandige hoofdactiviteit.

8.7

Stelsels met betrekking tot de verzoening van het beroeps- en het privéleven

Diverse hervormingen beïnvloedden sinds 2012 het aantal intreders in de stelsels van loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verloven. Het stelsel van loopbaanonderbreking, van toepassing in de publieke sector, en tijdskrediet, in de privé-sector, onderging in 2012 en 2013 ingrijpende wijzigingen, waarbij vooral de duur van de onderbrekingen werd ingeperkt en de loopbaanvoorwaarden werden verstrengd. In 2015 werd het stelsel van tijdskrediet nogmaals aangepast. Die aanpassing heeft vooral betrekking op de onderbrekingen zonder motief en het eindeloopbaanstelsel.

Vanaf september 2016 is de RVA, behoudens uitzonderingen, niet meer bevoegd voor nieuwe aanvragen voor onderbrekingsuitkeringen in het kader van loopbaanonderbreking voor werknemers van het Vlaamse lokale, provinciale, communautaire en het gewestelijke openbaar ambt, alsook van het Vlaams onderwijs, met uitsluiting van de contractuele personeelsleden die onder het tijdskrediet vallen.

8.7.1

Publieke sector: loopbaanonderbreking

Vanaf 1 januari 2012 kunnen contractuele en statutaire personeelsleden in de openbare sector die hun loopbaan voltijds onderbreken, slechts gedurende 60 maanden aanspraak maken op onderbrekingsuitkeringen. Ook het recht op onderbrekingsuitkeringen in geval van deeltijdse loopbaanonderbreking werd beperkt tot 60 maanden vóór de leeftijd van 55 jaar (enkel voor statutaire personeelsleden van de federale overheid bestaat deze leeftijdsgrens niet). Voorheen gold voor beide stelsels een beperking tot 72 maanden.

Na de leeftijd van 55 jaar (voorheen 50 jaar) heeft men onder bepaalde voorwaarden nog recht op deeltijdse loopbaanonderbreking in het eindloopbaanstelsel, met verhoogde onderbrekingsuitkeringen. Volgens het federale regeerakkoord van 9 oktober 2014 zal deze leeftijdsgrens in de huidige legislatuur opgetrokken worden tot 60 jaar. Verder voorziet dat regeerakkoord eveneens een harmonisering van het stelsel van loopbaanonderbreking en het stelsel van tijdscrediet tegen 2020.

Vanaf 1 juni 2017 werd een aanpassing uitgevoerd van het bedrag van de uitkeringen voor een loopbaanonderbreking. Voor de werknemers van de autonome overheidsbedrijven met meer dan 5 jaar anciënniteit werd de uitkering verlaagd in geval van een voltijdse of halftijdse gewone loopbaanonderbreking.

Tabel 81

Aantal personen toegetreden tot het stelsel van
loopbaanonderbreking³¹

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gew.	Land
2011	13 442	5 590	1 080	20 112
2012	12 545	4 521	1 013	18 079
2013	11 176	4 298	967	16 441
2014	13 168	4 944	994	19 106
2015	13 486	4 231	960	18 677
2016	22 960	4 384	1 011	28 355
2017	2 237	5 188	919	8 344
Evol. 2011-2017	- 11 205	- 402	- 161	- 11 768
	- 83,4%	- 7,2%	- 14,9%	- 58,5%
Evol. 2016-2017	- 20 723	+ 804	- 92	- 20 011
	- 90,3%	+ 18,3%	- 9,1%	- 70,6%

Als gevolg van die nieuwe regels is het aantal intreders in het stelsel van loopbaanonderbreking gedaald van 20 112 in 2011 tot 16 441 in 2013. In 2014 en 2015 steeg het aantal intreders opnieuw tot ongeveer 19 000 op jaarbasis.

In 2016 noteerden we een sterke toename van het aantal intreders in het stelsel van loopbaanonderbreking: + 51,8% ten opzichte van 2015. Die toename deed zich hoofdzakelijk voor in het Vlaams Gewest, waar het aantal intreders met 70,3% was gestegen. Dat is te wijten aan de invoering van het zogenaamde zorgkrediet voor ambtenaren van de Vlaamse openbare sector vanaf 1 september 2016, nadat de bevoegdheid voor deze materie werd overgeheveld naar het gewestelijke niveau in het kader van de Zesde Staatshervorming. Nieuwe aanvragen voor loopbaanonderbrekingen die ten laatste op 1 september 2016 ingingen werden nog behandeld volgens de oude federale regeling, waardoor het aantal aanvragen is toegenomen in de periode na de aankondiging van de nieuwe Vlaamse regeling.

Aangezien aanvragen vanaf die datum voor de ambtenaren van de Vlaamse openbare sector (behoudens uitzonderingen) niet langer op het federaal, maar op het gewestelijke niveau worden behandeld, daalt het aantal intreders in de loopbaanonderbreking uit het Vlaams Gewest tot nog slechts 2 237 personen. Het gaat om een daling van 90,3% op jaarbasis. Over het gehele land bedraagt de daling ten opzicht van 2016 70,6%.

³¹ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

8.7.2

Privésector: tijdskrediet

Vanaf 1 januari 2012 wordt voor werknemers in de privé-sector een onderscheid gemaakt tussen gemotiveerd en niet-gemotiveerd tijdskrediet. Werknemers met een loopbaanverleden van minstens 5 jaar als loontrekkende en minstens 2 jaar anciënniteit bij de huidige werkgever, hebben recht op 12 maanden onderbrekingsuitkeringen in het kader van het niet-gemotiveerd tijdskrediet (voltijds equivalent). Voor werknemers die tijdskrediet opnemen onmiddellijk aansluitend op ouderschapsverlof geldt de anciënniteitsvoorwaarde niet. Vanaf 1 januari 2015 vervalt het recht op onderbrekingsuitkeringen in het kader van het niet-gemotiveerd tijdskrediet zelfs volledig.

Bovenop dat krediet hebben werknemers met minstens 2 jaar anciënniteit bij de huidige werkgever recht op een bijkomend krediet van maximum 36 of 48 maanden volledige onderbreking, halftijdse vermindering of 1/5 vermindering mét motief. Voor het krediet van 36 maanden komen volgende motieven in aanmerking: zorg voor het eigen kind tot 8 jaar, toediening van palliatieve zorgen, verzorging of bijstand van een zwaar ziek gezins- of familielid, volgen van een opleiding. Het bijkomend krediet van 36 maanden kan verlengd worden tot 48 maanden voor de bijstand van een zwaar ziek kind of de opvang van een gehandicapt kind tot 21 jaar. Vanaf 1 januari 2015 komen ook zorg voor het eigen kind tot 8 jaar, toediening van palliatieve zorgen en verzorging of bijstand van een zwaar ziek gezins- of familielid in aanmerking voor de verlenging tot 48 maanden.

Ook het eindeloopbaanstelsel³² werd in 2012 gewijzigd. Werknemers kunnen sinds 1 januari 2012 pas vanaf de leeftijd van 55 jaar onder bepaalde voorwaarden hun loopbaan gedeeltelijk onderbreken, met recht op verhoogde onderbrekingsuitkeringen (voorheen 50 jaar). Vanaf 1 januari 2015 werd deze leeftijdsvoorwaarde verder opgetrokken, tot 60 jaar. Nog vanaf 1 januari 2015 werd de leeftijd voor landingsbanen in geval van zwaar beroep, lange loopbaan of onderneming in moeilijkheden of herstructurering opgetrokken van 50 tot 55 jaar en werd het vereiste aantal loopbaanjaren voor landingsbanen lange loopbaan verhoogd tot 35 jaar.

Ook 2017 kende verdere hervormingen van het tijdskredietstelsel. Zo is sinds 1 april 2017 het recht op niet-gemotiveerd tijdskrediet afgeschaft. Vanaf 1 juni 2017 is de maximale duur van het recht op uitkeringen en van het recht op tijdskrediet bij de werkgever echter gelijkgeschakeld. Dit betekent dat de RVA uitkeringen tijdskrediet met motief "zorg" kan toekennen voor een periode van maximaal 51 maanden, d.i. de volledige periode die verkregen kan worden bij de werkgever. Tegelijk werd dan weer het bedrag van de onderbrekingsuitkeringen voor de werknemers met meer dan 5 jaar anciënniteit verlaagd in het geval van een voltijds of halftijds tijdskrediet.

³² NB: In het stelsel tijdskrediet hanteert men de term "landingsbanen".

Tabel 82

Evolutie van het aantal personen toegetreden tot het stelsel van tijdskrediet³³

	Volijds	Halftijds, geen verhoogde uitkeringen einde loopbaan	Halftijds, verhoogde uitkeringen einde loopbaan	Vermindering 1/5, geen verhoogde uitkeringen einde loopbaan	Vermindering 1/5, verhoogde uitkeringen einde loopbaan	Totaal	Zonder uitkeringen	Totaal (incl. stelsel zonder uitkeringen)
2011	6 010	3 273	4 327	11 165	11 896	36 671	3 738	40 409
2012	4 997	2 876	1 927	11 690	5 955	27 445	3 988	31 433
2013	5 010	2 961	1 510	14 516	4 944	28 941	3 008	31 949
2014	5 138	3 346	2 734	17 949	14 043	43 210	3 005	46 215
2015	3 369	2 410	1 324	12 304	5 738	25 145	5 476	30 621
2016	2 327	2 118	1 228	9 330	3 705	18 708	7 962	26 670
2017	2 588	2 203	998	10 555	2 795	19 139	7 151	26 290
Evol. 2011-2017	- 3 422	- 1 070	- 3 329	- 610	- 9 101	- 17 532	+ 3 413	- 14 119
	- 56,9%	- 32,7%	- 76,9%	- 5,5%	- 76,5%	- 47,8%	+ 91,3%	- 34,9%
Evol. 2016-2017	+ 261	+ 85	- 230	+ 1 225	- 910	+ 431	- 811	- 380
	+ 11,2%	+ 4,0%	- 18,7%	+ 13,1%	- 24,6%	+ 2,3%	- 10,2%	- 1,4%

Heel wat werknemers anticipeerden op deze nieuwe reglementaire wijzigingen en namen in 2014 reeds een periode van tijdskrediet op (cf. de stijging van 28 941 intreders in 2013 tot 43 210 in 2014). Vanaf 2015 daalde het aantal intreders met uitkeringen opnieuw.

In 2017 noteren we in elk van de stelsels een daling van het aantal intreders met uitkeringen t.o.v. 2011. Op jaarbasis noteren we echter weer een lichte stijging van 2,3%. Die stijging valt echter uitsluitend te situeren bij de stelsels die niet onder de eindeloopbaanreglementering vallen.

Omdat niet-gemotiveerd tijdskrediet meestal geen recht meer geeft op onderbrekingsuitkeringen, heeft het aantal intreders in het stelsel zonder uitkeringen omwille van de bovenstaande wijzigingen een stijgende tendens ingezet (van 9,3% in 2011 tot 27,2% in 2017). Naast het stelsel zonder uitkeringen zien we bovendien dat vooral het gemotiveerd tijdskrediet aan belang wint (van 6,0% in 2011 naar 58,3% in 2017).

Tabel 83

Verhouding van het aantal personen toegetreden tot het stelsel van tijdskrediet³⁴

	Met motief	Zonder motief (met uitkeringen)	Motief niet van toepassing	Zonder uitkeringen	Totaal (incl. stelsel zonder uitkeringen)	Met motief	Zonder motief (met uitkeringen)	Motief niet van toepassing	Zonder uitkeringen	Totaal (incl. stelsel zonder uitkeringen)
2011	2 437	3 414	30 820	3 738	40 409	6,0%	8,4%	76,3%	9,3%	100%
2012	6 760	9 692	10 993	3 988	31 433	21,5%	30,8%	35,0%	12,7%	100%
2013	10 982	11 117	6 842	3 008	31 949	34,4%	34,8%	21,4%	9,4%	100%
2014	11 042	14 711	17 457	3 005	46 215	23,9%	31,8%	37,8%	6,5%	100%
2015	11 855	5 724	7 566	5 476	30 621	38,7%	18,7%	24,7%	17,9%	100%
2016	13 720	51	4 937	7 962	26 670	51,4%	0,2%	18,5%	29,9%	100%
2017	15 322	22	3 795	7 151	26 290	58,3%	0,1%	14,4%	27,2%	100%

³³ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

³⁴ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

8.7.3

Focus op het eindeloopbaanstelsel

Vanaf 1 januari 2012 werd de leeftijd waarop werknemers uit de privé-sector recht hebben op deeltijdse onderbrekingsuitkeringen tot de wettelijke pensioenleeftijd (halftijds of vermindering met 1/5) in het kader van het tijdskrediet eindeloopbaanstelsel³⁵ opgetrokken van 50 tot 55 jaar. Ook de loopbaan- en anciënniteitsvoorwaarden werden opgetrokken. Er zijn uitzonderingsmaatregelen voorzien voor werknemers die een zwaar beroep hebben uitgeoefend, dat voorkomt op de lijst van de knelpuntberoepen. Vanaf 1 januari 2015 werd de leeftijdsvoorwaarde verder opgetrokken tot 60 jaar en werden ook de voorwaarden voor de vervroegde landingsbanen aangescherpt.

Personeelsleden van de openbare sector, met uitzondering van de statutaire personeelsleden van de federale overheid, hebben eveneens onder bepaalde voorwaarden recht op deeltijdse onderbrekingsuitkeringen tot de wettelijke pensioenleeftijd (halftijds of vermindering met 1/5) in het kader van de loopbaanonderbreking in het eindeloopbaanstelsel. Ook in dat stelsel werd de leeftijdsvoorwaarde opgetrokken van 50 tot 55 jaar, uitgezonderd in bepaalde gevallen voor personeelsleden die een zwaar beroep hebben uitgeoefend of een lange loopbaan achter de rug hebben. Deze wijziging is van toepassing voor onderbrekingsaanvragen vanaf 1 september 2012. Volgens het regeerakkoord van 9 oktober 2014 zal deze leeftijdsgrens in de toekomst eveneens opgetrokken worden tot 60 jaar.

³⁵ In het stelsel van het tijdskrediet hanteert men de term "landingsbanen".

Tabel 84

Aantal personen toegetreden tot de eindeloopbaanstelsels
loopbaanonderbreking en tijdskrediet³⁶

	Loopbaanonderbreking			Tijdskrediet			
	50-54 jaar	55 jaar en ouder	Totaal	50-54 jaar	55-59 jaar	60 jaar en ouder	Totaal
2011	4 349	2 307	6 656	10 509	4 731	983	16 223
2012	3 565	2 210	5 775	3 394	3 719	769	7 882
2013	1 333	3 096	4 429	1 306	4 303	845	6 454
2014	1 870	4 632	6 502	6 298	9 243	1 236	16 777
2015	1 869	4 230	6 099	2 298	3 681	1 083	7 062
2016	4 039	7 086	11 125	58	3 519	1 356	4 933
2017	437	1 987	2 424	10	2 308	1 475	3 793
Evol. 2011-2017	- 3 912	- 320	- 4 232	- 10 499	- 2 423	+ 492	- 12 430
	- 90,0%	- 13,9%	- 63,6%	- 99,9%	- 51,2%	+ 50,1%	- 76,6%
Evol. 2016-2017	- 3 602	- 5 099	- 8 701	- 48	- 1 211	+ 119	- 1 140
	- 89,2%	- 72,0%	- 78,2%	- 82,8%	- 34,4%	+ 8,8%	- 23,1%

Uit de voorgaande subhoofdstukken bleek reeds dat de instroom in het eindeloopbaanstelsel fors daalde tussen 2011 en 2013 als gevolg van de wijzigingen van 2012. Tussen 2013 en 2014 zorgde de aangekondigde nieuwe verhoging van de leeftijdsvoorwaarde voor een sterke toename, vooral in het eindeloopbaanstelsel van het tijdskrediet.

Vanaf 2015 is het aantal intreders in het eindeloopbaanstelsel van het tijdskrediet opnieuw fors gedaald. In 2017 waren er nog slechts 3 793, d.i. 76,6% minder dan in 2011. In de leeftijdsklasse van 50-54 jaar zijn er ongeveer geen intreders meer, terwijl in de leeftijdsklasse van 55-59 jaar hun aantal met 51,2% gedaald is ten opzichte van 2011. In de leeftijdsklasse van 60 jaar en ouder neemt het aantal intreders wel nog toe.

In het eindeloopbaanstelsel van de gewone loopbaanonderbreking noteren we een forse stijging van het aantal intreders in 2016, die zoals beschreven is te wijten aan de invoering van het Vlaamse zorgkrediet. Onder invloed van de overdracht van de bevoegdheid van de aanvragen van ambtenaren van de Vlaamse openbare sector (behoudens uitzonderingen) zien we in 2017 ook bij deze focus op het eindeloopbaanstelsel binnen de loopbaanonderbreking een sterke daling van het aantal intreders.

³⁶ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

8.7.4

Thematische verloven

In de thematische verloven waren de reglementaire wijzigingen over het algemeen minder ingrijpend. Bovendien ging het ook vaker om uitbreidingen in plaats van beperkingen.

Inzake het ouderschapsverlof valt de belangrijke wijziging op te merken m.b.t. het optrekken van de duur van het verlof van 3 tot 4 maanden per kind. In de privé-sector trad de wijziging in werking vanaf 1 juni 2012, in de openbare sector vanaf 1 augustus 2012. Kinderen geboren of geadopteerd vanaf 8 maart 2012 geven recht op een onderbrekingsuitkering voor de vierde, bijkomende maand. Kinderen geboren of geadopteerd vóór die datum openen wel het recht op een vierde, bijkomende maand ouderschapsverlof, maar niet op een onderbrekingsuitkering voor die maand.

Sinds 01.02.2017 is er een bijkomende verlenging van een palliatief verlof mogelijk gemaakt. Per aanvraag kan het palliatief verlof worden verkregen voor een duur van maximum een maand. Die duur is dezelfde in geval van een volledige onderbreking als in geval van een gedeeltelijke onderbreking, tot een halftijdse of met een vijfde. Na de eerste aanvraag van een maand, kon het palliatief verlof indien nodig reeds 1x worden verlengd. De wijziging voorziet in een bijkomende verlenging met één maand. Per patiënt die palliatieve zorgen nodig heeft, is er dus een palliatief verlof over een maximumduur van 3 maanden mogelijk.

Wat betreft het verlof voor medische bijstand, werd vanaf 1 november 2012 in de private sector en vanaf 1 augustus 2013 in de openbare sector een zogenaamde mini-onderbreking ingevoerd van een week (verlengbaar met een week) voor het bijstaan van een gehospitaliseerd minderjarig kind. De minimumduur in het gewone stelsel van verlof voor medische bijstand bedraagt een maand.

Voor de werknemers uit de privésector en voor de werknemers van de lokale en provinciale besturen zijn er wijzigingen opgetreden met betrekking tot de aanvragen waarvan de verwittiging aan de werkgever later valt dan 31 mei 2017. Wat betreft de familieleden met het oog waarop de aanvraag van verlof voor medische bijstand kan worden ingediend, werd de verwantschap beperkt tot de eerste graad. Anderzijds, wanneer de werknemer wettelijk samenwonend is, kan hij voortaan ook een verlof voor medische bijstand aanvragen voor de vader, de moeder en de kinderen van zijn wettelijk samenwonende.

Als het verlof voor medische bijstand wordt aangevraagd voor een andere begunstigde dan een eigen minderjarig zwaar ziek kind of een minderjarig zwaar ziek gehospitaliseerd kind dat deel uitmaakt van het gezin, moet de attestatie van de behandelende geneesheer voortaan de noden laten blijken op het vlak van de zorgen die effectief een volledige onderbreking of een vermindering met 1/5 of de helft vereisen tegenover de eventuele professionele zorg waarvan de patiënt gebruik kan maken.

Voor elk van de drie thematische verloven zijn vanaf 01.06.2017 de uitkeringen gewijzigd. Het bedrag van de onderbrekingsuitkeringen is verhoogd voor de werknemers (uit de privésector) die een eenoudergezin vormen, d.w.z. de werknemers die uitsluitend samenwonen met één of meer kinderen ten laste. Het gaat om een verhoging van 38% voor de werknemers die hun prestaties volledig onderbreken of halftijds verminderen en een verhoging van 21% in het geval van een vermindering met 1/5.

Voor de werknemers van 50 jaar of ouder, die recht hebben op een verhoogde onderbrekingsuitkering als ze hun prestaties met de helft of met 1/5 verminderen, wordt het bedrag van de verhoging verlaagd.

Tabel 85
Aantal personen toegetreden tot de thematische
verloven³⁷

	Ouderschaps- verlof	Palliatieve zorgen	Medische bijstand	Totaal
2011	64 534	1 481	10 225	76 240
2012	64 815	1 616	11 091	77 522
2013	68 092	1 735	13 981	83 808
2014	69 224	1 863	15 098	86 185
2015	68 907	1 777	14 318	85 002
2016	72 173	1 813	15 359	89 345
2017	75 258	2 041	16 421	93 720
Evol. 2011-2017	+ 10 724	+ 560	+ 6 196	+ 17 480
	+ 16,6%	+ 37,8%	+ 60,6%	+ 22,9%
Evol. 2016-2017	+ 3 085	+ 228	+ 1 062	+ 4 375
	+ 4,3%	+ 12,6%	+ 6,9%	+ 4,9%

Tussen 2011 en 2017 is er voor alle stelsels van thematische verloven samen een stijging van het aantal intreders met 22,9%. In die periode is de stijging in relatieve termen het kleinst in het stelsel van het ouderschapsverlof: + 16,6%. Bij het verlof voor palliatieve zorgen en voor medische bijstand bedragen de stijgingen van het aantal intreders respectievelijk 37,8% en 60,6%.

³⁷ Toegetreden = betaling in maand X en geen betaling in maand X-1 tot X-12

8.8

Maatregelen in het kader van de ontwikkeling van het Eenheidsstatuut

Vanaf 1 januari 2012 werd de crisispremie, een tijdelijke anti-crisismaatregel die van toepassing was in 2010 en 2011, omgezet in een nieuwe regeling van onbepaalde duur, met name de ontslaguitkering. De nieuwe regeling is van toepassing bij alle ontslagen, betekend vanaf 1 januari 2012.

Aan het basisprincipe van de crisispremie werd niet geraakt: de ontslaguitkering blijft een eenmalige premie, betaald aan ontslagen arbeiders. De modaliteiten ondergingen echter wel enkele belangrijke wijzigingen. Zo is de ontslaguitkering volledig ten laste is van de RVA, terwijl de crisispremie in principe voor 1/3 gedragen werd door de werkgever. Verder werden ook de bedragen variabel gemaakt in functie van de anciënniteit en het toepassingsgebied gewijzigd.

Sinds 1 januari 2014 wordt onder bepaalde voorwaarden een ontslagcompensatievergoeding toegekend aan arbeiders die ontslagen werden na 31 december 2013 en een arbeids-overeenkomst hadden die aanving vóór 1 januari 2014. De ontslagcompensatievergoeding werd in het leven geroepen om het verschil weg te werken tussen de opzeggingsvergoeding voor arbeiders en die voor bedienden. Het gedeelte van de opzeggingsvergoeding dat betrekking heeft op de periode vóór 1 januari 2014 wordt immers nog volgens de oude regels berekend. De ontslagcompensatievergoeding wordt enkel toegekend aan arbeiders die op het moment van hun ontslag 20 jaar anciënniteit tellen (15 jaar vanaf 1 januari 2015 en 10 jaar vanaf 1 januari 2016; vanaf 1 januari 2017 valt de anciënniteitsvoorwaarde weg). Ze kan niet gecumuleerd worden met een ontslaguitkering. Ontslagen arbeiders die onvoldoende anciënniteit hebben om aanspraak te maken op een ontslagcompensatievergoeding kunnen wel een ontslaguitkering krijgen indien ze voldoen aan de voorwaarden.

De evolutie van deze stelsels wordt beschreven in het zesde hoofdstuk van dit volume van het RVA-jaarverslag.

Internationale vergelijking

9.1

Werkloosheid

9.1.1

Geharmoniseerde werkloosheidsgraad

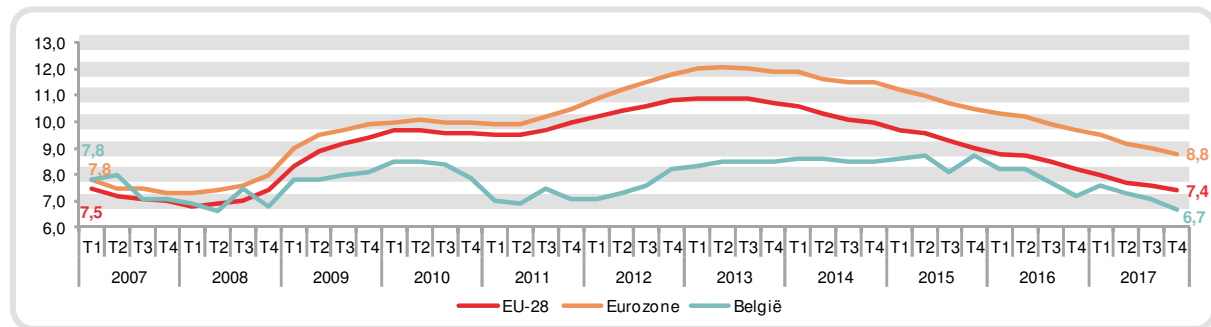
Tabel 86

Geharmoniseerde werkloosheidsgraad (in %) – Jaarcijfers

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Evol. 2007-2017
EU 28	7,2	7,0	9,0	9,6	9,7	10,5	10,9	10,2	9,4	8,5	7,6	+ 0,4 p.
Eurozone	7,5	7,6	9,6	10,2	10,2	11,4	12,0	11,6	10,9	10,0	9,1	+ 1,6 p.
België	7,5	7,0	7,9	8,3	7,2	7,6	8,4	8,5	8,5	7,8	7,2	- 0,3 p.

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (une_rt_a).

Grafiek 61
Geharmoniseerde werkloosheidsgraad (in %)
Trimestriële cijfers

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (une_rt_q).

Eurostat, de statistische dienst van de Europese Commissie, publiceert een internationaal geharmoniseerde statistiek van de werkloosheidsgraad, gebaseerd op een trimestriële enquête bij een steekproef van de bevolking. De evolutie van Belgische werkloosheidsgraad volgt niet dezelfde tendens als het Europese gemiddelde (Europese Unie of eurozone). In vergelijking met dat gemiddelde is de geharmoniseerde werkloosheidsgraad in België tijdens de crisis van 2009 minder sterk gestegen en is hij sterker gedaald in 2010 en 2011. De geharmoniseerde werkloosheidsgraad lag in België in 2011 gemiddeld zelfs 0,3 procentpunt lager dan het precrisisniveau van 2007 (cf. tabel 86).

Vanaf de conjuncturele ommekeer in de tweede helft van 2011 zijn de gemiddelde werkloosheidsgraden van de Europese Unie van de 28 en van de eurozone opnieuw gaan stijgen, terwijl die toename zich in België pas vanaf T2 2012 voordeed en bovendien minder sterk was.

De dalende trend die vanaf de 2^e helft van 2013 merkbaar is op Europees niveau, deed zich in eerste instantie echter niet voor in België. De Belgische werkloosheidsgraad steeg integendeel, tot maximaal 8,7% in T2 2015. Die evolutie werd waarschijnlijk mede beïnvloed door de uitbreiding van de verplichting tot inschrijving als werkzoekende in België (optrekken van de leeftijdsvoorwaarden sinds 2013).

Vanaf T4 2015 lijkt er echter een einde gekomen te zijn aan de stijgende trend in België. Zo zien we dat zich vanaf begin 2016 een daling aftekent van de geharmoniseerde werkloosheidsgraad. In T4 2017 bedraagt hij 6,7% in België, tegenover 7,4% in de EU-28 en 8,8% in de eurozone.

Over de gehele beschouwde periode bekeken heeft de geharmoniseerde werkloosheidsgraad in België een veel vlakker verloop gekend dan het Europese gemiddelde. Wanneer we de Belgische werkloosheidsgraad in 2017 vergelijken met die van vóór de crisis in 2007, dan stellen we een daling vast met 0,3 procentpunt. Op Europees niveau was er een stijging over dezelfde periode zowel in de EU-28 als in de eurozone (respectievelijk + 0,4 en + 1,6 procentpunten).

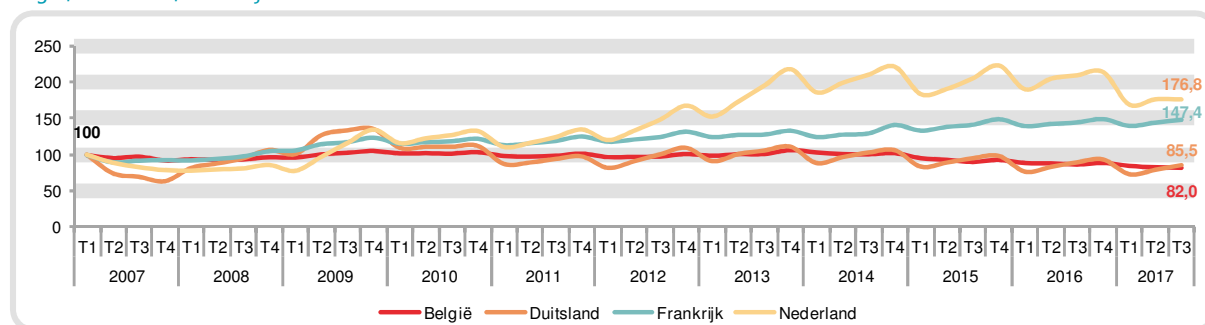
9.1.2

Administratieve vergoede werkloosheid in België en zijn buurlanden

Grafiek 62 toont de evolutie van de administratieve werkloosheid in België en zijn buurlanden Duitsland, Frankrijk en Nederland, waarbij telkens het eerste trimester van 2007 geldt als basis 100. De cijfers zijn beschikbaar tot en met T3 2017. Meer informatie over de gebruikte methodologie is terug te vinden in de RVA-studie "De werkloosheid in België, Duitsland, Frankrijk en Nederland volgens drie benaderingen", gepubliceerd op de RVA-website (www.rva.be) in juli 2017.

Grafiek 62

Evolutie van de administratieve vergoede werkloosheid in België, Duitsland, Frankrijk en Nederland

Het gaat om de volledige werkloosheid bij werkzoekenden die vergoed worden a.d.h.v. een stelsel van werkloosheidsverzekering: voor België de UVW-WZ; voor Duitsland Arbeitslosengeld SGB III – arbeitslos; voor Frankrijk RAC sans AFR; en voor Nederland de WW-uitkering. Bronnen: RVA: Directie Statistiek, Monatsberichte BFA (DE), Pôle emploi: Séries Statistiques (FR) en Centraal Bureau voor de Statistiek (NL).

Ook volgens deze statistiek blijkt de Belgische werkloosheid ten opzichte van de andere landen een stabiel karakter te vertonen. De administratieve werkloosheid in België reageert minder fel op de crisis in 2009 en 2010 dan in Duitsland, Frankrijk en Nederland het geval is. In T3 2017 eindigt ze 18,0% lager dan in T1 2007.

Frankrijk en Nederland leden daarentegen sterker onder de neerwaartse Europese conjunctuur en laten in dezelfde periode stijgingen van de administratieve werkloosheid noteren met respectievelijk 47,4% en 76,8%. De evolutie in Duitsland, dat bijna de beste tewerkstellingscijfers van Europa kan voorleggen, is sinds 2012 vrij goed vergelijkbaar met die in België. In het 3^e trimester van 2017 noteren we een daling met 14,5% ten opzichte van T1 2007.

9.1.3

Ratio van de administratieve vergoede werkloosheid in ruime zin tegenover de bevolking op arbeidsleeftijd in België en in zijn buurlanden

Gezien de reglementaire verschillen tussen de vergeleken landen (zo is België bijvoorbeeld het enige land waarin de werkloosheidsuitkering in principe onbeperkt is in de tijd), lijkt het nuttig om ook een vergelijking te maken aan de hand van een ruimere definitie van de administratieve werkloosheid. Tabel 87 geeft voor de periode T1 2007-T3 2017 de ratio's weer van de administratieve werkloosheid in ruime zin ten opzichte van de bevolking op arbeidsleeftijd (15-75 jaar). De ruimere definitie van administratieve werkloosheid houdt in dat ook de werklozen die worden vergoed via sociale bijstand in beschouwing worden genomen.

Tabel 87

Ratio van de administratieve vergoede werkloosheid in ruime zin in België, Duitsland, Frankrijk en Nederland

		België	Duitsland	Frankrijk	Nederland
2007	T1	6,5	5,5	7,6	4,4
	T2	6,2	5,0	7,1	4,2
	T3	6,3	4,8	7,1	4,0
	T4	6,0	4,5	7,1	3,8
	Jaar	6,2	5,0	7,2	4,1
2008	T1	6,1	4,8	7,1	3,8
	T2	5,8	4,4	6,7	3,6
	T3	5,9	4,3	6,9	3,5
	T4	5,8	4,1	7,2	3,5
	Jaar	5,9	4,4	7,0	3,6
2009	T1	6,2	4,9	7,6	3,7
	T2	6,2	4,8	7,5	3,9
	T3	6,4	4,7	7,8	4,1
	T4	6,3	4,5	8,1	4,4
	Jaar	6,3	4,7	7,7	4,0
2010	T1	6,5	5,2	8,2	4,6
	T2	6,3	4,6	7,8	4,6
	T3	6,3	4,5	7,9	4,5
	T4	6,1	4,2	8,1	4,5
	Jaar	6,3	4,6	8,0	4,6
2011	T1	6,3	4,8	8,2	4,7
	T2	6,0	4,3	7,8	4,6
	T3	6,1	4,2	8,0	4,6
	T4	5,9	4,0	8,3	4,6
	Jaar	6,1	4,3	8,0	4,6
2012	T1	6,1	4,5	8,4	4,9
	T2	5,9	4,2	8,0	4,9
	T3	6,0	4,1	8,3	5,0
	T4	5,9	4,0	8,7	5,2
	Jaar	6,0	4,2	8,4	5,0
2013	T1	6,2	4,6	8,8	5,7
	T2	6,1	4,3	8,6	5,8
	T3	6,2	4,2	8,7	5,9
	T4	6,2	4,1	9,0	6,1
	Jaar	6,2	4,3	8,8	5,9
2014	T1	6,5	4,5	8,8	6,5
	T2	6,1	4,2	8,5	6,4
	T3	6,2	4,1	8,7	6,3
	T4	6,0	3,9	9,1	6,3
	Jaar	6,2	4,2	8,8	6,4
2015	T1	6,1	4,4	9,2	6,6
	T2	5,7	4,0	8,9	6,3
	T3	5,7	4,0	9,1	6,3
	T4	5,5	3,8	9,4	6,4
	Jaar	5,8	4,1	9,2	6,4
2016	T1	5,7	4,2	9,7	6,8
	T2	5,5	3,8	9,4	6,6
	T3	5,5	3,8	9,5	6,4
	T4	5,3	3,6	9,7	6,3
	Jaar	5,5	3,8	9,6	6,5
2017	T1	5,5	3,9	9,7	6,4
	T2	5,2	3,6	9,3	6,1
	T3	5,2	3,5	9,5	5,9

Voor België UVW-WZ en gerechtigden op leefloon of financiële hulp; voor Duitsland Arbeitslosengeld SGB III en Arbeitslosengeld II SGB II – arbeitslos; voor Frankrijk RAC sans AFR, Solidarité en RSA socle seul; en voor Nederland de WW, WWB en WIJ-uitkering. Bronnen: RVA: Directie Statistiek, Budget en Studies, POD Maatschappelijke Integratie, Monatsberichte BFA (DE), Pôle emploi: Séries Statistiques, CAF: L'e-ssentiel + RSA Conjoncture (FR) en Centraal Bureau voor de Statistiek (NL).

Bron bevolkingsgegevens: Eurostat – Enquête naar de Arbeidskrachten (lfsq_pganws).

In T3 2017 bereikt in België en Duitsland de werkloosheidsratio het laagste niveau van de voorbije 10 jaar, met ratio's die respectievelijk 1,3 en 2,0 procentpunt lager liggen dan in T1 2007. De ratio bedroeg in T3 2017 5,2% in België en 3,5% in Duitsland.

In Nederland en Frankrijk is de werkloosheidsratio de laatste jaren niet systematisch gedaald. In T3 2017 bevindt de werkloosheidsratio van Nederland en Frankrijk zich respectievelijk 1,9 en 1,5 procentpunt boven het niveau van T1 2007.

9.2

Werkgelegenheid³⁸

9.2.1

Vergelijking tussen België en de EU-28

Tabel 88

Evolutie van de werkgelegenheid in België, de EU-28 en de eurozone in duizendtallen

	EU 28	Eurozone	België	EU 28	Eurozone	België
2007	220 363	145 354	4 380	100	100	100
2008	222 875	146 759	4 446	101	101	101
2009	218 952	143 820	4 421	99	99	101
2010	216 121	142 198	4 489	98	98	102
2011	216 219	142 296	4 509	98	98	103
2012	215 811	141 457	4 524	98	97	103
2013	215 422	140 670	4 530	98	97	103
2014	218 333	142 078	4 544	99	98	104
2015	220 829	143 559	4 552	100	99	104
2016	224 173	146 053	4 587	102	100	105
Evol. 2007-2016	+ 1,7%	+ 0,5%	+ 4,7%			

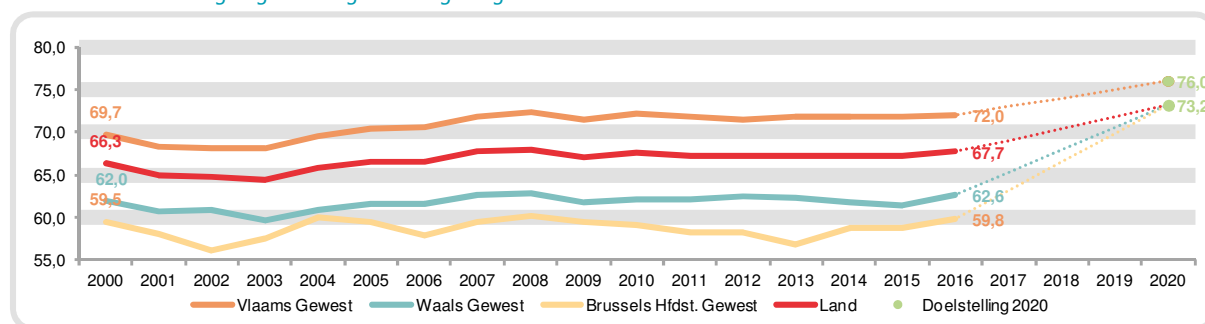
Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (Ifsa_pganws), werkgelegenheid bij de bevolking vanaf 15 jaar.

Sinds 2007 doet België het op het vlak van werkgelegenheid beter dan het gemiddelde van de Europese landen. Gedurende de crisis van 2009 is de Belgische werkgelegenheid niet onder het niveau van 2007 gezakt, terwijl ze in de periode daarna steeds licht is blijven stijgen. In de EU-28 en de eurozone is de kentering na de economische crisis er pas gekomen in 2014. In 2015 is de groei van de werkgelegenheid relatief bekeken enigszins groter in de EU-28 en de eurozone dan in België. In vergelijking met 2007 is de werkgelegenheid echter in België het sterkst gestegen: + 4,7%, tegenover beperktere stijgingen van 1,7% in de EU-28 en 0,5% in de eurozone.

³⁸ De werkgelegenheidscijfers van Eurostat voor 2017 zijn nog niet gekend op het moment van de publicatie van het jaarverslag.

Grafiek 63

Evolutie van de werkgelegenheidsgraad volgens gewest

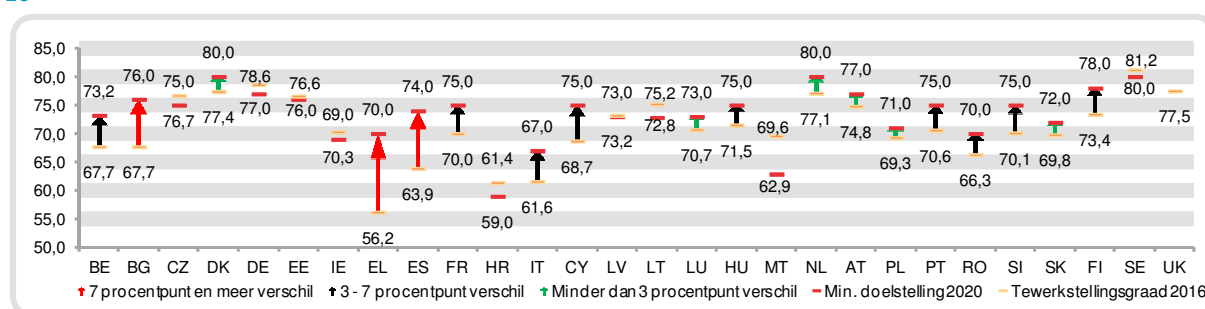
Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (lfst_r_lfe2emppt), werkgelegenheidsgraad bij de bevolking van 20-64 jaar.

In het kader van de Europese strategie 2020 ter bevordering van de groei en de werkgelegenheid heeft België zich tot doel gesteld om in 2020 een werkgelegenheidsgraad van 73,2% te halen bij de 20-64-jarigen. Met een werkgelegenheidsgraad van 67,7% in 2016 is er dus nog een verschil van 5,5 procentpunten.

Er zijn echter grote verschillen tussen de gewesten onderling. Het Vlaams Gewest heeft voor zichzelf daarenboven een gewestspecifieke doelstelling gefixeerd: 76,0% werkgelegenheidsgraad bij de 20-64-jarigen in het jaar 2020. In 2016 is dit gewest hier nog 4,0 procentpunt van verwijderd.

Grafiek 64

Afstand tot de doelstelling 2020 in de landen van de EU-28

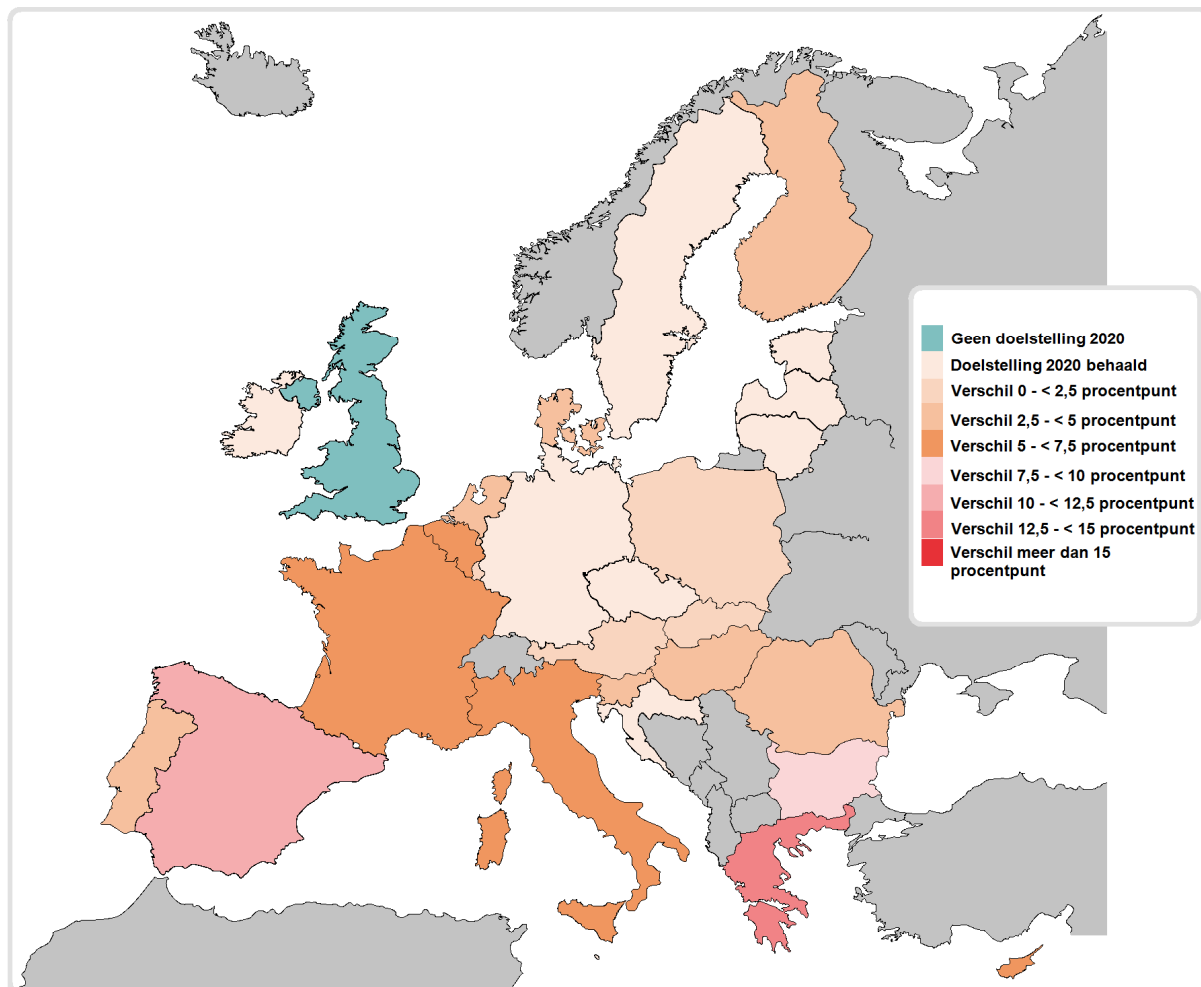

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (lfsa_ergan), werkgelegenheidsgraad bij de bevolking van 20-64 jaar.

NB: Het Verenigd Koninkrijk (UK) geldt in de EU-28 als uitzondering, als enige lidstaat zonder doelstelling 2020.

Grafiek 65

Kaart met de afstand tot de doelstelling 2020 in de landen van de EU-28

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (Ifsa_ergan), werkgelegenheidsgraad bij de bevolking van 20-64 jaar.

NB: Het Verenigd Koninkrijk (UK) geldt in de EU-28 als uitzondering, als enige lidstaat zonder doelstelling 2020.

Wanneer we in de grafieken 64 en 65 de Belgische werkgelegenheidsgraad vergelijken met die van de andere Europese landen in het licht tot de doelstelling 2020, blijkt België qua afstand tot die doelstelling tot de Europese middenmoot te behoren. Op drie jaar voor het einde van de periode hebben negen van de lidstaten hun doelstelling voorlopig behaald. Daarbij dient uiteraard in beschouwing te worden genomen dat het gaat om een ambitieuze doelstelling, die werd opgesteld nog voor de financiële en economische crisis aanving.

9.2.2

Vergelijking tussen België en de EU-19

Tabel 89

Evolutie van de werkgelegenheid en de bevolking (in duizendtallen) en de werkgelegenheidsgraad in België en in de EU-19

	2000		2007		2016		Evol. 2000 - 2007		Evol. 2007 - 2016	
	België	Eurozone	België	Eurozone	België	Eurozone	België	Eurozone	België	Eurozone
Werkgelegenheid	4 093	129 652	4 348	143 260	4 541	143 022	+ 255	+ 13 609	+ 193	- 238
2000 = 100	100	100	106,2	110,5	110,9	110,3	+ 6,2	+ 10,5	+ 4,7	- 0,2
Bevolking	6 719	212 078	7 008	218 727	7 290	218 683	+ 289	+ 6 649	+ 282	- 44
2000 = 100	100	100	104,3	103,1	108,5	103,1	+ 4,3	+ 3,1	+ 4,2	- 0,0
Werkgelegenheidsgraad	60,9%	61,1%	62,0%	65,5%	62,3%	65,4%	+ 1,1 p.	+ 4,4 p.	+ 0,2 p.	- 0,1 p.

Bron: Eurostat - Enquête naar de Arbeidskrachten (Ifsa_egan + Ifsa_pganws), werkgelegenheid en bevolking van 15 - 64 jaar.

Als we kijken naar de evolutie van de werkgelegenheid tussen 2000 en 2007, zien we in België een minder sterke groei in vergelijking met de Europese Unie (EU-19): respectievelijk + 6,2% en + 10,5%. Nadien is de situatie omgekeerd. In 2016 bedroeg de werkgelegenheidsgroei in België over de hele periode sinds 2007 + 4,7% tegenover gemiddeld - 0,2% in het Europa van de 19.

De werkgelegenheidsgraad volgt een gelijkaardig patroon: tussen 2000 en 2007 stijgt hij sterker in de EU van de 19 (+ 4,4 procentpunt tegenover + 1,1 procentpunt in België). Tussen 2007 en 2016 neemt de Belgische werkgelegenheidsgraad met 0,2 procentpunt toe, terwijl hij in de Europese Unie van de 19 daalt met 0,1 procentpunt.

In België is de werkgelegenheidsgraad het hoogst voor personen in de leeftijdsgroep 30-54 jaar (cf. tabel 90). De tewerkstellingsgraad is laag bij ouderen, laaggeschoolden en bij niet-EU burgers, en wijkt in België voor elk van deze groepen af van het Europees gemiddelde voor die groepen.

Tabel 90

Werkgelegenheidsgraad in 2016 in België per regio en in de EU-28

	Vlaams Gew est	Waals Gew est	Brus. Hfdst. Gew .	België	EU-28	Vershil België - EU 28 (in % punten))
20-64 jaar	72,0	62,6	59,8	67,7	71,0	-3,3
20-29 jaar	64,6	50,2	46,2	57,6	62,6	-5,0
30-54 jaar	84,8	75,1	68,6	79,9	79,7	+0,2
55-64 jaar	46,7	42,8	47,0	45,4	55,2	-9,8
Laaggeschoold	50,4	40,7	39,8	45,6	53,6	-8,0
Niet-EU burgers	46,0	36,7	40,1	41,6	56,5	-14,9

Bron: NBB + Eurostat EFT [Ifsa_pgaed - Ifsa_pganws - Ifsa_egaed]

Vooruitzichten en budget

In dit laatste deel schetsen we een algemeen overzicht van het RVA-budget voor sociale prestaties. In hoofdstuk 7 kwam reeds een overzicht van de uitgaven aan bod volgens een statistische indeling. Het RVA-budget is echter georganiseerd volgens uitgaveposten. Die indeling ziet er anders uit dan de statistische, aangezien ze conform dient te worden opgesteld voor budgettaire verantwoording.

Deel 10.1 biedt een overzicht van de verhouding tussen de indeling volgens uitgavepost en de statistische indeling. Bovendien wordt voor het jaar 2017 verduidelijkt welke uitgaven in het kader van de Zesde Staatshervorming behouden blijven binnen het federale RVA-budget. Een aantal betalingen werden immers door de RVA als operator verricht op het budget van andere instanties, voornamelijk de gewestelijke.

Deel 10.2 geeft een overzicht van de vooruitzichten en het budget voor 2018. Dit budget wordt historisch gesitueerd in een periode die teruggaat tot en met 2007. In tegenstelling tot in deel 10.1, waarin een historisch overzicht van alle uitgaven per post wordt getoond waarvoor de RVA als operator verantwoordelijk was, worden in de overzichten van deel 10.2 alleen die uitgaven opgenomen die in het jaar in kwestie tot het federale RVA-budget behoorden.

Deel 10.3 ten slotte geeft weer welke besparingen er de voorbije jaren zijn verricht op de uitgaven voor sociale prestaties binnen het federale RVA-budget. Ook hier wordt een overzicht gegeven van uitgaven vanaf het jaar 2007, maar dit keer beperkt tot de maatregelen waarvoor de uitgekeerde bedragen in 2017 nog tot het federale RVA-budget behoorden. Op die manier kunnen de reële besparingen binnen het RVA-budget worden onderscheiden van dalingen in de uitgaven die voortkomen uit budgettaire overdrachten naar andere instanties.

10.1

Uitgaveposten en de regionalisering

Tabel 91 verduidelijkt de indelingswijze volgens uitgaveposten aan de hand van de fysieke eenheden en totale uitgaven voor 2017. Tabellen 92 en 93 schetsen vervolgens de evolutie op langere termijn volgens die indelingsvorm.

Tabel 91

Overzicht van de indeling van de betalingen in uitgaveposten in 2017 – zonder achterstallige betalingen

	Fysieke eenheden	Uitgaven (in miljoen EUR)
Globale werkloosheid	578 582	5 275,9
Uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (excl. SWT)	403 240	4 283,1
Tijdelijke werkloosheid	97 975	377,5
Deeltijdse werknemers met IGU	37 844	178,1
Vrijgestelde werklozen voor opleidingen of studies	35 896	403,0
Niet-bezoldigde periode in het onderwijs	3 628	34,2
Andere uitkeringen	8 782	126,4
Aan tijdelijke werkloosheid verwante uitkeringen (excl. niet-bezoldigde periode in het onderwijs)	5 472	11,7
Crisispremie, ontslagpremie, ontslagcompensatievergoeding	3 309	114,7
Activering en premies (incl. mobiliteitstoeslag)	67 786	304,6
Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen (excl. vrijstellingen voor opleidingen of studies)	67 786	304,6
Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds bruggpensioen)	84 138	1 267,7
Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag	84 051	1 267,2
Halftijds bruggpensioen	86	0,4
Loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verlopen	272 070	794,1
Loopbaanonderbreking - federale entiteiten	12 585	42,2
Loopbaanonderbreking - gefedereerde entiteiten	59 648	135,2
Tijdskrediet	117 922	374,5
Thematische verlopen	81 915	242,2
Rest (grensarbeiders)	250	0,3
Algemeen totaal	1 011 606	7 769,0

Hierbij dient te worden opgemerkt dat de financiering voor de thematische verlopen vanaf 2017 wordt verdeeld onder het globaal beheer voor de private sector en een rijkstoelage van de FOD WASO voor de openbare sector. Voor het gedeelte loopbaanonderbreking bij de federale entiteiten gebeurt de financiering vanaf 2017 via een rijkstoelage van de FOD WASO.

Tabel 92
Evolutie van het aantal betalingen volgens uitgavepost

	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies (incl. mobiliteitstoelag)	Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds brugpensioen)	Loopbaan- onderbreking, tijdscrediet en thematische verloven	Rest (grensarbeiders)	Algemeen totaal
2007	783 135	7 295	63 349	114 320	223 319	2 239	1 193 657
2008	763 468	7 267	69 465	115 964	235 679	2 057	1 193 900
2009	867 506	6 834	66 830	118 111	252 429	1 775	1 313 484
2010	832 227	8 717	83 277	120 946	265 575	1 094	1 311 835
2011	775 083	10 050	115 344	119 881	271 290	559	1 292 207
2012	784 061	9 578	100 530	115 728	272 018	500	1 282 415
2013	802 805	10 364	74 938	111 851	269 527	446	1 269 930
2014	757 337	9 389	75 188	107 464	276 301	376	1 226 054
2015	682 199	10 793	75 982	102 066	288 107	325	1 159 472
2016	637 395	9 362	73 978	94 640	280 197	280	1 095 852
2017	578 582	8 782	67 786	84 138	272 070	250	1 011 606

Tabel 93
Evolutie van de uitgekeerde bedragen volgens
uitgavepost (in miljoen EUR) - zonder achterstallige
betalingen

	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies (incl. mobiliteitstoelag)	Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds brugpensioen)	Loopbaanonderbre- king, tijdscrediet en thematische verloven	Rest (grensarbeiders)	Algemeen totaal
2007	5 744,1	12,7	295,7	1 359,2	646,5	1,8	8 059,9
2008	5 799,8	13,0	323,1	1 442,7	699,9	1,7	8 280,1
2009	6 911,1	12,6	306,9	1 501,9	749,5	1,5	9 483,4
2010	6 807,9	42,9	477,1	1 591,5	782,7	1,1	9 703,2
2011	6 487,7	60,0	776,4	1 637,3	814,3	0,8	9 776,5
2012	6 708,1	68,8	572,4	1 626,4	831,8	0,7	9 808,2
2013	7 033,3	92,2	313,6	1 606,7	829,9	0,6	9 876,3
2014	6 665,2	112,7	321,9	1 546,1	830,6	0,5	9 477,1
2015	5 969,1	166,5	333,4	1 476,0	847,4	0,4	8 792,9
2016	5 676,3	125,7	330,0	1 403,2	815,7	0,4	8 351,2
2017	5 275,9	126,4	304,6	1 267,7	794,1	0,3	7 769,0

Het is van groot belang aan te stippen dat in het kader van de Zesde Staatshervorming bepaalde van de bovenstaande uitgaven budgettair werden overgedragen naar de gewesten, maar de RVA hierover nog een (al dan niet tijdelijke) operationele bevoegdheid bewaart. Concreet gezien gaat het om een aantal tewerkstellingsmaatregelen en om de loopbaanonderbreking bij personeelsleden van gefedereerde entiteiten (gewesten en gemeenschappen). Bij het opstellen van het federale RVA-budget wordt geen rekening meer gehouden met die overgedragen uitgaven. Tabel 94 geeft van de voorbije jaren per uitgavepost weer hoeveel betalingen en uitgaven in het federale RVA-budget behouden bleven.

Tabel 94
Overzicht van de federale RVA-uitgaven voor sociale
prestaties- zonder achterstallige betalingen

	Fysieke eenheden			Uitgaven (in miljoen EUR)		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Globale werkloosheid	682 199	637 395	578 582	5 969,1	5 676,3	5 275,9
Uitkeringsgerechtigde volledig w erklozen (excl. SWT)	469 040	437 875	403 240	4 823,1	4 596,5	4 283,1
Tijdelijke w erkloosheid	124 840	119 224	97 975	488,2	460,2	377,5
Deeltijdse w erknemers met IGU	44 716	40 233	37 844	197,5	182,2	178,1
Vrijgestelde w erklozen voor opleidingen of studies	39 767	36 335	35 896	427,1	403,0	403,0
Niet-bezoldigde periode in het onderw ijs	3 836	3 728	3 628	33,2	34,4	34,2
Andere uitkeringen	10 679	9 247	8 595	166,3	125,5	126,2
Aan tijdelijke w erkloosheid verw ante uitkeringen (excl. niet-bezoldigde periode in het onderw ijs)	5 292	5 394	5 286	10,8	11,2	11,4
Crisispremie, ontslagpremie, ontslagcompensatievergoeding	5 387	3 853	3 309	155,6	114,3	114,7
Activering en premies (incl. mobiliteitstoeslag)	1 710	1 811	1 928	17,4	19,3	21,3
Tew erkstellings- en opleidingsmaatregelen (excl. vrijstellingen voor opleidingen of studies)	1 710	1 811	1 928	17,4	19,3	21,3
Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds brugpensioen)	102 066	94 640	84 138	1 476,0	1 403,2	1 267,7
Stelsel voor w erkloosheid met bedrijfstoeslag	101 862	94 506	84 051	1 475,0	1 402,5	1 267,2
Halftijds brugpensioen	204	134	86	1,0	0,7	0,4
Loopbaanonderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	233 602	220 191	212 422	719,7	679,4	658,9
Loopbaanonderbreking	16 089	14 147	12 585	53,4	47,0	42,2
Tijdskrediet	143 387	129 109	117 922	444,6	401,3	374,5
Thematische verloven	74 126	76 935	81 915	221,7	231,1	242,2
Rest (grensarbeiders)	325	280	250	0,4	0,4	0,3
Algemeen totaal	1 030 580	963 563	885 914	8 348,9	7 904,0	7 350,3

10.2

Vooruitzichten en budget voor 2018

Voor het opstellen van het budget voor 2018 houdt de RVA rekening met de prognoses van het Federaal Planbureau. Het Planbureau voorziet in zijn laatste prognose voor België³⁹ een economische groei van + 1,8% op jaarbasis in 2018.

De maatregelen voor het bevorderen van de tewerkstelling zouden volgens het Planbureau ook leiden tot banengroei. Ze verwachten dat de binnenlandse werkgelegenheid in 2018 toeneemt met 57 200 eenheden in vergelijking met 2017 (+ 1,2%).

Tabel 95
Conjuncturele vooruitzichten

	Groeivoet van het bbp in volume (in %)	Binnenlandse werkgelegenheid (in duizendtallen)	UVW-WZ (fysieke eenheden)	Tijdelijke werkloosheid (budgettaire eenheden)
2011	+ 1,8	4 535,2	445 412	35 895
2012	+ 0,2	4 555,0	441 406	40 962
2013	+ 0,2	4 540,0	457 785	42 913
2014	+ 1,4	4 559,1	458 642	30 677
2015	+ 1,4	4 600,3	417 432	27 563
2016	+ 1,5	4 658,0	395 213	25 674
2017	+ 1,7	4 723,9	373 701	20 824
2018	+ 1,8	4 781,1	353 846	19 900
Evol. 2016 - 2017	+ 0,2 punt	+ 1,4%	- 5,4%	- 18,9%
Evol. 2017 - 2018	+ 0,1 punt	+ 1,2%	- 5,3%	- 4,4%

Bronnen: RVA - historische gegevens UVW-WZ en tijdelijke werkloosheid; Federaal Planbureau - Economische begroting - Tabel B.5.bis Situatie op de arbeidsmarkt detail; NBB - bbp in miljoenen kettingeuro's - referentiejaar 2015 - van seizoenschommelingen en kalendereffecten gezuiverde gegevens

³⁹ Federaal Planbureau, Economische begroting 2018 (7 februari 2018).

Voor het aantal werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen voorziet het Planbureau in 2018 een verdere afname met 5,3%. De tijdelijke werkloosheid (uitgedrukt in budgettaire eenheden), die in zekere zin evolueert in functie van de economische conjunctuur, zou volgens het Planbureau in 2018 afnemen met 4,4%.

In tabellen 96 tot en met 100 wordt volgens diverse benaderingen weergegeven welke uitgaven per post voorzien worden voor het jaar 2018. Naar analogie met de werkwijze die voor het merendeel van de tabellen van dit jaarverslag wordt gehanteerd, worden die uitgaven in een historisch perspectief geplaatst dat teruggaat tot 2007. Zoals gezegd zijn hierin alleen die uitgaven opgenomen die in het jaar in kwestie tot het RVA-budget (globaal beheer) behoorden.

Tabel 96
Evolutie van de fysieke eenheden volgens uitgavepost in het federale RVA-budget

	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies	Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds brugpensioen)	Loopbaan-onderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	Algemeen totaal
2007	783 135	7 295	63 349	114 320	223 319	1 191 418
2008	763 468	7 267	69 465	115 964	235 679	1 191 843
2009	867 506	6 834	66 830	118 111	252 429	1 311 709
2010	832 227	8 717	83 277	120 946	265 575	1 310 741
2011	775 083	10 050	115 344	119 881	271 290	1 291 648
2012	784 061	9 578	100 530	115 728	272 018	1 281 915
2013	802 805	10 364	74 938	111 851	269 527	1 269 485
2014	757 337	9 389	75 188	107 464	276 301	1 225 678
2015	682 199	10 679	1 710	102 066	233 602	1 030 255
2016	637 395	9 247	1 811	94 640	220 191	963 283
2017	578 582	8 595	1 928	84 138	212 422	885 664
2018	535 220	9 595	1 900	75 660	201 373	823 748

Tabel 97
Evolutie van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties in lopende prijzen (in miljoen EUR)⁴⁰ - zonder achterstallige betalingen

	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies	Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds brugpensioen)	Loopbaan-onderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	Algemeen totaal
2007	5 744,1	12,7	295,7	1 359,2	646,5	8 058,1
2008	5 799,8	13,0	323,1	1 442,7	699,9	8 278,4
2009	6 911,1	12,6	306,9	1 501,9	749,5	9 481,9
2010	6 807,9	42,9	477,1	1 591,5	782,7	9 702,1
2011	6 487,7	60,0	776,4	1 637,3	814,3	9 775,7
2012	6 708,1	68,8	572,4	1 626,4	831,8	9 807,5
2013	7 033,3	92,2	313,6	1 606,7	829,9	9 875,7
2014	6 665,2	112,7	321,9	1 546,1	830,6	9 476,6
2015	5 969,1	166,3	17,4	1 476,0	719,7	8 348,5
2016	5 676,3	125,5	19,3	1 403,2	679,4	7 903,6
2017	5 275,9	126,2	21,3	1 267,7	658,9	7 349,9
2018	5 026,4	205,0	21,2	1 166,0	637,0	7 055,6

⁴⁰ Voor de interpretatie van de budgetten voor het jaar 2017 en 2018 dient men er rekening mee te houden dat de loopbaanonderbreking en de thematische verloven voor de openbare sector vanaf dan worden gefinancierd via een dotatie door de FOD WASO.

Tabel 98

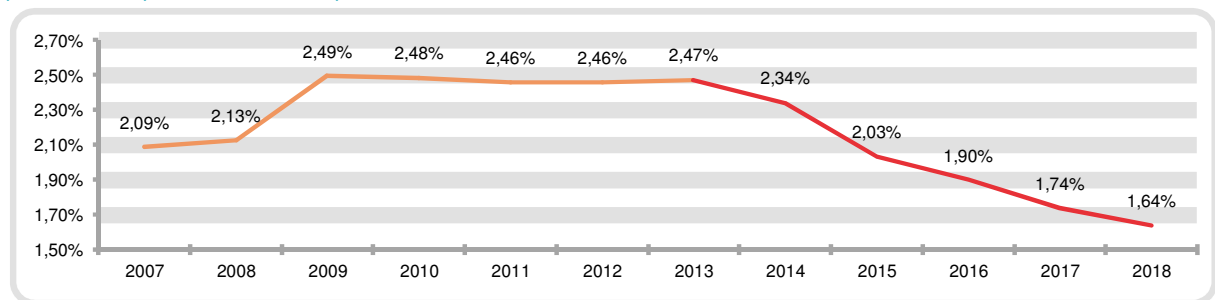
Evolutie van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties als procent van het bbp

	Bbp in miljoenen kettingeuro's	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies	Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds brugpensioen)	Loopbaan-onderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	Algemeen totaal
2007	385 901,0	1,49%	0,003%	0,08%	0,35%	0,17%	2,09%
2008	388 916,0	1,49%	0,003%	0,08%	0,37%	0,18%	2,13%
2009	380 164,0	1,82%	0,003%	0,08%	0,40%	0,20%	2,49%
2010	390 596,0	1,74%	0,01%	0,12%	0,41%	0,20%	2,48%
2011	397 621,0	1,63%	0,02%	0,20%	0,41%	0,20%	2,46%
2012	398 553,0	1,68%	0,02%	0,14%	0,41%	0,21%	2,46%
2013	399 353,0	1,76%	0,02%	0,08%	0,40%	0,21%	2,47%
2014	404 751,0	1,65%	0,03%	0,08%	0,38%	0,21%	2,34%
2015	410 435,0	1,45%	0,04%	0,00%	0,36%	0,18%	2,03%
2016	416 452,0	1,36%	0,03%	0,00%	0,34%	0,16%	1,90%
2017	423 563,0	1,25%	0,03%	0,01%	0,30%	0,16%	1,74%
2018	431 187,1	1,17%	0,05%	0,00%	0,27%	0,15%	1,64%

Bron i.v.m. het bbp: NBB - bbp in miljoenen kettingeuro's - referentiejaar 2015 - van seizoenschommelingen en kalendereffecten gezuiverde gegevens

Grafiek 66

Evolutie van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties als procent van het bbp

Tabel 99

Evolutie van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties in prijzen van 2007 (in miljoen EUR) - zonder achterstallige betalingen

	Vereffenings-coëfficiënt werkloosheid, activering en SWT	Vereffenings-coëfficiënt loopbaan-onderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies	Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds brugpensioen)	Loopbaan-onderbreking, tijdskrediet en thematische verloven	Algemeen totaal
2007	1,1953	1,1894	5 744,1	12,7	295,7	1 359,2	646,5	8 058,1
2008	1,2190	1,2190	5 687,0	12,7	316,8	1 414,6	682,9	8 114,1
2009	1,2271	1,2251	6 732,0	12,3	299,0	1 463,0	727,6	9 233,8
2010	1,2599	1,2579	6 458,8	40,7	452,6	1 509,9	740,1	9 202,2
2011	1,2599	1,2579	6 155,1	57,0	736,6	1 553,3	770,0	9 271,9
2012	1,2936	1,2894	6 198,3	63,6	528,9	1 502,8	767,3	9 060,9
2013	1,3195	1,3195	6 371,3	83,5	284,1	1 455,5	748,1	8 942,4
2014	1,3195	1,3195	6 037,8	102,1	291,6	1 400,6	748,7	8 580,9
2015	1,3195	1,3195	5 407,2	150,7	15,7	1 337,1	648,8	7 559,5
2016	1,3349	1,3349	5 082,7	112,4	17,3	1 256,4	605,3	7 074,1
2017	1,3616	1,3616	4 631,5	110,8	18,7	1 112,8	575,6	6 449,4
2018	1,3797	1,3797	4 354,6	177,6	18,4	1 010,1	549,1	6 109,9

Tabel 100

Evolutie van de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties in prijzen van 2007 (index 2007=100) - zonder achterstallige betalingen

	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies	Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds brugpensioen)	Loopbaan-onderbreking, tijdkrediet en thematische verlopen	Algemeen totaal
2007	100	100	100	100	100	100
2008	99	100	107	104	106	101
2009	117	97	101	108	113	115
2010	112	321	153	111	114	114
2011	107	449	249	114	119	115
2012	108	501	179	111	119	112
2013	111	658	96	107	116	111
2014	105	805	99	103	116	106
2015	94	1 187	5	98	100	94
2016	88	885	6	92	94	88
2017	81	873	6	82	89	80
2018	76	1 399	6	74	85	76

Voor de volledigheid geeft tabel 101 voor de meest recente jaren een overzicht weer van de impact van achterstallige betalingen op de RVA-uitgaven. In de begroting en de boekhouding van de RVA moeten immers alle betalingen worden geregistreerd; en dat conform de boekhoudkundige regels van de OISZ (KB van 26.01.2014).

Tabel 101

Achterstallen op de federale RVA-uitgaven voor sociale prestaties in lopende prijzen (in miljoen EUR)

		Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies	Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds brugpensioen)	Loopbaan-onderbreking, tijdkrediet en thematische verlopen	Algemeen totaal
2015	Uitgaven	5 969,1	166,3	17,4	1 476,0	719,7	8 348,5
	Achterstallen	72,7	3,0	0,2	1,0	1,3	78,2
	% achterstallen	1,2%	1,8%	0,9%	0,1%	0,2%	0,9%
	Totaal	6 041,8	169,4	17,5	1 477,0	721,0	8 426,7
2016	Uitgaven	5 676,3	125,5	19,3	1 403,2	679,4	7 903,6
	Achterstallen	64,5	2,8	0,1	1,0	0,9	69,3
	% achterstallen	1,1%	2,2%	0,6%	0,1%	0,1%	0,9%
	Totaal	5 740,8	128,3	19,4	1 404,2	680,2	7 972,9
2017	Uitgaven	5 275,9	126,2	21,3	1 267,7	658,9	7 349,9
	Achterstallen	60,2	2,5	0,2	0,9	1,2	65,0
	% achterstallen	1,1%	2,0%	0,9%	0,1%	0,2%	0,9%
	Totaal	5 336,1	128,7	21,5	1 268,5	660,2	7 414,9
2018	Uitgaven	5 026,4	205,0	21,2	1 166,0	637,0	7 055,6
	Achterstallen	58,3	2,6	0,2	0,8	1,2	63,1
	% achterstallen	1,2%	1,3%	0,9%	0,1%	0,2%	0,9%
	Totaal	5 084,7	207,6	21,4	1 166,8	638,2	7 118,7

10.3

Besparingen in de sociale uitgaven

Wij sluiten dit deel af met een weergave van de evolutie van de besparingen gerealiseerd op de sociale uitgaven binnen het federale RVA-budget. Gezien de overdrachten in het kader van de Zesde Staatshervorming is het niet vanzelfsprekend om een duidelijk overzicht van die gerealiseerde besparing te bekomen. Tabel 102 en grafiek 67 tonen dan ook de evolutie sinds 2007 van de uitgaven die niet zijn overgedragen (en dus m.a.w. anno 2017 nog steeds tot het RVA-budget behoren).⁴¹ Hieruit blijkt dat sinds 2013 algemeen een besparing met 2 095,1 miljoen EUR is gerealiseerd binnen die groep sociale prestaties.

Tabel 102

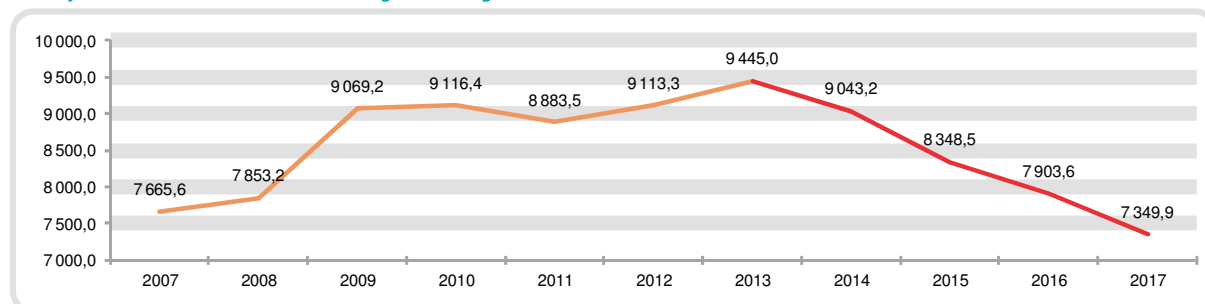
Evolutie van de grootste niet-overgedragen uitgaveposten voor sociale prestaties in lopende prijzen (in miljoen EUR) – zonder achterstallige betalingen

	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies	Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halftijds brugpensioen)	Tijdskrediet en thematische verloven (privésector)	Loopbaanonderbreking (federale deel) en thematische verloven (publieke sector)	Algemeen totaal
2007	5 744,1	12,7	15,2	1 359,2	412,6	122,0	7 665,6
2008	5 799,8	13,0	16,8	1 442,7	452,7	128,2	7 853,2
2009	6 911,1	12,5	17,4	1 501,9	497,6	128,7	9 069,2
2010	6 807,9	42,8	16,8	1 591,5	527,6	129,8	9 116,4
2011	6 487,7	59,9	16,4	1 637,3	549,3	132,9	8 883,5
2012	6 708,1	68,6	16,5	1 626,4	562,5	131,2	9 113,3
2013	7 033,3	92,0	16,9	1 606,7	563,7	132,4	9 445,0
2014	6 665,2	112,6	17,9	1 546,1	567,2	134,3	9 043,2
2015	5 969,1	166,3	17,4	1 476,0	583,8	135,9	8 348,5
2016	5 676,3	125,5	19,3	1 403,2	550,4	128,9	7 903,6
2017	5 275,9	126,2	21,3	1 267,7	533,4	125,6	7 349,9

⁴¹ Met uitzondering van de overgedragen gevallen van loopbaanonderbreking, waarvoor niet kon worden bepaald welke gevallen in het verleden volgens de huidige bevoegdheidsverdeling zouden onder het gewestelijke budget gerekend geweest zijn.

Grafiek 67

Evolutie van de grootste niet-overgedragen uitgaveposten voor sociale prestaties in lopende prijzen (in miljoen EUR) – zonder achterstallige betalingen

Hierbij dient te worden opgemerkt dat de financiering voor de thematische verlopen vanaf 2017 wordt verdeeld onder het globaal beheer voor de private sector en een rijkstoelage van de FOD WASO voor de openbare sector. Voor het gedeelte loopbaanonderbreking bij de federale entiteiten gebeurt de financiering vanaf 2017 via een rijkstoelage van de FOD WASO.

Voor de volledigheid geeft tabel 103 voor de meest recente jaren een overzicht van de uitgaveposten voor sociale prestaties met inbegrip van de achterstallige betalingen op de RVA-uitgaven en dat conform de huidige boekhoudkundige regels.

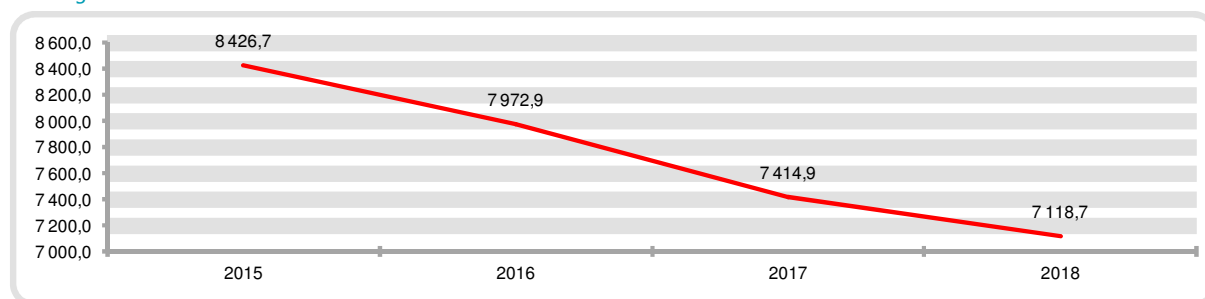
Tabel 103

Evolutie van de grootste niet-overgedragen uitgaveposten voor sociale prestaties in lopende prijzen (in miljoen EUR) – met inbegrip van achterstallige betalingen

	Globale werkloosheid	Andere uitkeringen	Activering en premies	Stelsel voor werkloosheid met bedrijfstoeslag (incl. halfijds brugpensioen)	Tijdskrediet en thematische verlopen (privésector)	Loopbaanonderbreking (federale deel) en thematische verlopen (publieksector)	Algemeen totaal
2015	6 041,8	169,4	17,5	1 477,0	584,9	136,2	8 426,7
2016	5 740,8	128,3	19,4	1 404,2	551,1	129,1	7 972,9
2017	5 336,1	128,7	21,5	1 268,5	534,2	125,9	7 414,9
2018	5 084,7	207,6	21,4	1 166,8	502,3	135,9	7 118,7

Grafiek 68

Evolutie van de grootste niet-overgedragen uitgaveposten voor sociale prestaties in lopende prijzen (in miljoen EUR) met inbegrip van achterstallige betalingen

Lijst van afkortingen

ABVV	Algemeen Belgisch Vakverbond
ACCO	Activiteitencoöperatie
ACLVB	Algemene Centrale der Liberale Vakbonden van België
ACOD	Algemene Centrale der Openbare Diensten
ACTIRIS	Brusselse gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling
ACV	Algemeen Christelijk Vakverbond
ADG	Arbeitsamt der Deutschsprachigen Gemeinschaft
ADMB	Algemeen Dienstbetoon voor Middenstandsberoepen
AD	SEI Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie
APE	Aides à la promotion de l'emploi (bevordering van de tewerkstelling in Wallonië)
ARAB	Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming
Art.	Artikel
ARZA	Algemeen Repertorium van de Zelfstandige Arbeiders
ASR	Aangifte sociaal risico
Bbp	Bruto binnenlands product
BBZ	Bureau Belgische Zaken
BCP	Business Continuity Plan
BO	Beroepsopleiding
BOC	Basisoverlegcomité
BPM	Business Process Management
BPR	Business Process Reengineering
BS	Belgisch Staatsblad
CAF	Common Assessment Framework
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
Cass.	Cassatie
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CCD	Centrale controledienst
CCOD	Christelijke Centrale der Openbare Diensten

CFIV	Cel voor Financiële Informatieverwerking
CLB	Centrum voor Leerlingenbegeleiding
DmfA	Multifunctionele aangifte
DBR	Deeltijds werknemer met behoud van rechten
DOO	Dienst Organisatieontwikkeling
DSP	Doorstromingsprogramma
EAK	Enquête naar de arbeidskrachten
EER	Europese Economische Ruimte
EFQM	European Foundation for Quality Management
EGKS	Europese Gemeenschap voor Kolen- en Staalnijverheid
E-gov	E-government
EIPA	European Institute for Public Administration
EIS	Executive Information System
EMAS	Eco-Management and Audit Scheme
EMU	Europese Monetaire Unie
EPM	Expenditure Performance Management
EU	Europese Unie
Epv	Elektronisch proces-verbaal
EWE	Eerste werkervaringscontract
FAMIFED	Federaal agentschap voor de kinderbijslag
FPB	Federaal Planbureau
FOD	Federale Overheidsdienst
Forem	Office communautaire et régional de la Formation professionnelle et de l'Emploi
FPD	Federale Pensioendienst
FSO	Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers
GAK	Gemeenschappelijk Administratiekantoor
GDZ	Geïnformatiseerde directiezaal
Gesco	Gesubsidieerde contractueel
GMMI	Gewaarborgd gemiddeld minimummaandinkomen
GOB	Gespecialiseerd opleidings-, begeleidings- en bemiddelingscentrum
GOP	Globaal ontwikkelingsplan
HACCP	Hazard Analysis and Critical Control Points
HB	Hoofdbestuur
HIP	Herinschakelingsprogramma (Dienstenbanen)
HIVA	Hoger Instituut voor de Arbeid
HO	Hoger onderwijs
HRM	Human Resources Management
HSO	Hoger secundair onderwijs
HT	Halftijds
IBFFP	Institut Bruxellois Francophone pour la Formation Professionnelle
IFAPME	Institut wallon de Formation en Alternance et des indépendants et Petites et Moyennes Entreprises
IGSS	Institut grand-ducal de la Sécurité Sociale
IGU	Inkomensgarantie-uitkering
INR	Instituut voor de Nationale Rekeningen

ISSA	International Social Security Association
IVSZ	Internationale Vereniging van Sociale Zekerheid
IW	In werking
IWEPS	Institut wallon de l'évolution, de la prospective et de la statistique
IWZ	Inschrijving als werkzoekende
JAP	Jaaractieplan
KB	Koninklijk Besluit
KPI	Key Performance Indicator
KSZ	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid
LATG	Loon- en arbeidstijdgegevensbank
LO	Loopbaanonderbreking
LO/TK	Loopbaanonderbreking/Tijdskrediet
MB	Ministerieel Besluit
MBS	Milieubeheersysteem
METS	Methodology Team Support
MFP	Multifunctionele punten
MISUS	Management Information System for Unemployment Services
NAC	Nationale Administratieve Commissie
NAR	Nationale Arbeidsraad
NBB	Nationale Bank van België
NIC	Nationaal Intermutualistisch College
NIS	Nationaal Instituut voor de Statistiek
NOC	Nationaal Opleidingscentrum
NV	Naamloze vennootschap
NWOW	New Way of Working
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OFO	Opleidingsinstituut van de Federale Overheid
OISZ	Openbare Instelling van Sociale Zekerheid
PLOT	Plaatselijke Loketten voor Tewerkstelling
POD	Programmatorische overheidsdienst
ProMES	Productivity Measurement and Enhancement System
PWA	Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap
RB	Regeringsbesluit
RIO	RVA Intranet ONEM
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
RJV	Rijksdienst voor jaarlijkse vakantie
RKW	Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers
RMT	Regie voor Maritiem Transport
RSVZ	Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
RTD	Regionale tewerkstellingsdiensten
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
Selor	Selectiebureau van de Federale Overheid
SEPP	Service Externe de Prévention et Protection
SI	Sociale Inspectie

SINE	Programma's in de sociale inschakelingseconomie
SIOD	Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
SIPP	Service Interne de Prévention et Protection
SPC	Statistical Process Control
SPW	Service Public de Wallonie
STC	Subregionaal Tewerkstellingscomité
SWT	Stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelag
TK	Tijdskrediet
TOC	Tussenoverlegcomité
TSW	Toezicht Sociale Wetten
TW	Tijdelijk werkloze/tijdelijke werkloosheid
UAM	User access Management
UI	Uitbetalingsinstelling
UVW-NWZ	Niet-werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werkloze
UVW-WZ	Werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werkloze
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VOIP	Voice Over Internet Protocol
VSOA	Vrij Syndicaat van het Openbaar Ambt
VT	Voltijds
VTE	Voltijds equivalent
WSG	Vereniging voor Vlaamse Steden en Gemeenten
VW	Volledig werkloze/volledige werkloosheid
WAO	Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering
W	Wet
WB	Werkloosheidsbureau
WSE	Werk en Sociale Economie
WZUA	Werkzoekende uitkeringsaanvragen